

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

46'ncı Birleşim 25 Aralık 2023 Pazartesi

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Sayfa

777

II.- GELEN KÂĞITLAR

779

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

780,853,915

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Numan Kurtulmuş'un geçirdiği ağır grip nedeniyle bugünkü birleşime katılamadığına ve kendisine geçmiş olsun dileklerini ilettiklerine; 2024 yılı bütçe sürecine, bu süreçte emekleri bulunanlara teşekkür ettiğine, 2'nci yüzyılın ilk bütçesinin hayırlı olmasını Cenab-ı Allah'tan temenni ettiğine; bütçe görüşmelerinde vefat eden Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'e ve şehit olan Mehmetçiklere Allah'tan rahmet, yaralılara acil şifalar dilediğine, terörü lanetlediğine ve terörle mücadeleyle ilişkin konuşması

780:781

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın, İç Tüzük'ün 161'inci maddesinin (3)'üncü fıkrasında Türkiye Cumhuriyeti'nin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü esasında Anayasa'da düzenlenen idari yapısına aykırı tanımlamalar yapmak yasaklandığından herkesin bu hususa uygun değerlendirme yapması gerektiğine ilişkin konuşması

853

3.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın, Türkiye Yüzyılı'nın ilk bütçesinin hayırlı ve bereketli gelmesini Cenab-ı Allah'tan niyaz ettiğine ve her aşamasında emek veren herkese teşekkür ettiğine ilişkin konuşması

915

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

781,843,862,914,916

A) KANUN TEKLİFLERİ

781:838,843:849,862:911,
914:915,916:929

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36)

781:838,843:849,862:911,
914:915,916:929

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37)

781:838,843:849,862:911,
914:915,916:929

V.- AÇIKLAMALAR

839

1.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

839

2.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ve Gaziantep'teki şehit cenazesinde yaşananlara ilişkin açıklaması

840

3.- İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in, Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş ile Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

841:843

VI.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

- 1.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması 849:850
- 2.- İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'in, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Saadet Partisine sataşması nedeniyle konuşması 850:851
- 3.- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisine sataşması nedeniyle konuşması 852
- 4.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır, İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin ile Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un sataşma nedeniyle yaptıkları konuşmaları sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine ve şahsına sataşması nedeniyle konuşması 854:856
- 5.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşması sırasında DEVA Partisine sataşması nedeniyle konuşması 856:857
- 6.- İstanbul Milletvekili Nurettin Alan'ın, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması 857:858
- 7.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine ve İstanbul Milletvekili Nurettin Alan'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması 858:859
- 8.- Sivas Milletvekili Abdullah Güler'in, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması 859:860
- 9.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisine sataşması nedeniyle konuşması 860:862

10.- İstanbul Milletvekili Zekeriya Yapıcıoğlu'nun, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde şahsı adına yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

911:913

VII.- OYLAMALAR**916**

1.- (S.Sayısı: 36) 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin oylaması

916:929

2.- (S.Sayısı: 37) 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin oylaması

916:929

VIII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI**930**

1.- İstanbul Milletvekili Medeni Yılmaz'ın, bilgisayar oyunları ve görsel içeriklerin zararlarına ilişkin sorusu ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Uraloğlu'nun cevabı (7/7051)

930:932

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 11.00'de açılarak dört oturum yaptı.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Bekir Bozdağ, şehadet mertebesine erişen Mehmetçiklere Allah'tan rahmet, yaralılara acil şifalar dilediğine ve Türkiye'nin terörle mücadelesinin kararlı bir biçimde devam edeceğine ilişkin bir açıklamada bulundu.

2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36), 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 37) görüşmelerine devam edilerek 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin maddeleri kabul edildi.

Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır, terörü bir kez daha lanetlediklerine ve Millî Savunma Bakanının Meclisi bilgilendirmesini istediklerine ama kendisini göremediklerine,

Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç,

Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır;

Kahramanmaraş Milletvekili Mevlüt Kurt'un 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 14'üncü maddesi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Samsun Milletvekili Erhan Usta, bütçe görüşme takvimindeki yoğunluk nedeniyle aldıkları bugünkü turlarda soru-cevap işlemi yapılmaması kararının tamamen kaldırma noktasına gelmemesi gerektiğine ve soru-cevap işleminden beklentilerine,

Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş, Bursa Milletvekili Hasan Toktaş'ın 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 16'ncı maddesi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır, Ordu Milletvekili İbrahim Ufuk Kaynak'ın 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 16'ncı maddesi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş;

Tekirdağ Milletvekili Selcan Hamşoğlu'nun 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin 4'üncü maddesi üzerinde İYİ Parti Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Adalet Bakanı Yılmaz Tunç'un DEM PARTİ Gençlik Meclisinin Diyarbakır'daki kongresiyle ilgili attığı "tweet"e,

Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır, İzmir Milletvekili Şebnem Bursalı'nın 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin 6'ncı maddesi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Alınan karar gereğince, 25 Aralık 2023 Pazartesi günü saat 12.00’de toplanmak üzere 21.51’de birleşime son verildi.

Bekir BOZDAĞ

Başkan Vekili

Yasin ÖZTÜRK

Denizli

Kâtip Üye

Mahmut Atilla KAYA

İzmir

Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR

No: 59

25.12.2023 Pazartesi

Milletvekili Teklifleri

1.- Elâzığ Milletvekili Gürsel Erol'un; 697 Sayılı Günün Yirmidört Saate Taksimine Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1883) (İçişleri ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi:21.12.2023)

2.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in; İşsizlik Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1884) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi:21.12.2023)

3.- Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan'ın; 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1885) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi:22.12.2023)

25 Aralık 2023 Pazartesi

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 12.01

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Mustafa BİLİCİ (İzmir), Adil BİÇER (Kütahya)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 46’ncı Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır.

Görüşmelere başlıyoruz.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Bekir Bozdağ’ın, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Numan Kurtulmuş’un geçirdiği ağır grip nedeniyle bugünkü birleşime katılamadığına ve kendisine geçmiş olsun dileklerini ilettiklerine; 2024 yılı bütçe sürecine, bu süreçte emekleri bulunanlara teşekkür ettiğine, 2’nci yüzyılın ilk bütçesinin hayırlı olmasını Cenab-ı Allah’tan temenni ettiğine; bütçe görüşmelerinde vefat eden Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez’e ve şehit olan Mehmetçiklere Allah’tan rahmet, yaralılara acil şifalar dilediğine, terörü lanetlediğine ve terörle mücadeleye ilişkin konuşması

BAŞKAN – Görüşmelere geçmeden önce bir hususu yüksek Meclisin saygın üyelerinin dikkatine arz etmek isterim.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımız Sayın Numan Kurtulmuş bugün Meclisimizin geleneklerine uygun şekilde son birleşimi yönetecekti ancak geçirdiği ağır grip nedeniyle tedavisi sürdüğü için bugünkü birleşime katılamadı, mazereti nedeniyle; her bir üyeye saygılarını, selamlarını özellikle iletiyor.

Değerli Meclis Başkanımıza da buradan Divan olarak geçmiş olsun dileklerimizi hassaten iletiyoruz.

Değerli milletvekilleri, bugün bütçe ve kesin hesap görüşmelerinin 15’inci ve son günü, bu vesileyle sizlerle birkaç hususu paylaşmak istiyorum.

Bütçe ve kesin hesap görüşmeleri Plan ve Bütçe Komisyonunda 20 Ekim 2023 ve 24 Kasım 2023 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Komisyonunda 21 toplantı ve 70 oturumda yapılan görüşmeler iki yüz on yedi saat elli dokuz dakika sürmüştür. Bu toplantılarda 7.834 sayfa tutanak tutulmuştur.

Genel Kurulda 11 Aralık 2023 tarihinde başlayan görüşmeler bugün inşallah tamamlanacaktır. Bugüne kadar Genel Kurulda 14 birleşim ve 71 oturum gerçekleştirilmiş, toplamda yüz seksen saat kırk iki dakika çalışma yapılmış ve 6.517 sayfa tutanak tutulmuştur.

Bu yoğun çalışma sürecinde emekleri bulunan Plan ve Bütçe Komisyonunun Başkan ve üyelerine, Başkanlık Divanı üyelerimize, siz sayın milletvekillerimize, yürütme adına birleşimlere katılan ve sunum yapan Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımıza ve Değerli Bakanlarımıza, Türkiye Büyük Millet Meclisi idari teşkilatının çalışanlarına çok teşekkür ediyorum.

Cumhuriyetimizin 2’nci yüzyılının ilk bütçesinin hayırlı olmasını Cenab-ı Allah’tan temenni ediyorum.

Bütçe görüşmeleri sırasında vefat eden Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez’e ve bölücü terör örgütü PKK’nın hain saldırıları sonucu şehit olan kahraman Mehmetçiklerimize bir kez daha Allah’tan rahmet diliyorum. Ruhları şad, mekânları cennet, makamları ali olsun. Yaralılarımıza acil şifalar diliyorum.

Terörü, bölücü terör örgütünü ve destekçilerini, teröristlerini bir kez daha yüce Meclisin çatısı altında lanetliyorum.

Bilinmelidir ki Türkiye Cumhuriyeti devlet ve millet olarak teröre karşı yekvücut şekilde dün ve bugün olduğu gibi, yarın da kararlı ve kesintisiz mücadelesini sürdürecektir. Terör, hedeflerine bugüne kadar ulaşamadığı gibi bundan sonra da ulaşamayacaktır. Türkiye Cumhuriyeti devleti ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, bin yıldır süren sarsılmaz birliği ve kardeşliğine dönük bu hain saldırıları defetme kudretine her zaman kadirdir. Sadece terör örgütünü değil, onun teröristlerini değil, onları besleyen, yularlarını elinde tutan ülkeleri ve karanlık güçleri de tarihin çöplüğüne havale etmeyi bu büyük millet dün olduğu gibi bugün de başaracaktır.

Bu vesileyle terörle etkin ve kararlı mücadelesini sürdüren kahraman Silahlı Kuvvetlerimizin mensuplarına, güvenlik güçlerimize ve bu alanda görev yapan her bir vatan evladına Divan olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulundan saygılarımızı, selamlarımızı gönderiyor, gözlerinden öpüyor, başarılar diliyorum. Rabb'im ayaklarına taş değdirmesin, attıklarını hedefine isabet ettirsin diye dua ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, gündeme geçiyoruz. Gündeme göre, 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi'nin tümü üzerindeki son konuşmalar yapılacaktır.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (*)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (*)

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Değerli milletvekilleri, alınan karar gereğince, bütçe görüşmelerinin sonunda siyasi parti gruplarına ve İç Tüzük'ün 62'nci maddesi uyarınca istemi hâlinde görüşlerini bildirmek üzere yürütmeye altmışar dakika söz verilecektir, bu süreler birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir. İç Tüzük'ün 86'ncı maddesine göre yapılacak lehte ve aleyhteki kişisel konuşmaların süresi ise onar dakika olacaktır.

Şimdi siyasi parti grupları adına yürütmeye ve şahısları adına söz alanların adlarını sırasıyla okuyorum:

İYİ Parti Grubu adına Grup Başkan Vekilleri İzmir Milletvekili Sayın Dursun Müsavat Dervişoğlu ile Samsun Milletvekili Sayın Erhan Usta.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Konya Milletvekili Sayın Mustafa Kalaycı ile İstanbul Milletvekili Sayın İsmail Faruk Aksu.

(*) 36, 37 S. Sayılı Basmayazılar ve Ödenek Cetvelleri 11/12/2023 tarihli 32'nci Birleşim Tutanağı'na eklidir.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekilleri Erzurum Milletvekili Sayın Meral Daniş Beştaş ile Antalya Milletvekili Sayın Hakkı Saruhan Oluç.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İzmir Milletvekili Sayın Rahmi Aşkın Türeli ile Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Sayın Gökhan Günaydın.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekilleri İstanbul Milletvekili Sayın Özlem Zengin, Çankırı Milletvekili Sayın Muhammet Emin Akbaşoğlu ile Gaziantep Milletvekili Sayın Abdulhamit Gül.

Saadet Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili, İstanbul Milletvekili Sayın Bülent Kaya ile Grup Başkanı, Muğla Milletvekili Sayın Selçuk Özdağ.

Şahsı adına, lehte olmak üzere Hür Dava Partisi Genel Başkanı, İstanbul Milletvekili Sayın Zekeriya Yapıcıoğlu.

Yürütme adına, Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Cevdet Yılmaz.

Şahsı adına, aleyhte olmak üzere Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkan Vekili, Mersin Milletvekili Sayın Ali Mahir Başarır.

Değerli Milletvekilleri, şimdi, İYİ Parti grubu adına ilk sözü Grup Başkan Vekili ve İzmir Milletvekili Sayın Dursun Müsavat Dervişoğlu'na veriyorum.

Sayın Dervişoğlu, buyurun.

Süreniz otuz dakikadır.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) –Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; 2024 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi üzerine İYİ Parti grubu adına söz aldım. Sizleri saygılarımla selamlıyorum.

Sözlerimin başında Pençe-Kilit Operasyonu bölgesinde hain bir terör saldırısı sonucunda hayatını kaybeden kahraman askerlerimize Allah'tan rahmet, kederli ailelerine ve büyük Türk milletine başsağlığı diliyorum. Türk milletinin birliğine, Türk vatanının bölünmezliğine, Türk devletinin varlığına kasteden PKK başta olmak üzere tüm terör örgütlerini ve onların hamilerini lanetliyorum ve yine, bütçe görüşmeleri esnasında bu kürsüde konuşurken kalp krizi geçirerek hayatını kaybeden Saadet Partisi Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'i rahmetle yâd ediyor; ailesine, sevenlerine ve camiasına sabır temenni ediyorum.

Değerli milletvekilleri, bundan tam doksán dokuz yıl evvel 9 Mart 1924 günü o dönemde Yunus Nadi'nin Başkanlığını yaptığı Meclis Anayasa Komisyonu yeni anayasa tasarısını Türkiye Büyük Millet Meclisine sundu. Bu taslağın özellikle bir maddesi vardır ki burada, Türk milletinin iradesinin tecelligâhı olan Türkiye Büyük Millet Meclisinde çokça konuşuldu, çokça tartışıldı. Zira, taslak metnin 25'inci maddesi Cumhurbaşkanına Meclisi feshetme ve seçimleri yenileme yetkisi veriyordu. 16 Mart 1924'te 2'nci Dönem İzmir Milletvekili, genç mebus Mahmut Esat Bozkurt Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu kürsüsüne geldi ve Meclis duvarındaki “Egemenlik kayıtsız, şartsız milletindir.” sözüne işaret ederek İstiklal Savaşı'nın Başkumandanına, Türkiye Cumhuriyeti devletinin kurucusuna, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e verilmek istenen Meclisi fesih yetkisine alenen karşı çıktı. Daha sonra bir başka genç, İzmir Milletvekili Şükrü Saracoğlu da yine bu kürsüye gelerek şu tarihî sözleri söyledi: “Bize tarih ve hukuk bilimi açıkça gösteriyor ki bugün Millet Meclisinin kişiliğinde toplanmış olan haklarından hiçbir şey geriye doğru dönemez. Fesih yetkisini milletten başka herhangi bir başa vermek tarihte bir geriye gidiştir.” Bunun üzerine cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk bu 2 genç mebusu Köşk'e davet etmiş ve mesele üzerinde saatlerce konuşup tartışmıştır. En nihayetinde

Cumhurbaşkanının fesih yetkisi kabul edilmemiş ve Mustafa Kemal Atatürk, Yunus Nadi'ye şu sözleri söylemiştir: “Türkiye'mizin millî egemenliğine, özgürlüğüne böylesine sahip çıkan dürüst, dirençli, bağımsız ruhlu genç siyasetçilere çok ihtiyaç vardır.” Peki, Atatürk'e fesih yetkisinin verilmesine karşı çıkan ve bunda da muvaffak olan Şükrü Saracoğlu ve Mahmut Esat Bozkurt'un akıbeti ne olmuştur? Birisi yılların Adalet Bakanı, bir diğeri ise Türkiye Cumhuriyeti'nin 5'inci Başbakanı. İşte cumhuriyet budur, cumhuriyet fazilettir. Bu sebeple, tüm iradesini bir kişiye teslim etmiş, liyakat ve cesaretle değil, sadakat ve itaatle siyasi konumlar elde etmiş sözde siyasetçiler cumhuriyeti ve onun faziletlerini idrak edemezler ve yine, işte bu sebeple, maaşlı medya tetikçileri, sarayın kadrolu şakşakçıları, yandaş sermayenin mensupları Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti'nin, demokrasinin ve hukuk devletinin yüksek faziletlerini idrak etmekte zorlanırlar. Bakanların Cumhurbaşkanı izin vermeden konuşmadığı, parti mensuplarının onurlu bir istifa hakkına dahi sahip olmadığı, yalnızca af dileyebildiği bu siyasi hareketin mensupları cumhuriyetin temel umdelerini anlayamazlar, idrak edemezler çünkü konuşmak ve tartışmak ve dolayısıyla itiraz etmek, özgür iradeye ve yüksek şahsiyete sahip olan bir cemiyetin içinde anlam ve önem kazanır. Türkiye Cumhuriyeti'dir ki tartışmayı, uzlaşmayı, istişareyi, itiraz etmeyi ve en nihayetinde, Türk milleti için, Türk vatani için daima en güzeli, en doğruyu, en iyiyi bulmayı kendisine ülkü edinmiştir. Muhataplarımızın idrak ve muhakeme gücü noksan gelse de biz, bize emanet edileni, Türk istiklalini ve Türk cumhuriyetini özülle, sözüyle ve ruhuyla sonuna kadar muhafaza ve müdafaa edeceğiz. Tam da bu noktada Türkiye Cumhuriyeti'nin gerçek emanetçilerine ve Türk gençlerine seslenmek istiyorum. Ben Türk gençliğini şimdi moda olduğu hâliyle “x” “y” “z” gibi bilinmezlere ve dönemlere taksim etmeyi doğru bulmuyorum. Bu sebeple onlara “Ey Türk gençliği!” diye sesleniyorum: Genç arkadaşlarım, Hükûmet o zanda olsa da öyle davransa da siz Türkiye'de kiracı değilsiniz; öz yurdunuzda garip, öz vatanınızda parya değilsiniz. Sizler bu memleketin gerçek sahiplerisiniz. Türk demokrasisinin müdafisi, Türkiye Cumhuriyeti'nin mirasçısı, Türk demokrasisinin ve bağımsızlığının yıkılmaz kalesi sizlersiniz. İstikbalden ümidi kesilmiş, umutlarını kaybetmiş ve yurt dışına gitmiş genç kardeşlerim, vatanınıza geri dönünüz, bu vatan sizin vatanınızdır. Hükûmetin aymazlıklarından yorulan gençler, adalete susayan nesiller, memleketi terk etmeyi düşünenler, kalın ve birlikte mücadele edelim, kalın ve Atatürk'ün size emanet ettiği bu büyük ülkeye sahip çıkın. Bu karanlığa ve umutsuzluğa son vermek, hedeflerinizi başarabilmek için bir kurtarıcı arayışı içinde olmanıza gerek yoktur çünkü Büyük Atatürk'ün söylediği gibi, muhtaç olduğunuz kudret, damarlarınızdaki asil kanda mevcuttur.

Saygıdeğer milletvekilleri, Mahmut Esat Bozkurt Bey haklıdır, merhum Şükrü Saracoğlu da haklıdır. Eğer idare ve irade yalnızca bir başa tevdi olunursa orada geriye dönüş mukadderattır. Nitekim, Türkiye, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle birlikte geriye düşmüştür. Ekonomide geriye düşmüş, Türk lirası değersizleşmiş, Türk milleti yoksullaşmış ve âdeta yağmalanmış, memleketin evlatları bugüne ve istikbaline dair umutlarını kaybetmiştir. Hukukta geriye düşmüş, adalet heykelinin gözünün bağı çözülmüş, terazi hep güçlüden yana tartar olmuştur. Ahlak ve vicdan yargılanmış, mahkûm edilmiştir. Bürokraside geriye düşmüş, parti devletleşirken devlet partileşmiş, sadakat ve itaat liyakat ve kabiliyeti yok etmiş, devlet kadroları âdeta paralyze edilmiştir. Eğitimde geriye düşmüştür, dış politikada geriye düşmüştür, beşeriyetle olan bütün mücadelemizin her alanında geriye düşmüştür. O hâlde, içinde bulunduğumuz zaman ölçüsü bize şunu gösteriyor: An sinmek ve yenilgiyi kabullenmek anı değildir, fazla ihtiyatla muvaffak olabilmek de mümkün değildir. Bazı zamanlar vardır ki icap eden ileriye atılmak, bir daha dönmemektir, en azından geri dönmemeyi göze alabilmektir. İşte, şimdi ihtiyacımız olan budur, cesur bir ileriye atılıştır. Büyük Atatürk'ün gençlik yıllarında defterine yazdığı gibi, cesaret gösteren ve tehlikeye atılan kazanır, korkak kalp daima mağluptur.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'de siyaset kurumu, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi düzeninde ittifakların âdeta esiri olmuştur. Öyle bir düzen ki partiler istedikleri için değil zorunda kaldıkları

için ittifak yapıyor, seçmen de arzu ettiği için değil mecbur kaldığı için oy veriyor. Ortada duran bir gerçek var; bu ittifak sistemi milletimizi iki yumruk arasında sıkışmaya mahkûm etmiştir. Böyle bir siyasi düzende seçimler artık vatandaşlarımızın hür iradesini yansıtan kolektif tercihler değil âdetâ bir nüfus sayımı mahiyetinde gerçekleşmiştir. Biz siyasi iktidarın ve muhalefetin, rakiplerinin bir gölgesi olduğu, iktidar ve muhalefetin yarışarak değil, birbirlerini besleyerek varlıklarını idame ettirdikleri bu düzeni kabul etmiyoruz. Belki o sebeple, vatandaşlarımızın mutsuz ve umutsuz olduğu, siyaset kurgulayıcılarının ise hâlimden memnun bulunduğu bu müesses nizama karşı durduğumuz için hem iktidarın hem de muhalefetin gadrine uğruyoruz. İYİ Parti olarak birilerinin siyasi kariyer basamaklarını tırmanması amacıyla kurulmadık, biz İYİ Parti olarak o yahut bu siyasi partinin çıkarlarını tahkim etmek için de kurulmadık; biz, 50+1 düzeninde matematiksel denklemi eşitleyen bir rakam olarak değil, Türkiye Cumhuriyeti devletini yönetmeye namzet olan bir siyasi hareket olarak bu ülkede siyaset sahnesine çıktık. Bu sebeple, Türkiye’de bugün tartışılacak olan bir konu varsa bu, İYİ Partinin hür ve bağımsız siyasi mücadele azmi değil, 50+1 meselesidir. Tartışılması gereken mesele, bütün siyasal mekanizmayı o “+1”e mahkûm eden ucube Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin ta kendisidir.

Değerli milletvekilleri, Sayın Erdoğan’ın Türk milletinin önüne ısrarla getirmeye gayret ettiği Anayasa tartışmalarının mahiyetine ve gayesine dair konuşmanın vakti de artık gelmiştir. Ben, Anayasa tartışmalarına bugünün geçici ve yapay kutuplaşmalarının açtığı o küçük pencereden değil, tarihsel ve yapısal bir nazariyeden bakmak gerekliliğine inanıyorum. Adalet ve Kalkınma Partisi Hükûmetinin yeni anayasa hevesini anlayabilmek için evvela geriye dönüp bakmaya, bizi bu noktaya getiren olayların akışını anlamaya mecburuz. Bir an için, Sayın Erdoğan’ın kendisini Büyük Orta Doğu Projesi eş başkanı zannettiği ve ilan ettiği dönemlere gidelim. 7 Ağustos 2003 tarihinde dönemin Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı Condoleezza Rice, Washington Post gazetesinde o meşhur makalesini yayınlamıştı. Bildiğiniz üzere, bu ünlü makalede “Büyük Orta Doğu Projesi kapsamında Türkiye’nin de aralarında bulunduğu 22 ülkenin sınırlarının değiştirilebileceği” ifadesi yıllarca konuşuldu ve tartışıldı. Aslında bu tartışma, yanlış anlaşılma üzerinden yapılmıştır çünkü Rice’ın bu makalesinde tam olarak ifade ettiği “22 ülkenin sınırlarının değiştirilmesi” değil, “22 ülkenin sınırlarının dönüştürülmesi”dir. Nitekim, Orta Doğu’da, son yirmi yılda fiziki sınırlar değişmemiştir ancak o sınırların siyasi ve demografik yapısı emperyalizm eliyle dönüştürülmüştür. 2003 Irak işgali ve sonrasında 2005 Irak Anayasası’yla Irak devleti resmî olarak bölünmüş, kuzeyde kukla bir Kürt devleti kurulmuş ve Irak’ın kuzeyinde sınırlar görünürde aynı kalsa da siyasi ve demografik yapı dönüştürülmüştür. 2011 Suriye iç savaşı sonrasında merkezî Hükûmetin kuvvetleri Suriye’nin kuzeyinden çekilmiş, bölgede oluşan güç boşluğu PKK-PYD/YPG tarafından doldurulmuştur ve geline nokta, bugün Suriye’nin kuzeyinde fiziki sınırlar değiştirilememiştir ancak o sınırların fiilî yapısı tamamen dönüştürülmüştür. Emperyalizm ve PKK iş birliğiyle bölgede yapılan stratejik göç mühendisliği sonucunda Suriye’nin kuzeyinde terör devletinin demografik altyapısı oluşturulmuş, hâlihazırda bölgede Amerika Birleşik Devletleri eliyle 100 bin kişilik bir PKK ordusu beslenmektedir. Büyük Orta Doğu Projesi kapsamında bugün Filistin’in de sınırlarının demografisiyle birlikte tüm dünyanın gözleri önünde dönüştürüldüğüne şahit oluyoruz. Sayın Erdoğan yıllar evvel “Ben BOP eş başkanım.” derken aslında yanılmıştı çünkü Türkiye, bölgemizi hızla yeniden şekillendiren bu Büyük Orta Doğu Projesi’nde masada bir aktör değil, tıpkı Irak gibi, Suriye gibi ve Filistin gibi menüde olan bir ülkedir.

Yakın tarihin akışını tahlil etmeye devam edelim. BOP eş başkanı Sayın Erdoğan’ın iktidara gelmesi ve Condoleezza Rice’ın Büyük Orta Doğu Projesi’ni ilanından sonra Türkiye’de neler olmuştur? Adalet ve Kalkınma Partisi hükûmetleri döneminde, ilk önce 2006’dan itibaren Ergenekon kumpas davalarıyla sivil direnç alanları, daha sonra Balyoz kumpas davalarıyla askerî direnç alanları yok edilmiştir. 2007 yılında Atatürk döneminde hazırlanmış ve özenle hazırlanmış İskân Kanunu

Adalet ve Kalkınma Partisi Hükûmeti tarafından değiştirilmiştir ve iktidar eliyle, İskân Kanunu'nun içerisinde mahallelerde, ilçelerde ve illerde yüzde 10 yabancı kotası kaldırılmıştır, Türkiye hukuki olarak demografik bir istilaya hazır hâle getirilmiştir. Eğer o gün Büyük Atatürk'ün İskân Kanunu'nda yabancılara yüzde 10 kotası kaldırılmamış olsaydı bugün Türk şehirleri böylesine büyük bir demografik işgale maruz kalmayacaktı. Daha sonra, 2010'a gelindiğinde Hükûmet Türkiye'nin Suriye sınırındaki mayınları aniden temizlemeye karar verdi. Tesadüf o ki Hükûmetin, Suriye sınırındaki mayınları temizlemesinden bir yıl sonra Suriye iç savaşı başladı ve Türkiye'ye yönelik büyük bir kitlesel göç Suriye toprakları üzerinden cennet vatanımıza doğru harekete geçti. İç savaşın başlangıcında “Şam'da cuma namazı kılacağız.” diyen Sayın Erdoğan ve Hükûmeti 2015 yılına geldiğimizde Türkiye'yi açık ara dünyada en fazla sığınmacı barındıran ülke konumuna getirmiştir. Suriye sınırımızdan hiçbir kontrol mekanizması olmadan, kitleler hâlinde Suriyeli sığınmacılar ülkemize girerken 2016 yılında Hükûmet, Avrupa Birliğiyle geri kabul anlaşmasını imzaladı ve o tarihten itibaren Türkiye'den Avrupa'ya hiçbir sığınmacının geçişine müsaade etmedi.

Size tek bir rakam vereceğim ve bütün gerçekliği ortaya koyacak. 2015 yılında Suriye'den gelerek Türkiye üzerinden Avrupa'ya geçen sığınmacı sayısı 880 bindi. 2016 yılında Adalet ve Kalkınma Partisi Hükûmeti, Avrupa Birliğiyle bu rezil geri kabul anlaşmasını imzaladıktan sonra, bir yıl içinde Türkiye üzerinden Avrupa'ya geçen sığınmacı sayısı 880 binden 30 binlere düşmüştür. Sadece bu veri bile Adalet ve Kalkınma Partisi Hükûmetinin Türkiye'yi nasıl da bilerek ve isteyerek hendek ülke hâline getirdiğinin açık bir kanıtıdır. Modern dünya tarihinde sınırlarından girişin tamamen serbest, çıkışın ise yasak olduğu tek ülke, tek ulus devlet Türkiye Cumhuriyeti devleti olmuştur. Tüm bunlar yetmezmiş gibi, Türkiye, bir de Afganistan'dan, Pakistan'dan, Irak'tan, İran'dan ve muhtelif Avrupa ülkelerinden memleketimize yönelik büyük bir kaçak göçün hedefi hâline getirilmiştir. “Ben BOP eş başkanım.” diyen Sayın Erdoğan ise “Afganistan'dan, Pakistan'dan, Irak'tan Türkiye'ye gelenler hicret ediyor.” diyerek bu kaçak göçü engelleme makamında öylece oturup vatanımıza yönelik kitlesel göçü âdeta teşvik etmiştir.

Sonuç itibarıyla, bugün dünyada 193 ülke var ve Türkiye'de bulunan sığınmacı ve kaçak sayısı bu 193 ülkenin 98'inin nüfusundan daha fazla. Türkiye'nin demografik yapısının dönüştürülmesi, açıkça bir istilaya maruz bırakılması bir tesadüf eseri değil, Adalet ve Kalkınma Partisi Hükûmetinin bilinçli politik tercihlerinin doğal bir sonucudur. Evet, Türkiye'nin fiili sınırları son yirmi yılda değiştirilmedi ama tıpkı Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı Rice'ın BOP'ta ifade ettiği gibi demografik yapımız ve 1.289 kilometrelik güney sınır hattımız maalesef dönüştürüldü. Çünkü emperyalistler, numaralı cumhuriyetçiler, Türkiye'ye ve Türk millî kimliğine düşmanlık edenler şunu çok iyi biliyorlar ki Türkiye'nin demografik yapısını tahrip etmeden, Türk millî kimliğini ortadan kaldırmadan Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti devletinin temel ilkeleri yok edilemez. Onun için Türk millî kimliğine düşmanlık ettiler, onun için bu güzelim ülkeyi hendek ülkeye çevirdiler, onun için cennet vatanımızı bir cinnet vatani hâline getirdiler, onun için ülkemize yönelik demografik istilaya müsaade etmekle kalmayıp ayrıca bir de onu teşvik ettiler. Ama biz milletimize söz veriyoruz, bu bir namus sözüdür: Emperyalistlerle, ikinci cumhuriyetçilerle, Türk milletinin içerisindeki ve dışarıdaki hasımlarıyla sonuna kadar mücadele edeceğiz ve asla mücadeleden vazgeçmeyeceğiz. Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti devletine, Türk millî kimliğine ve Türk vatanına yönelik tüm bu tehditlere asla ve kata müsamaha göstermeyeceğiz.

Değerli milletvekilleri, işte, Atatürk'ün kurduğu Türk devletine ve oluşturduğu Türk millî kimliğine yönelik işaret ettiğim bu somut tehditler şimdi “yeni anayasa” adı altındaki çalışmalarla son safhaya geçmiştir. Bir dönem Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Başdanışmanı olan Hüseyin Tanrıverdi'nin başında

bulunduğu paramiliter örgüt SADAT 2019 Aralık ayında bir anayasa taslağı hazırlayarak kamuoyuyla paylaşmıştır...

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) – Adnan Tanrıverdi.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (Devamla) - ...devletin yasama-yürütme-yargı erklerinden siyasi parti faaliyetlerine, ekonomi politikalarından sosyal hayata kadar her bir mecranın yeniden düzenlendiği bir anayasa taslağından bahsediyorum ve SADAT'ın hazırladığı bu anayasa taslağında Türk Bayrağı yerine başka bir bayrak öngörülmüş, başkent İstanbul olarak belirlenmiş ve devletin resmî dili Arapça olarak tayin edilmiştir. Geçmişte de söyledim, şimdi tekrar ediyorum: Bu anayasa taslağını hazırlayanların eğer deli ise tımarhaneye, yok akıllıysa hapis haneye gönderilmesi gerekirdi ancak anayasal düzeni yıkmaya teşebbüs eden bu meczuplar hep taltif edildiler, mahpusa atılanlar ise “Milliyetçi paylaşımları vardır.” gerekçesiyle yine Türk milliyetçileri oldu. Evvela Türkiye'nin demografik yapısı dönüştürüldü ve Türk millî kimliği doğrudan hedef alındı, şimdi de “yeni anayasa” adı altında oluşturulan fiilî durum hukukî çerçeveye kavuşturulmak isteniyor. Sayın Erdoğan'ın şu ana kadar yaptığı açıklamalara göre yeni anayasanın içeriğine dair söylediği iki önemli husus vardır; birinci husus: Sayın Erdoğan “Milletin çeşitliliğini yansıtacak bir anayasa yapacağız.” demiştir. Etnik kimliği, dini, mezhebi, yaşam tarzı, hayat felsefesi, eğilimleri ne olursa olsun bu devletin sınırları içinde tek bir millet vardır, o da Türk milletidir. Çeşitlilik türlü yemeğinde olur, bu topraklarda millet tektir, adı da Türk'tür. O büyük Türk milletinin varlığını, birliğini, egemenliğini, istiklalini, onurunu, şerefini temsil eden tek bir bayrak vardır, o da şanlı Türk Bayrağı'dır. O şanlı Türk Bayrağı'nın temsil ettiği tek bir devlet vardır, o da iftiharla söylüyoruz ki Türkiye Cumhuriyeti devletidir. Türkiye'yi evvela Orta Doğu ve Güney Asya'dan getirilen yabancılarla doldurduktan sonra “millet çeşitliliği” gibi ucube kavramlarla Türk milletinin varlığına meydan okursanız, eğer Türkiye Cumhuriyeti devletinin Anayasa'sının ilk 4 maddesine, cumhuriyetin temel ilkelerine, Anayasa'nın 66'ncı maddesinde ifadesini bulan “Türklük”e dokunmaya kalkışırsanız işte tam o noktada Türk milletinin meşru direnme hakkı doğar. Amaç Anayasa'nın değişmez maddelerini değiştirerek Türkiye'yi çok uluslu bir Anadolu devletine dönüştürme hevesi ise herkes iyi bilsin ki yıldırım olur üzerinize yağarız, yanardağ oluruz ve Türkiye Cumhuriyeti devletine kafa tutup meydan okuyanların karşısında patlarız. Şunu bir an bile aklınızdan çıkarmayın: Büyük Türk milleti, anayasal düzenin değiştirilmesine ve Anadolu'da çok kimlikli, çok uluslu bir devlet düzenine asla müsaade etmeyecektir.

Değerli milletvekilleri, Sayın Erdoğan'ın şahsî istikbaline bağlı olarak kafasında tasavvur ettiği bu yeni anayasa girişiminin bir diğer özelliği de 50+1 kuralını tartışmaya açmasıdır. Tüm yetkilerin bir kişinin iradesinde toplandığı, yürütme erkinin hem Anayasa'yı hem yargıyı tahakküm altına aldığı böyle bir siyasi düzende başka nisaplar aramak makamın meşruiyetini sona erdirmek anlamına gelir ki bu, Türkiye'yi yarı otoriter bir düzenden tam teşekküllü bir diktatörlüğe sürüklemek demektir. Tartışılması gereken Cumhurbaşkanının yüzde kaç oyla seçileceği değil, Türkiye'yi her geçen gün tek adamlığa sürükleyen Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin bizzatı kendisidir ve Türkiye daha fazla zaman kaybetmeden bu hilkat garibesi rejimden kurtulmalıdır.

Değerli milletvekilleri, 2024 merkezî bütçesiyle görülmektedir ki cumhuriyetin 2'nci yüzyılına yol aldığımız tarihin önemli bir eşiğinden geçerken Türkiye Cumhuriyeti'nin 100'üncü yılı sürüklenmiş olduğu krizlerle kuşatılmış, ekonomik, sosyal ve siyasi zorlamaların gölgesi altında kalmıştır. Bu bütçe 100'üncü yılı idrak ettiğimiz şu tarihî dönemde 2'nci yüzyıla giren Türkiye Cumhuriyeti'ne yakışan bir bütçe ve maliye politikasını ihtiva etmemektedir. Bu bütçe sivil toplum kuruluşları, uzmanlar ve toplumun her kesimine yönelik şeffaf ve katılımcı bir bütçe yaklaşımıyla hazırlanmamıştır. Bu bütçe eğitim, sağlık ve sosyal yardımlar gibi sosyal politika alanlarına erişen bir bütçe olma vasfından da

uzaktır. Bu bütçe kadın, genç, çocuk, yaşlı, engelli vatandaşlarımızın, emeklinin, işçinin, esnafın, memurun, en nihayetinde toplumun tüm kesimlerinin sorunlarını çözecek hedeflerden yoksundur. Bu bütçe yoksulluğu, yasakları ve yolsuzlukları bitirmeyi ilke edinecek bir siyasi anlayışa da sahip değildir.

Devletin bütçesi hepimizin namusudur. İYİ Parti Grubu olarak hiçbir zaman bütçeyi sadece bir mali araç olarak görmemiş, onu aynı zamanda büyük Türk milletinin emaneti olarak kabul etmişizdir. Bu mesuliyetle milletimizden alınan her bir kuruşun takibini yapmak ve her kuruşun hesabını sormak yüce Türk milletine borcumuzdur.

Bu gerekçelere dayanarak, devletin güvenlik güçlerinin bütçeleri hariç olmak üzere 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'ne aleyhte oy kullanacağımızı büyük Türk milletine arz ederim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Dervişoğlu, lütfen tamamlayın.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (Devamla) – İYİ Parti olarak bugüne kadar Hükûmetin yanlış politikalarına karşı tenkitlerimizi, başta bütçe olmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine sunduğu yasa tekliflerine düştüğümüz şerhleri, aldığımız kararları ve tüm yasama faaliyetlerini daima yüce Türk milletinin menfaatleri doğrultusunda icra ettik. Biz iç siyasette ne o partiden ne de bu partiden tarafız, uluslararası arenada ise ne Amerika'dan ne de Rusya'dan yanayız; biz yalnız ve ancak Türk milletinden ve Türkiye Cumhuriyeti devletinden tarafız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın lütfen.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (Devamla) – İYİ Parti olarak çıktığımız bu yolda yegâne istikametimiz; milliyetçi, demokrat ve kalkınmacı umdelerimizi iktidara taşıyarak Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu o büyük Türk çağını başlatmaktır. Yeni bir Türk mucizesi doğmalıdır, doğacaktır; belki yarın, belki yarından da yakın.

Hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Dervişoğlu, teşekkür ediyorum.

İYİ Parti Grubu adına ikinci söz, Grup Başkan Vekili ve Samsun Milletvekili Sayın Erhan Usta'ya aittir.

Sayın Usta, buyurun.

Süreniz otuz dakikadır.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, aziz vatandaşlarımız; bugün 2024 yılı bütçesinin son günündeyiz. İYİ Parti Grubu adına söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Üzüntümüz, acımız büyük; şehitlerimiz var. Ben bir kez daha Cenab-ı Allah'tan bütün şehitlerimize rahmet diliyorum. Milletimizin başı sağ olsun.

Yaklaşık bir buçuk aydır Plan ve Bütçe Komisyonunda ve Genel Kurulda bütçeyi görüşüyoruz. “Şöyle bir özetleyin, ne oldu?” dersiniz, aslında tabii, biz muhalefet olarak elbette eleştirilerimizi yaptık, yanlış gördüğümüz şeyleri söyledik, geçmişte olduğu gibi ikazlarımızı yaptık, çok az olmakla birlikte doğru yapılan işler varsa onları da takdir ettik, zaman zaman da çözüm önerilerinde bulunduk ancak iktidar tarafı, maalesef, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı ve sayın bakanlar buradaki veya Komisyondaki konuşmalarında sanki hiçbir sorun yokmuş gibi davrandılar. Şimdi, geçenlerde bir konuşmasında Sayın Cevdet Yılmaz'ın “Ya, biraz da önerilerde bulunun.” diye bir ifadesi oldu, doğru bir taleptir ancak böyle bir talepte bulunabilmek için bir defa hastalığı kabul etmek lazım yani sorunu

kabul etmek lazım. Siz “Hiçbir sorun yok.” dersiniz o zaman çözümü niye bekliyorsunuz, kimden çözüm bekliyorsunuz? Örnek olsun diye söylüyorum: Burada Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesini de görüştük. Orada Sayın Mehmet Şimşek’in -Komisyonda- kendi genel tutumunu da biliyoruz, sorunları kabul etti, hataları kabul etti ve “Çözüm arıyoruz.” dedi. Örnek olsun diye söylüyorum, ben yirmi dakikalık Genel Kurul konuşmamda yirmi dakika boyunca kamu maliyesi alanında vergi veya harcamalar veya kamu mali yönetimi alanında neler yapılırsa başarılı olunur, neler yapılırsa sorunlar çözülür, ona ilişkin önerilerde bulundum. Yani eğer öneri talep ediyorsanız, çözüm talep ediyorsanız, önce bu sıkıntıyı, hastalığı kabul etmeniz lazım; hastalığı kabul etmedikten sonra çözüm, öneri talebinizin bir samimiyeti olmaz.

Şimdi, değerli arkadaşlar, “İkazlarda bulunduk.” diyorum, Türkiye’nin zorluklarını biliyoruz, pek oralara girmeyeceğim ama mesela ikiz açık problemi yaşıyoruz, bütçe açığı ve cari açık. Parası rezerv para olmayan hiçbir ülkenin bu ikiz açığı birlikte sürdürmesi mümkün değildir değerli arkadaşlar.

Bakın, 2017’den beri bu konuya dikkat çeken iktisatçı bir milletvekiliyim, tam 37 kez bu konuyu konuşmuşum değişik şekillerde, 2017’den sonra Genel Kurulda ve Plan ve Bütçe Komisyonunda. Hep üzerine yatıldı, hiç kabul edilmedi. Şu anda bu kabul edilmeye başlandı. Sayın Cevdet Yılmaz yine kabul etmedi ama Mehmet Şimşek bir ikiz açık problemi olduğunu kabul etti.

“Enflasyon” demişiz mesela, defalarca “enflasyon” demişiz. Bakın, 2021 bütçesini görüşürken -daha henüz enflasyon yüzde 14 biliyor musunuz- o zaman şunu söylemişim, tutanaklardan okuyorum: “Bakın, arkadaşlar, enflasyon çok hızlı gidiyor. Türkiye enflasyondan çok çekti. Lütfen, bu enflasyonu küçümsemeyin.” Mesela, Nihat Zeybekci diye bir Bakanımız vardı -daha önceki bakandan bahsediyorum- onun ben bir kısım sözlerini hatırlıyorum “Ya, enflasyon 2 puan yüksek gelse ne olur?” gibi sözleri olmuştur yani enflasyon küçük küçümsendi. Bakın, enflasyon yüzde 14’ken bugünü görmüşüz çünkü hızlı ilerleyen bir şeydir. Bugün, Hükûmet, yüzde 62 enflasyon geldiğinde -hem Hazine ve Maliye Bakanı hem de Cumhurbaşkanı Yardımcısı- neredeyse o enflasyona sevinir hâlâ geldi. Türkiye ciddi bir enflasyon problemi yaşıyor.

Şimdi, ben bugünkü konuşmamda, daha çok, aslında, Hükûmetin veya Hükûmet temsilcilerinin bir kısım iddiaları var “Şu alanlarda çok iyiyiz.” diye iddiaları var, o iddialar gerçek mi değil mi, onların analizini yapacağım. Beş başlıkta bunu topladım: Birincisi, diyorlar ki: “Efendim, biz büyüyoruz.” Şimdi, doğru, Türkiye büyüyor, elbette büyüyor. Ama burada, şu grafikte başlayalım, bu grafiği ben daha önceden gösterdiğimi hatırlıyorum ama anlatamamış olacağız ki hâlâ sanki Türkiye’nin büyüme performansı çok üstünmüş gibi görülüyor. Şimdi, burada, değerli arkadaşlar, birinci blok, şurası AK PARTİ’den önceki yirmi bir yıl, mavi olanlar da gelişmekte olan ülkeleri gösteriyor. Niye gelişmekte olan ülkeler? Çünkü bu büyüme öyle bir şeydir ki kendi emsallerinizle mukayese ederseniz doğru bir mukayese yapmış olursunuz. Gelişmiş ülkelerle mukayese ederseniz, onlar yatırımlarını tamamlamıştır, büyümesini tamamlamıştır, belli bir refâha gelmiştir, onlar düşük büyür veya geliri çok düşük ülkelerle mukayese ederseniz, onlar hakikaten büyüme kapasitesi olmayan ülkelerdir. Dolayısıyla mukayeseyi geliştirmekte olan ülkelerle yapıyoruz. Bakın, Türkiye, AK PARTİ’den önceki yirmi bir yılda yüzde 4,02 büyümüş. (Uğultular)

BAŞKAN – Sayın Usta, bir dakikanızı alabilir miyim.

Değerli milletvekilleri, Genel Kurulda bir uğultu var, hatibin sözleri anlaşılmayabilir. Lütfen, hatibi saygıyla dinleyelim, konuşmalarımızı başkalarını rahatsız etmeyecek bir ses düzeyiyle yapalım.

Buyurun Sayın Usta.

ERHAN USTA (Devamla) – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, ilk bloka bakıyoruz, turuncu, Türkiye, yüzde 4 büyümüş. Gelişmekte olan ülkeler aynı dönemde kaç büyümüş? 3,7 büyümüş değerli arkadaşlar. Türkiye, AK PARTİ’den önceki yirmi bir

yılda, gelişmekte olan ülkelerin 0,3 üzerinde -yıllık büyümeler bunlar- bir performans göstermiş. Şimdi, AK PARTİ hükümetleri döneminde turuncu çizgi büyümüş, değil mi? Büyümüş, evet. Kaç olmuş AK PARTİ hükümetleri döneminin ortalama büyümesi? 5,36; yuvarlayalım, 5,4 diyelim. Gelişmekte olan ülkeler ise 5,3 büyümüşler, büyüme farkı 0,1'e düşmüş değerli arkadaşlar. Evet, hep söylüyoruz, 2000'li yıllar gelişmekte olan ülkeler açısından büyümenin arttığı dönemlerdi, önceki yıllar da gelişmekte olan ülkelerde büyümenin düşük olduğu yıllardı. Sermayenin daha az gelişmekte olan ülkelere gittiği yıllarda büyümeler düşük olmuş. Ancak Türkiye'nin büyümesi mensubu bulunduğu gelişmekte olan ülkelerin daha fazla üzerinde olmuş; şimdi bu farkın kapandığını görüyoruz. Dolayısıyla işte, meseleye böyle baktığımızda büyüme performansımızın çok yüksek olduğunu söyleyemeyiz.

Yine, bunu teyit eden bir grafik de şu, Türkiye'nin, millî gelirinin gelişmekte olan ülkelerin millî gelirine oranı; grafik 90 yılından başlıyor, sona kadar geliyor: Şu kırmızı çizgi trend çizgisi yani gidişatı gösterir. Eğim ne yönde? Bakıyorsunuz, geçmişte de aslında Türkiye'nin millî gelirinin gelişmekte olan ülkelerin millî gelirinin içerisindeki payının zaman içerisinde azaldığını görüyoruz. Ancak bu, AK PARTİ hükümetleri döneminde tersine çevrilememiş; tam tersine, oradaki eğimin daha da dikleştiğini görüyoruz. Dolayısıyla gelişmekte olan ülkelerle mukayese ettiğimizde öyle çok iyi bir büyüme performansından bahsetme imkânımız yok. Biz bunu söylediğimizde Sayın Cevdet Yılmaz dedi ki: "Çin hariç bakmak lazım, Çin kıta büyüklüğünde." Evet bunu bir akademisyen söyleyebilir ama Türkiye Cumhuriyeti'ni yöneten birisinin bunu söyleme hakkı yok. Çin iyi yönetiliyor, biz kötü yönetiyoruz ülkeyi. "Çin hariç bakarsak belki iyi olur." Bunu kabul etmek mümkün değil ama ona rağmen ona da baktık arkadaşlar, bu trend değişmiyor; bakın, kırmızı çizgi yine aşağıya doğru. Çin'i dışarı da alsanız içeri de alsanız, gelişmekte olan ülkeler içerisinde Türkiye'nin millî gelirinin payı maalesef azalıyor.

Şimdi, tabii, sıralama olarak da baktığımızda, bu da dünyadaki sıralamamız. Bakın, Türkiye 1993 yılında dünyanın en büyük 18'inci ekonomisiymiş. Bu daha sonra bozulmuş, 2003'te 21'e düşmüş yani sıralamada gerilemişiz. AK PARTİ hükümetleri döneminde 16'ya kadar ilerlediğimiz dönem olmuş ama maalesef şu kırmızı çizgi 2023 rakamıdır, Türkiye 19'uncu sırada yani 93'teki performansının altında ama ilk AK PARTİ'nin geldiği döneme göre biraz daha iyi.

Şimdi, burada da Sayın Cevdet Yılmaz 17'yi kullanıyor. O 17 IMF rakamıdır arkadaşlar yani burada dünya rakamlarını, dünyanın ülkelerini IMF'den alıyoruz ama ben Türkiye'nin Türkiye tahminine daha fazla güvendiğim için ve bunun diğer tür lüsünü nezaketsizlik kabul edeceğim için Türkiye rakamını kullandığımızda Türkiye 19'uncu sırada yani az gittik, uz gittik, dere tepe düz gittik, bir arpa boyu yol maalesef, Türkiye bu dönemde gidedi. Şimdi, dolayısıyla büyüme meselesi böyle.

Peki, büyümenin kalitesi nasıl? Yani bu, şimdi gençlerin tabiri var "filtreli, 'fotshop'lu büyüme" diyorlar, mesela öyle mi, dengeli bir büyüme mi veya kim büyüyor? Hakikaten bir büyüme varsa niye bu kadar yoksulluklar var, bu kadar sıkıntı var? Bir de bunlara bakmamız lazım.

Şimdi, arkadaşlar, şurada büyümenin... Bu, gelirler itibarıyla yani büyümeden ücretlerin, iş gücü ödemelerinin aldığı payı ve sermayenin aldığı payı gösteriyor. Şu üstteki çizgi kârların büyüme içerisindeki payı, alttaki çizgi değil efendim, ücretlerin, iş gücü ödemelerinin daha doğrusu, burada hem emekliler var hem çalışanlar var, onların aldıkları pay. Bu payın nasıl düştüğünü burada net bir şekilde görüyoruz. Zaten büyüme performansımız çok iyi değil emsal ülkelere göre ama bu büyümenin dağılımında da bir adaletsizlik oluşuyor, bunu zaten net bir şekilde görüyoruz. Burada 2023 çeyreklik rakamlarında bir miktar düzelme var, onu kabul ediyoruz ama bunda da emeklilikte yaşa takılanlarla ilgili o defaten yığılmış ödemelerin, kıdem tazminatı ödemelerinin bir katkısı olduğunu görmemiz lazım. Eğer onları dışarı alarak bize bir analiz yaparlarsa o zaman mesele daha açıklığa kavuşur.

Bu da aynı meselenin firmalar bazında gösterilişi, Türkiye'nin en büyük 500 firmasının dağılımını gösteriyor değerli arkadaşlar. Burada, üsteki çizgi ücret ödemelerinin faiz ve vergi öncesi kâra oranı; diğeri, ortadaki çizgi ücret ödemelerinin satışlara oranı; alttaki çizgi de ücret ödemelerinin brüt katma değere oranı. Bakın, 2019'dan sonra hepsinde ücretlerin firmaların diğer unsurlar aktif kalemlerinin içerisindeki payının ciddi bir şekilde azaldığını maalesef görüyoruz.

Şimdi, dengeli bir büyüme mi peki? Son 15 çeyreğe baktım, 2020'den bu tarafa bir baktım bizim büyümemize hani katkılar, harcama yönüyle baktığımızda nasıl bir katkı var? Türkiye son 15 çeyreğin ortalamasında yüzde 6,1 büyümüş, 2019'u dışarıda alıyorum çünkü kriz yılı, eksilerin de olduğu bir yıl; o baz üzerine daha iyi bir büyüme performansı gösterilen yıl. 6,1. Bu ne? Son 15 çeyreğin ortalama büyümesi. Değerli arkadaşlar, burada büyümeye katkı tüketimden geliyor yani tüketim kaynaklı büyüme. Tüketimin büyümeye katkısı toplam büyümeden daha fazla, 8,5. Yani şunu söylemeye çalışıyorum: Eğer tüketim kaynaklı bir büyüme olmasaydı bu 6,1'lik büyüme 2,4 eksiye düşecekti. Büyümenin fazlasıyla toplam büyümeden daha fazla bir katkı tüketimden geliyor. Yatırımların katkısı ne kadar diye baktığımızda sabit sermaye yatırımlarına 1,5'luk bir katkı var -daha yüksek olması beklenir bizim gibi gelişmekte olan ülkede ama bu biraz daha düşük- ama daha önemlisi stok değişim meselesi. Değerli arkadaşlar, "stok değişimi" dediğimiz -fazla tekniğe boğmayacağım ama- artık bir kalemdir yani bütün büyüme kalemlerini yaparsınız en sonunda tutturamadığınız zaman hepsini stoka atarsınız. Burada son 12 çeyrektir stok değişiminin büyümeye katkısı negatif yani hep stok değişimi üzerinden bir negatif katkı var. Dünyanın hiçbir yerinde böyle bir milli gelir dengesi olamaz, iddia ediyorum, bana bir tane örnek gösterebilirler, 12 çeyrektir stok değişiminin büyümeye katkısının negatif olduğu bir ülke olmaz. Bu temel olarak -başka argümanlarım da var, onları da söyleyeceğim- büyüme rakamlarının da hatalı olduğunu gösteren en ciddi argümandır. Buna ilişkin Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı bize bir şey söylerse ben çok mutlu olurum.

Diğer bir husus: Şimdi "Dengeleme başladı büyümede." filan deniyor. Bu "dengeleme" dediğimiz, net ihracatın yani ithalat-ihracat farkının büyümeye katkısı nedir diye meseleye bakılır, bu önemli bir şeydir yani büyümenin ihracattan gelmesi önemlidir. Değerli arkadaşlar, şimdi, son 15 çeyreğe baktığımızda net ihracatın büyümeye katkısı yüzde eksi 0,6 yani net dengesiz bir büyüme; ihracat odaklı bir büyüme değil, tamamen tüketim üzerinden yapılmış bir büyüme.

Şimdi, aynı büyümeye kaynakları itibarıyla bakalım. Öyle ya, en ciddi argüman ne? Büyüme. Büyüyoruz, büyütüyoruz... Dengesiz olduğunu söyledik; ücretlerin payı düşmüş, net ihracatın katkısı düşük, tamamen tüketim kaynaklı bir büyüme.

Şimdi, üretim faktörleri yönüyle baktığımızda daha ilginç bir hikâye var yani -teknikine fazla girmeden söylemeye çalışacağım- şöyle bir şey söyleyeyim: Şimdi, büyüme nereden gelir? Sabit sermaye stokundan gelir; yatırım yaparsınız, ekonominiz büyür, istihdam artışından gelir, bir de bunun dışında kalan her şeye "toplam faktör verimliliği" denir, hesap edemediğimiz her şey yani hukuk sisteminizi iyileştirmişsinizdir veya bozmuşsunuzdur, özgürlüklerle ilgili, yoksullukla ilgili, yolsuzlukla ilgili, kamu yönetimiyle ilgili her şeyin gelip biriktiği yer toplam faktör verimliliğidir; buralardan büyümeye ciddi katkı gelmesi bir ekonomi açısından son derece iyidir. Bizim gibi özellikle kaynak kısıtı çeken ülkelerde sermaye stokundan aşırı büyüme imkânınız yoksa buralardan büyümesi lazım Türkiye'nin. Mesela, 2000-2007 arası Türkiye çok ciddi bir şekilde buradan büyümüştür ve bu büyüme anlamlıdır. Niye anlamlıdır? Çünkü ciddi reformlar yaptı, Türkiye'ye güven arttı ve o güven sayesinde Türkiye'nin büyümesi, yatırımlar üzerinden daha ziyade toplam faktör verimliliği üzerinden geldi, yaptığı doğru işlerden geldi. Şimdi, Onuncu Plan'da toplam faktör verimliliğinin büyümeye katkısı sadece 0,1 puan olmuş. Yani Türkiye Onuncu Plan döneminde 4,9 büyümüş bunun sadece

0,1'lik kısmı toplam faktör verimliliğinden gelmiş çünkü kötü işler yapıldı, bu normal. Peki, On Birinci Plan'da hedef olarak 4,3'lük büyüme konulmuş, bunun 0,6'sının toplam faktör verimliliğinden yani az önce söylediğiniz adalet sistemi, kamu yönetimi, aklımıza gelen o diğer her şeyden 0,6'lık bir büyüme olacak denilmiş, şimdi, hedef bu konulmuş. On Birinci Planı 2023 hariç baktığımızda buradan 1,7 puan katkı geldiğini görüyoruz arkadaşlar. Şimdi, bu nasıl, böyle bir şey olabilir mi? Elinizi vicdanınıza koyun, sizlerin vicdanınıza ve aklınıza hitap ediyorum. Özellikle 2019-2022 döneminde her şeyin tepetaklak geriye doğru gittiği bir dönemde büyümeye 1,7'lik... Yani "Ortalama büyümenin de yüzde 36'sı toplam faktör verimliliğinden geldi." diyorlar. Böyle bir şey mümkün değil değerli arkadaşlar. Artık bir kalemdir, büyümeyi çok yüksek koyunca, o hormonlu büyümeyi yaparsanız hiçbir yerle dolduramazsınız; sabit sermayeyle, istihdamla dolduramadığınızda kalanına işte böyle toplam faktör verimliliğinden geldi dersiniz. Bahsi fazla uzatmamak için detaylarına girmeyeceğim ama bu, kesinlikle bu şekildedir. Dolayısıyla enflasyonunun yanlış ölçülmesi nedeniyle, özellikle 2020 yılından itibaren enflasyon yanlış ölçülmesi nedeniyle Türkiye'nin büyümesi o dönemden beri yüksek gösteriliyor ve bu büyüme açıklanamıyor, en sonunda "residue" olarak bulduğumuz yere atılıyor ve "Toplam faktör verimliliğinden Türkiye büyümüştür." deniliyor. Buna hiç kimse inanmaz değerli arkadaşlar. Şimdi, baktım, bir de 2019-2022'de hani büyümenin yüzde 36'sı toplam faktör verimliliğinden gelince başka ülkelerden neler olmuş? Öyle ya, olabilir; bir de pandemi var, "Pandeminin büyümeye etkisi nasıl oldu?" diye şurada şöyle bir tablo var değerli arkadaşlar, büyümeye toplam faktör verimliliğinden gelen katkının ekseriyetle dünya ülkelerinde negatif olduğunu görüyoruz; tam tersine, bizde büyümenin yüzde 36'sı bu dönemde gelmiş. Dolayısıyla bu büyüme rakamı, hiçbir şekilde, inandırıcı, güvenilir bir büyüme değildir. Toplam faktör verimliliğini biraz da izah etmek anlamında şöyle söyleyebiliriz: Bir makineniz var diyelim ki 1 de işçiniz var, 1 tane mal üretiyorsunuz. Şimdi, 1 makina, 1 işçi sabit kalıp mal üretiminizi 2'ye çıkardysanız toplam faktör verimliliğinin büyümeye bir katkısı olmuş demektir. Bunu yatırımla yapıyorsanız yatırımın katkısı vardır, böyle bakmak lazım meseleye, toplam faktör verimliliği budur. Dolayısıyla bunun böyle olmadığı... Bütün uluslararası endekslere bakın, Yolsuzluk Algı Endeksi, Hukukun Üstünlüğü Endeksi, Basın Özgürlüğü Endeksi, kamu yönetimi, hükûmetin kısıtlanması, her birinde Türkiye tepetaklak giderken "Toplam faktör verimliliğinin büyümeye katkısı oldu." demek yanlıştır.

Değerli arkadaşlar, eğitimde PISA sonuçları ortada, son sonuçlar açıklandı, burada baktık, matematikte, fende, okuyup anlamada, tamamında OECD ortalamasının altındayız ve en altlardayız yani orada oynama bir iki basamak oluyor, daha fazla bir şey yok. Değerli arkadaşlar, şimdi, mesela, bakıyorsunuz, son yirmi yılda Avusturya, Polonya, Danimarka, Çek Cumhuriyeti 2003 yılında OECD ortalamasının altındaymış PISA sonuçlarında; ondan sonra, 2022 yılında tüm alanlarda OECD ortalamasının üzerine çıkmışlar; demek ki yapınca oluyor. Yirmi bir yıllık AK PARTİ Hükûmeti asla bunu beceremedi. Bakın, iyi yönetilince, yapınca oluyor. Verdiğimiz ülkeler OECD ortalamasının altından OECD ortalamasının üstüne çıkmayı başarmışlar. Estonya'nın 1,3 milyon nüfusu var değerli arkadaşlar; 37,2 milyar dolar millî hasılası var. Estonya'nın PISA'daki sıralamasına bakıyorsunuz, 2006 yılında 3 alanda da 10'uncu ve 11'inci sırada fakat son beş yıldır bütün alanlarda ilk 3'te yani elin oğlu -hani tabiri caizse- bakın yapıyor. Nasıl oluyor bu işler? Dolayısıyla hani iki yıllık hükûmetten bunu bekleyemezsin ama yirmi bir yıllık, istikrarlı olduğunu ifade eden bir hükûmetten biz buralarda bir şey bekledik. Şimdi, burada hiçbir gelişme olmaksızın siz nasıl diyeceksiniz ki "Toplam faktör verimliliğinden Türkiye büyüdü." Estonya'nın rakamlarından doğru orantı yaparsak -1,3 milyon- bizim onun 65 katı nüfusumuz var, ona göre bizim millî gelirimizin bugün 2,4 trilyon olması lazımdı ancak 1 trilyonu bulduk. Hani şimdi küçük ülke... Kıta büyüklüğünde olunca Çin'i bir avantaj görüyor, al size küçük ülke işte, küçük ülkedeki performans da bu. Küçük ülke, büyük ülke diye bir şey yok; iyi

yönetim var, iyi yönetmek var, iyi kadroların ülkeyi yönetmesi var; onu yapmadıktan sonra zaten doğru sonuç almak mümkün değil.

Şimdi, “Çalışanlara ne vad ediliyor?” diye bakıyorsunuz... Ha, bir şey daha söyleyeyim: Bu PISA’da çok kritik fakat üzerine çok fazla gidilmeyen bir mesele de fırsat eşitsizliğinin daha da arttığını görüyoruz. Dezavantajlı çocuklarımızın PISA sonuçları çok daha berbat, çok daha kötü, bu da Türkiye’nin üzerine durması gereken bir konu. Tabii, çalışanlarının yarısına asgari ücret verilen ve asgari ücreti de açlık sınırının 3 bin lira altında olan bir ülkede de daha fazla bir performans beklememek lazım zaten. Yaşam memnuniyetinde, Türkiye’de, 2003 yılında 100 insanımızdan 60’ı mutluymuş, şu anda bu mutlu insan sayısı 50’ye düşmüş, bunları görüyoruz.

Şimdi, tüm bunlara bakmıyorlar, istihdam oranımız yüzde 50’nin altında, genç işsizlik oranı yüzde 17’lerde, atıl iş gücü oranı yüzde 20’nin üzerinde, bunlara bakmadan dönüp Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı ve Kalkınma Planı “Efendim, ülkemizin refahı için -insanımız iş beğenmiyor, refah bir ülkeyiz- göç almalıyız.” diyor değerli arkadaşlar, işi göçe getiriyorlar. Bakın, Avrupa ülkeleri göç aldılar, değil mi? Mesela, Almanya 1960’lı yıllarda göç almaya başladı, Almanya’nın göç almaya başladığında kişi başı geliri Amerika Birleşik Devletleri’nin yüzde 78’iymiş yani belli bir kalkınma seviyesine, belli bir gelir seviyesine gelmiş; Kanada’nın, Danimarka’nın, Finlandiya’nın da aynı şekilde. Mesela, Fransa biraz düşükmüş, yüzde 44’müş; onun bile kişi başı geliri Amerika’nın yüzde 44’ü kadarmış. Şimdi, böyle bakıyoruz. Türkiye’nin kaç 2022 yılında? Yüzde 14’ü. Yani bu gelir seviyesinde, insanınız aç gezerken, insanınız boşta gezerken, çalışanlarınız da yoksulken “Biz göç almalıyız.” diyorsunuz; bunu asla kabul etme imkânımız yok.

AR-GE harcamalarına bakıyorsunuz yani Türkiye’de AR-GE harcamaları yüzde 1 değerli arkadaşlar. Evet, AK PARTİ’den önce yüzde 0,6’ydı; yüzde 0,6’dan millî gelirin yüzde 1’ine getirdi ama bu yeterli mi? Yani yirmi bir yılda gelmemiz gereken nokta bu muydu? Şimdi orta yüksek gelirli ülkelere bakıyorsunuz, mesela, Belçika’da bu pay, evet, yüzde 3,5; İsrail’de yüzde 5,4; Güney Kore’de yüzde 4,8; Avrupa Birliği ülkelerinde, yeni ülkelere rağmen bizim çok çok üzerimizde. Böyle baktığımız zaman da buralara kaynak ayırmayınca, hem özel kaynaklarınızı hem de kamu kaynaklarınızı bu alanlara aktarmayınca zaten büyümeden bahsetmek, doğru bir büyümeden bahsetmek mümkün değil.

Yüksek teknoloji ürünlerin imalat sanayisi içerisindeki payına bakıyorsunuz değerli arkadaşlar, Türkiye’de yüzde 3,3 ama ilk 10 büyük ekonomiye bakıyorsunuz -hani, bizim 10 büyük ülke içine girme hedefimiz vardı ya, şimdi çöp oldu; 2023’de ilk 10 dediler, 19 olarak gerçekleşti- bu ülkelerde yüksek teknoloji ürünlerin imalat sanayisi içerisindeki payı bizde yüzde 3,3; onlarda yüzde 24. Bunu buraya getirmediikten sonra sizin hamasetten başka söyleyecek hiçbir şeyiniz olmaz. Üstelik İsrail’de yüzde 30; işte, İsrail o yüzden bütün dünyaya kafa tutabiliyor. Şimdi, dolayısıyla kaynaklarımızı üretken alanlara vermemiz lazım, sanayinin üretkenliğini artırmamız lazım, sanayinin yatırım yapmasını sağlamamız lazım, teknolojiye yatırım yapmasını sağlamamız lazım firmaların, teknolojiyi iyi kullanmasını sağlamamız lazım. Bunları niye yapsınlar? Yani “Bir firma arsa, arazi aldığı zaman çok daha fazla kâr ediyorsa niye buraya yatırım yapsın?” sorusunu da Hükûmete sormamız lazım. O yüzden “Rant vergisini mutlaka çıkarın.” diyoruz.

Şimdi, tabii, sosyal yardım sistemimiz, istihdamı caydıran sosyal yardım sistemimiz var; eğitim ile istihdam piyasası arasında hiçbir ilişki yok.

Şimdi, sayın Hükûmet yetkililerinin diğer bir iddiası “Dış kaynak bağımlılığımız azaldı.” Cevdet Yılmaz bunu özellikle söyledi. Yani bunu nasıl söyledi, neye istinaden söyledi, ben gerçekten çok merak ediyorum. Bakın, Türkiye’nin dış faiz ödemesinden başlayalım. 2002 yılında 6,4 milyar dolar dış faiz ödemişiz. Aslında o günkü millî gelirimize göre baktığımız zaman yüksek bir orandır. Bu, daha sonra,

işte, devam etmiş; 2016'dan itibaren ilk kez 10 milyar doların üzerine çıkmış. Şimdi, 2022 yılında 12,5 milyar dolar -bakın hızlı artışa- bu yıl sonunda tahmin 18 milyar dolar değerli arkadaşlar. Bu ülke 18 milyar dolar dış faiz ödüyor, biz "Dışa bağımlılığımız az." diyoruz. Bir yıl içerisinde ödememiz gereken dış borç 219,9 milyar dolar, 220 milyar dolar; biz "Bağımlılığımız azaldı." diyoruz. Bunu neye istinaden söylüyorlar? Strateji ve Bütçe Başkanlığında Haftalık Ekonomik Gelişmeler Raporu vardır, o rapor ilk kez benim Genel Müdürlüğüm döneminde çıkarılmıştır, hâlen devam ediyor; çok da güzel bir rapordur. Onun 45'inci slaytı, Sayın Cevdet Yılmaz, bakın, size, kendi rakamlarınızla... Zaten hepsi devletin rakamları da bu da özellikle kurumunuzun, size bağlı kurumun yaptığı rakam. Şimdi, burada "toplam finansman ihtiyacı" diye -çok detayına girmeyeceğim- bir kalem var, hesaplamaları yapılmış; en üstte toplam finansman ihtiyacı var. Mesela, kaçmış? 2019 yılında dış finansman ihtiyacı 63 milyar dolarmış, 2020'de 84 milyar dolar, 2021'de 75 milyar dolar, 2022'de 100 milyar dolar olmuş; dış finansman ihtiyacı sürekli artıyor. 2023'ün on ayında da 79,5 milyar dolar, 80 milyar dolar; yıl sonu muhtemelen 110 milyar dolar olacak. Şimdi, bu realite de ortadayken rezervlere bakıyorsunuz ve uluslararası yatırım pozisyonunda Türkiye'nin 295 milyar dolar yatırım açığı var; buna baktığımızda bunu nasıl söylüyorsunuz, ben bunu anlayamıyorum. Bizim dış bağımlılığımız nasıl azaldı?

Bakın, bir grafik daha göstereyim; bu da Türkiye'nin büyümesi ile dış bağımlılığı arasındaki ilişki. Değerli arkadaşlar, şimdi, yine, burası AK PARTİ hükümetleri döneminden önceki yirmi bir yıl, şurası da AK PARTİ hükümetleri yirmi bir yılı. Böyle baktığımızda, şu yeşil olanlar cari açık; bakın, AK PARTİ'den önceki yirmi bir yılda yüzde 4'lük -griyi söylüyorum- büyümeyi sağlamak için millî gelire oran olarak yüzde 0,6'lık bir cari açık yetmiş yani dış kaynak yetmiş. Şimdi evet, büyümemiz 4'ten 5,4'e çıktı, onu izah ettim zaten ama bunu sağlayabilmek için yıllık ortalama yüzde 4'lük cari açık vermişiz değerli arkadaşlar. Siz nasıl böyle bir ülkede "Dışa bağımlılık azaldı." diyebilirsiniz?

Şimdi, Sayın Hükümet yetkililerinin bir iddiası da ne? "Rezervlerimiz arttı, 142 milyar dolar; tüm zamanların en büyük rezervi, brüt rezervlerimiz 142 milyar dolar." Niye hiç netten bahsetmiyorsunuz? Ya, biraz inandırıcı olun, biraz piyasalara güven verin. Bunun neti ne? Burada 142 milyar dolar rezervimiz varsa şu cebimizde de 182 milyar dolarlık yükümlülüğümüz, borcumuz var. Niye bunu söylemiyorsunuz? Ha, bunu biz sonradan anladık; bu mantıksızlık niye? Aslında hiç de mantıksız filan değilmiş, o da şu arkadaşlar: Şimdi, Türkiye'ye doğrudan yatırım gelmiyor, Türkiye sıkıntıda, sıcak para bekliyor. Sıcak para ne? Vurkaç parası; gel, al yüzde 5'i, kazan bir ayda, çık, geri git, döviz cinsinden falan. Artık talep bu paraya dönüşmüş durumda. Şimdi, değerli arkadaşlar, sıcak paracılar Türkiye'den 2 tane şey istedi. Bir, "Politika faizini artırın." dediler. 8,5'tan başladılar, 42,5'a kadar artırıldı. Doğrudur, yanlıştır, onu tartışmıyorum; önceki yapılan hataların bedeli. Yüzde 19'a tahammül edilseydi bugün faiz oranları yüzde 10'un altına düşecekti. Yüzde 19'a tahammül etmediniz, 8,5'a kadar düşürdünüz, şimdi 42,5'a kendiniz geri çıkardınız; nas hikâyesine de girmiyorum. Şimdi, sıcak paracılar diyor ki: "Faizi artır." artırdılar, artırıyorlar. İki: "Yetmez. Ben geleceğim, bir hafta sonra geri çıkacağım, ya, senin cebinde para var mı? Onu söyle bana." diyor. Aslında para cebinde yok yani bu cepte para var da, parayı birisinden almışız, on beş gün sonra ödeyeceğiz parayı, bir ay sonra, iki ay sonra ödeyeceğimiz bir parayı cebime koyarak hava atıyorum etrafa ama sıcak paracı için bu kâfi "Benim çıkacağım anda senin cebinde biraz dövizin varsa problem değil. Sen o döviz istersen vatandaştan yüksek faizli döviz mevduatıyla al, şu, bu... Benim için fark etmez, benim çıkarkenki paramı garanti et." diyor. Sıcak paracılara oynanan bir durum var, bunu da milletimizin idrakine havale ediyorum.

Şimdi, kişi başı gelir artıyor. Sayın Akbaşıoğlu da burada, bir şey oluyor, biz bir sıkıntıyı söylüyoruz, vergiyle ilgili bir şey söylüyoruz, diyor ki: "Efendim, biz, kişi başı geliri 3.608 dolardan 10 bin doların üzerine çıkardık, filan." Ya, gelin, biraz da bunu analiz edelim. Şimdi, doğru, 3.608

dolardan 10.659 dolara çıktı. Hükûmetin 2022 yılında 2023 yılı için tahmini de 12.415 dolar. Peki, önce bunun sıralamasıyla bir gidelim. Şu da kişi başı gelir açısından Türkiye'nin dünyadaki sıralaması değerli arkadaşlar. Bakın, 1993 yılında Türkiye kişi başı geliri en yüksek 47'nci ülkeymiş, 47'nci ülke, 1993, beğenmediğimiz yıllar buralar. Şimdi, sonrasında kötüşmüş, 69'lara kadar düşmüş mesela, sonra biraz daha performans olmuş, en son geldiğimiz noktada şu anda 75'inci sırada değerli arkadaşlar ve kötü bir performans var kişi başı gelir açısından dünya sıralamasında. Yani bu ülke 47'leri bile görmüş zamanında. Evet, aldığınız güne göre belki bir miktar... Pardon, o da iyi değil, 2003 yılında 69'uncu sıradaymış, şimdi 75'inci sırada yani şimdi, sadece "Dolar üzerinden kişi başı nominal gelir artıyor." dediğiniz zaman, emin olun, hiçbir şekilde inandırıcı olmuyorsunuz. Şimdi, dolar da olsa, yirmi bir yılın enflasyonu var değil mi? Bunu bir reele getirelim; 3.600'den 12.415'e çıkmış, Amerikan TÜFE'siyle yaptığımızda aslında "3.608 dolar" dediğimiz şey, bugünkü parayla 6.110 dolar. Doğrudur 6.110 dolardan 12.415 dolara bu yıl sonu geleceği tahmin ediliyor, yüzde 100'lük bir artış var. Az değil ama yeterli değil, başka ülkelerle mukayese ettiğimizde yeterli değil, bir de daha da önemlisi borçla mukayese ettiğimizde.

Değerli arkadaşlar, evet, kişi başı gelir artıyor ama ondan daha fazla borç artıyor. Hakan Özyıldız'ın -eski Hazine Müsteşar Yardımcısı- bir çalışması var, devletin rakamları kullanılarak yapılan bir çalışmadır, ondan alıntıyla söylüyorum. Şimdi, fazla teferruatına girmeyeceğim, 2002 yılında 3.608 dolar -şimdi nominal rakamlardan gidiyorum, ikisi de nominal olduğu için problem yok- kişi başı gelir var dedik, bunun karşılığında 2002 yılında Türkiye'nin toplam borcu iç artı dış borç, kamu artı özel borç 4.014 dolar arkadaşlar yani kişi başı gelirin yüzde 11 fazlası Türkiye'de kişi başına da borç varmış. Ya, 2023'ün üçüncü çeyreğine geldiğimizde bu oran hiç değişmemiş biliyor musunuz? Evet, 12.415 dolara -yıl sonunu alıyorum- çıkacak gelirimiz ama kişi başı ülkenin borcu da 13.751 dolar, şu anda, eylül sonu itibarıyla gerçekleşmiş durumda arkadaşlar. Bunu niye söylemiyorsunuz? Yani borçla finanse edilmiş, borçla artan bir kişi başı gelir var bu ülkede, borçluluk artarak yapılıyor. Yani bunları hani bir düşürsünüz, en azından -makul- oran olarak düşürsünüz. Bakın, gelir/borç oranı 2002'de yüzde 111,3, şu anda yüzde 110,8; hiçbir "improvement" hiçbir gelişme aradan geçen yirmi bir yılda maalesef yok. Bunun daha teferruatlı başka detayları filan da var, dış borç açığı üzerinden yaptığımızda da oralara da baktığımızda aslında aynı şeyi görüyoruz, hatta biraz vaktim kalırsa bir miktar oraya bakayım.

Yirmi bir yıllık AK PARTİ hükûmetleri döneminde Türkiye 652 milyar dolarlık cari açık verdi yani dış kaynak kullandı değerli arkadaşlar, dışarıdan para kullandık. Bu para tabii keyfine gelmiyor, bunun 344 milyar doları bize borç olarak geldi, dış borcumuz 131'den 475'e çıktı. Tamam mı? 344'ü. Kalanı da varlıklarımızı satarak geldi; fabrikalarımızı sattık, bankalarımızı sattık -ne bileyim ben- sigortacılık şirketlerimizi sattık hisse senetleriyle, 68 milyar dolar da toprak sattık, aldığımız bu açığı finanse ettik. Şimdi, 2 tane seçenek var insanın önünde, bir şeyi ya borçla finanse edersin ya da varlık satarak finanse edersin, varlık satışlarını da borçla yapmış olsaydık 2002 yılında Türkiye'de -dış borç açısından söylüyorum- yüzde 55,4 olan borç/gelir oranı yani kişi başı gelir/kişi başı borç oranı bu dönemde yüzde 74'e çıkmıştır arkadaşlar. Dış borç açısından da çok daha kötü bir performans olduğunu söylememiz lazım.

Son konu olarak da "İhracatımız artıyor." "İhracat artıyor." Doğru, artıyor. Ya, bunun ithalat ayağı yok mu? İhracatı ithalatsız konuşmayı kendinize nasıl yakıştırıyorsunuz? 36 milyar dolardan 255 milyar dolara geldi ihracat ama ithalat da 51,6 milyar dolardan 367 milyar dolara geldi değerli arkadaşlar, ikisi de 7,1 kat artmış.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Usta, lütfen tamamlayın.

ERHAN USTA (Devamla) – Biraz süre verirsiniz memnun olurum Sayın Başkan.

Evet, dolayısıyla ikisi de çok fazla artmış ama daha berbatı ne biliyor musunuz? 2002 yılında Türkiye’nin cari açığı sadece 600 milyon dolarken -bakın, 1 milyar dolar bile değilken- bugün 42,5 milyar dolar olacağını söylüyorlar. Buraları görmeden bize ihracat masalları okumanın hiç kimseye bir faydası yok.

Son grafik olarak da şunu söyleyeyim: Oradan da bir şey çıkmayacağını anlayınca Sayın Cevdet Yılmaz en son “Türkiye’nin ihracatının dünya ihracatındaki payı artıyor.” dedi. Artıyor mu? Evet, şu -mor mudur, mavi midir, nedir- ihracatın payı. 2002 yılında kaçmış? Türkiye’nin payı 0,55. İthalatın payı kaç? 0,79. Aradaki fark nedir? Yaklaşık 0,24’lük bir fark var, 0,2’lik bir fark var. Arkadaşlar, evet, ihracattaki payımız artmış ama ithalattaki pay ondan daha fazla artıyor, bundan niye bahsetmiyorsunuz ya? Böyle bir analiz, doğru bir analiz olabilir mi? Yani, hiç ithalatı görme... Hâlbuki bir şeyi ithal ediyorsun, ondan sonra ihraç ediyorsun yani meseleye bu şekilde bakmamız lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Devamla) – Selamlayacağım.

BAŞKAN – Sayın Usta, lütfen...

Buyurun.

ERHAN USTA (Devamla) – Sonuç olarak şunu söylüyorum: Türkiye ekonomisinin maalesef ve maalesef, ciddi makroekonomik sorunları var değerli arkadaşlar. İkiz açık, bütçe açığı, cari açık, enflasyon ve yoksulluk problemi aynı anda, Türkiye’nin kurumları da çökmüştür; hani, ekonomi kısmını konuştuğum için söylüyorum. Maalesef, Türkiye’nin böyle sıkıntıları vardır. Bu sıkıntıları aşabilmek ancak ortak akılla olur, ancak istişareyle olur, hataları kabul etmekte olur. Çözüm arıyorsanız çözüme varız, sürekli önerilerde bulunuyoruz. Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesinde yirmi dakika öneride bulundum, hangisini dikkate aldınız? Dolayısıyla, bilimle, istişareyle, ortak akılla bunlar aşılabılır; kutuplaşmayla, inatla, “Ben bilirim.”le, hiçbir şey bilmediğiniz hâlde “Ben bilirim.”le bu sorunları aşma imkânı yoktur; olan millete olur, millet yoksullaşır. Seçim kazanabilirsiniz, o ayrı bir şey ama millet yoksullaşır, Türkiye bağımsız dış politika uygulayamaz diyoruz.

Her şeye rağmen, bütçenin milletimiz için, memleketimiz için, kurumlarımız için hayırlı olmasını Cenab-ı Allah’tan niyaz ediyorum.

Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Çok teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN – Sayın Usta, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi söz sırası Milliyetçi Hareket Partisi Grubundadır.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına ilk söz Konya Milletvekili Sayın Mustafa Kalaycı’ya aittir.

Sayın Kalaycı, buyurun.

Süreniz otuz dakikadır.

MHP GRUBU ADINA MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin tümü üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz aldım. Bu vesileyle sizleri ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi hürmetle selamlıyorum.

Irak'ın kuzeyinden gelen şehit haberleri milletimizi acıya boğmuştur. Aziz şehitlerimize Allah'tan rahmet, ailelerine ve Türk milletine sabır ve başsağlığı diliyor, yaralı kardeşlerimize şifalar temenni ediyorum. Başımız sağ olsun, vatan sağ olsun. Terörü, destekçilerini, iş birlikçilerini, meşrulaştırmaya çalışanları lanetliyorum.

Türkiye'nin terörle mücadelesi işin özünde emperyalist güçlerle mücadeledir. Terör örgütlerini destekleyen başta ABD olmak üzere fail ülkeler Türkiye'nin karşısındadır. Irak, Suriye, Ege, Doğu Akdeniz ve Kafkasya başta olmak üzere bölgemizde yaşananlar etrafımızda nasıl bir kuşatma planının uygulanmaya çalışıldığını açık bir şekilde göstermiştir. FETÖ, DEAŞ, PKK-PYD/YPG emperyalist güçlerin kiralık katiller sürüsüdür. Terörizmle mücadelemiz sonuna kadar devam edecektir. Türkiye terörün tasallutundan mutlaka kurtulacak, teröristler ve arkalarındaki kalleş ve namert destekçileri tümüyle hak ettikleri bedeli ödeyeceklerdir.

Bakınız, şehitlerimizden Tokatlı Piyade Sözleşmeli Er Yasin Karaca'nın şehit olmadan önce, karlar altında çekilen görüntülerinde "Yolumuz ne yolu komutanım?" sorusuna yanındaki askerimizin "Şehitlik yolu." cevabı üzerine şehidimizin de "Kızılelma'ya kadar devam komutanım." dediği görülmektedir. Yine, şehitlerimizden Elâzığlı Piyade Sözleşmeli Er Kemal Aslan sosyal medya hesabından bir gün önce şehit olan 6 kahramanımızın isimlerini yazarak "Rabb'im şehadetinizi kabul etsin, vatan sizlere minnettar." paylaşımını yapmış ve "Komutanım, şehit olursam bu videom sizde kalsın." diye bıraktığı mesajdan sonra şehadete ulaşmıştır. Şehidimizin muhterem babası Mehmet Aslan da sosyal medya hesabından şu paylaşımı yapmıştır: "Oğlum şehit oldu, ne mutlu bana." Müslüman Türk milletinin inancı budur, asaleti budur, dirayeti budur, vatan ve millet sevgisi budur. Evlatları şehadet makamına yükselen muhterem annelerin ve babaların ellerinden öpüyorum. Türk milletinin güvenliği için yurt içinde ve sınır ötesinde görev yapan kahraman güvenlik güçlerimizi buradan selamlıyorum. Bu inanç bizde varken, bu dirayet bizde hâkimken, bu vatan ve millet sevgisi bizimle bütünleşmişken Türk milletini bölmeye, Türk devletini yıkmaya, Türk Bayrağı'nı indirmeye, Türk vatanını parçalamaya hiçbir zalimin, hiçbir zilletin, hiçbir muhasım ülkenin gücü yetmeyecektir. Bir ölürsek bin diriliriz, bir gidersek bin geliriz.

Değerli milletvekilleri, dünyada ve özellikle de komşu coğrafyalarımızda büyük sorunlar yaşanmakta ve tehlikeli bir gidişat bulunmaktadır. İsrail'in Gazze'ye yönelik insanlık dışı saldırıları, Rusya-Ukrayna savaşı, değişmekte olan küresel güç dengeleri, jeopolitik mücadeleler, salgınlar, göç, iklim krizi gibi çoklu krizlerin ürettiği sorunlar ve belirsizlikler uluslararası düzeni derinden etkilemiştir. İnsanlık derin bir huzursuzluk sarmalındadır. Küresel adalet, uluslararası hukuk, insanlık vicdanı, insan hakları ve demokrasi ölümcül yaralar almıştır. İsrail'in soykırıma varan saldırıları karşısında ateşkes hukukunun tesis edilmesi için çabalayan iki devletli kalıcı çözüm için samimiyetle gayret gösteren neredeyse tek ülke Türkiye'dir. Hazreti Ali Efendimiz şöyle diyor: "Mazlumun zalimden öcünü alacağı gün, şüphesiz zalimin zulmettiği günden daha çetin olacaktır." İsrail yaptıklarının bedelini ağır bir şekilde mutlaka ödeyecektir. Hiç kimse olmasa bile Allah'ın görünmez orduları vardır. İsrail'i lanetliyor, katlettiği masumlara Allah'tan rahmet, yaralılara şifa diliyorum. Vahşet bitsin, çocuklar yaşasın, katiller kahrolsun.

Uluslararası sistemin giderek daha büyük belirsizliklere sürüklendiği bir dönemde Türkiye'nin izlediği etkili diplomasi dünya başkentleri tarafından yakından takip edilmektedir. Türkiye barış ve istikrarı önceleyerek savaş ve çatışmaların olduğu tüm bölgelerde sorumlu ve yapıcı bir dış politika izlemektedir. Ukrayna-Rusya savaşında, barış için samimi iradesini ortaya koyan Türkiye, her iki devletle görüşebilen tek ülke olarak diplomasinin merkezi olmuştur. İstanbul Anlaşması'yla tahıl koridoru açılmış, mağdur ve mazlum toplumlara el uzatılmıştır. Daha adil bir uluslararası düzen

talep eden Türkiye, politikalarını bu ilke çerçevesinde belirlemektedir. Cumhurbaşkanımızın tüm dünyada yankısını bulan ifadesiyle, dünya 5'ten büyüktür, daha adil bir dünya mümkündür. Bize göre tüm insanlığın barış, huzur ve mutluluk içinde yaşayacağı bir dünya ideali Türkiye merkezli yeni bir medeniyet projesinin hayata geçirilmesiyle mümkündür. Bu projenin temeli, Türk'ün yüzyıllar boyunca hükmettiği coğrafyalarda tavizsiz uyguladığı hak ve adalet anlayışında kaynağını bulduğu Türk-İslam kültürüdür. Türk Devletleri Teşkilatının gelişim göstererek ciddi kazanımlar elde etmesinden ve yakaladığı ivmeden büyük memnuniyet duyuyoruz. Türk Devletleri Teşkilatının ortaya koyduğu perspektif barışın, istikrarın ve refahın tüm dünyaya yayılmasına katkı sağlayacaktır. Türk Dünyası 2022-2026 Strateji Belgesi ve 2040 Vizyon Belgesi'yle önümüzdeki dönemde kendilerine rehberlik edecek tüm unsurlara sahiptir. Türk Devletleri Teşkilatının 10'uncu Zirvesi "Türk Devri" temasıyla 3 Kasım 2023 tarihinde Kazakistan'ın başkenti Astana'da yapılmıştır. Gelen Türk asrı, devir artık Türk devridir; Turan illerine selam olsun, Kızıllema ülküsüyle yürüyen nesillere selam olsun.

Değerli milletvekilleri, tüm dünyayı etkileyen salgın, savaş ve krizler nedeniyle küresel ekonomi ve küresel ticaret 2022 yılında ivme kaybetmiş, emtia fiyatlarında keskin artışlar yaşanmıştır. 2023 yılında da enflasyonla mücadele kapsamında uygulanan sıkılaştırıcı politikalar dünya ekonomisini ve ticaretini olumsuz etkilemiştir. 2022 yılında yüzde 3,5 oranında büyüyen küresel ekonominin 2023 yılında yüzde 3 ve 2024 yılında yüzde 2,9 büyüme oranıyla yavaşlayan bir görünüm arz edeceği tahmin edilmektedir. 2022 yılında yüzde 5,5 büyüyen Türkiye ekonomisi, küresel ekonominin yavaşladığı ortamda, ayrıca faizlerin yükseltilmesine ve yaşadığı asrın felaketi depremlere rağmen, 2023 yılının dokuz ayında da yüzde 4,7 büyüme başarısını göstermiştir. Üçüncü çeyrek büyüme oranıyla OECD ülkeleri arasında en hızlı büyüyen Türkiye olmuştur. Ülkemizin, 2023 yılında yüzde 4,4; 2024 yılında ise yüzde 4 oranında büyümesi beklenmektedir. Millî gelirimizin 2023 yılında ilk defa 1 trilyon doları aşması ve kişi başına millî gelirin 12.500 dolar düzeyine yükselmesi beklenmektedir.

Dünyada sıkılaştıran para politikaları ve jeopolitik gerilimlerle oluşan ekonomik belirsizlikler nedeniyle uluslararası şirketler yatırımlarını durdurmaya ve işten çıkarmalara başlamıştır. Buna karşın ülkemizde üçüncü çeyrek itibarıyla yatırımlar yüzde 14,7, makine ve teçhizat yatırımları yüzde 23,7 artmıştır. İstihdam sadece ekim ayında 246 bin kişi artarak tarihi seviye olan 31 milyon 835 bine yükselmiş, işsizlik oranı on bir yılın en düşük seviyesine gerileyerek yüzde 8,5'e düşmüştür. 2023 yılı genelinde istihdamın 902 bin kişi artması beklenmektedir.

Uluslararası Finans Enstitüsü raporuna göre, küresel borcun ülkelerin toplam millî gelirin oranı yüzde 333'e çıkmıştır. Kamu, özel sektör ve hane halkı borçlarının toplamı üzerinden hesaplanan bu oran Türkiye'de yüzde 124 düzeyindedir. AB tanımlı genel yönetim borç stokunun millî gelire oranı da Türkiye'de yüzde 34 iken AB ülkelerinde yüzde 83 düzeylerindedir. Türkiye gerek kamu borçluluğu gerekse reel sektör ve hane halkı borçluluğu bakımından en az borçlu ülkeler arasındadır.

Bankacılık sektörümüzün sermaye yeterliliği oranı yüzde 18,44 düzeyinde olup sağlam bir bünyeye sahiptir. Banka kredilerinin takibe dönüşme oranı da yüzde 1,54'e kadar inmiştir. Ülkemizin ekonomik sorunlarının başında, insanımızın refahını ve geçim standartlarını olumsuz etkileyen hayat pahalılığı gelmektedir. Fiyat istikrarının ve makrofinansal istikrarın sağlanması amacıyla sıkılaştırıcı politikalar uygulanmaktadır. Uygulanan politikalarla yatırımcı güveni artmış, risk primi düşmüş, rezervler güçlenmiş, kur oynaklığı azalmış, TL mevduat artmıştır. Enflasyon son aylarda hız kesmiş, kasım ayı itibarıyla yıllık yüzde 61,98 olmuştur; yıl sonu itibarıyla enflasyonun yüzde 65 olması ve 2024 yılında dezenflasyon sürecine girilmesiyle birlikte yüzde 36'ya inmesi öngörülmektedir.

Türkiye'nin beş yıllık risk primi CDS 280 baz puanının altına inmiştir. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının brüt rezervleri 142,5 milyar dolarla tüm zamanların en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

Küresel mal ticaretinde yavaşlama ve önemli ihracat pazarlarımızda talep daralmasına rağmen, ihracat kasım ayında da rekor kırarak yüzde 5,2 oranında artmıştır. Son on iki ay itibarıyla ihracatımız 255 milyar 800 milyon dolarla tarihi rekor düzeyine ulaşmıştır. Dış ticaret açığında son dört ay üst üste ciddi gerileme bulunmaktadır. Türkiye, Dünya Turizm Örgütü verilerine göre, en çok ziyaretçi ağırlayan ülkeler arasında 4'üncü sıraya yükselmiştir. Bu yıl yine tarihi düzeyde, 55,6 milyar dolar turizm geliri beklenmektedir. Ödemeler dengesi eylül ayında 1 milyar 910 milyon dolar, ekim ayında 186 milyon dolar cari fazla vermiştir. Yıl sonunda cari açığın 43 milyar dolar civarına gerilemesi beklenmektedir.

Değerli milletvekilleri, Milliyetçi Hareket Partisi Parti Programı'nda, ülkemizde güçlü bir üretim ekonomisinin tesisi ve istikrarlı ekonomik büyümenin sağlanması suretiyle üreten, istihdam yaratan ve üretilen değerden her kesimin adil pay almasını sağlayan bir sosyal refah düzeni oluşturmak temel amaç olarak belirlenmiştir. Partimize ait Üreten Ekonomi Programı da ülkemizin kendi imkân ve şartları ile doğal ve beşerî kaynaklarını dikkate alan, ileri teknoloji kullanan; yenilikçiliği, verimliliği ve istihdamı gözeten, gelirin adil bölüşümünü esas alan, rekabet gücü yüksek üretim ekonomisini tesis etmek ve sosyal dokuyu güçlendirmek amacını taşımaktadır. Partimizin politikalarıyla da uyumlu olarak üretimi, yatırımı, istihdamı ve ihracatı artırmaya ve cari fazla vermeye dönük politikalar uygulanmaktadır. Yerli ve millî üretimi artırmak, stratejik alanlarda dışa bağımlılığı azaltmak amacıyla başlatılan millî teknoloji hamlesi Türkiye'nin istiklalini ve istikbalini güvence altına almaktadır. Millî teknoloji hamlesiyle, artık ihtiyacımız olan teknolojiler Türk mühendisleri tarafından tasarlanmakta, yerli ve millî üretilmekte ve birçok ülkeye de ihraç edilmektedir. Ekonomik güç merkezi hâline gelme vizyonu doğrultusunda geliştirilen doğuştan elektrikli millî otomobilimiz Togg 29 Ekim 2022 tarihinden itibaren seri üretilmektedir. Kayseri ve Ankara'da lityum iyon batarya üretim tesisleri açılmıştır. Türkiye'nin otomobili Togg'un batarya modellerinin üretimi ülkemizde gerçekleştirilmektedir. Millî ana hat lokomotifimiz Eskişehir 5000 raylara inmiştir. Saatte 160 kilometre hız yapan millî elektrikli trenimizin raylardaki testleri başarıyla devam etmektedir.

Yerli ve millî gözetleme uydumuz İMECE bu yıl uzaya fırlatılmıştır. İlk millî haberleşme uydumuz TÜRKSAT 6A da önümüzdeki aylarda uzaya gönderilecektir. Böylelikle Türkiye, haberleşme uydusunu millî olarak üretebilen 10 ülkeden biri olacaktır. Türkiye Uzay Ajansı kurulmuş, Millî Uzay Programı başlatılmıştır. İlk kez bir Türk vatandaşı 9 Ocak 2024 tarihinde uzaya gönderilecektir. Savunma sanayisinde yerlilik ve millîlik oranımız yüzde 80'lere ulaşmıştır. Yerli ve millî uçaklar, helikopterler, İHA, SİHA ve TİHA'lar, gemiler, denizaltılar ve zırhlı araçlar ile füze ve silah sistemleri artık ülkemizde üretilmekte ve de ihraç edilmektedir. 2022 yılında 4,4 milyar dolar olan ihracatın bu yıl 6 milyar dolar olması beklenmektedir. Türkiye'ye yeni nesil savaş uçağı satmak için ayak sürütenlerin kendi bilecekleri iştir. Türk mühendislerinin ürettiği Millî Muharip Uçak'ımız KAAAN yakında havalanacak, zora girmemizi bekleyen odakları teker teker çatlatacaktır.

Türkiye, millî enerji atılımıyla kurulu enerji gücünde 106 bin megavattı aşmıştır. Kurulu gücümüzün yerlilik oranı yüzde 66, yenilenebilir enerji oranı ise yüzde 55 seviyesindedir. Türkiye, Avrupa'da jeotermal enerji kurulu gücünde 1'inci, hidroelektrik kurulu gücünde 2'nci, rüzgârda 7'nci ve güneş enerjisi kurulu gücünde ise 8'inci sırada yer almaktadır. Avrupa'nın ilk ve tek tam entegre güneş paneli fabrikası Ankara'da kurulmuş, Avrupa'nın en büyük güneş enerjisi santrali Konya Karapınar GES devreye alınmıştır. Türkiye, güneş paneli üretiminde yüzde 77, rüzgâr türbini üretiminde yüzde 60'lık yerleşme oranına ulaşmıştır. Ülkemizin yıllık elektrik ihtiyacının yüzde 10'unu karşılayacak olan Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nde 4 reaktörün inşasına hızla devam edilmektedir. Türkiye, bu yıl devreye alınacak bor karbür üretim tesisiyle dünyada bor karbür üreten 5 ülkeden 1'i hâline gelmiştir. Kritik madenler olan nadir toprak elementlerinin dünyadaki 2'nci büyük rezervi Eskişehir Beylikova'da keşfedilmiş, bu yıl pilot üretim tesisi devreye alınmıştır. Türkiye Fatih, Yavuz, Kanuni, Abdülhamid

Han, Barbaros Hayreddin Paşa ve Oruç Reis sondaj ve sismik araştırma gemileriyle güçlü bir filoaya sahip hâle gelmiştir. Karadeniz’de keşfettiğimiz 710 milyar metreküp doğal gaz rezervimizden günlük 4 milyon metreküp olan üretim, ilk aşamada günlük 10 milyon metreküp ve sonraki süreçte de 40 milyon metreküp çıkarılacaktır. Gabar Dağı’nda keşfedilen petrol rezervinden hâlen günlük 30 bin varil olan üretim 100 bin varile çıkarılacaktır, üretilen petrol yıllık ihtiyacımızın yüzde 10’unu karşılayacaktır.

Türkiye enerji arz kaynaklarını da hızla çeşitlendirmektedir. Bu maksatla, Bakü-Ceyhan, TANAP, Türk Akımı ve Mavi Akım Boru Hatları, limanlarımızdaki enerji terminalleri, Anadolu ve Trakya gaz depolama tesisleriyle Türkiye enerjisinin merkezi ve ticaret üssü olma yolunda hızla ilerlemektedir. Enerjide bütün yollar Türkiye’ye çıkmaktadır. Ülkemizin uluslararası enerji piyasasının belirleyici aktörlerinden biri olacağı günler de çok uzak değildir. Hiç şüphe yok ki tüm bu gelişmeler sonucu sağlanan kaynaklar vatandaşımızın refahına çok daha fazla yansıyacaktır.

Değerli milletvekilleri, 2024 yılı bütçesinde giderler 11 trilyon 89 milyar lira, gelirler 8 trilyon 437 milyar lira, bütçe açığının gayrisafi yurtiçi hasılaya oranı ise yüzde 6,4 öngörülmektedir; bu oran, deprem harcamaları hariç yüzde 3,9 olmaktadır. Deprem hasarlarının giderilmesi ve afet risklerinin azaltılması amacıyla 1 trilyon 28 milyar lira ödenek ayrılmaktadır. Ülke olarak, en başta gelen gündem konumuz depremin hasarlarını tümüyle onarmak, yaraları sarmak, kalıcı konutları tamamlayarak depremedelere teslim etmektir. Depremden etkilenen şehirlerimizin tekrar inşa ve ihyası maksadıyla bütün imkânlar devrededir. Yapılan açıklamalara göre, 207 bin civarında konutun yapımı devam etmektedir. Ayrıca, Yerinde Dönüşüm Projesi’yle kendi evini ve iş yerini yerinde yapmak isteyenlere hibe ve kredi desteği verilmekte olup başvuru sayısı 250 bini aşmıştır. Depremin ağır hasarı bütünüyle kaldırılıp mağdur insanlarımızı güvenli hayat şartları sunulacak, her yer eskisinden de güzel ve yaşanabilir hâle getirilecektir.

2024 yılı bütçesinde prim teşvikleri, tarımsal krediler ve esnaf kredileri, sübvansiyon destekleri ile mesleki eğitim ve ihracat destekleri başta olmak üzere reel kesim destekleri için 376,5 milyar lira ödenek öngörülmektedir. Esnaf ve sanatkârların desteklenmesi sürdürülmelidir. Bu kapsamda, perakende sektörünü düzenleyecek yasal düzenleme ivedilikle yapılmalı, AVM ve büyük market zincirlerinin şehir merkezinde şube açmaları adil rekabet şartlarını bozmayacak şekilde kurallara bağlanmalıdır. Hem sebze ve meyve üreticimizin alın terinin karşılığını alabilmesi hem de tüketicinin ucuz ve kaliteli mal tüketebilmesi esas alınarak hal kanunu yeniden düzenlenmelidir.

Tarımsal destekleme bütçesi 2024 yılında 91,6 milyar liraya çıkarılmaktadır. Bunun yanı sıra, sulama alanında yatırım ödenekleri, kredi sübvansiyonu, müdahale alımları, finansman ve ihracat destekleriyle birlikte tarıma ayrılan kaynak 384 milyar liradır. Anadolu coğrafyası binlerce yıldır bereketin diyarıdır. Bununla birlikte, dünyada yaşanan gıda krizinin giderek derinleştiğini de dikkate alarak gerekli önlemleri almak, ekilebilir tarım arazilerini genişletmek ve çiftçilerimizi daha fazla desteklemek zorundayız. Yüksek girdi maliyetleri altında üretimini fedakârca sürdüren çiftçimizin, besicimizin ve süt üreticimizin ürettiği ürünlerden elde ettiği geliri artıracak ve daha fazla üretmesini sağlayacak köklü tedbirleri uygulamaya koymamız lazımdır.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak, çalışanların ve emeklilerin enflasyon karşısında alım gücünün korunmasını, ocak ayında asgari ücretlileri, emeklileri ve kamu çalışanlarını sevindirecek maaş artışı yapılmasını bekliyoruz. Net asgari ücretin açlık sınırının üzerine çıkarılması ve asgari ücretliye büyük şehirlerde ulaşım desteği verilmesi görüşündeyiz. Memurların ve emeklilerin aylıklarına yüzde 50 civarında artış yapılacağı, farklı emekli kesimleri arasındaki dengeyi koruyucu, düşük aylık alanları gözetici bir yaklaşım sergileneceği Cumhurbaşkan Yardımcımız tarafından açıklanmıştır. Emekli aylığı artışlarında denge sağlanmasını çok doğru buluyor, ilave refah payı verilmek suretiyle emekli

aylıklarının iyileştirilmesini gerekli görüyoruz. Ayrıca, belirli gelir seviyesine erişene kadar ailelere asgari gelir desteği verilmesi, ev kadınlarına prim desteğiyle birlikte emeklilik hakkı tanınması, 1'inci dereceye gelen memurlara 3600 ek gösterge verilmesi ve BAĞ-KUR'luların prim gün sayısının 7200'e düşürülmesi yönündeki çalışmaları destekliyoruz. Cumhuriyet İttifakı bugüne kadar verdiği hiçbir sözünü unutmamış, bir bir yerine getirmiştir ve de getirecektir; elbette, yaparsa Cumhuriyet İttifakı yapar.

Değerli milletvekilleri, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle yönetim hayatımızda gerçekleşen kalıcı ve köklü reform Türkiye'mizin önünü açmış, gücüne güç katmıştır. Siyasi istikrar sürdürülebilir büyüme ve kalkınmanın olmazsa olmazıdır. Parlamenter sistem döneminde yaşanan siyasi istikrarsızlık, onun devamında gelen darbeler ve darbe girişimleri Türkiye'ye on yıllarını kaybettirmiştir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle siyasi istikrar sağlanmış, parlamenter sistemde yaşanan siyasi kriz ve belirsizlikler ortadan kaldırılmıştır. Türk milleti, 16 Nisan 2017 tarihinde yeni hükümet sistemine verdiği desteği gerek 2018 gerekse de 2023 seçimlerinde tekrar tekrar yinelemiştir; algı operasyonlarına kanmamış ve güçlendirilmiş parlamenter sistem önerisine itibar etmemiştir. Hal böyleyken, rejimin değiştiği, egemenliğin tek kişinin iradesine verildiği, kuvvetler birliği olduğu gibi şablon söylemlere devam edilmekte, Meclis yeni sistemin 6'ncı bütçesini yaptığı hâlde bütçe yetkisinin devredildiği söylenilmektedir. Hükümet sistemi başka, rejim başkadır. 29 Ekim 1923 tarihinde rejimin adı konulmuş ve mevzu bir daha açılmamak üzere kapatılmıştır. Cumhuriyetimizin temel nitelikleri, millî ve üniter devlet yapımız, Türk millî kimliği, Atatürk, demokrasi ve insan hakları Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin kırmızı çizgileridir. Tek başlı yürütme başkanlık sistemlerinin ayırt edici özelliğidir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde de Cumhurbaşkanına yürütme yetkisi Türk milleti tarafından seçilme verilmektedir. Bu yetkinin sınırları da Anayasa'da net bir şekilde belirlenmiştir. Kuvvetler birliği aslında parlamenter sistemde söz konusudur, zira yürütme, yasama organının içinden çıkmaktadır; Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ise katı kuvvetler ayrılığına dayanmakta, yürütmeyi de yasamayı da millet seçmektedir. Milleti esas alan bir sistem kuşku yok ki daha demokratiktir. Egemenliğin kayıtsız şartsız sahibi olan milletimize güvenilmeli, millî iradeye saygı duyulmalı, Cumhurbaşkanımızın arkasında milletimizin kararının bulunduğu asla unutulmamalıdır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi millî becamızın sigortasıdır. Türkiye yoğun bir şekilde maruz kaldığı dayatmalara, terör saldırılarına, ekonomik ve siyasi baskılara güçlü bir şekilde karşılık vermiş, oyunları bozmuştur. Kıbrıs'ta, Doğu Akdeniz'de, Ege'de, Libya'da, Karabağ'da Türkiye'nin haklı ve meşru gücü gösterilmiştir. Türkiye, terörün kökünü kurutmak için kararlı ve destansı bir mücadele yürütmektedir. Emperyalist güçler tarafından güney sınırlarımız boyunca planı yapılan terör devleti başarılı operasyonlarla engellenmiştir. Türkiye, geçmişinden ilhamını alarak istikbalin yol haritasını çizmektedir. Bu yol haritası bizi Türk ve Türkiye Yüzyılı'na götürecektir. Adaletten sanata, sanayiden eğitime, ulaştırmadan sağlığa, spordan kültürel hayata, tarımdan teknolojiye, çevre ve iklim değişikliğinden kentsel dönüşüme, diplomasiden turizme, ekonomiden siyasete varıncaya kadar her alanda yeni yüzyılın ruhunu kavrayan ve aslında devam eden yapısal dönüşüm hamlesini hızlandıran, önümüzdeki yüzyılı Türkçe kuşatan bir millî strateji uygulanmaktadır.

Demokratik, kapsayıcı, mutabakata dayalı, milletimizin beklentilerine uygun bir anayasayı ülkemize kazandırmak yine en temel gündem konularımızdan biridir. Milliyetçi Hareket Partisinin anayasa teklifi 100 maddeyle hazırdır. Darbe anayasası Türkiye'ye layık değildir. Yeni bir anayasa hazırlayıp Türkiye'yi ayak bağlarından tümüyle kurtarmanın artık vakti gelmiştir. Türk milletinin desteğiyle Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin istikrarlı ve güçlü yönetim yapıyla Türk ve Türkiye Yüzyılı hedefleri birer birer hayata geçecek, tarihin akışına yön verecektir. Türkiye'nin temel ve öncelikli meselelerinin köklü çözümlerle buluşturulması hususunda Cumhuriyet İttifakı her çalışmayı yapacak ve mutlaka da muvaffak olacaktır. Cumhuriyet ittifakı olarak bizim ana gayemiz ülkemizi Gazi

Mustafa Kemal Atatürk'ün hedef gösterdiği muasır medeniyetler seviyesinin üzerine çıkarmak, Türk dünyasının, İslam âleminin ve bütün mazlum milletlerin yegâne umudu olan Türkiye'yi küresel bir güç merkezi hâline getirmek, tarihin tekerrürünü sağlamaktır.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak kabul oyu vereceğimiz 2022 yılı kesin hesabı ile 2024 yılı bütçesinin hayırlı olmasını diliyor, sizlere ve aziz Türk milletine saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN - Sayın Kalaycı, teşekkür ediyorum.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına ikinci söz, İstanbul Milletvekili Sayın İsmail Faruk Aksu'ya aittir.

Sayın Aksu, buyurun.

Süreniz otuz dakikadır.

MHP GRUBU ADINA İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz aldım. Gazi Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

22 ve 23 Aralıkta Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde bölücü terör örgütü PKK tarafından gerçekleştirilen hain saldırı sonucu şehit düşen kahramanlarımıza Allah'tan rahmet, muhterem ailelerine ve milletimize başsağlığı, yaralılarımıza acil şifalar diliyorum. Terörü, terörü meşrulaştıran anlayışı, eli kanlı terör örgütü PKK'yı lanetliyorum. Terör yoluyla Türkiye'ye diz çöktüremeyecek, Türk milletine boyun eğdiremeyecekler; millî birliğimizi bozamayacak, millî hedeflerimizden vazgeçiremeyecekler. Millî birlik ve siyasi kararlılıkla terörle mücadeleye sonuna kadar devam edilecek, Türk devletinin kudreti hainlere gösterilecektir. Teröre destek veren, himaye eden, göz yuman, açık ya da gizli iş birliği içinde olan kişi, kurum, kim varsa tüm unsurlarıyla bölücü terörün kökü inşallah kısa sürede kazanacak. Vatan sağ olsun, Türk milleti var olsun!

Değerli milletvekilleri, 2024 yılı bütçesinin milletimizin birliğine, huzur ve refahının artırılmasına katkı sağlamasını temenni ediyorum. 100'üncü yılını idrak ettiğimiz cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü, Millî Mücadele'nin neferlerini, aziz şehitlerimizi ve muhterem ecdadımızı rahmet ve saygıyla anıyorum.

Bütçe ve kesin hesap kanunları Türkiye Büyük Millet Meclisinin temel yasama faaliyetlerindendir. Meclis, bütçe kanunuyla yürütmeye kaynak toplama ve dağıtma yetkisi verirken kamu idarelerinin gelir ve giderlerini Sayıştay aracılığıyla denetlemekte ve kesin hükme bağlamaktadır.

Ekonomik ve sosyal politikaların temel amacı toplumsal refahı yükseltmek ve gelir dağılımını adaletli hâle getirmektir. Bunun için kaynakların artırılması kadar, mevcut kaynakların bütçe yoluyla adil bir şekilde dağıtılması da önem taşımaktadır. Bütçe kalkınma planı, orta vadeli program ve yıllık programlarla birlikte uygulanan ekonomik ve sosyal politikaların da önemli bir aracıdır.

Türkiye, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle parlamenter sisteme özgü belirsizliklerden, kriz ve kaos senaryolarından kurtulmuştur. Mayıs ayında yapılan seçimlerde oluşan millî iradeyle devam eden siyasi istikrar ekonomik istikrarın da anahtarı olmuştur. On İkinci Kalkınma Planı ve orta vadeli programla 2024-2028 dönemine yönelik kapsamlı bir yol haritası ortaya konulmuş, öngörülebilirlik artmıştır.

2024 bütçesi de milletimizin önceliklerini dikkate alan program hedefleriyle uyumlu şekilde hazırlanmıştır. Bütçe ödeneklerinin yatırımı, üretimi, istihdamı artıracak, depremin yaralarını saracak,

tüm vatandaşlarımızın yaşam standardını yükseltecek, huzur ve güvenliği temin edecek bir anlayışla tahsis edildiği görülmektedir.

Bütçe gelir ve gider tahminleri yapılırken 2024 yılında gayrisafi yurtiçi hasılanın yüzde 4 büyüyeceği, işsizlik oranının yüzde 10,3, yıl sonu TÜFE oranının yüzde 33, ihracatın 267 milyar dolar, ithalatın 372,8 milyar dolar olacağı öngörülmüştür. 2024 yılı bütçe giderlerinin 11 trilyon 89 milyar liraya çıkması ve gayrisafi yurtiçi hasılaya oranının yüzde 26,9 olması hedeflenmiştir. Bütçe gelirlerinin 8 trilyon 437 milyar, vergi gelirlerinin 7 trilyon 407,7 milyar, bütçe açığının ise 2 trilyon 652 milyar lira olacağı tahmin edilmiştir.

2024 yılı bütçesinde en büyük 2 pay eğitime ve sağlığa ayrılmıştır. Eğitime verilen önemin göstergesi olarak yükseköğretim dâhil eğitim bütçesi 2023 yılına göre yüzde 148,8 oranında artırılarak 1,6 trilyonun üzerine çıkarılmıştır. Bütçenin yüzde 14,6'sına tekabül eden bu ödenekle gençlerimizin önü açılacak, iyi yetişmiş Türk gençliği millî hedeflerimizin teminatı olacaktır.

Son yıllarda okulların fiziki ve beşerî kapasitelerinde, bilişim altyapılarında yapılan iyileştirmelerle kaliteli eğitime erişimde önemli mesafeler kat edilmiştir. Öğretmenlik Meslek Kanunu'yla öğretmenlerin kariyer imkânları genişletilerek mali ve sosyal hakları iyileştirilmiştir. Bunla birlikte eğitimin niteliğini artırmak önümüzdeki önemli ve sürekli bir hedeftir. Ayrıca, çocuklarımızın sapkın akımlara, dijital risklere ve her türlü yozlaşmaya karşı korunması için Anadolu irfanını esas alan bir din eğitimiyle dürüstlük kültürü, devlet malına sahip çıkmanın erdemi gibi ahlaki ilkeler eğitimin her kademesinde çocuklarımıza öğretilmelidir.

Eğitimle beraber bütçeden en önemli pay sağlığa ayrılmıştır. Sağlık harcamaları refah artışlarıyla da yakından ilişkilidir. Sağlık hizmetlerinin ülkemizin her yerinde tam donanımlı hastanelerle tüm vatandaşlarımıza ulaşması amacıyla sağlığa ayrılan toplam kaynak önceki yıla göre yüzde 437 oranında artırılarak 1 trilyon 650 milyar liraya çıkarılmıştır. Muhtaç ve yaşlılarımızın onurlu bir yaşam sürmesini, şehit yakını, gazi ve engellilerimize sahip çıkılmasını, istikbale güvenle bakabilmenin gereği kabul ediyoruz. Kadın ve erkeğe eşit fırsatlar sunan, çocuğun üstün yararını temel ilke kabul eden ve devletin güvencesi altına alan aile destek programlarını önemli görüyoruz.

Memnuniyetle ifade etmek gerekir ki ülkemizde hiç kimseyi sahipsiz bırakmayacak bir sosyal koruma ve destek sistemi bulunmaktadır. Bütçeden bu doğrultuda ayrılan 497 milyar lira ödenek, ödeme gücü olmayanların sağlık primi giderleri, muhtaç, engelli ve evde bakım aylığı, şehit yakını ve gazilerimizin aylıkları, aile destek programları ile elektrik ve doğal gaz tüketim desteği gibi sosyal ödemeler için kullanılacaktır.

Ekonomik refahın toplumun tüm kesimleriyle adil şekilde paylaşılması sürdürülebilir kalkınmanın gereğidir. Bu doğrultuda, ailenin güçlendirilmesini, her ailenin yeterli ve sürekli bir gelire sahip olması için en az bir kişiye iş imkânı sağlanmasını, belirlenecek düzeyin altında gelir elde eden ailelerin asgari gelir desteği kapsamına alınmasını öngörüyoruz.

Bütçeden yatırımlara, ekonomik ve sosyal sektörlerin tamamına da hedefler ve imkânlar ölçüsünde kaynak ayrılmıştır. Bu kapsamda, geleceğin kritik sektörlerinden biri olan tarıma yüzde 169 oranındaki artışla 384 milyar lira ödenek tahsis edilmiştir; bunun 91,6 milyarı çiftçimizi destekleme programlarına, 100,6 milyarı tarım yatırımlarına, 195,8 milyarı da tarımsal KİT'lerin finansmanı ve ihracat desteklerine ayrılmıştır. Türkiye'nin stratejik ve mukayeseli üstünlüğü tarımdır. O sebeple, tarımsal üretimi ve çiftçimizin refahını artırıcı desteklerin etkin bir şekilde sürdürülmesi şarttır.

Türkiye her bakımdan öngörülebilir, uluslararası standartlarda bir yatırım iklimine sahiptir. 2024 bütçesinde yatırım harcamaları için ayrılan toplam kaynak, bütçenin yüzde 14,4'üne tekabül eden 1,6

trilyon liraya çıkarılmıştır. Sermaye transferleri ve sermaye giderlerinden oluşan bu ödenğin yaklaşık 650 milyar lirasının afet konutlarının yapımında kullanılması öngörülmüştür. Ayrıca, özel sektör önceliğinde büyüme stratejisi doğrultusunda reel kesim destekleri için de 376,5 milyar lira ödenek ayrılmıştır.

Ekonomide uzun dönemli istikrarlı büyüme sürdürülebilir sanayi üretiminden geçmektedir. Ülkemizin yakaladığı yüksek büyüme başarısının arkasındaki asıl itici güç de sahip olduğumuz sanayi altyapımızdır. Türkiye sanayi ve teknoloji alanında güçlü bir vizyon ortaya koymuş, stratejik bir girişim olan millî teknoloji hamlesinin artarak devam eden çıktıları gücümüze güç katmıştır. İmalat sanayisinin gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payı artmaktadır. Başta savunma sanayisi olmak üzere enerji, yazılım, ilaç ve tıbbi malzeme gibi birçok kritik alanda yerli ve millî üretim hız kazanmıştır. KIZILELMA'dan sonra millî muharip uçagımız KAAN inşallah 27 Aralıkta ilk uçuşunu yapacak, dosta güven, düşmana korku salacaktır.

Gelişen sanayisine ve büyüyen ekonomisine paralel olarak enerji talebi de artan Türkiye son yıllarda yerli kaynak potansiyelini arama, bulma ve kullanıma alma yolunda atılan başarılı adımlar ve enerji yatırımlarıyla küresel enerji piyasasının önemli bir aktörü hâline gelmektedir. Enerjinin yanı sıra küresel ekonominin yavaşladığı bir dönemde ülkemiz sanayiye de yönlendiren ulaştırma, altyapı, iletişim ve lojistik alanlarındaki yatırımlarıyla da ön almış ve rekabet avantajı yakalamıştır. Dünya ticaretinin değişen eksenî tüketim ve üretim merkezlerine yakınlığı nedeniyle ülkemize önemli fırsatlar sunarken yapılan bu yatırımlar sayesinde fırsatların değerlendirilmesi de mümkün hâle gelmiştir. Türkiye'nin jeostratejik konumu, tarihi ve kültürel mirasından doğan yükümlülükleri, bölge ve dünya barışının tesisinde üstleneceği rol, egemenlik haklarına, huzur ve güvenliğine yönelik saldırılar ise güçlü ve caydırıcı bir silahlı kuvvetler ile güvenlik gücüne sahip olmayı zorunlu kılmaktadır. Bu amaçla, Savunma Sanayii Destekleme Fonu için ayrılan kaynak dâhil savunma ve güvenliğe bütçenin yüzde 10,2'sine tekabül eden 1,3 trilyon ödenek ayrılmıştır. Ayrılan bu kaynakların da katkısıyla Türkiye'nin millî güvenliğine yönelik tehditler bertaraf edilecek, insanlık suçu olan terörle mücadele kesintisiz devam edecek, milletimizin huzur ve güvenliğini sağlama kararlılığı tavizsiz sürecektir. Bu irade ve güç milletimizde de devletimizde de fazlasıyla vardır. Nitekim, yürütülen destansı terör mücadelesiyle sağlanan başarı sonucu bugün ülkemizin her yerinde huzur ve güven iklimi hâkim, ekonomik ve sosyal hayat canlıdır.

Bununla beraber, yakın coğrafyamızda farklı dinamiklerden kaynaklı çatışmalar Türkiye'nin birçok cephede bulunmasını gerekli hâle getirmektedir. Her gün bir yenisine tanıklık edilen olaylar küresel barış umutlarını azaltırken güvenliğimizi ve millî menfaatlerimizi korumanın önemini de ortaya koymaktadır. "Lider ülke Türkiye" ülkümüzün en önemli unsurlarından biri Türkiye'nin bağımsız, etkili ve sonuç alıcı bir dış politika izlemesidir. Yürüttüğü dengeli, çok boyutlu ve çok yönlü millî politikalarıyla öne çıkan Türkiye, küresel adaletin, barış ve huzurun sağlanması için de gayret göstermektedir. Dünyanın tanıklık ettiği en ağır katliamlardan ve soykırımlardan biri olan İsrail zulmüne karşı da Türkiye, en başından itibaren gösterdiği samimi gayret ve diplomatik çabayla insanlığın vicdanı olduğunu göstermiştir. Gazze'de yaşanan insanlık dramı, uluslararası hukukun ve kuruluşların çaresizliğini de göstermiştir. Beklentimiz, İsrail ile Filistin arasında derhâl ateşkesin sağlanması; iki devletli çözümün hayata geçirilmesi; barış, huzur ve istikrarın hâkim olması; çocukların ölmemesidir.

Geldiğimiz noktada, küresel eşitsizlik ve küresel adaletsizlik endişe verici seviyelere ulaşmıştır. Birleşmiş Milletler tarafından yayımlanan Küresel Gıda Krizi 2023 Raporu'na göre, dünyada ortalama 735 milyon kişi açlıkla karşı karşıya iken her gün binlerce çocuk açlık ve yetersiz beslenmeden hayatını kaybetmektedir. Uluslararası kuruluşların ve gelişmiş ülkelerin duyarsız kaldığı insani trajediler

karşısında yürüttüğü insani diplomasiyle Türkiye, 2016 yılından itibaren millî gelire oranla insani yardımda dünyanın en cömert ülkeleri arasında yer almaktadır. İşgal, katliam, zulüm, eşitsizlik ve adaletsizliğin kurumsallaştığı bir dünya kuşkusuz insanlığın huzur bulabileceği bir dünya olmayacaktır. Türk milletinin asırlara hükmeden adalet anlayışıyla vücut bulacak olan Türkiye merkezli yeni bir medeniyet ve yeni bir dünya, insanlığın huzurunun da teminatı olacaktır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 2024 yılı bütçe teklifini ve genel ekonomiyi değerlendirirken temel ilkemiz, uygulanan ekonomik, mali ve sosyal politikalarla birlikte maruz kalınan depremin, devam eden jeopolitik risk ve belirsizliklerin ülkemize yüklediği ağır sorumluluğun da göz önünde bulundurulmasıdır. 2020'den itibaren küresel ekonomide yaşanan türbülans Türkiye ekonomisini de etkilemiştir. Her şeye rağmen, Türkiye, uyguladığı politikalarla bu süreci başarıyla yöneten ülkelerden biri olmuştur. 2022 yılında yakaladığı yüzde 5,5 oranındaki büyüme hızıyla diğer ülkelerden olumlu ayrılan Türkiye son on üç yılda kesintisiz büyümeyi başarmıştır; 2023 yılının dokuz ayında yüzde 4,7 oranında, üçüncü çeyreğinde ise yüzde 5,9 oranında büyüyerek on üç çeyrektir aralıksız büyüme sürecini devam ettirmiştir. Yılın üçüncü çeyreğinde sanayi ve imalat sektöründeki performansla birlikte yatırım ve ihracatın büyümeye katkısı önceki çeyreğe göre artmış, iç talepteki artış hızı yavaşlamış ve daha dengeli bir büyüme gerçekleşmiştir. Sürdürülebilir büyümenin sürükleyicilerinden olan makine, teçhizat yatırımları, üçüncü çeyrekteki yüzde 23,7'lik artışla dengeli büyüme kompozisyonunun devam ettiğini teyit etmiştir. Yılın tamamında da ekonominin dengeli bir görünümle yüzde 4,4 oranında büyümesi beklenmektedir. Büyümeye bağlı olarak en çok istihdam yaratan ülkelerden biri olan Türkiye'nin ekim ayı istihdamı 32 milyon kişiye yaklaşmış, işsizlik oranı yüzde 8,5'la son on bir yılın en düşük seviyesinde gerçekleşmiştir.

Türkiye, küresel ekonomideki daralma ve jeopolitik gerilimlere rağmen pazar payını genişleterek ihracattaki artışını sürdürmüştür. Bu doğrultuda, küresel ihracattan aldığı payı 2021 yılında ilk kez yüzde 1'in üzerine çıkaran Türkiye, bu payını giderek daha da artırmıştır. Uygulanan sıkı para politikaları ve küresel ticaretteki yavaşlamaya rağmen ocak-kasım döneminde ihracat, önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 0,7 oranında artarak en yüksek kasım ayı rakamına ulaşılmış, ithalattaki ivme kaybıyla da dış ticaret dengesi olumlu etkilenmiştir. Diğer gelişmelerle birlikte, 2023 yılının ilk yarısındaki zayıf dış talep, ödemeler dengesindeki toparlanma hızını yavaşlatmıştır. Turizmde yaşanan sevindirici gelişmeler ve hizmet gelirlerinde devam eden artış eğilimi ise eylül ayından itibaren cari işlemler dengesini desteklemeyi sürdürmüştür. Cari denge ekim ayında 186 milyon dolar fazla vermiş, yıllıklandırılmış cari açık 50,7 milyar dolara gerilemiştir. Harcamalarda ortaya konulan ihtiyatlı duruş birçok gelişmiş ülkeden daha iyi bütçe performansı gösterilmesini sağlamıştır. 2022 yılında bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı yüzde 1 gibi düşük bir seviyede gerçekleşmiştir.

2023 yılında ise depremlerin yol açtığı hasarın onarımına yönelik harcamalar ile EYT düzenlemesi bütçeye önemli bir yük getirmiştir. Toplam maliyeti 104 milyar dolar olarak hesaplanan depremin yaralarını sarmak için 2023 yılında 762 milyar, 2024 yılında ise 1 trilyon 28 milyar lira kaynak ayrılmıştır. Kuşkusuz, Türkiye'nin gelecek planlamasındaki önceliği depremin yaralarını sarmak, deprem bölgesini yeniden inşa ve ihya etmektir. Bu gelişmeler doğrultusunda, 2023 yılında merkezî yönetim bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranının yüzde 6,4'e çıkması, deprem hariç yüzde 3,4 seviyesinde kalması öngörülse de gelirlerdeki artış nedeniyle açığın daha az olması beklenmektedir.

Türkiye, kamu borçluluğu, reel sektör borçluluğu ve hane halkı borçluluğu bakımından da düşük bir riskliliğe sahip, AB ve dünya ortalamasına göre en az borçlu ülkelerden biridir.

Türkiye ekonomisi, 1 trilyon doları aşan büyüklüğünü ve gücünü yatırım, üretim, istihdam ve ihracat odaklı sürdürülebilir büyüme politikası yanında finansal yapısının sağlamlığından almaktadır.

Ekim ayında yüzde 18,4 olan sermaye yeterlilik oranı bankacılık sektörünün sağlam bir bünyeye sahip olduğunu göstermektedir. Aynı dönemde yüzde 1,54 olan kredilerin takibe düşme oranı oldukça düşük bir riskliliğe işaret etmektedir. Mayıs ayında 98,5 milyar dolar seviyesinde olan Merkez Bankası rezervleri 15 Aralık itibarıyla 142,5 milyar dolarla rekor seviyeye yükselmiştir. Bununla birlikte Türkiye'nin önemli gündem maddelerinden birisi olmaya devam eden, vatandaşlarımızın hayatını yakından etkileyen enflasyonla mücadele politikalarının sonuçları da görülmeye başlanmıştır. TÜFE yıllık artış oranı 2023 yılı Kasım ayında aylık yüzde 3,28; yıllık yüzde 61,98 olmuştur. Mevsime bağlı olarak enerji tüketiminin artması yıllık TÜFE artışında etkili olurken temel mal ve gıda grubunda enflasyonun yavaşlama eğilimi sürmüştür. Kararlı politikalar inşallah sonuç verecek, enflasyonla mücadelede nihai başarı da sağlanacaktır.

Türkiye, vatandaşlarımızı enflasyona karşı koruma politikalarını tavizsiz sürdürmektedir. Bu doğrultuda parti olarak da gündeme getirdiğimiz toplum kesimlerinin refahını artırmaya yönelik bazı düzenlemeler Cumhuriyet İttifakı birliğinde gerçekleştirilmiştir. Asgari ücret, çalışan ve emekli maaşlarında enflasyonun üzerinde artış sağlanmış, asgari ücret vergi dışı bırakılmış, memur ve emeklilere yönelik ek gösterge düzenlemesi yapılmış, EYT sorunu çözüme kavuşturulmuştur. Bunların yanı sıra, çiftçi, esnaf ve sanatkârlarımıza yönelik nakit, hibe, afet, kira, kredi ve benzeri destek tedbirleri uygulanmış, gıda ve temel tüketim mallarındaki vergiler düşürülmüş, konut kira artış oranı yüzde 25'le sınırlandırılmıştır. Çiftçi destekleri ile küçük esnaf vergiden istisna edilmiştir. Ailelere yapılan sosyal destek ödemelerinin miktarlarındaki artışlarla birlikte kapsamı da genişletilmiştir. Bunlarla beraber, yeni dönemde 1'inci dereceye gelen tüm memurlara 3600 ek gösterge verilmesi, SSK, BAĞ-KUR prim ödeme gün sayısı farkının giderilmesi, tüm toplum kesimleriyle birlikte çalışan ve emeklilerimizin maaş artışları yapılırken onların huzur içinde insanca yaşayacakları bir refah düzeyine eriştirilmeleri ve asgari ücretlilerimize büyük şehirlerde ulaşım desteği verilmesi de beklentimizdir.

(Uğultular)

BAŞKAN – Sayın Aksu, izin verir misiniz.

Değerli milletvekilleri, Genel Kurul salonunda büyük bir uğultu var, ta buraya kadar geliyor ve vekillerimizin saygıyla hatibi dinlemelerini ve birbirleriyle daha kısık sesle sohbet etmelerini özellikle rica ediyorum. Bu konuda bu, ikinci uyarım oldu, bir hassasiyete ihtiyaç var.

Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Aksu.

İSMAİL FARUK AKSU (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, ekonomi politikalarının merkezine insanı koyan; eşitlik, ahlak ve adalet ilkelerini gözeterek bir anlayışla toplumsal refahın artırılmasını öngörüyoruz. Ekonomik büyüme, sosyal gelişme ve millî bütünleşmeyi esas alan bir vizyonla ekonomi politikalarına yön vermeyi hedefliyoruz. Ekonomide bağımsızlığı, yerli ve millî üretimi güçlendirmeyi, yurt içi tasarrufların ve yatırımların artırılarak üretimin ve ihracatın ithalat bağımlılığını azaltacak, şoklara dayanıklı bir üretim ekonomisinin tesis edilmesini hedefliyoruz. Gelişmiş bir demokrasi ve istikrar için de piyasa ekonomisinin tüm kurallarıyla işletilmesini, ekonomide her bakımdan öngörülebilirliği tesisini amaçlıyoruz.

Uygulamaya konulan plan, program ve politikalarla Türkiye ekonomisine olan güven de artmıştır. Bu olumlu seyrin sürdürülebilmesi ise makroekonomik dengeleri gözeterek yapısal tedbirlerin de alınmasını gerektirmektedir. Bunların en önemlilerinden biri, herkesin mali gücüne göre vergi ödediği adaletli ve etkin bir vergi sisteminin tesis edilmesi, kayıt dışılığı önleyecek adımların atılmasıdır. Dijitalleşmede çığır açan gelişmelerin ekonomik alanlarda etkin kullanılmasını temin için, millî güvenliğimizin bir

unsuru olan ekonomik güvenlik risklerini bertaraf edecek mekanizmaların etkinleştirilmesidir. İklim değişikliğine uyum çerçevesinde, kararlı hedef ve politikaların ortaya konulmasını, afet riskini en aza indirmek için her türlü yapılaşmanın coğrafi ve jeolojik etütleri tamamlanmış alanlarda kurulmasını, mevcut yerleşimlerde ise kentsel dönüşüm projelerinin uygulanmasını öncelikli bir mesele olarak değerlendirmiyoruz.

Ayrıca, fiyatlarda istikrarı ve gıda arz güvenliğinin sağlanmasını teminen tarımsal ürünlerin en kısa zincirle pazara ulaşmasını sağlayacak mekanizmalar oluşturularak üretici ve tüketicinin birlikte kazanmasını arzu ediyoruz. Başta özel politika gerektiren gruplar olmak üzere, toplumun tüm kesimlerine insana yaraşır iş imkânları sunulması ve iş gücünün niteliğinin yükseltilmesi önceliğinde, iş gücü piyasasına yönelik yapısal reformların hayata geçirilmesini gerekli görüyoruz. Bunlarla birlikte, hükümet sistemindeki değişikliklere de uygun olacak şekilde kamu çalışanlarının tamamının hukuki ve mali statülerini liyakat ve hakkaniyet ölçülerıyla düzenleyen bütüncül bir personel rejimi reformunun yapılmasına ihtiyaç bulunduğunu düşünüyoruz.

Nihayet, Türkiye'nin yakaladığı siyasi istikrar ve demokratik olgunluğun oluşturduğu iklimde cumhuriyetin yeni asrını katılımcı, kapsayıcı ve Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin özüne uygun yeni bir anayasa ile taçlandırmayı hedefliyoruz. Milliyetçi Hareket Partisi, cumhuriyetin 100'üncü yılında 100 maddelik anayasa çalışmasıyla bu yöndeki hazırlığını yapmıştır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; temel amacı makroekonomik ve finansal istikrarı güçlendirmek, enflasyonu orta vadede tek haneye düşürmek ve mali disiplini korumak olan 2024 yılı merkezî yönetim bütçesinin toplumun tüm kesimlerine sahip çıkan program, destek ve ödeneklerle gerçekçi bir bütçe olduğunu değerlendiriyoruz. İnaniyoruz ki bu bütçe, ülkemizin gelişmesinde ve kalkınmasında etkili bir araç, millî yükselişin ve Türkiye'nin onurlu geleceğinin destekçisi olacaktır.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak “Önce ülkem ve milletim.” düsturuyla 2053'te süper güç Türkiye'yi inşa için gayret gösterecek, milletimizin hayrına olan her işin yanında olmaya devam edeceğiz. Millî varlığa sahip çıkacak, Türk milleti ortak paydasında Türkiye'nin kutlu geleceğine odaklanacağız. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile Cumhuriyet İttifakı birlikteliğinde fırsat ve imkânları değerlendirerek Türk ve Türkiye Yüzyılı hedefini adım adım gerçeğe dönüştüreceğiz. Devir Türk devri, yüzyıl Türkiye'nindir.

Bu düşüncelerle 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'ne kabul oyu vereceğimizi belirterek ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyor, sizleri ve muhterem vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Aksu, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi söz sırası Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubundadır.

(MHP milletvekillerinin Genel Kurulu Salonu'nu terk etmesi)

BAŞKAN – Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına ilk söz, Grup Başkan Vekili ve Erzurum Milletvekili Meral Daniş Beştaş'a aittir.

Sayın Daniş Beştaş, buyurun.

Süreniz otuz dakikadır.

DEM PARTİ GRUBU ADINA MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve ekranları başında bizleri dinleyen, izleyen değerli halklarımız, Selahattin Demirtaş, Figen Yüksekdağ, Leyla Güven ve Bekir Kaya şahsında tüm seçilmişlerimiz, yöneticilerimiz ve yol arkadaşlarımız; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Tam da bu kürsüde Kocaeli Milletvekili Sayın Hasan Bitmez'i yitirdik. Bir kez daha kendisine rahmet, yakınlarına başsağlığı diliyorum.

Gerek Komisyonda gerekse burada harcanan yoğun mesaide bize destek sunarak, takip ederek desteğini esirgemeyen halklarımıza, Meclis emekçilerine, kavalara, stenograflara, teknik ekibe, garsonlara, danışman ve milletvekili arkadaşlarımıza ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, bütçe yasamanın yürütmeye, gelirlerin alınmasına izin, giderlerin yapılmasına yetki verdiği ekonomik bir plan ve siyasi bir belgedir. Diğer yandan da bütçe yaşadığımız toplumun bir aynasıdır. Parayı kullanma biçimimiz aynı zamanda geleceğimizi de belirleyen bir tavidir fakat yoğun geçen günler ve geceler boyunca gördüğümüz tavır bolca israf, hamaset, pervasızlık ve halka karşı vurdumduymazlıktı. Karşımızda hukuk tanımaz iktidarın yarattığı yaralı bir ülke var ve o yaralı ülkede yaşam ve geçim savaşı veren yaralı halklar. Yara büyük, neden mi? Yalanlarla yasaları birbirine çatıp kendi bekası uğruna hukuka savaş açan bir iktidar var; sayelerinde 12 Eylül Anayasası bile daha demokratik görünüyor. Geldiklerinden beri Anayasa'yı istedikleri gibi değiştirip -hatta sistemi de değiştirerek- tüm yetkileri kendilerinde toplayıp Meclisi çalışmaz, yargıyı bağımlı kılıp; hâlâ “Bu Anayasa'yı da uygulayacağız.” diyorlar.

Değerli arkadaşlar, Anayasa'ya aykırılık salt iktidar tarafından topluma dayatılan bir durum değil, faşizmin yarattığı bir olgudur. Anayasa'yı bekleme odasına alanın da “Anayasa'ya aykırı ama evet.” diyenin de kodları aynı. Ülkeyi yaralı hâle getirip hukuksuzluğu silah gibi toplumun gözlerinin içine doğrultan aynı akıldır. O nedenle kimse “AİHM kararına uyulmadı, Yargıtay AYM'ye muhtıra çekti.” diye şaşırmasın. Zira, Can Atalay kararı, 2002'de iktidara gelen AKP ile AYM arasında gerilime neden olan ilk karar değil. Demirtaş, Yüksekdağ, Leyla Güven için hangi AİHM kararı, hangi AYM kararı uygulandı ki; bunun gibi onlarca karardan söz edebilirim. AYM'nin çoğu kararı iktidar için vahim görülmüş, kendilerince vahamet olan hususlar Anayasa değişikliğine konu olmuştur. Şimdi de Can Atalay kararı sonrası Yargıtay, AYM'yle ortak bir amaca, Anayasa'nın iktidarın bekası lehine değiştirilmesine hizmet etmektedir.

Parlamentoyu çalıştırmayarak bir korkuluğa, siyasallaştırılan yargıyı halka doğrultulmuş bir silaha dönüştürmek yeterli değil onlar için. Bütçeden hep daha fazlasını kendine pay eden hırs, yasama ve yargı yetkisinin, erkinin amasız ve fakatsız elinde olmasını ister. Mafya kliklerinin parsellediği, tahliyelerin sektöre çevrildiği, rüşvetin en geçerli yasa hâline geldiği bu çürümüş yargı sistemi bir ringe dönüşmüştür. Ülkede mafya niye var? Çünkü hukuk yok. Türkiye'yi yerli ve yabancı mafya için güvenli bir bölgeye dönüştürdünüz; ülkeyi uluslararası mafyanın koridoru, off-shore ülkesi yaptınız; yabancı mafyayı yerli ve millî mafyaya kayyum olarak atadınız. “Millî güvenlik” adı altında yasaklamadık etkinlik, konser, festival, grev, toplantı bırakmayan iktidarınızda uluslararası suç örgütleri hep Türkiye'de. Kendi yurttaşını güvenlik sorunu olarak gören bu zihniyet, uluslararası suç örgütlerini hiç güvenlik sorunu yapmıyor; bu ülkenin asıl güvenlik sorunu sizin zihniyetinizdir, yönetme biçiminizdir. İktidarın ülkeyi sürüklediği karanlık girdabın en net örneklerinden biri tecrittir. Hiçbir hukuk sisteminin barındıramayacağı, hiçbir vicdanın kaldıramayacağı tecrit, bu ülkenin yarasıdır; bu yaranın tedavisi de İmralı kapılarının açılmasıdır. Burada günlerce övündüğünüz İHA'lar, toplar, tanklar, tüfeklerden daha derin bir icadınız var aslında; hakkını aramak isteyenine karşısına insansız ve hukuksuz bir sistem çıkardınız. İnsansız uçak yaptınız hüneriniz bitmedi, hukuksuz bir ülke yarattınız. Adaletle inanan tek bir yurttaş bırakmadınız. Edward Said der ki: “Bugün, insanın evindeyken kendini evinde hissetmemesi bir ahlak sorunudur.” Yurttaşları kendi evlerinde hissettirmemek adına, hukuksuzluk adına ne varsa yapıldı. 7 Haziran seçimlerinde yurttaşlar tarihsel bir tercihte bulundu; yanıtınız seçimi yenileyip yasaları tanımamak oldu. Halkın demokratik iradesinin karşısına demokrasi düşmanlığıyla çıktınız.

Gezi'den intikam alıp Kobani meselesini uydurma bir davaya dönüştürerek hukuku, halklara olan hincinizi kullanmak için sürdürüyorsunuz; onunla hıncı alıyorsunuz ve kullanıyorsunuz.

Devam ediyor, durmuyorsunuz. Binlerce insan için sadece 2 örnek vereceğim: Mazlum İçli ve TJA aktivisti Sümeyye Gök gibi; bir komplo dosyasında ikisi de yargılanıyor, biri müebbet aldı, diğeri hâlâ cezaevinde. İşkence tezgâhlarında ömürlerini erittiğiniz daha ne çok isim var. Hasta mahpusları öldürüyor, buna “cinayet” değil, “hukuk” diyorsunuz. “İdare ve gözlem kurulu” diye bir şey uydurdunuz, infazını tamamlayanları cezaevinde tutmanın yolunu arıyorsunuz. Sessiz sedasız Türkiye'ye bir fiilî idam cezası getirdiniz. BM'ye AB'ye, AGİT'e ve bütün mekanizmalara sesleniyorum: Bilin ki Türkiye cezaevlerinde fiilî idam uygulanıyor, yasası olmayan ceza... Hasta mahpusları ölüme terk edip infaz yakmalarla cezaevinde tuttuğunuz her bir mahpusu idama hazırlıyorsunuz. 90'lardan ne çok öğrenmişsiniz; o dönem yargısız infaz vardı, şimdi yargılı infaz; bravo sizlere! Geçmişle hesaplaşmadınız, geçmişin hesaplarının üzerine yeni hesaplar eklediniz. Büyüttüğünüz sermayeyle suç işlerinde ortaklaştınız. Soma'nın, Ermenek'in, Amasra'nın hesabını sormadığınız, gerçek failleri yargılamadığınız için kaçak madende ölen işçiyi de bir de “göçmen” diye yakma yetkisi verdiniz sermayedarınıza. Sermayeyle suç ortaklığınızın sonucudur bu vahamet, kayda geçsin.

Evet, ülkede can güvenliği sorunu yarattınız. “Ben devlete emanet ettim, devlet onu koruyamadı.” demişti Zeren Ertaş'ın babası. Öğrenciler asansörden düşebilir, işçi göçük altında kalabilir, yaşanabilir değil ölümle yüz yüze gelinen bir ülke yarattınız. Saray güvenliği için harcadığınız bütçenin onda 1'ini, yüzde 1'ini asansör için harcamadınız.

Değerli halklarımız, iktidarın hukukla savaş hâlinin dünyaya da kendi halklarına da güven vermediği, bu güvensizlik ortamının ise öngörülen bütçenin meşruiyetini zedelediği bilinsin. O yüzden, ülke ülke dolaşıp yatırım bekleyeceğinize önce evinizin içini temizleyin. Kürt sorununu bomba akılsızlığıyla değil, siyasi akılla çözme niyeti gösterseniz, bakanınız kapı kapı para peşinde koşmayacak, Millî Savunma Bakanlığının kasasındaki savaş parası bu ülkenin kalkınma bütçesine dönüşecek. Mesele bu kadar yalın ve basit. Kürt sorununun çözümsüzlüğü noktasındaki inatçı ısrarınız hukuktan giderek uzaklaşmayı, hukuksuzluğun yaygınlaşması ise ekonomik krizi derinleştiren bir olgudur. Uluslararası Demokrasi ve Seçim Yardımı Enstitüsünün 2023 yılı raporuna göre Türkiye “Hukukun Üstünlüğü” kategorisinde 173 ülke arasında 148'inci sıradadır; gurur duyun! 148'inci sıradakinden sonraki ülkeler inanır ki sizi kısıkanyor, inanır.

2023 yılında ihlal kararları doğrultusunda bireysel başvurular için ödenen tazminat 1,3 milyar TL, geçen yılın tam 5 katı bir artış var; bu rakam, iktidarın yurttaşla nasıl davrandığının yansımasıdır. “Üstünlerin hukuku değil, hukukun üstünlüğü” diyordunuz, hukuksuzluğun üstünlüğünde karar kıldınız. Bu bütçe süresince gördük ki sizin yaraları sarma gibi bir derdiniz yok, siz ağzınızı açtığınızda bile halkın yarasına tuz basıyorsunuz. Halk, gırtlığına kadar derde, borca düşmüşken, açlık gibi en temel meselelerde boğulmuşken siz en hararetli konuşmalarınızı Kürtçe konuşan vekillerimize saldırmak için yaptınız. Kürt'e düşmanlık yaptığınız kadar enflasyonla, halkın geçim derdiyle kavgalı değilsiniz. Öyle ki iki kelime Kürtçeden korktuğunuz kadar bu ülkenin çökmekte oluşundan korku duymuyorsunuz. Çok rahatsızsınız, Allah akıl fikir versin. “...”(*)

Anayasa'ya uymak aklınızın kıyısından bile geçmezken Kürt düşmanlığında Anayasa'ya sarılıyorsunuz. Anayasal haklar, anayasal yurttaşlık, anayasal özgürlük yok ama anayasal Kürt düşmanlığı, anayasal demokrasi düşmanlığı, anayasal kadın düşmanlığı var. Bu ülkede düşmanlığın anayasasını yarattınız. Attığınız adım bile Anayasa'ya aykırıyken Anayasa 3'ü, Kürt'e karşı boynuna muska yapanlara iki çift lafım var elbette. Anayasa'ya göre ettiğiniz yemine “milletin kayıtsız ve şartsız egemenliği, hukukun üstünlüğü, demokratik ve laik cumhuriyet, toplumun refah ve huzuru,

(*) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

adalet anlayışı içinde herkesin insan haklarından ve temel hürriyetlerden yararlanması” ifadeleri var. Bunları asıl ihlal eden siz değil misiniz? Sahi, Anayasa’dan haberiniz var mı gerçekten? Cevabı ben vereyim: İşinize gelince var, işinize gelince yok. Ne âlâ dünya sizler için.

Değerli milletvekilleri, bakın, her şey çok net. “Ne kadar ekmek o kadar köfte.” Bu sözü, yerinden yöneticiler, valiler ve kayyumlar çok söylüyorlar. Erzurum’da Vali ve Büyükşehir Belediye Başkanı gittikleri her yerde “Ne kadar ekmek, o kadar köfte. Ne kadar oy o kadar yol, hizmet.” diyorlar; onu da hatırlatmış olayım. Mevcut ekonomi koşullarında da ne kadar demokrasi o kadar ekonomi.

Demokrasi rafa kaldırılınca ekonomi tepetaklak oldu. Yüksek enflasyon karşısında ücretler, gelirler nasıl eridiyse hukuksuzluklar ve baskılar karşısında kırıntı düzeyindeki demokrasi eridi, hukuk eridi. Cumhurbaşkanı Yardımcısı buradaki konuşmasında millî gelir artışından söz etti, başka bir bakan da artan sosyal yardımlarla övündü. Biz mi yanlış hesaplıyoruz bilmiyorum -bugün konuşmasında düzeltir sanırım- millî gelir arttıysa sosyal yardımların azalması gerekmiyor mu? Sosyal yardımlar artıyorsa millî gelir düşüyor demek değil midir? Hangisini çözelim bilmiyorum, sanırım herkes bu meselenin cevabını biliyor. Asıl mesel şu: Kişi başına düşen demokrasi, kişi başına düşen hukuk, kişi başına düşen özgürlük arttı mı, yoksa tamamen ortadan mı kaldırıldı? Buna cevap vermeniz gerekir. Evet, kişi başına düşen yoksulluk da kişi başına düşen baskı da şiddet de yasak da eşitsizlik de ötekileştirme de kişi başına inkâr ve ret de Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminizde katmerlenerek arttı ve artmaya devam ediyor.

Demokrasi ortadan kaldırılıp milliyetçilik pompalanırken, Kürt düşmanlığı köpürtülürken ne oldu biliyor musunuz? Emekçiler yoksullaştı, ekonomideki emeğin payı düştü. Çözüm sürecinde toplumsal refah artarken çözümsüzlük sürecinde sermayenin, yandaşın refahı yükseldi; toplumsal refah çöktü. Bu ülkede ne zaman barışın bütçesi yapılırsa halkın yoksulluğu o zaman sona erer. Bütçe ayırmadığınız için yurtlardaki asansör facialarından koruyamadığınız öğrencileri, çaresizlikten intihara sürüklenen insanları, erkek şiddetinin hedefindeki kadınları, istismara uğrayan çocukları F-16’larla mı, füzelerle mi koruyacaksınız? Eduardo Galeano “Bu ülkede zengin olmayan herkes yoksuldu.” der. Evet, Türkiye’de zengin değilsen yoksulsun, yoksul değilsen zenginsin; iktidar, toplumu bu hâle getirmiştir. Ya zenginsin ya yoksul; mesele budur.

Türkiye’nin en büyük iş ve istihdam kaybı yaşanıyor ama işçi ve emekçi grev yapamıyor. Neden? İktidarın sopası olan yargı, millî güvenlik gerekçesiyle grevleri yasaklıyor. AKP-MHP iktidarı sermayenin iktidarı değil de nedir? AKP-MHP iktidarı işçi düşmanı değil de nedir? Bir de iktidar çıkmış bununla övünüyor, “Bizim zamanımızda grev mrev denilen olaylar kalktı.” diyor iyi bir şeymiş gibi. Bu, övünülecek bir şey değil, demokrasi adına utanılacak bir şeydir. Yasaklarla işçinin, emekçinin ayak seslerini kesemezsiniz, erteleyebilirsiniz ama emeğin büyük direnişini durduramazsınız, durduramayacaksınız.

Değerli milletvekilleri ve Sayın Başkan, bütçe gelirleri açısından bizleri kısıkanan Almanya teknoloji ve üretimle, Arap Yarımadası petrolle keseyi dolduruyor. “Dünya 5’ten büyüktür.” dediğiniz o 5’li kazanıyor, siz ise bütçenin kesesini halktan aldığınız vergilerle dolduruyorsunuz. 2023 yılının ilk on ayında toplanan vergilerin yüzde 67’sinin yükü yoksulların çektiği dolaylı vergilerden oluştu yani verginin büyük kısmını yoksullar ödüyor yani ücretlinin aldığı maaşın yaklaşık yüzde 40’ı vergilere gidiyor. Topladığınız bu vergiler haramdır, zulümdür. Bugün 13.414 TL brüt maaşı olan bir asgari ücretlinin eline geçen para 11.402 TL değil, sadece 8 bin TL yani ücretliler her ay on iki gün devlete çalışıyor, kalan on sekiz günün on beş gününü patrona, kala kala üç günün emeği ücretliye kalıyor; ekmeğe mi versin, kira mı ödesin, ulaşımına mı harcasın?

Değerli arkadaşlar, iktidar yatıp kalkıyor ve diyor ki: “Enflasyonu frenledik, yakında enflasyon düşecek.” Milyonlarca emekliye, memura, ücretliye az zam vermek için TÜİK’e talimat yağdırıp enflasyonu düşük gösteriyorlar; oysa söz konusu kendi alacağı olunca, vergi enflasyonu olunca nedense sarayın mutfağından çıkıp halkın mutfağına gelebiliyorlar. Enflasyonu düşük gösteren iktidarın vergi artışlarına bakınca büyük soygun ortaya çıkıyor; 2024 yılı vergilerindeki artış, 2023 yılına göre yüzde 72,8 daha fazla oldu, 2024 yılında ödeyeceğimiz vergi 2019 yılında ödediğimiz verginin 10 katından daha fazladır, dört yılda toplanan vergi 10 kat arttı. Peki, maaşlar kaç kat arttı? 2019 yılında asgari ücret net 2.020 TL’ydi, şimdi asgari ücret ne kadar? 11.402 TL. Reel değerini ölçtüğümüzde zaten eksideyiz ama sırf miktar üzerinden baktığımızda Hükûmet vergide 10 katını almış, maşallah, maaşta ise sadece 5 katını vermiş. Kendinize 1 gram pudra şekeri, halka ise katran katran dert bırakıyorsunuz. Siz vergi alırken ampulleri yakıyorsunuz, maaş zammı verirken mum ışığıyla hesap yapıyorsunuz. KDV’yi yüzde 18’den yüzde 20’ye çıkardınız, çoklu maaşlarınıza kaynak yarattınız. Yüzde 8 olan mal ve hizmet KDV’sini yüzde 10’a çıkardınız, günlük 15 milyon harcama yapan saraylılara kıyak geçtiniz. Pandeminin etkilerinin hâlâ devam ettiği ve milyonlarca insanın etkilendiği deprem sonrası hijyen ürünlerine bile zam yaptınız, karşılığında koruma ordularını finanse ettiniz. Üreticiyi üretemez, tüketiciyi tüketemez hâle getirdiniz. Asgari ücrete getireceğiniz zam miktarının erimek için üç günlük ömrü var. Ücret asgari ama soygun büyük. Bir ülkenin vergi politikası iktidarın kimden yana politika ürettiğinin kanıtıdır. Sizin vergi politikanız yoksulun sırtından doyan doyana anlayışıdır. Sizin vergi politikanız yoksula sefalet, gençlere kan ve barut kokusudur. Adaletsizlik sizin vergi politikalarınızın pusulasıdır çünkü siz, emekçinin alın terinden, yoksulun ekmeğinden, emeklinin huzurundan, ücretli çalışanın hayatından çalan bir vergi politikasına sahiptiniz. 85 milyon, iktidarınızı, yandaşlarınızı, trol ordunuzu, ihalecilerinizi, mafyanızı, çiftler maaşlı bürokratlarınızı besliyor, 85 milyon size bakıyor ama siz, emekliye, asgari ücretliye maaş zammı söz konusu olduğunda bulutsuz havada bulut sayıyorsunuz, yokuşa yokuş ekliyorsunuz. Bakın, Aziz Augustinus der ki: “Adalet olmayınca devlet büyük bir çeteden başka nedir ki?” Allah aşkına, bu adaletsiz vergi düzeni bir çete görüntüsü değil de nedir? Bu korkunç adaletsizliğe, “vergi” adı altında örgütlenmiş çeteci gasp anlayışına son vermek bizim boynumuzun borcudur.

Savaşın, rantın, talanın, sömürünün bütçesi bir kadın bütçesi olamaz. Bütçede, kadınların yaşadığı şiddet, ayrımcılık ve ötekileştirmeye mücadele için ayrılmış özgün bir kalem yok. Toplumsal cinsiyet eşitliğini hedefleyen, toplumsal cinsiyete duyarlı, kadın yoksulluğunu gören, bununla mücadele etmeyi, genç kadınlara istihdam yaratmayı, kadınların siyasete katılmasının engellerini kaldırmayı, yaşamın her alanında özgürce, korkusuzca “Bugün başıma ne gelebilir?” demeyeceği bir yaşamı hedefleyen bir bütçe yok karşımızda. Aksine, AKP’li yılların diğer tüm bütçeleri gibi, kadınların sorunlarını derinleştiren, yeni sorunlar yaratan bir bütçe var. Bu bütçede kadın özne değildir, aile içerisinde konumlandırılmıştır. Kadın yoksulluğu salt sosyal yardımlar bağlamında ele alınmıştır. Bakın, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanını dinledik, otuz dakika konuştu, 59 defa “aile” dedi; “cinsiyet eşitliği, kadın yoksulluğu, kadın işsizliği” demedi. Özcesi, bu bütçe AKP’nin kadın düşmanı politikasının net göstergesidir. Kadın düşmanlığını siyasetin bir normu hâline getiren iktidar, toplumun yarısı olan kadınları bir kez daha sorunların kısılcığında bırakmıştır.

Kadınları gören, toplumsal cinsiyete duyarlı bir bütçe nasıl olurdu anlatalım. Bütçe hakkı kapsamında kadınların katılımı esas alınır. Kadın yoksulluğu ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle mücadele odak noktası olurdu. Sosyal güvence ve eşit işe eşit ücret politikası benimsenirdi. Kadın işsizliği önlenerek kadınların çalışma hakkı esas alınır. Ev içi emek görünür olurdu. Kadınları şiddetten koruyacak politikalar benimsenirdi, İstanbul Sözleşmesi başta olmak üzere tüm sözleşmelerin etkin biçimde uygulanması odak olurdu, yeterli sayıda sığınak hedeflenirdi ve “kadın bakanlığı”nın

kurulması kabul edilirdi; bunların hiçbiri yapılmadı, kaynak ayrılmadı. Bu iktidar var olduğu sürece yapılmayacağını biliyoruz ama biz yapacağız. Ki sizin -Kürt düşmanı, kadın düşmanı politikalarınızın- irade gaspçısı kayyumlarınız atanmadan en etkili kadın özgürlükçü politikaları yürüttük, kurumlar inşa ettik ve kaldığımız yerden devam edeceğiz, irade gaspçısı kayyumlarınızı geldikleri yere göndereceğiz. Kadın odaklı demokratik yerel yönetimlerimiz, kadın özgürlükçü perspektifimiz tüm dünyada örnek olmaya devam edecek.

Değerli arkadaşlar, engellilere önerdiğiniz en dahi çözümünüz eve kapatılma. Eleştirdiğiniz erişilebilirlik yasasıyla, yerleşim mekânlarının erişime imkânsızlığıyla, doldurmadığınız istihdam kotalarıyla, okul idarecilerinin ve öğretmenlerin okullardan engellileri kovan pratikleriyle, yoksulluk sınırının yarısına dahi yetmeyen ödemelerle engellilere vadettiğiniz tek gelecek dört duvar arasına sıkıştırılmış esarettir, geleceksizliktir. Engellilik konusunu da yaşamın her alanındaki bakış açınızda olduğu gibi kârlı bir işletme anlayışına çevirdiniz. 5.200 TL’lik evde bakım ücretiyle, engellilerin özgürlüğünü gasbeden, bağımlılaştıran sosyal politikalarınızla hem engellileri hem de anneleri sosyal güvencesiz olarak eve kapatınız.

Bir diğer dâhiyane uygulamanız da yüzde 90 engellilik durumunun iki yıl sonunda yüzde 60’a inivermesi. Engellilik oranlarını düşürerek kazanılmış hakları gasbediyorsunuz. Uygulamalarınız tıp dünyasında çığır açıyor gerçekten.

Bütçe görüşmeleri boyunca gençlerin beslenme, barınma sorunlarından demokratik, bilimsel eğitim taleplerinden, ana dilinde eğitimden, geleceksizleştirilmelerinden, sosyal medya yasaklarından ve uyuşturucu sorunundan söz ettik ancak şimdi size genç işçileri ya da işsiz gençleri biraz anlatmak istiyorum. Onlar kentlerin yoksul mahallelerinde oturan ve buldukları geçici işlerde sürekli işsizlik kaygısıyla çoğu zaman sendikasız, sigortasız ve düşük ücretlerle çalışan genç arkadaşlarımız. Sizler yemek yerken size servis yapan garsonlar, sabahtan akşama kadar marketlerde, AVM’lerde ayakta duran kasiyerler, temizlik görevlileri, kapımıza kadar gelen kuryeler, kargo çalışanları, tekstil atölyelerinde ter döken genç kadınlar, pazarlarda, hallerde, sokaklarda kendinden büyük yüklerin altına giren taşımacılar, sanayide, merdiven altı imalat atölyelerinde yağ içinde, daha şimdiden nasırlaşmış elleriyle gece gündüz ter döken bazıları çocuk, genç işçiler, sabah akşam müşteri hizmetlerinde, “call center”larda insanlık dışı çalışma koşullarında çalışanlar ve adlarını, mesleklerini burada sayamadığımız binlerce, kimi zaman beyaz, kimi zaman mavi yakalı, çoğu zaman işsiz gençler; bu saydığımız birbirinden farklı iş kollarında çalışan genç arkadaşlarımızın en önemli özelliği ucuz iş gücü olmaları. İşsizlik ile beş parasızlıkla on paraya çalışma arasında seçim yapmak zorunda kaldıklarında on paraya çalışmaya mecbur bırakılmaları. Gelecek kaygısı, iş bulamama, alacağı maaşın asla yetmeyeceğini bilme, öğrenciler için mezun olduğu bölümde iş bulamama, iş cinayetleriyle karşı karşıya kalma, kayıt dışı, güvencesiz ve esnek çalışma, aileye bağımlı olma gibi sorunlarla boğuşan bu gençlerin en büyük hayali ne biliyor musunuz? Bir an önce, en kolay yoldan geriye bakmadan bu ülkeden kaçıp gitmek. Bu tercihte de hiçbir siyasi görüşü birbirinden ayrılmıyor yani siz bu ülkeyi gençler için nasıl bir cehenneme çevirdiyseniz hiçbiri burada kalmak istemiyor. Bütün bu ağır yoksulluk koşullarında, işsizlik tehdidi altında bu kış soğukunda evlerinden çıkarak alın teri döken genç arkadaşlarıma seslenmek istiyorum: Bizim umut etmek ve beraber mücadele etmekten başka çaremiz yok. Gençlere diyorum ki: Siz gitmeyin, gelin hep birlikte ülkeyi kötü yöneten bu zihniyeti iktidardan gönderelim. Kendi hayatımıza ve geleceğimize sahip çıkmanın tek yolu, kol kola ve omuz omuza vererek iktidarın karşısına dikilmektedir. Bu toplumun tüm ezilenleri, yoksulları, emekçileri, kadınları, gençleri bir araya geldiğinde onların karşısında hiçbir iktidar duramaz, zamanı gelmiş bir fikrin önünde hiçbir güç duramaz, zamanı gelmiş fikirleri yüksek sesle haykırmanın zamanıdır. Bu ülkeye; bizlere, gençlere, kadınlara, halklara bir gelecek sunmayan, barış, huzur, refah ve eşitlik getirmeyen bu zulüm bütçesi karşısında bizim ise direnme gücümüz var.

Soygunun karşısında yoksulların, emekçilerin isyan gücü var, itiraz gücü var, bizden alınanları bir bir geri alma gücümüz var. Yoksulların gücü, eşitsizlerin isyanı; hırsızların, soyguncuların, haramilerin saltanatını bir gün sona erdirecektir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Danış Beştaş, teşekkür ediyorum.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına ikinci söz Grup Başkan Vekili ve Antalya Milletvekili Sayın Hakkı Saruhan Oluç'a aittir.

Sayın Oluç, buyurun.

Süreniz otuz dakikadır.

DEM PARTİ GRUBU ADINA HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Sayın Başkan, sayın vekiller; sizleri saygıyla selamlıyorum; ekranları başında bizleri izleyen değerli halklarımızı saygı ve sevgiyle selamlıyorum. Şu anda cezaevlerinde haksız ve hukuksuz olarak tutulan ve bizleri izleyen Selahattin Demirtaş, Figen Yüksekdağ, Gültan Kışanak, Sebahat Tuncel ve Selçuk Mızraklı şahsında cezaevlerindeki tüm arkadaşlarımızı sevgi ve saygıyla selamlıyorum; sizler insani ve siyasi duruşunuzla bizlerin onurusunuz.

Sayın vekiller, 2024 bütçesinin hem Plan ve Bütçe Komisyonu hem de Meclis Genel Kurulu görüşmeleri bir kere daha göstermiştir ki DEM PARTİ olarak bütçe görüşmelerinde önemli bir mücadele verdik. Bütçenin halkların bütçesi olması için sözümüzü en gür şekilde söyledik. 11.402 liralık sefalet ücretine mahkûm edilen asgari ücretlilerin, aylık 7.500 lira reva görülen emeklilerin, yoksullaştırılan kadınların, tarlasına gübre atamayan çiftçilerin, yok sayılan engellilerin, günü sifatsız kapatan esnafın, barınamayan ve KYK borçlarını ödeyemeyen öğrencilerin, ataması yapılmayan öğretmenlerin, ormanlarını ve yaşam alanlarını savunan köylülerin ve daha nicelerinin sesini ve taleplerini bütçe görüşmelerine taşıdık. Eksiklerimiz ve yetersizliklerimiz olsa da canla başla çalıştık ancak bu kadar emeğe, bu kadar mesaiye, bu kadar tartışmaya rağmen AKP-MHP ortaklığı 2024 bütçesinde bir virgül dahi değiştirmede; tüm muhalefetimize rağmen halkların taleplerini 2024 bütçesine yansıtmadı. 2024 bütçesinin Plan ve Bütçe Komisyonunda yaklaşık dört buçuk hafta süren görüşmelerinde 50 tane önerge verdik, halkın sorunlarının çözülmesi için ödenek artırılmasını talep ettik ancak yine Cumhur İttifakı oylarıyla önergelerimizin hepsi reddedildi. Evlerin depreme dayanıklı hâle getirilmesine, deprem bölgesinde uygun eğitim şartlarının sağlanmasına, engellilerin kamudaki istihdam kotasının artırılmasına, en düşük emekli aylığının yoksulluk sınırının yarısına denk gelecek şekilde yeniden düzenlenmesine, kreş açılmasına, öğrenciler için yeni yurtlar yapılmasına kim karşı çıkabilir, kim “Hayır.” diyebilir? Cumhur İttifakı bunlara bile “Hayır.” dedi. Evet, yıllardır söylediğimiz gibi, bütçeler bir iktidarın vicdanıdır, 2024 bütçesi vicdansız bir bütçedir. Biz 2024 bütçesini görüşürken milyonlarca insanın gözü kulağı Asgari Ücret Tespit Komisyonunda, bu bir utançtır. Bir toplumun şayet en önemli gündemlerinden biri asgari ücret toplantılarıysa, vay o ülkenin hâline! Neden? Çünkü Türkiye’de çalışanların yarısından fazlası asgari ücret alıyor. Neden? Çünkü asgari ücret Türkiye’de temel ücret hâline gelmiş durumda, çünkü emeğiyle geçinen yurttaşlar enflasyona yem edilmiş durumda, çünkü herkes “Yeni yılda gelecek zam ve vergi yağmuruyla nasıl baş edeceğim?” diye hesap yapıyor. Maalesef asgari ücret bu ülkede artık ortalama ücret oldu, artık 10 milyonlarca işçi ve emekçi asgari ücretle hayatını sürdürmek zorunda kalıyor ve bu iktidar yanlış ekonomi politikaları ve tercihleriyle işçiyi, emekçiyi, dar gelirliyi, ücretli çalışanı perişan etmeye devam ediyor.

Sayın vekiller, bu bütçe hangi uluslararası koşullarda tartışılıyor, bu konuda birkaç belirleme yapmak istiyorum. 2023 yılı, küresel egemen güçlerin kıyasıya çarpıştığı, jeopolitik rekabetin korkunç

derecede arttığı, toplumsallık adına somut ilerlemelerin yok hükmünde olduğu bir yıl olarak geride kalıyor. Bu yılı geride bırakırken içinden geçtiğimiz buhran tablosunu en iyi “belirsizlik” ve “polikriz” kavramları karşılamaktadır. Bu belirsizlik çağı, geride bıraktığımız bu yılı da doğrudan özetlemektedir.

Bakın, IMF’nin son küresel tahmininde yaklaşık 70 kez “belirsizlik” kavramı geçiyor, oysa 2022 raporlarında bunun yarısı kadardı. Aynı şekilde, çevresel, jeopolitik ve ekonomik krizlerin iç içe geçmesini anlatan “polikriz” kavramının da 2023’te Davos’a damga vurması tesadüf değildir. Savaş semptomlarının canlı kaldığı ve küresel alanın yumuşak karnı sayılan ekonominin iyice kırılganlaştığı bir aralıkta demokrasiye güvenin iyice azaldığına; faşizan, popülist, sağcı siyaset ve yapıların yükseldiğine küresel alanda tanık olmaktayız.

Sayın vekiller, şu an küresel siyasette iki temel süreç tüm alanlara şekil veriyor, merkezî güçlerin hegemonya savaşı bu iki hat üzerinden sürüyor; bunlar IMEC ve OBOR hatlarıdır. OBOR yani Çin’in 2013 yılında hayata geçirdiği, 150’den fazla ülke ve 30’dan fazla uluslararası kuruluşla anlaşmaları olan, 1 trilyon dolarlık yatırımı aşan Bir Kuşak, Bir Yol Girişimi; şu an Çin’in mega projesi olarak âdeta kıtayı etkilemektedir. Hindistan’da yapılan son G20 zirvesinde duyurulan IMEC’in ise yani Hindistan-Orta Doğu-Avrupa Ekonomik Koridoru’nun Çin’in bu Kuşak Yol Projesi’ne karşı bir çerçeveleme konsepti olarak bu yıl ilanı yapılmıştır. Çin’in küresel ekonomi üzerinde artan etkisini bu şekilde kırmayı amaçlayan bu girişim, Hindistan’dan Avrupa’ya uzanan bir koridorla enerjiye dair yepyeni bir projeksiyon çiziyor. IMEC projesinde Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa Birliği ve Pasifik bölgesinin büyük ekonomileri yer alıyor. ABD öncülüğünde yürütülen bu projede İsrail’in Arap dünyasına entegrasyonu, Hindistan üzerinden Körfez ülkeleriyle iş birliği ve İran’ın izole edilmesi, Rus gazına bağımlılığı azaltmak, Çin’le rekabette Hindistan’ı yanına almak gibi pek çok amaç güdüyor. İsrail, Suudi Arabistan, Ürdün, Yunanistan gibi ülkeler bu projede en kazançlı ülkeler olarak görülürken Türkiye bilinçli bir şekilde dışarıda tutuluyor. Türkiye’nin güven vermeyen dış siyaseti ve tutarsızlığı, bölgesel Kürt düşmanlığı, sosyal çürüme yaratan baskıcı iç politikaları ve hukuk, adalet gibi evrensel normların bitirilmiş olması bu kararların alınmasında başat etkenlerdir. Çünkü her enerji yolu istikrar ve güven ortamı ister, AK PARTİ’nin 2023 Seçim Beyannamesi’nde vurguladığı “Türkiye Eksen”ne kimse evrensel düzeyde güvenmemektedir çünkü ortada bir eksen yoktur, sadece hamaset vardır. İşte, önümüzdeki yılları derinden etkileyecek OBOR ve IMEC arası rekabet Orta Doğu’da da yaşanıyor, bildiğimiz İpek Yolu ortadan kalkıyor. Orta Doğu tüm bunların merkezi olarak hayati konumunu korumaktadır. Çok uzağa gitmeden, Filistin ve Rojava’da, kuzey ve doğu Suriye’de devam eden savaşların da gösterdiği üzere, uluslararası hukuk, barış kurumları ve bilinen tüm teamüller yerle yeksan olurken 2024’te yeni arayışların burada daha sert cereyan edeceği görülmektedir. Bu iktidar bu gelişmeleri ne yazık ki öngörememiştir, yanlış okumuştur veya yanlış çözümlere kapılmıştır, dış politikada hem Orta Doğu’da hem de dünyanın diğer bölgelerinde yanlış üzerine yanlış yapmıştır, tüm uyarılara rağmen bunları yapmıştır. Şimdi, yanlışlardan uzaklaşmaya çalışılsa da güven kalmadığı için olması gerekenlerin hiçbirini yapamamaktadır bu iktidar. Ekonomide “Faiz sebep, enflasyon sonuç.” safsatasıyla yaratılan felaket dış politikada ve diplomaside de “Bir gece ansızın gelebiliriz.” tehditleriyle sürdürülmüştür. Uluslararası gelişmeler doğrudan bir şekilde ekonomimizi etkilemektedir ve 2024 bütçesi bu gelişmelere hazır değildir.

Sayın vekiller, konuşmamın bu bölümünde size bu çatı altındaki yani Meclisteki bir çalışmadan, bir çabadan, bir rapordan söz edeceğim: Şu kitap, bu belge Kasım 2013 yılında tamamlanmış. Yasama dönemi, 24; yasama yılı, 4; sıra sayısı 571; şu gördüğünüz rapor Meclisin belgeleri arasında ve arşivinde. Toplumsal Barış Yollarının Araştırılması ve Çözüm Sürecinin Değerlendirilmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Raporu Kasım 2013’te yayınlanmış. Şimdi, 495 sayfa yaklaşık, tuğla gibi 12 bölümden oluşuyor ve dediğim gibi, Meclis belgeleri arasında; okumanızda fayda var bu

belgeyi, okumanızda fayda var çünkü Kürt sorunu hakkında bütçe görüşmelerinde dinlediğimiz kimi konuşmalar bize gerçekten “eğitim şart” sözünü hatırlattı. Bu Komisyon, 43 kişiyi bu Meclisin içinde, 129 kişiyi ise çeşitli şehirlerde dinleyerek bu raporu oluşturdu. Bu raporda geçen bazı konulara, bazı başlıklara değinmek istiyorum sadece. “İçindekiler” bölümüne baktığımızda 12 bölümden oluşan bir rapor bu, gerçekten çok kapsamlı bir rapor ve birkaç başlığa değinerek nereden nereye geldiğimize dikkat çekmek istiyorum on sene içinde. Bu başlıklardan bazıları şöyle: Yeni anayasa, ana dil tartışmaları, özerklik tartışmaları, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, koruculuk müessesesi, yerleşim yeri adları tartışmaları, şiddet kültürü, travma toplumu. Say say bitmez, gerçekten 495 sayfa.

Şimdi, bu konulardan herhangi birine dair bu çatı altında bir tartışma açalım, konuşalım, fikrimizi söyleyelim desek, iktidar ortağı ve bu konudaki gizli ortağı hep birlikte “terörö” diyerek bizi bastırmaya, sesimizi kısımaya çalışmaktadır. Şimdi bu Mecliste dile getirdiğimizde linç edileceğimiz kimi konular, o dönem hem tarihsel hem güncel boyutuyla tartışılmıştı bu Meclisin, bu çatının altında. O zaman ben de bu Komisyona gelmişim ve Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’yla ilgili fikirlerimi anlatmışım; bütün çağdaş demokrasilerde ve nüfusu ve coğrafi alanı büyük olan ülkelerde merkezî vesayet yerine “ademimerkezî” anlayışın gelişmesi büyük önem taşıyor demişim.

Komisyon raporunun sonuç bölümünde şöyle bir yer var, diyor ki: “Kürt kimliğinin ret, inkâr ve asimilasyonu, silahla bastırma ve polise tedbirlerle sorunu çözmeye yaklaşımı ile demokratik bakış, diyalog, görüşme ve görüşmeyle çözüm yaklaşımı arasındaki farkı iyi kavramak gerekmektedir.” Devam ediyor: “Çözüm sürecinin başarıya ulaşarak akan kanın kalıcı bir şekilde durmasıyla elde edilecek ortamla ülkemizin yakalayacağı ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel gelişme ivmesi de orta ve uzun vadede çözümün hanesine yazılacak önemli kazanımlar olacaktır.” Bunları biz söyleyince sizin öfkelendiğiniz fikirler ama bunlar, bu Meclis çatısı altında oluşturulmuş olan bu raporda açık ve net bir şekilde ifade ediliyor. Şimdi, bahsettiğimiz o günleri nostalji olarak anlatmıyorum sayın vekiller. Kürt sorununda gerçek bir çözüm için gerçek bir girişim olduğundan dolayı size bunları hatırlatıyorum. Çözümde şeffaflık, demokratik, hukuki, parlamenter zemin, siyaset zemini işler. Çözumsuzlukta ise tüm bu zeminler hasar alır; hukuk dışılık, gayrimeşruluk, karanlık politikalar devreye girer. Çözümde demokratik siyaset güçlüdür, her türlü karanlığı sona erdirir. Çözumsuzlukta ise karanlık güç kazanır, demokratik zemini ortadan kaldırır. Hukuksuzluk karanlığı her yeri, tüm toplumu sarar ve kuşatır. Şimdi, iktidar partisi “Biz Kürt sorununu çözdük, artık Kürtlerin hiçbir sorunu yoktur.” kocaman yalanına bizi inandırmaya çalışıyor. Neden mi yalan? Bakın, bir yandan 2013-2015 arasında ülkede çözüm rüzgârları eserken Kamu Güvenliği Müsteşarlığında da 2014 sonunda “Çöktürme Planı” adlı bir plan tek tek, adım adım tartışılıyordu. Bu kapsamlı ve tamamen Kürt muhalefeti ve siyasetini, tüm kurum ve toplumsal alan örgütlenmeleriyle yok etmeye dönük plan, Dolmabahçe’deki mutabakat masasının 2015 Nisanında devrilmesiyle hayata geçirilmeye başlandı ve bu plan hâlâ devrededir. O yüzden “Kürt sorununu çözdük.” sözünüze kimseyi inandıramazsınız. Sizin döneminizde arkadaşlarımız cezaevinde, sizin döneminizde partimize kapatma davası açıldı, sizin döneminizde yargı iktidarın aparatı ve Kürtlerin üzerinde Demokles’in kılıcı gibi sallanmaya devam ediyor, sizin döneminizde halkın iradesi gasbedilerek kayyumlar atanıyor ve birçok Kürt düşmanı uygulama her gün devam ediyor, Kürt sorununa her gün yeni bir sorun ekliyor bu iktidar. Size sesleniyoruz, iktidara söylüyoruz, sizin “Verdik.” dediğiniz tüm hakların arkasında muazzam bir demokratik mücadele, fazlasıyla ödenmiş bedeller var. Üstelik, hâlen bu bedeller ödenmeye devam ediyor Kürt halkı tarafından hem de. Yeter artık “...”(*) diyoruz; Türk, Kürt kimse bedel ödemesin istiyoruz. Çağrımız Meclisteki bütün partilere,

(*) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

gelin, bu sorunun çözümü için yeniden inisiyatif alalım. Çözüm sürecinin tıkanan yanları neydi? Sona ermesinin nedenleri neydi? Bu süreç nasıl ilerletilir? Bir araştırma komisyonu kuralım, hızlı bir biçimde çalışmalarına başlasın ve siyasetin, demokratik kamuoyunun, toplumun önüne bir yol haritası çıkarsın. Kürt sorununun doğrudan kaynaklık ettiği demokrasi, hukuk, adalet, toplumsal eşitsizlikler, ekonomik krizlerin çözüm yolları konusunda araştırma yapmak üzere bir Meclis komisyonu oluşturalım ve çalışmalarına başlasın. Parlamentoda grubu bulunan ve bulunmayan siyasi partiler olarak 2'nci yüzyılında cumhuriyeti demokrasiyle taçlandırmak, eşit yurttaşlığın önünü açmak, toplumsal yaraları saracak onarıcı bir adaletin gerçekleşmesi için neler yapılabileceği konusunda ortak bir gündem oluşturalım ve tartışalım. Cumhuriyetin 2'nci yüzyılı tüm sorunlarımızın ortak akıl ve uzlaşıyla çözüme kavuşturulacağı bir çözüm yüzyılına dönüştürülsün, demokrasi yüzyılına dönüştürülsün ve nihayetinde demokratik, eşitlikçi ve özgürlükçü bir anayasayı hep birlikte yapalım. Açık ve net teklifimiz budur. Demokratik çözüm yeri Parlamentodur. Çözüm yolu, diyalog ve müzakeredir. Çözüm aracı demokratik siyasettir, demokratik siyasetin güç kazanmasıdır.

Sayın vekiller, Kürt sorununun demokratik müzakere yoluyla çözümünden korku duyulmaması gerekiyor. Barışçı ve demokratik bir çözüm toplumun yararına değil midir? Aksini kim iddia edebilir? Herkes şapkasını önüne koyup bunu iyi düşünmelidir. Güvenlikçi politikaların peşinden sürüklenip gidileceğine, bu ülkede toplumsal barışı yaratsak ve dünyaya örnek olsun ne kaybederiz? Hangi iktidar, hangi koltuk, hangi makam, hangi mevki toplumsal barıştan daha değerli olabilir, insan hayatından, gençlerin hayatından daha kıymetli olabilir? Bu Parlamento nasıl ki uluslararası meselelerde İsrail, Filistin, Ukrayna, Rusya gibi konularda barış ve müzakere çağrısı yapıyorsa, diplomasi öneriyorsa kendi meselemizde de demokratik müzakere sürecini işletebilmelidir. Terzi olarak kendi söküğümüzü neden dikemiyoruz? Biz bu meseleyi kendi içimizde, parlamenter zeminde, demokrasi yoluyla çözebilecek birikime, tecrübeye sahip değil miyiz? Sahibiz. Yeter ki siyasi irade ortaya konulsun, burada oturup cesaretle her şeyi tartışabilelim.

Sayın vekiller, bakın, günlerdir, aylardır, yıllardır bahsettiğimiz bir konu var; İmralı'daki tecrit. Sadece son bir yılda 169 kez başvuru yapıldı ama tek bir cevap yok. Son üç yıldır da hakeza bine yakın başvuru var, yine cevap yok. Peki, böyle nereye kadar? Bu bir çözüm mü? Bin günden fazla, otuz dört ay kadar bir süredir Abdullah Öcalan'a aile, avukat veya telefon görüşmesinin yaptırılmaması, mutlak iletişimsizlik uygulaması gerçekten çözüm mü sizce? Bu, insanlık dışı bir durum, hukuk dışı bir durum. Tecrit ve İmralı Adası bugün hukukun kara deliği hâline gelmiş. Tecrit uygulamasında hukuk nasıl oldu da kendini inkâr edecek hukuku oluşturmak durumunda kaldı? Hukuk nasıl oldu da şiddete dönüştü? Bu sorulara makul bir cevabınız yok. Dünyada bir örneği yok bunun, kimseye böyle bir tecrit yaşatılmadı, kimseye böyle yaklaşılmadı; bizler bu hukuksuzluğu anlatmaya devam edeceğiz. Tecrit durumunu, topluma dayatılan alışma hâlini kesin bir dille reddediyoruz; bu bilinmelidir, bunu söylemekten vazgeçmeyeceğiz ta ki bu hukuksuzluk sona erece kadar.

Sayın vekiller, “yönetim” dediğimiz şey, toplumsal ihtiyaçların düzenlenme alanıdır. Yerel yönetimler de bu ihtiyaçların toplumsal düzeyde sağlandığı alanlardır. Bu açıdan yerel seçimler, başta demokrasi olmak üzere yerel demokrasi açısından da hayati bir zemindir çünkü yerele bakılarak bir ülkenin demokratik siyaset kavrayışı anlaşılır. Yerel yönetim alanlarının özgürlüğü ile toplumsal özgürlükler paraleldir. Bu, bir tespitten öte yüzyılların somutlaştırdığı bir gerçektir. Bundan hareketle biz yerel yönetim anlayışımızı “demokratik yerel yönetimler” olarak tarif ediyoruz. Merkeze bağlı ama kendi öz gücüne yaslanan bu model, temel belediyeçilik hizmetlerinin halkın yararına uygun bir şekilde planlanıp yaşamsallaştırılmasını savunur. Gerçekleştirilen her çalışmanın bütün süreçleri halkla birlikte planlanır, kararlaştırılır ve uygulanır yani katılımcı ve müzakereci bir demokrasi bizler için esastır. Geride kalan otuz yıllık deneyimde yani Halkın Emek Partisi (HEP), Demokrasi Partisi (DEP)'le

başlayan, bugün Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi (DEM PARTİ)'yle süren siyasal gelenek ve yerel yönetim pratiğinde daima toplumsal inşayı hedefledik çünkü toplumsal inşa demek, devletçi zihniyete entegre olmadan demokratikleşme kültürü etrafında zihniyet sorunlarının, mülkiyet ilişkilerinin, cinsler arası ilişkilerin, etik, politik ve ekonomik sorunların çözüleceği alanları yaratmak ve son kertede halkın kendini ve kentini yönetebileceği bir zemini kurmak demektir. En önemlisi, demokratik bir yerel yönetimin, belediyeciliğin ölçütü kadın özgürlüğünde varılan düzeydir. Eş başkanlık, kadın kentleri, kadın belediyeciliği bu anlamda yerel yönetime evrensel düzeyde katkılarımızdır.

Şimdi, yerel yönetimlere bakışımızın en önemli tarafı ise şudur: Yerel yönetimler deneyimimiz boyunca bu alanı Kürt sorununun çözümünde de başat kıldık. Bundan ötürü 1999'dan 2019 seçimlerine kadar hepsinin taslaklarında, seçim bildirgelerinde yerel yönetimlere dair ortak vurguladığımız başlıklar vardı ve bunlar tesadüf değil, mücadeleimiz ve siyasal okumamızın bize öğrettiği hakikatlerdi. İşte, böylesi bir tablo ve arayış içinde karşımıza baskı, inkâr ve kayyum rejimi tesis ediliyor. Daha 79'da kazandığımız Hilvan Belediyesinin Başkanı Nadir Temel ve Meclis üyelerinin görevden alınması ile Batman Belediyesi Başkanı Edip Solmaz'ın katledilerek yerine bir askerin kayyum olarak atanmasını hatırlatmak isterim. Sayın vekiller, 31 Mart 2019 yerel seçimlerinde kazandığımız 65 belediyenin 6'sına seçimlerin ertesi günü KHK'li adaylar bahane edilerek Yüksek Seçim Kurulu AKP'li kayyumları işbaşına getirdi. Seçildiklerinden kısa bir süre sonra ise 48 belediyemize İçişleri kayyumları atandı; vali ve kaymakamlar. Kayyum atamaları keyfi ve hukuksuzdur; bu, tartışmasız bir gerçektir. Bu kayyum atama politikası aslında bir atanmışlar rejimi oluşturanın adımlarıdır. Bu dayatılan atanmışlar rejimi, sadece kürdistan coğrafyasının veya bizim seçmenlerimizin de sorunu değildir; kayyum çok açık ve net, halkın iradesinin, seçme ve seçilme hakkının gasbedilmesidir; Anayasa'nın, yasaların, Türkiye'nin imzaladığı uluslararası sözleşmelerin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ve Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın ihlal edilmesidir, tanınmamasıdır, yok sayılmasıdır, çiğnenmesidir; Kürtleri yerel demokratik siyasetten ve yerel yönetimlerden tasfiye etme adımlarıdır. Hukukun bittiği yerde gayrimeşruluk başlar. Kayyum atamaları halkın sandıkta iradesinin üzerine gayrimeşru çökülmesidir. Tabii, bunu hukuk yalanına, kılıfına uydurarak yapıyorsunuz ama işin özü değişmiyor. Konuşmaya gelince millet iradesinden bolca bahsedersiniz ama mesele Kürtler ve belediyeleri olduğunda ise neoşark ıslahatçısınız. Umumi müfettişlerin iktidar partisi olarak siyaset tarihine geçtiniz. Kayyum atanan tüm belediyelerimizde, halkımızın iradesinin gasbedildiği her yerde bu rejim, usulsüzlük, yolsuzluk ve borç batağına saplanmışır.

Kayyumla yönetilen şehirlerin Sayıştay raporları incelendiğinde çok vahim bir tablo söz konusudur ki Sayıştay raporları buz dağının görünen kısmı bile değildir. O kayyumlar şimdi giderayak belediyelerin bir bir içini boşaltıyor; yaptıkları yolsuzluklar, usulsüzlükler, talan, hırsızlıkların ötesinde, bir bir belediyelerin içini boşaltıyor; taşınmazları, arazileri, tesisleri hatta belediyelerin hisselerini bile devrediyor bu kayyumlar, peşkeş çekiyor. Kime? İktidar yandaşlarına. 31 Martta boş belediye binaları bırakıp kaçmak istiyorlar; amaçları bu, kara bir leke ve büyük bir utançtır bu. Bu gaspçı uygulamayla Kürt halkında nasıl bir kırılma yarattığının farkında mısınız? İnsanları duyguda, nasıl uzaklaştırdığının farkında mısınız? Kürt halkı demokratik siyasette ısrar ediyor, demokratik siyaseti çözüm yolu olarak görüyor, sandığa gidiyor. Ezici bir çoğunlukla belediye başkanını, belediye meclis üyelerini seçiyor, kentini kendi belediye başkanları yönetsin istiyor. Siz ise Kürt halkına hakaret ederek bu yolu kapatıyorsunuz, iradesini gasbediyorsunuz. Demokratik siyaset yolunu kapatmak hangi akla ve amaca hizmettir, hiç düşündünüz mü? İnsanlar belediyeleri kendi evi olarak görüyor, siz o eve kayyum olarak valiyi, kaymakamı gönderiyorsunuz. İnsanlar dilini, kültürünü reddeden, Kürtçe tabelaları dahi söken, hakaret eden vali ve kaymakamları kendi evinin içinde görmek istemiyor. Kayyum rejimi, demokratik yerel yönetimler ve yerel demokrasinin imha girişimidir. Yine, son yüzyıllık asimilasyon ve

inkâr politikalarının devamı anlamına gelen kayyum rejimi, bizleri inandığımız bu yoldan ve kendimizi yönetme mücadelesinden asla ama asla alıkoyamaz. 31 Mart bu açıdan tarihî öneme sahiptir. 31 Mart zulme, inkâra ve hakarete karşı halkın topyekûn sandık yoluyla vereceği tarihî yanıtı tanıklık edecektir, göreceksiniz. Kayyum politikanız sandıkta çöp olacaktır, halk sizin bu siyasi mühendislik projelerinizi un ufak edecektir, kayyumsuz bir demokrasiyi yaratacaktır. Kayyumların sandıkta kaybedecek olması, aynı zamanda Türkiye'nin her yerinde demokrasinin kazanması demektir çünkü kayyum Batı için de bir tehdittir. O yüzden, herkesin, Kürt halkının kayyumlara karşı yükselteceği yerel demokrasi mücadelesine destek olması gerekir, sahip çıkması gerekir. Boğaziçi Üniversitesinin kayyumdan kurtularak özgürleşmesi için Cizre'nin ve Amed'in kayyumlardan özgürleştirilmesi gerekiyor. Sayın vekiller, önümüzde bir yerel seçim var, o nedenle bu kayyumlar meselesini bu kadar yoğun olarak ele almak durumunda kaldım.

Şimdi, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Cevdet Yılmaz -burada değil herhâlde ama- bütçe görüşmelerinde, burada Millî Güvenlik Siyaset Belgesi'nin 2024'te yenileneceğini söyledi. Bunu söylüyorsunuz, sonra da çıkıp "Türkiye bu darbe anayasasından kurtulmalı." diyorsunuz. Bakın, darbe anayasasının dayanağı tam da sizin yenilemek istediğiniz kırmızı kitaptır; güvenlikçi, statükocu vesayet anlayışına sınımsız sarılıyorsunuz.

Şimdi, bakıyoruz, Avrupa Birliği'ne üyelik müzakereleri için demokrasi alanında atılacak adımları içeren ev ödevlerini yerine getirmiyorsunuz, köprüleri atıyor ya da ayak sürüyorsunuz. Avrupa Birliği ilerleme raporları ortada, her yıl yayınlanıyor. Demokrasi ödevinde tembel öğrenci gibi sınıfta kalmaya devam ediyorsunuz. Her yıl açıklanan rapordan sonra Dışişleri Bakanlığının aynı kınama açıklamasını yapması sadece komedidir, gayriciddi bir tutumdur.

Türkiye hukukun üstünlüğü kategorisinde 173 ülke arasında 148'inci sıradadır. Türkiye sayenizde gri listededir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını tanımıyorsunuz. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarını tanımadığımız gibi, Anayasa Mahkemesinin kararlarını da tanımıyorsunuz, maddelerini de tanımıyorsunuz. Hukukun temel ve evrensel ilkeleriyle aranızda büyük bir mesafe koymuşsunuz, demokrasiyle aranızda büyük bir mesafe koymuşsunuz, demokratik siyaset alanını kumpas ve kapatma davalarıyla daraltmaya çalışıyorsunuz. Gazeteciler cezaevinde, demokratik siyaset yürüten siyasetçiler cezaevinde, seçilmişler cezaevinde, bu Parlamentonun bir üyesi Can Atalay cezaevinde, yerel yönetimler kayyum darbesi altında. İşte, tüm bunların dayanağı o kırmızı kitaptaki zihniyettir. Belli ki kırmızı kitabı iyi hatmetmişsiniz, harfi harfine uyguluyorsunuz. Yeni vesayet rejimini bizzat siz adım adım inşa ediyorsunuz ama yanlış yapıyorsunuz, yanlış yol izliyorsunuz. Türkiye'nin ihtiyacı kırmızı kitaplar değil, millî güvenlik siyaset belgeleri değil, güvenlikçi paradigma değil; Türkiye'nin ihtiyacı demokratik siyaset belgesidir, demokratik çözümdür, demokratik müzakeredir, demokrasi reformlarıdır. Gelin, Meclis Komisyonunun ortaya çıkardığı bu raporu güncelleyelim sayın vekiller, bu raporu güncelleyelim eğer illa bir şey güncellemek istiyorsanız.

Şimdi, konuşmamı bitirirken bir konuya daha değinmek istiyorum. Biliyorsunuz, beş yıl önce HDP Grup Başkan Vekili olarak göreve başlamıştım, ardından bu iktidarın yüzünden Yeşil Sol Parti Grup Başkan Vekili olarak devam ettim, sonra HEDEP Grup Başkan Vekili oldum, sonra yine iktidarın çabasıyla DEM PARTİ Grup Başkan Vekili olarak şimdi kürsüdeyim. Ben aynı benim, aynı fikirlere sahibim, aynı görüşlerimi anlatıyorum ama parti isimleri farklı. Nedeni ise bu iktidarın HDP'ye, Kürt siyasetine, Kürt demokratik muhalefetine yönelik açtığı siyasi kapatma davası ve demokratik tasfiye, demokratik siyasetten tasfiye çabalarıdır; demokratik siyasetten bizleri, Kürt halkının ve Türkiye demokrasi güçlerinin sesi, sözü ve siyasi temsilini tasfiye etme çabasıdır. Bu da demokrasi ve hukuk

adına bu iktidarın ayıbı ve utancıdır. İktidara söyleyelim ki bu yol demokratik ve hukuki bir yol değildir. Yanlış yolda gidiyorsunuz, bir kez daha bunu vurgulamış olalım.

Dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum.

Saygıyla tekrar selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Oluç, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, birleşime otuz dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.10

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.51

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Mustafa BİLİCİ (İzmir), Adil BİÇER (Kütahya)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri Türkiye Büyük Millet Meclisinin 46’ncı Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi söz sırası Cumhuriyet Halk Partisi Grubundadır. Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına ilk söz İzmir Milletvekili Sayın Rahmi Aşkın Türelî’ye aittir.

Sayın Türelî, süreniz otuz dakikadır.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA RAHMİ AŞKIN TÜRELÎ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, 2024 Yılı Bütçe Kanunu Teklifi ve 2022 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin tümü üzerine Cumhuriyet Halk Partisinin görüşlerini belirtmek üzere söz almış bulunuyorum. Yüce heyeti ve televizyonları başında bizi izleyen yurttaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, acımız çok büyük, Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde hain terör örgütünün saldırılarında şehit düşen kahraman askerlerimize Allah’tan rahmet, kederli ailelerine ve milletimize başsağlığı diliyorum; yaralı askerlerimize acil şifalar diliyorum. Terörü ve hain terör örgütünü lanetliyorum.

Değerli milletvekilleri, bugün Ulusal Kurtuluş Savaşı’mızın kahramanı, büyük devlet adamı, partimizin 2’nci Genel Başkanı, 2’nci Cumhurbaşkanımız İsmet İnönü’nün vefatının 50’nci yıl dönümü; İsmet İnönü’yü rahmetle, minnetle ve saygıyla anıyorum.

Değerli milletvekilleri, bugün bütçe üzerine konuşacağız. Tabii, şunu söylemek lazım: Bu, cumhuriyetimizin 2’nci yüzyılının ilk bütçesi. Cumhuriyet kurulduğu zaman da 1924 yılında ilk bütçe hazırlanmış. Merak ettim ilk bütçeyi “Nasıl bir bütçe hazırlanmış?” diye, denk bütçe hazırlamak istemişler; tabii, kolay değil çünkü yeni bir devlet kurmanın getirdiği harcamalar, göçmenlerin gelişi, onların iskân edilmesi, harp alanlarının tamiri, zarar görenlerin zararlarının tazmini gibi birçok nedenle aslında ilk başta belli bir açık olmuş. 1924 bütçesinin bütçe gider tahmini 140,4 milyon lira, bütçe gelir tahmini 129,2 milyon lira, bütçe açığı 11,2 milyon lira olarak öngörülmüş. Fakat 1924 yılı koşullarında bütçe açık vermemiş, 6,8 milyon lira fazla vermiş; harcamalarda bir kısıntı yok ama gelirlerin gereğinden fazla gelmesi sonucunda bütçe fazla vermiş. Bu dönem genç cumhuriyetin kurucularında çok ciddi anlamda denk bütçe fikri oluşmuş, bir denk bütçe yapmak, açık vermemek; dışarıdan ithalat yerine yurt içi üretimin yapılması öncelikli olmuş ve 1926 yılında denk bütçe hazırlanmış. Bakın, çok ilginçtir, iki üç yıl üst üste denk bütçe yapılmış fakat 1929 Büyük Buhran, ekonomik buhran ve sonrasında yaşanan o krizin sürmesi sonucunda gene bütçede bir kısım açıklar verilmiş. Gene çok ilginçtir, cumhuriyet açısından çok önemlidir, 1927 yılında Muhasebe Umumiye Kanunu çıkartılmış. Değerli milletvekilleri, çok önemli bir kanun, 2003 yılında 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Yasası çıkana kadar Muhasebe Umumiye Kanunu geçerli olmuş. Devletin tüm mallarının yönetimi

ve muhasebesi bu kanunla belirlenmiş. Ve çok ilginçtir, Muhasebe Umumiye Kanunu'yla belirlenen sistemin özelliği şu: Giderler ve gelirler tek hesaptan, tek hazine hesabından, teknik bir terimle “tek vezne”den yapılmış. Bugün eleştiriyoruz ya; Türkiye Varlık Fonu var, döner sermayeli kuruluşlar var, bütçe dışı fonlar var, özel hesaplar var; bunların hepsinin bütçe dışında olmasını eleştiriyoruz. Kesin hesap kanununda, Sayıştayın da bu konuda çok ciddi eleştirileri olmasına rağmen, bu aynı yanlış sistem devam ediyor. İşte, o cumhuriyet, 1927 yılında bu kanunla birlikte tek hesaptan gelirleri ve giderleri birlikte görmüş ve birlikte izlemiş. Bu da aslında onların ekonomiyeye, sosyal hayata bakışlarının ve o konuda başarmak istedikleri şey için bütçeyi nasıl bir araç olarak gördüklerinin en büyük nişanesidir, örneğidir diye düşünüyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi, tabii, bütçe konuşuyoruz ama bütçe tek başına bir şey ifade etmiyor. Bütçe bir bütünün parçası; en yukarıda plan var, beş yıllık kalkınma planları, altında programlar var, hem yıllık programlar, bir de son dönem 5018’de mevzuatımıza giren orta vadeli programlar ve arkasından da bütçe geliyor. Fakat buradaki problem şu: Bu hazırladığımız doküman ve bugün bizim üzerine konuştuğumuz bütçe, bütüncül bir perspektiften yoksun, içsel tutarlılığı olmayan ve birbirinden kopuk metinler şeklinde.

Sonuç itibarıyla, ben, Devlet Planlama Teşkilatında çalıştım ve ekonominin makro dengelerini hazırlamış bir kişi olarak bunu çok yakından o zaman da izledim, şimdi de bu konudaki sıkıntıları görüyorum. Bakın, bu Hükûmetin uzun vadeli bir stratejisi yok, planın da ötesinde. Türkiye’yi nereden gelip nereye götüreceksiniz? Nasıl bir yol izleyeceksiniz? Yöntemler neler, araçlar neler? Bu uzun vadeli strateji yok.

2011 yılında “2023 hedefleri” dediler, on iki yıllık bir perspektifti. Toplum da baktığı zaman aslında 2023 hedeflerinin olabilirliğini düşündü ama bugün geldiğimiz noktada, 2023 yılında, 2023 yılı hedefleri çöpe atıldı ve 2053 yılına ertelendi. 2023 yılında yapmak istediklerinizi şimdi 2053 yılında -otuz yıl sonra- yapacağınızı söylüyorsunuz; böyle gayriciddi devlet yönetimi olmaz. Aslında, bu -biraz önce söylediğim gibi- yapılan işlerin ne kadar sistemden uzak olduğunu, ne kadar plansız ve programsız olduğunu gösteriyor.

Kalkınma planları kâğıt üzerinde. AKP hükûmetleri döneminde hazırlanmış kalkınma planlarına baktım, hep aynı şeyler, hiçbir değişiklik yok. Gene cari işlemler problemi devam ediyor, gene vergi yapısındaki çarpıklık devam ediyor, çalışma hayatındaki sorunlar devam ediyor; hiçbir şey çözülmemiş. Orta vadeli programlar birbirinin aynısı, “kopyala-yapıştır” formatında ve bütçeler, içinde yaşadığımız sorunları çözüyor.

Biz burada bütçe konuşuyoruz, konuşuyoruz ama -biraz önce söylediğim gibi- bu bütçenin, bu sene hazırlanmış olan On İkinci Kalkınma Planı'yla da ilişkisi yok. Ha, orada var olan bir kısım eksenler burada da var ama buradaki olay şu: Bir amacınız, bir hedefiniz varsa bunun altında belli politikalar olacak, onun altında tedbirler olacak, kaynaklar bu doğrultuda mobilize edilecek. Ben, burada kaynaklara, kaynak harcama dengesine baktığım zaman kalkınma planında söylenen önceliklerin, amaç ve hedeflerin gerçekleşmesini mümkün görmüyorum; mümkün gören birisi varsa çıksın, söylesin.

Neoliberal ekonomi modeli AKP hükûmetleri döneminde noktasına, virgülüne dokunmadan uygulanmaya devam edilmiştir. Bakın, bu model 1970’li yılların ikinci yarısında çıkmış bir modeldir ve 1980’lerle birlikte önce Amerika’da, sonra İngiltere’de ve sonra da bizim gibi birçok ülkede ve aynı zamanda IMF ve Dünya Bankası politikalarıyla önerildiği şekilde uygulanmıştır fakat 1990’ların ikinci yarısından itibaren başlayan krizler, 2008-2009 küresel krizi ve en son 2020 yılındaki pandemi krizi bugün artık neoliberal ekonomi modelinin uygulanamayacağını açık ve net olarak ortaya koymuştur. Çünkü bu model sonucunda dünyada küresel adaletsizlikler artmıştır, gelir ve servet

eşitsizliği büyümüştür, yoksulluk artmış, kamu hizmetleri gerilemiş ve emek kesiminin sermaye kesimi karşısındaki göreceli konumu gerilemiştir ve bu aynı zamanda çok ciddi bir küresel göç ve sığınmacı, mülteci sorununu ortaya çıkarmıştır. AKP hükümetleri neoliberal ekonomi modelinin en sadık uygulayıcıları olmuşlardır. Neoliberal politikalar muhafazakâr bir ideolojik perspektifle -ki o “muhafazakâr soslu neoliberal ekonomik modeli” diye adlandırılıyor- hayata geçirilmiştir. Nedir bunlar? Dış kaynağa, özellikle sıcak paraya dayalı büyüme modeli uygulanmıştır. Tarımsal destekler azaltılmış ve tarım âdetâ tasfiye edilmiştir. Kamu kurumları özelleştirilmiştir. Kamu yatırımları KÖİ modeliyle özel sektöre yaptırılmaya başlanmıştır. Eğitim ve sağlık hizmetleri gittikçe artan bir biçimde ticarileşmiş, piyasalaştırılmış, piyasa koşullarına bırakılmıştır ve emek kesiminin sermaye kesimi karşısındaki konumu gerilemiş, emeğiyle geçinenlerin gelirleri ve satın alma güçleri azalmıştır.

Şimdi, bütün dünya, bu krizler sonucunda, buradan geriye doğru giderken, bunu tartışırken ve hem 2008-2009 krizinde de gördük, kamu daha aktif biçimde devreye girerken, özel sektörün maliyetlerini yüklenirken bizde ise -ben bakıyorum- planda, OVP’de ve programda neoliberal modele ilişkin bir değişiklik yok; özelleştirmelerin devam edeceği öngörülmüş, “KÖİ modeli devam edecek.” deniyor, tarımsal destekler gene yetersiz. “Ücretler hedef enflasyona göre belirlenecek.” deniyor ve daha da vahimi, en büyük örneği bu kadar yüksek enflasyonun olduğu, enflasyonist ortamda asgari ücretin yılda bir kere belirlenmesi kararı alınmıyor. Böyle bir şey olabilir mi arkadaşlar, değerli milletvekilleri?

AKP hükümetleri döneminde, Türkiye’nin yapısal sorunları çözülmemiş, aksine ağırlaşmıştır. Cari işlemler açığı yüksek seviyelerde gerçekleşmektedir. Bakın, çok ilginçtir, cari açığın en büyük nedeni Türkiye’deki üretim ve ihracat yapısının ham madde ve ara malı ithalatına bağımlı olmasıdır ve sektörler bazında baktığımızda bu çok yüksek oranlardadır, özellikle bazı sektörlerde yüzde 80-85’ler düzeyinde ara malı ithalatına bağımlılık vardır. Hani bazen övünüyoruz ya “İhracatı şuradan şuraya getirdik.” ama onun karşısında ithalat artışı da var. Türkiye’nin ithalatının bir kısmı, yaklaşık olarak dörtte 1’i, beşte 1’i değişiyor yıllara göre, konjonktüre göre; petrol ve doğal gaz enerjidendir ama onun dışında en büyük pay ara mallarıdır. Kamu kesimi dengeleri sürdürülebilir değildir, dolaylı vergilere dayalı bir vergi yapısı var ve bu vergi yapısı defalarca söylenmesine rağmen, bütün dokümanlarda yer almasına rağmen Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı genel konuşmalarında “Vergi sistemini değiştireceğiz.” diyor. Üçte 2’si, yüzde 65’i dolaylı vergilere yani mal ve hizmetler üzerinden alınan vergilere bağımlıdır.

Çalışma hayatında çok ciddi sorunlar vardır. Hem iş gücüne katılım oranları hem istihdam oranları son derece düşüktür. Bakın, Türkiye’de iş gücüne katılım oranları yüzde 52, yüzde 53 seviyelerinde ama OECD ortalaması yüzde 70. Bir an için Türkiye’nin iş gücüne katılım oranının yükseldiğini düşündüğünüzde işsizlik oranları bugünkünün 3 katı, 4 katına tırmanacak. Çok ciddi bir kayıt dışılık vardır, şu anda baktığımız zaman hâlâ yüzde 20’ler, 25’ler seviyesinde. Sendikalaşma oranı son derece düşüktür, yüzde 14,5’ler, yüzde 15’ler seviyesinde. Ve en vahimi imalat sanayisinin teknoloji yoğunluğu son derece düşüktür.

Değerli milletvekilleri, imalat sanayi lokomotif sektördür, sonuç itibarıyla diğerleri, tarım ve hizmet sektörleri onun arkasına eklenen vagonlar gibidir. Fakat Türkiye’deki imalat sanayisine baktığımız zaman Türkiye daha çok düşük ve orta düşük teknoloji sektörlerin ve o sektörlerde üretilen mal ve hizmetlerin egemenliği altındadır. Toplama “100” dediğimizde yüksek teknoloji sektörlerin toplam içindeki payı sadece yüzde 3’tür. Bu, bizim gibi AB ülkelerinde, benzer ülkelerde yüzde 20’ler seviyesindedir. E, bununla Türkiye dünyayla nasıl bütünleşecek? Biz düşük katma değerli bir üretimle, dünyanın fason üretim zinciri olarak niteliksiz emeğe dayanan, kayıt dışı ekonomiye dayanan bir modelle dünyayla bütünleşmesine karşıyız. Tabii ki küresel ekonominin biz de bir parçasıyız ama bunu, katma değeri artırarak, teknoloji yoğunluğunu artırarak yapmak zorundayız. Bu sene, yine planda

karşımıza bunlar geldi. İyi ama yirmi bir yıldan beri iktidarda olan bir siyasi parti var, sanki yeni iktidara gelmiş gibi bir kısım şeyler önümüze konuluyor.

Yurt içi talebe, üretimin yapısına baktığımızda, yurt içi talebe, özellikle özel tüketime dayalı bir model var. Hâlbuki doğru olan, yatırıma, bu şekilde sermaye stokunu artırarak ekonominin potansiyel büyümesini artıran bir modele ihtiyaç var. Daha çok inşaat sektörü belirleyici, inşaat sektörünün sürükleyiciliğinde bir ekonomi var.

Kamu yatırımları geriliyor. Bakın, kamu sabit sermaye yatırımlarının millî gelir içindeki payı 2002 yılında yüzde 4,8’miş, 2024 yılında yüzde 3,4 olarak gerçekleşmesi öngörülüyor ve ne olmuş? Kamu sabit sermaye yatırımındaki gerileme, kamu-özel iş birliği modeliyle geçmişte kamunun yaptığı yatırımları şimdi özel sektöre yaptırarak çözülmeye çalışılıyor. Fakat çok açık ve nettir, bu model, yandaş sermayeye, 5’li çeteye kaynak aktarmanın bir mekanizmasına dönüşmüştür ne yazık ki. Bakın, KÖİ ödemelerini söylüyorum: 2024 yılında 162,4 milyar lira, 2025 yılında 240,8 milyar, 2026 yılında 270,3 milyar; toplam, önümüzdeki üç yıl 673,6 milyar lira. Çok büyük paralar bunlar.

Tabii, bir ekonomide gelişmişlik için, gerektiğinde kamusuyla özel sektör birlikte olur ama biz bu modele baştan beri eleştiri getiriyoruz çünkü bu modelin hesabı kitabı yok; bu modelde, fizibiliterler nedir, sözleşmeler nasıl yapıldı, bunları göremiyoruz. 1’e yaptırılacak işler 5’e, 10’a yaptırılmış, garantiler verilmiş; köprü, otoyollarda geçiş garantileri, havaalanlarında uçuş garantileri, hastanelerde yatış garantileri ve döviz cinsinden, dolar cinsinden verilmiş. Pandemi döneminde, sokağa çıkma yasakları olduğu dönemde dahi Türkiye tıkr tıkr buralara para ödemeye devam etti, böyle bir model olmaz. Ben Planlamada yetiştim, Devlet Planlama Teşkilatında, sonuçta bir yatırım geldiği zaman orada yatırım programına girerdi, ona belli bir para ayrılır, belli bir zaman içinde bu biterdi; bugün böyle bir şey yok, özel sektöre yaptırıyorsunuz. Ama en azından şu hesabı yapın, bunu özel sektör yerine kamu yapsaydı kaç mal olurdu? Çünkü sonuçta ya vazgeçiyorsunuz gelirlerden ya da hastanelerde olduğu gibi buna kira ödüyorsunuz. Onları belli bir faiz oranından bugüne getirip bugünkü değer hesabını yapmanız lazım ama bugünkü değer hesapları yok; biz bu hesapları görmedik, defalarca istememize rağmen görmedik, bunların sözleşmelerini göremiyoruz, “ticari sır” diye bir savunma yapılıyor. Değerli arkadaşlar, bu paralar bizden çıkıyor, hazineden çıkıyor. “Hazine” demek “bizim ödediğimiz vergiler” demek. Bizim ödediğimiz vergilerin, bizim paramızın nereye harcandığını bilme hakkımız bizim en doğal hakkımız değil mi? Bakın, biraz önce söyledim, 1927 yılında çıkan Muhasebe Umumiye Kanunu’yla bütün bunların hepsi denetim altına alınmış.

Bir uçak örneği vermek isterim: Uçağın gövdesi vardır, kanatları vardır ve aerodinamik öyle gerektirir ki o kanatlar ve gövde arasında bir uyum olmalı. Uçağın gövdesi Türkiye ekonomisinde -oradan örnek verirsem- sanayidir, ağırlıklı imalat sanayisi, sanayi sektörleri ve tarım sektörüdür. Uçağın kanatları hizmet sektörleridir, inşaat, ulaştırma. Bugün KÖİ modeliyle biz ciddi anlamda uçağın kanatlarının aşırı büyüdüğünü görüyoruz ama uçağın gövdesi küçük, uçağın gövdesi büyümüyor. Türkiye yatırım yapmıyor, Türkiye istihdam artıramıyor. Belli bir büyüme var elbette, sonuç itibarıyla belli bir çark var ekonomi içinde ama Türkiye’nin ihtiyacı olan daha hızlı büyüme, yüzde 4-4,5’ler değil, yüzde 6’lar, yüzde 7’ler Türkiye için ulaşılabılır büyüme hedefleridir. Türkiye buna ulaşmalı, kaliteli büyümeyle ulaşmalı. Ağırlık yatırımların öncülük ettiği, istihdamın sürüklediği bir model olmalı. Bu anlamda bazen dediğimiz zaman “İşte kamu-özel iş birliği modeliyle biz yatırım, köprüler yaptık, otoyollar yaptık, şehir hastaneleri yaptık. Şimdi yapsaydık kim bilir kaç mal olurdu, iyi ki yaptık.” diyorlar. Tamam, yaptınız ama biraz önce söylediğim gibi, kaynakların hepsini buralara verdiğiniz zaman üretim büyümüyor. Arada bir denge kurmanız gerekir. Dengesiz bir büyüme modeli...

İşte, o uçak nasıl aşırı kanatları büyüdüğü zaman uçamazsa Türkiye ekonomisinde de ciddi problemler var ve bu problemler birikmeye devam ediyor.

Bölüşüm boyutu bugün en önemli sorunlardan biri. Ne acıdır ki On İkinci Kalkınma Planı'na baktık, planla ilgili olarak da çok konuştuk, bölüşüme ilişkin hiçbir şey yok, gerçekten yok. Değerli milletvekilleri, lütfen, bakın, bölüşüme ilişkin kaç tane cümle bulacaksınız orada? Ama Türkiye'nin en büyük problemlerinden biri gelir dağılımı bozukluğudur ve artan, hem yaygınlaşan hem derinleşen yoksulluktur.

Bakın, Türkiye'de -istatistik vereyim, TÜİK'in istatistiğini- en yoksul yüzde 5'in millî gelirden aldığı pay -yüzde 20'lik, 10'luk, 5'lik dilimler var- binde 9'dur. En zengin yüzde 5'in millî gelirden aldığı pay yüzde 23,3'tür, 26 katı. Bakın, böyle bir dengesiz büyüme modeli olmaz. İş gücü ödemelerinin millî gelirden aldığı pay düşüyor. 2016 yılında yüzde 36,3'müş, 2022 yılında yüzde 26,5 olmuş; 2023'te biraz yükselmiş gözüktüyor ama daha çok emeklilikte yaşa takılanlarla ilgili kıdem tazminatı ödemelerinden kaynaklanıyor. Orada da 3 çeyreği vereyim: 2021 yılında yüzde 29,5'müş üçüncü çeyrekte, bir sonraki yılın -2022'nin- üçüncü çeyreğinde yüzde 26,1'e düşmüş; 2023'ün üçüncü çeyreğinde yüzde 34,3 ama dediğim gibi kıdem tazminatı ödemelerinden geliyor.

Asgari ücret açıklı sınırının altında. Değerli milletvekilleri, bugün 4 kişilik bir ailenin 4'ü de çalıştığı zaman ancak yoksulluk sınırına ulaşabiliyorlar. Burada üzerinde durulması gereken önemli noktalardan biri şu: Enflasyon çok kötülüklerin anasıdır; enflasyonun gerçekten toplum üzerindeki -sadece ekonomi değil- ekonomi, sosyal hayat ve toplumsal kesimler üzerindeki olumsuz etkisi çok büyüktür. Bakın, toplumsal kesimlerin enflasyon karşısında savunma ve uyum yetenekleri farklıdır. Ticaret kesimi bazen enflasyona göre kendini ayarlayabilir, artan maliyetleri fiyatlarına aktarabilir ama sabit gelirli kesimin enflasyon karşısında savunma yeteneği yoktur. İşçiler, köylüler, memurlar, emekliler, esnaf, zanaatkar bugün yükselen, gerçekte çok daha yüksek olduğu düşünülen, bilinen, alternatif hesaplamalar yapılan bu enflasyon karşısında ezilmektedir. Bugün insanlar aç; böyle bir ekonomik düzen olmaz, böyle bir ekonomik yapı olmaz.

Transfer harcamalarına, tarımsal desteklere 91,6 milyar lira ayırmışsınız. Ya, Tarım Kanunu'nun 21'inci maddesine göre yüzde 1'ini vermeniz gerekirdi, vermemişsiniz. 91,6 milyara baktım, onun alt detayında mazot desteği 16,1 milyar lira. Değerli arkadaşlar, çiftçinin kullandığı mazot yaklaşık 3-3,5 milyar olarak hesaplanıyor, oradan kesilen vergiler ne kadar biliyor musunuz? 46,1 milyar lira. Çiftçiye 16 milyar lira mazot desteği veriyorsunuz, 46 milyarı çiftçinin kullandığı mazota ödediği vergiyle geri alıyorsunuz. Öyle bir ekonomik model var mı? Nerede var, dünyanın neresinde var?

Atanamayanların problemleri, bakın, çok önemli problem. Bugün, bu ülkede atanmayı bekleyenler: Öğretmenler, ziraat mühendisleri, gıda mühendisleri, veterinerler, biyomedikal mühendisler, arkeologlar, sanat tarihçileri, sağlık teknikerleri gibi her alanda insanlar var. Bu insanların eğitim gördükleri alanda çalışmasından daha güzel ne olabilir? Ama ne yazık ki ihtiyaç da olmasına rağmen o insanlar bir biçimde çalışma hayatına katılamıyorlar ve bu sorunların çözülmesi için hepimiz uğraşıyoruz. Milletvekilleri olarak bize gelen mailleri görseniz, yağmur gibi sosyal medyada mail yağıyor bize "Lütfen, bu problemleri çözün." diye. E, bakıyorum bu bütçede bir şey yok, bütçede buna ilişkin hiçbir şey yok.

Faiz indirimi, 2021 yılının Eylül ayında Cumhurbaşkanı dedi ki: "Faiz sebep, enflasyon sonuç." Böyle saçma sapan bir şey yok, iktisat literatürüne aykırı fakat ilginç olan ne biliyor musunuz? On Birinci Kalkınma Planı'nın 288'inci paragrafında, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bir madde var, o paragrafta en diyor ki, bakın, ilk cümlesini söyleyeyim: "Yatırımlar, ekonomik büyüme ve enflasyon üzerinde yüksek faiz olumsuz bir etkiye sahiptir." Orada faizlerin düşürüleceğinin sinyali zaten veriliyor

ve aynı zamanda bir nas tartışması çıktı ortaya. 2021 yılının Eylül ayında faiz yüzde 19'du, enflasyon da yüzde 19'du, dolar kuru 8 lira 30 kuruştı; dört ayda yüzde 19'u yüzde 14'e indirdiniz, Merkez Bankası indirdi. Şunu da söyleyelim: O Merkez Bankasının kanunla kendisine verilmiş olan görev fiyat istikrarını sağlamak yani paramızın değerini korumak. Faiz yüzde 14'e indi, dolar kuru dört ayda 18 lira 30 kuruşa çıktı, 10 lira birden arttı, enflasyon yüzde 36 oldu; kur korumalı mevduat sistemi geldi.

Kur korumalı mevduat sistemi... Bugün, tabii, açıklama yok. Biliyorsunuz, bu yılın temmuz ayına kadar Türk lirasından kur korumalı mevduat sistemine gidenlerin kur zararını hazine, dövizden dönenleri Merkez Bankası karşılıyordu. Hazinenin kur zararı yükümlülüğü de Merkez Bankasına devredildi. Artık rakamları bire bir göremiyoruz aylar itibarıyla ama şunu görüyoruz: Merkez Bankası analitik bilançosunun aktifinde diğer kalemler var, yaklaşık 850 milyarlık bir zarar var, kur zararı var. Bazıları diyebilir ki: “Ne olacak? Kur korumalı mevduat sisteminde birçok insanın parası var.” Ama bakın, mevduat yapısı o kadar çarpık ki Türkiye'nin mevduat yapısında toplam mudi sayısı, hesap sayısı 162 milyon 784 bin 959 -tabii, birden çok hesaplar olduğu için- bu, orada da bölümlere göre ayrılmış, 10 bin liraya kadar hesabı olanlar, 10 bin-50 bin arası olanlar, 50 bin -250 bin arası olanlar, 1 milyona kadar olanlar, böyle gidiyor. 1 Milyon üzeri kaç hesap var diye baktım, 1,2 milyon kişinin hesabı var, binde 7,3; 250 bin lira ile 1 milyon lira arası hesap sahibi 3,5 milyon kişi, yüzde 2,16; ikisini topladığınız zaman yüzde 3,5. Yani buradan kazananlar elinde büyük parası olanlardır ve daha da ilginç, bu bir maliyettir ve bu maliyeti bu ülkede yaşayan milyonlarca insan ödedi ve ödemeye devam ediyor. Böyle bir sisteme geçmemiş olsaydık hiçbir şey yoktu, böyle bir şey hissedildiği anda biraz faiz artmış olsaydı hiçbir şey olmayacaktı ama sonra ne oldu? Bu irrasyonel politikalar seçimden sonra terk edildi, rasyonel politikalara dönüldü. Şu andaki Hazine ve Maliye Bakanı Sayın Şimşek söyledi “Türkiye'nin rasyonel politikalara dönmekten başka bir çaresi kalmadı.” diye. 8,5'e kadar inmiş olan Merkez Bankası politika faizi yüzde 42,5'e çıktı; dolar kuru 29 lira 23 kuruş, enflasyon yüzde 62; yüzde 65 bekleniyor yıl sonunda. Hâlbuki bu faiz indirimleri olmasaydı bugün enflasyon yüzde 15, yüzde 20'ydi, dolar kuru da 12 lira, hadi olsun 13 lira olacaktı; bu, çok yüksek bir maliyettir ve bu maliyeti bütün toplum ödedi.

Tabii, bütçe sadece teknik bir metin değil, aynı zamanda politik bir metin. Böyle baktığımız zaman, bugün Türkiye'nin demokrasisini, mevcut sistemi göz önüne almak lazım. Bugünkü mevcut siyasal yönetim çoğulculuk ve katılımcılıktan uzak, sistemin denge ve denetim mekanizması yok, bu bir tek adam rejimidir. Böyle bir sistemin, ucube sistemin dünyanın hiçbir yerinde de bir benzeri yok. Güçler ayrılığı yok yasama, yürütme, yargı arasında; hukuk devleti ve yargı bağımsızlığı yok; yasama, demokratik geleneklere uygun kanun yapım ve denetim fonksiyonlarını icra edemiyor ve yürütme, tek adam yönetimi altında rasyonelitesini kaybetmiş durumda. Sayın Yılmaz diyor ki: “Artık bu hükümet sistemini tartışmayalım -bütün konuşmalarında bunu söyledi- çünkü sonuçta, vatandaş gitti sandığa, oyunu verdi, demek ki bu sistemi tasvip ediyor.” İyi de Sayın Yılmaz, 1876'dan başlayarak Türkiye'nin yüz kırk yedi yıllık bir parlamenter sistem deneyimi var. Hadi 1920'den, Meclis Hükümetinden başlayalım, yüz üç yıl geçmiş üzerinden; daha henüz bu sistemin üzerinden beş yıl geçti ve bu sistemin ne kadar yanlış olduğunu siz de görüyorsunuz, bu Anayasa tartışmaları da buradan çıkıyor. Hani bir ara “Yüzde 50+1'i yüzde 40+1'e indirelim.” önerileri nereden çıktı? Bakın, böyle bir sistem olmaz, bu sistem, Türkiye'ye aykırı; Türkiye'nin tarihsel deneyimine, Türkiye'deki siyasi parti yelpazesine, Türkiye'nin siyasi parti yapısına ve siyasi kültürüne aykırı bir sistemdir. Böyle bir sistemle Türkiye bir yere gitmez. Yurttaşlık zayıflatılmıştır; hak ve özgürlükler taşıyıcı bir toplumsal öznen devlet zor gücüne itaat eden pasif, edilgen, tek tip bir konuma sıkıştırılmaya çalışılmaktadır.

Değerli milletvekilleri, demokrasi sadece beş yılda gidilen bir sandık değildir; bu, demokrasi için şekil şartıdır, gereklilik şartıdır ama yeterlilik şartı değildir. “Yeterlilik şartı” dediğimiz zaman,

demokrasinin öz ve içerik olarak zenginleştirilmesi akla gelir. Kuvvetler ayrılığı, hukuk devleti, özgür basın, Anayasa'daki terimiyle hür ve sansür edilemeyen bir basın; düşünce, ifade ve bu doğrultuda örgütlenme özgürlüğü; toplantı ve gösteri yürüyüşleri hakkının özgürce kullanılması; sosyal haklar, barınma hakkı, çalışma hakkı, çevre hakkı, bütün bu haklar anayasal haklardır ama ne yazık ki bugün baktığımız zaman, bugün bu haklar kullanılamamaktadır. Kurumsal kapasite, bürokrasinin kapasitesi yok olmuştur bu sistem altında. Bugün âdeti bir paralel devlet vardır, bir tarafta başkanlıklar, ofisler, kurullar, öbür tarafta da -geleneksel baktığımız zaman- bakanlıklar var; aralarındaki ilişki bile belirlenmiş bir ilişki değil. Devletin en önemli kurumları kapatıldı; Devlet Planlama Teşkilatının kapısına kilit vuruldu, Devlet Personel Başkanlığı kapatıldı. Hâlbuki önemli olan kurumsal güçtür, o kurumlar güçlü olduğu zaman o ülke ekonomisi en büyük krizleri bile atlattır, hepsinin üstesinden gelir; yeter ki o kurumsal yapı olsun, yeter ki orada çalışan liyakatli insanlar olsun. Bilginin, birikimin, tecrübenin ve liyakatin önemli olduğu bir sistemi kurmak zorundayız, yoksa bir yere varamayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Türel, lütfen sözlerinizi tamamlayın.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (Devamla) – Piyasaların tahakkümü var, piyasalar içinde toplumsal kesimlerin müzakere ve pazarlık güçleri örselenmektedir. İşçilerin işveren karşısında, küçük üreticilerin tüccar karşısında, tüketicilerin marketler karşısında, kiracıların ev sahipleri karşısında pazarlık gücü gittikçe erimektedir. Her şeyin piyasaya bırakıldığı neoliberal bir sistem Türkiye’de hiçbir şeyi çözmez.

Son olarak birkaç şeyi söylemek istiyorum. Tabii, Türkiye’nin gerçek, bütüncül bir kalkınma stratejisine ihtiyacı var. Sanayileşmeyi öne alan, kamunun rolünü yeniden tanımlayan, ulusal üretici ve kaynakları kollayan, hem ihracata açık hem kısmen ikame yapan ve planlamayı yeniden devreye koyan bir model olmak zorunda ve bütçenin gelecek yaklaşımları önemli. Bakın, bütçenin literatürdeki en önemli konularından biri kuşaklar arası bütçeleme yaklaşımıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Türel, lütfen son sözlerinizi alalım.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (Devamla) – Tamamlayacağım, Sayın Başkan.

Bugün yaptığın bütçelerin, özelleştirmelerin, borçlanmaların gelecek kuşaklara olan etkisi önemlidir. Sosyal güvenlik sistemi açıkları... Bakın “Özelleştirmeler yaptık.” diyoruz, özelleştirmeden elde ettiğimiz gelirleri gelir olarak bütçeye yazıyoruz. İyi ama servet kayboldu. Bu, şuna benziyor: Gidiyorsunuz evinizi satıyorsunuz, aldığınız paraya “O benim gelirim.” diyorsunuz, iyi ama servetiniz, varlığınız gitti. Böyle bir bilanço yaklaşımı yok özelleştirme içinde. Gelecek kuşakların kullanacağı kamu kaynaklarını satıyoruz. Büyük kentlerde kupon arazilerin satışı var. Gelecek kuşakların okul, hastane, park, kreş ihtiyaçlarını gelecekte nasıl karşılayacağız? Bütün bunların hepsini birleştirdiğimiz zaman Türkiye’nin ihtiyacı olan, büyük, uzun vadeli bir vizyondur, bütüncül bir kalkınma vizyonu, kalkınma stratejisidir. Bütçe bunun bir aracıdır, bir parçasıdır; bunun hayata geçmesini sağlayan, içinde parasal anlamda rakamların yer aldığı bir metindir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (Devamla) – Selamlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Türel, lütfen teşekkürünüzü yapın.

Buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (Devamla) – Bu anlamda, Cumhuriyet Halk Partisi olarak 2024 Yılı Bütçe Kanunu Teklifi’ne ve 2022 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi’ne “ret” oyu vereceğimizi belirtiyor, yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Türel.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına ikinci söz Grup Başkan Vekili ve İstanbul Milletvekili Sayın Gökhan Günaydın’a aittir.

Sayın Günaydın, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz dakikadır.

CHP GRUBU ADINA GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Cumhuriyet Halk Partisinin Sayın Genel Başkanı, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmamın başında sizleri ve televizyonları başında bizleri izleyen sevgili yurttaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Pençe-Kilit Operasyon bölgesinde hayatlarını kaybeden, şehit olan askerlerimize Allah’tan rahmet, kederli ailelerine ve Türk milletine başsağlığı diliyorum. Terörü lanetliyoruz, Türkiye’nin bölünmez bütünlüğüne, barış içerisinde yaşamasına olan inancımızı ve kararlılığımızı da ifade ediyoruz ve elbette bunun yanında, Kurtuluş Savaşı kahramanı, Lozan’ın mimarı, Türkiye’yi İkinci Dünya Savaşı’na sokmayan büyük siyasetçi, 2’nci Genel Başkanımız ve 2’nci Cumhurbaşkanımız İsmet İnönü’yü de saygıyla ve rahmetle anıyorum.

Evet, 2024 yılı bütçesini ve 2022 yılı kesin hesabını konuşacağız. Sevgili arkadaşlar, bütçe konuşmam kapsamında, yaptığım konuşma sırası içerisinde kullandığım tüm veriler kamunun verileri olacaktır, kamunun verisinden ayrılacaksam nedenini ve kaynağını göstereceğim. Dolayısıyla bu konuşma, bilimsel ölçütler içerisinde ve denetlemeye açık bir konuşma olacaktır.

Evet, 2023 yılının Aralık ayının son haftası içerisinde AKP’nin 22’nci bütçesini konuşuyoruz. Atatürk bu ülkeyi on beş yıl süreyle yönetti; o hâlde, başlangıçta belirtelim ki bu yirmi iki yıl yapamadığınız şeyler için mazeret üretemeyeceğiniz, bir muhalefet partisi gibi konuşamayacağınız, gelecek zaman cümleleri kuramayacağınız büyük bir süreyi ifade ediyor. Başka bir deyişle, biz biliyoruz ki bugüne kadar ne yaptıysanız bundan sonra da aynısını yapacaksınız. Bu bağlamda, AKP dönemine ilişkin sağlıklı bir muhasebe yapma olanağımız ve sorumluluğumuz var. Bütçe görüşmelerinin başladığı 11 Aralık 2023 gününden bu yana sevgili Cevdet Yılmaz’ı saatler boyunca uzun uzun dinledik. Şimdi, söylenenleri açık ve analitik bir şekilde karşılama, gerçekleri ortaya koyma zamanı; başlayalım.

Evet, sık sık büyüme rakamlarından bahsediyorsunuz, ekonomik analize fırsat vermeyen bir yalnızlık içinde anlatıp duruyorsunuz. Size göre artan jeopolitik risklere, dünyada gelişen iktisadi krizlere, darbe girişiminin hâlâ süren etkilerine rağmen AKP bir büyüme efsanesi yaratmış. Bakalım, veriler bunu teyit ediyor mu? Türkiye, zincirlenmiş hacim endeksine göre, 1923-2023 döneminde ortalama yüzde 5,4 büyümüş, dönemsel bazda en yüksek büyüme oranı 1923-1929 arasında ve yüzde 7,3 olarak gerçekleşmiş. Daha sonra, düşünelim, 1929’daki Büyük Ekonomik Buhran, İkinci Dünya Savaşı, petrol krizi, koalisyonlar, askerî darbeler, kapitalizmin birikim krizleri, bütün bunların hepsini toplayın Cumhuriyet Dönemi boyunca yüzde 5’in üzerinde bir büyüme temposu ortaya koyabilen bir ekonomiden söz ediyoruz. Peki, siz ne yapmışsınız? 2003-2008 döneminde yüzde 6,21 büyümüşsünüz, 2009-2023 dönemi büyümeniz Cumhuriyet Dönemi toplam büyümesinin gerisinde yüzde 5,15. Demek ki ortada Türkiye’nin tarihsel büyüme oranını yakalayabilen bir büyüme tempunuz yok, övünülebilecek bir şey yok. Peki, ilave edelim, acaba bu büyüme bir kalkınma çağırabiliyor mu? Büyümenin kalkınmaya dönüşüp dönüşemediğine iki rakamdan bakarız. Bir, acaba kişi başına geliri nasıl çerçevelenmiş? Yetmez, bölüşüm ilişkilerine odaklanmanız lazım. O hâlde, Gini katsayısına

bakmamız lazım. Türkiye'nin 2008 yılı kişi başına gayrisafi yurt içi hasılası 11.018 dolar, 2022 için bu rakam 10.659 dolar olarak gerçekleşmiş, 2023'te de 12.415 dolar olacak. Demek ki kişi başına gelirde siz en azından on beş yıldır yerinizde sayıyorsunuz.

Peki, bölüşüme baktığımızda ne görüyoruz? Bunun için biraz daha derin bir analize ihtiyaç var. TÜİK'in gelir dağılımı istatistiklerine göre değerli arkadaşlar, en yüksek gelire sahip yüzde 20'lik kesimin toplam gelirden aldığı pay, önceki yıla göre de 1,3 puan artarak yüzde 48'e çıkmış, buna karşılık, en düşük yüzde 20 ancak yüzde 6 alabilmiş. Başka bir deyişle, iktidarınız ve yandaşlarınız hızla zenginleşirken, bal tutan parmağını yalarken vatandaş avucunu yalamaya devam etmiş. Diyoruz ya, hep söylüyorsunuz, yaparsa AKP yapar!

Peki, yoksulluğun ve işsizliğin birlikte ölçüldüğü, 157 ülkenin yer aldığı Sefalet Endeksi'nde yeriniz ne? Türkiye'yi Sefalet Endeksi'nde dünyada ilk 10'a soktunuz, önünüzde Zimbabwe, Suriye, Sudan, Yemen gibi ülkeler var. Burada Grup Başkan Vekilleriniz var, yöneticileriniz var, harika bir şey buldular: "Dış güçler kardeşim bunlar." Bakın, Sefalet Endeksi'nin nasıl hesaplandığı, sitelerine giderseniz bilimsel olarak orada yazıyor. Danışmanlarınız var, elinizin altında bir bürokrasi var, hesap edin, deyin ki: "Bunlar yalan söylüyorlar ya, Türkiye asla o noktada değil." Niye buna kalkışmıyorsunuz biliyor musunuz? Çünkü gerçeğin ne olduğunu siz de biliyorsunuz. Türkiye'yi dünyanın en büyük 10 ekonomisi arasına sokacaktınız, en sefil 10 ülkesinden biri yaptınız; yaparsa AKP yapar! Bu utanç da sizin.

Evet, bütçeden yapılan faiz ödemeleri... Değerli arkadaşlar, Yeniden Refah Partisi Genel Başkanı Sayın Fatih Erbakan burada bir konuşma yaptı ve tıpkı babası rahmetli Erbakan gibi faize ayrılan miktarları eleştirdi, bunun bakanlık bütçeleriyle oranlarını da ortaya koydu ama anlayamadığımız bir şekilde, bu konuşmayı yaptıktan sonra bütçeye olumlu oy vereceğini söyledi. Bakın, ben biraz açayım size: Yirmi bir yıllık iktidarınız var ya, "22'nci bütçemiz." diye övünüyorsunuz, burada iç ve dış faiz lobilerine yirmi bir yılda 2 trilyon 189 milyar TL para ödediniz. Bu, 2017'ye kadar her yıl ortalama "50 milyar TL" diye gidiyordu. Sonra ne oldu, biliyor musunuz? Sonra canavarlaştı bu rakamlar; 2018'de 74 milyar TL, 2019'da bir yılda 100 milyar TL, 2020'de 134 milyar TL, 2021'de 181 milyar TL, 2022'de 311 milyar TL. Bu sene ne kadarı, bu senenin bütçesinin ne kadarı faize gidiyor, biliyor musunuz arkadaşlar? Tam 632 milyar TL'yi faize veriyorsunuz.

Gelin, bir de bunu dolar cinsinden ifade edelim: Son yirmi bir yılda faiz lobilerine 559 milyar dolar ödediniz. Bu, sizden evvelki hükümetlerin toplam ödediği faizin 2 katı. Bu ne demek, biliyor musunuz? İktidarınızda her yıl 27 milyar dolar, her ay 2,2 milyar dolar, her gün 73 milyon dolar, her saat 3 milyon dolardan fazla faizi milletin kesesinden aldınız, iç ve dış faiz lobilerinin kesesine attınız. Dedik ya, 2023 yılında ödenen faiz 623 milyar TL. Bakın, bakanlık bütçelerinden size örnek vereyim. Sağlık Bakanlığı, 86 milyonun sağlığını temin ediyor değil mi? Bunun yarısını tutamıyor; 311 milyar TL. Millî Savunma Bakanlığı, Türkiye'yi koruyor, faiz ödemelerinin üçte 1'i kadar ancak bütçe alabiliyor; 213 milyar TL. Çökerttiğiniz tarıma verdiğiniz bütçe 152 milyar TL. Yani Sağlık, Millî Savunma ve Tarım bütçelerinin toplamını toplayın, ancak faiz bütçesi ediyor. Görülüyor ki faiz-nas söylemleri arasında Türkiye'yi iç ve dış borç faiz lobilerine çalışan bir ülke hâline getirmişsiniz. Türkiye'yi bu uçuruma sürükleyen zihniyetin herhangi bir mazereti olamaz. Ben şimdi buradan Sayın Fatih Erbakan'a sesleneyim: Faizi eleştirmenizi olumlu buluyoruz, sizinle buraya kadar paraleliz ancak bu kadar eleştiriden sonra bu bütçeye "evet" diyeceğim dersanız size rahmetli babanızın hem faiz konusunda hem de AKP konusunda söylediklerini hatırlatmak isterim; bunu da söyleyeyim.

Bir de yatırımdan bahsediyorsunuz -ben bu yatırımların yapılmadığını düşünüyorum da birazdan söyleyeceğim bunu- yirmi bir yılda ne kadar yatırım yapmışsınız? İfade ettiğiniz rakam 540 milyar

dolar. Faize ne kadar para ödemiştiniz? 559 milyar dolar. Demek ki siz yirmi bir yılda yatırımdan çok daha yüksek parayı faize vermişsiniz.

Peki, bir de bütçe gelirlerine bakalım. Arkadaşlar, siz yirmi bir yılda toplam 13,5 trilyon TL vergi topladınız. Bunu ortalama dolar kuru üzerinden hesapladığınızda, dolar cinsinden ifadesi 3 trilyon dolardır. Bunun üzerine 64 milyar dolar özelleştirmeyi, 500 milyar dolar da kullandığınız borcu eklediğinizde ne görüyorsunuz? 3,5 trilyon dolar gelir kullanmış AKP. Peki, bunun ne kadarını yatırıma çevirdiniz, bir daha söyleyelim: 540 milyar doları yani gelirinin yalnızca yedide 1'ini yatırıma çevirebilen bir AKP'den bahsediyoruz. Dikkat edin, bu kaynağın tamamı yatırıma dönüştü demiyorum çünkü Kamu İhale Kanunu'nu kaç kere değiştirdiğinizi siz de biliyorsunuz, biz de biliyoruz. Bu kamu ihalelerinden elde ettiğiniz rantla siyaseti nasıl finanse ettiğinizi, medyayı nasıl dizayn ettiğinizi artık sağır sultanlar duydu.

Elbette yirmi iki yılda kitabına uydurma konusunda da epey mesafe kaydettiniz. Bakın, ben size bir kitabına uydurma öyküsü anlatayım: Şurada, Sıhhiye'de, birkaç kilometre ötede Ankara Adalet Sarayı var, yepyeni bir bina, sapasağlam bir bina. Adalet Bakanlığının toplam bütçesi de 88 milyar TL. Siz o binayı arkasındaki uygun alana genişletmeyi planlamak yerine yıkmak ve yeniden yapmayı hedefliyorsunuz çünkü yıktığınızın yerine rant üreteceksiniz, yeniden yaparken de başka bir rant üreteceksiniz. Açık ihale mi yaptınız burayı? Yok, açık ihale yapmadınız. Ne yaptınız? Pazarlık usulü. 3 tane firma kıyasıya çarpışmış, kıyasıya rekabet etmiş. Kimmiş bunlar? Biri Kalyon, biri Limak, öbürü de Rönesans. Tanıdık geldi mi arkadaşlar? Bu üç firma aralarında kıyasıya çarpışmış ve Rönesans 24 milyar liraya burayı almış yani bir tek adalet binası Adalet Bakanlığı bütçesinin yüzde 27'sini yutmuş. Ben şimdi soruyorum: Bu üç firmadan başka buranın ihalesine girecek ve o binayı yapabilecek firma yok mu Türkiye'de? Acaba bunu pazarlık usulüyle değil de açık ihaleyle yapsaydınız kamunun ne kadar kaynağını esirgemiş olurdunuz? Yapmazsa AKP yapmaz, her zaman "Yaparsa AKP yapar." demiyoruz, bazen yapmazsa da yalnızca AKP yapmaz diyoruz çünkü siz bu kaynakları siyasetin finansmanına kullanıyorsunuz.

Gelelim dış ticaret açığına. Çok büyük ihracat kahramanlıkları, efsaneleri dinledik; deşifre etmeye devam edelim. Arkadaşlar, madde madde söyleyeceğim, çok açık: Yirmi bir yılda dış ticaret fazlası verdiğiniz tek bir yıl yoktur. Yirmi bir yılda verdiğiniz dış ticaret açığının toplamı 1,3 trilyon dolardır. İhracatın ithalatı karşılama oranı döneminizin başında yüzde 68'ken bugün yüzde 70'tir. Peki siz bunu nasıl bir ortamda sağladınız biliyor musunuz? Türk lirasının değer kaybında dünya rekoru kırdığı bir dönemde yaptınız, sadece Arjantin pesosuyla yarışabiliyor bu memleket; onun dışındaki bütün para birimlerini çoktan geride bırakmış. Savaş içerisinde olan Rusya'nın para birimine karşı Türk lirası yüzde 55, Ukrayna'nın para birimine karşı yüzde 4 değer kaybetmiş. Peki devalüasyon ne yapar? İhracatınızı ucuzlatır ve rekabet gücünüzü artırır, ithalatınızı pahalılaştırır. İşte, siz böylesine büyük bir devalüasyon ortamında yani üç yılda, doları 8 liradan 30 liraya çıkarabildiğiniz bir dönemde dış ticaret açığını yılda 100 milyar dolara çıkarabilmiş bir hükûmetsiniz. Ne kadar övünseniz azdır, bunu da ancak yaparsa AKP yapar. Peki özelliği ne üretiminizin? Çünkü ihracatınız ithalatı çağırarak zorunda. Türkiye'nin ara malı ve yatırım malı sektörlerini mahvettiğiniz için her birim üretim ve ihracat için mutlaka ithalat yapma zorunluluğunuz var. Dolayısıyla bu yöntemle, üstelik de yüksek teknolojiye ulaşmamış bir üretim biçimiyle dış ticaret açığını kapatabilmeniz mümkün değil. Peki, bu üretim ya da ihracat acaba istihdam çağırıyor mu? Arkadaşlar, Türkiye'nin geniş tanımlı işsizlik oranlarına göre memleketin işsizliği yüzde 21'i bulmuş, işsiz vatandaşlarımızın sayısı 8 milyon 143 bin.

Şimdi arkadaşlarımız söylediler, kısaca özetleyelim: İlk 10 ekonomi arasına girecektiniz 2023'te, ilk 20'de zor tutunuyorsunuz; 2 trilyon dolar gayrisafi yurt içi hasıla hedeflemiştiniz, yarısını bulamadınız;

kişi başına 25 bin dolar gelir vadedyordunuz, yarısı gene gerçekleşmedi; 500 milyar dolar ihracatın -bir kere daha söyleyelim- yarısı olmadı; işsizliği yüzde 5'e indirecektiniz, dar tanımlı yüzde 10, geniş tanımlı yüzde 20; demek ki hepsinde 2 katı bir bozulma var enflasyon hariç. Enflasyonu yüzde 5'e indirecektiniz, şimdi enflasyon yüzde 65. Valla bir tane gerçekleşme var, onu da bütçe görüşmeleri sırasında İzmir Milletvekilimiz Sevda arkadaşımız söyledi, bu tabloda tek gerçekleşme var: Memleket 2023'e girdi ama böyle girdi işte.

Peki, uluslararası ortam size nasıl bakıyor? Standard&Poor's, Fitch, Moody's, size diyorlar ki bunlar: "Yatırım yapılabilir düzeyin 5 ya da 6 kademe altındasınız, ekonomik durumunuz çok spekülative ve yatırım yapılamaz." Dış güçler değil mi arkadaşlar? Son derece güzel, "Dış güçler." deyin, geçin yani bundan evvel size söylediğim ekonomik karnenizle konunun hiç alakası yok. Eskiden sizi başarılı bulan Standard&Poor's şimdi diyor ki: "Çok spekülative, yatırım yapılabilir düzeyin 6 kademe altında." Bunun gerçeklerini araştırmak ve "Nasıl düzeltebiliriz?" demek yerine, "ş"yi de "j" yaparak "dij güçler" deyin ve kurtulun. Ama memleket kurtulamıyor, sorun işte burada. Durum ciddidir, sorumlulukla değerlendirmemiz lazım.

Arkadaşlar, aslında her şey gözümüzün önünde oldu; her türlü ikaza kulak tıkayan, uzmanlığı dışlayan, benzerleri açık ya da gizli biçimde demokrasi dışı usullerle yönetilen eski sovyetik ülkelerde görülebilecek inat tutumlarıyla inşa ettiniz burayı ve memleketi uçurumun eşiğine getirdiniz.

Son dört yıl içerisinde 4 Merkez Bankası Başkanı, 3 de Maliye Bakanı değiştirdiniz. Bahse girerim adlarını bile hatırlamıyorsunuzdur. Ben hatırlatayım: Mesela Murat Çetinkaya, Murat Uysal; hatırlıyor musunuz bunları? Merkez Bankası Başkanlarıydı, bir gece görevden alındılar, "Sözümü dinlemedi." dedi Erdoğan. Naci Ağbal, sonra bir de Hafize Gaye Erkan var, hani İstanbul'da kiralık ev bulamadığı için annesinin evine yerleşen ama birkaç yıl evvel de Bodrum'da 1,3 milyon avroya denize sıfır yazlık aldığı anlaşılan Hafize Gaye Erkan.

Maliye Bakanlarınız... Bir damat vardı, hatırlıyor musunuz? O damat nerede? Çoktandır görünmüyor, nerede o damat? Ne diyordu? Kuru baskılamak için arkadan 128 milyar doları sattı, yandaşlarını zengin etti, kuru tutamayınca "Dolardan size ne, maaşınızı dolarla mı alıyorsunuz?" dedi. Yarattığı felaketin ardında da "At izi it izine karıştı." diyerek istifa mı etti, yoksa affını mı istedi çok belli olmadı; 10 Kasım 2020'den beri yok. O yok, o keyfine bakıyordur bir yerlerde ama yarattığı tablo her gün vatandaşın mutfağını, cebini yakmaya devam ediyor. Arkasından kimler geldi? Lütfi Elvan geldi. Onu da bir grup toplantısında faizin nasıl kötü bir şey olduğu ve nasıl indirilmesi gerektiği konusunda Erdoğan'ın iktisat bilimine aykırı konuşmalarını alkışlamadığı için görevden aldınız ve yerine, arkasından Mehmet Şimşek geldi. Şimdi, Mehmet Şimşek şunu söyledi: "İrrasyonel politikalardan vazgeçeceğiz." Arkadaşlar, hukukta "mefhumumuhalifi" denilen bir şey vardır yani tersinden okuma. Mehmet Şimşek size, hepinize diyor ki: "Benden evvel irrasyonel politikalar izlediniz." Erdoğan'a söylüyor en fazla, maliye bakanlarına söylüyor; biriniz çıkıp "Yahu, sen ne diyorsun?" diyemediniz. Sebep ne, biliyor musunuz? Çünkü sükût ikrardan geliyor, bunu hepimiz biliyoruz. Nureddin Nebati nerelerde bilmiyorum, izliyor mu acaba bütçe konuşmalarını? Yaptığı uygulamalar çerçevesinde memleketi bir kur korumalı mevduat hesabı bataklığına sürükledi. Rakam vereceğim arkadaşlar, rakam; bakın, başka bir ülkede bunu söylediğimiz zaman yer yerinden oynar, kur korumalı mevduata 600 milyar TL gömdünüz, 600 milyar TL. Peki, 21 Şubat tarihinde 11 ili yıkan, 1 milyona yakın bağımsız bölümü yerle bir eden depremin konut hasarı ne kadar? Söylüyorum ve sizin verilerinizi kullanıyorum, Hazine ve Maliye Bakanlığı diyor ki: 1,6 trilyon TL. Yani Siz deprem zararının yüzde 40'ını yalnızca kur korumalı mevduatla verdiniz. Birincisi doğal afet, ikincisi AKP; arada böyle bir fark var işte. Evet, yaparsa AKP yapar diyoruz!

Ekonomide “Türkiye modeli” diye sattığınız hayal, dış ticaret açığını ve işsizliği füze gibi fırlattı, Türkiye, tarihinde ilk kez bu kadar derin bir yoksulluk gerçeğiyle karşı karşıya kaldı. Gelir dağılımı öylesine arttı ki birileri lüks konutlardan onlarca satın alırken -yoksullardan bahsetmiyoruz- orta sınıf, beyaz yakalılar artık ev kiralarnı ödeyemez hâle geldiler. İnsanlar arabalarını, ikinci el arabalarını yeni arabalarla değiştiremiyor, gençler yeni araba alamıyor.

Bakın, arkadaşlar, “eski Türkiye” diye tanımladığınız bir dönem var, orada herkes için eşit olduğundan kuşku duymadığımız bazı işler vardı. Her şeyi çok güzel değildi ama eşitlik konusunda kuşku duymadığımız işler vardı. İzninizle, anlaşılır olabilmesi bakımından, kendi yaşamımdan bazı örneklerle burayı açacağım: ÖSYM sınavına girdik, hepimiz girmişsinizdir, arkadaşlar, memlekette ÖSYM’nin sınavının adil olması, eşit olması -fırsat eşitliğini bir tarafa bırakırsak- konusunda bir tereddüt var mıydı? Çalışan geçebilirdi. Ne oldu sonra? Sonra baktık ki ÖSYM’nin de, her kurumun da soruları şakır şakır çalınmış; sakın başkalarına suç atmaya çalışmayın, çalanlar, olsa olsa koalisyon ortaklarıdır. Dolayısıyla, dönem sizin döneminizdir. Bir kere ÖSYM’yi, güvenilmez bir kurum hâline getirdiniz. Sonra... Ya, zenginlerin çocukları Türkiye’de buna rağmen üniversite kazanamıyorlar, gidiyorlar yurt dışına, içinde bazı milletvekillerinizin de yurt dışında üniversiteleri var, o üniversitelerde bir yıl okuyorlar, sonra bu tarafa tak diye, yatay geçişle gelip garibanın çocuğunun önüne geçip üniversiteyi bitiriveriyorlar. İşte, bu kurduğunuz düzendir, dönemdir.

Peki, “Ben kendi hayatımdan örnek vereceğim.” dedim ya, ben bir memur babanın 3 çocuğundan biriyim, girdik, hakkımızla üniversite sınavını kazandık, 3’ümüz aynı anda memur bir babanın maaşıyla üniversite okuduk. Memlekette yurtlar vardı, sizin gibi yurt yetiştirmeme sorunu yoktu, hepimiz yurttan kaldık. Memleket burs alıyordu, bursumuzu aldık, hepimiz burslarla beraber üniversitemizi bitirdik. Geldim dört ay Etimesgut’ta asteğmenlik eğitimi aldım, sonra kura çektim, Şanlıurfa’ya gittim, bir yıl da Urfa’da askerlik yaptım. O sınırdı koruyamayacağımız ne kadar yer varsa, bugün lafi edilen ne kadar yer varsa oraların tamamında on altı ay askerlik yaptım yani siz ve mahdumlarınız gibi bedelli askerlikler yapmadık, Instagram fotoğrafları çektiler, on altı ay bu memleketi koruduk. Atatürk milliyetçiliğini, Cumhuriyet Halk Partisini ve Cumhuriyet Halk Partilileri kimse sorgulamaya kalkmasın. Haddine değildir. (CHP sıralarından alkışlar)

Geldik askerlikten, dediler ki: “Toprak Mahsulleri Ofisi sınav açmış.” Gittik, sınava girdik, kazandık. Vallahi kazandığımızı göre demek ki torpil yoktu arkadaşlar. Çalıştık, çalışmaya başladık. Bir yıl içerisinde 10 yaşında bir araba aldım -bunu yapabiliyorduk- dört beş yıl içerisinde de krediyle bir ev alabildim. Ben gariban bir memur babanın çocuğuyum ve bir mühendis, genç bir mühendis maaşıyla bunları yapabildim. Şimdi soruyorum: Bunları bu çocuklar yapabiliyor mu şu anda? Atanabilen var mı, iş bulabilen var mı; iş bulabiliyorsa, bir yıl içinde araba alabilen, beş yıl içerisinde ev alabilen var mı? Türkiye’yi bu hâle getirdiniz. Türkiye’yi öyle bir finans, kapital merkezi hâline getirdiniz ki, insanlar, artık, en temel ihtiyaçlarının lüks olduğu bir yoksulluk içerisinde yaşamak zorunda kalıyorlar.

Ha, şimdi kendi çocuklarınızı düşünüyorsunuzdur ve “Hiç de öyle değil.” diye bakıyorsunuzdur. Arkadaşlar, milletin çocuğu bizimkiler, sizinkiler gibi zeki değil ki! Sizinkiler bitirir bitirmez okulu şirket kuruyorlar, gemi satın alıyorlar, zengin oluyorlar ama bizimkiler öyle değil, bizimkiler hayatları boyunca çalışıyorlar. Arada böyle bir fark var, işte, belki, eski olan ile yeni olanın da farkı böyle bir şeydir.

Siz bir şey yapmıyor musunuz? Yapıyorsunuz canım. Gençliğini ve geleceğini çaldığınız çocuklara -geçen ay içerisinde kanun çıkarttınız- 150 bin TL evlilik yardımı yapıyorsunuz. 150 bin TL’yle çocuk ev kiralayacak, ev eşyası alacak, hayatını kuracak; öyle mi? Valla asistanıma dedim ki: “Ankara’daki şu evlendirme için kullanılan, düğünlerin yapıldığı yerlerin bir fiyatlarına bakın.” 150 bin TL’ye bir

gecelik düğün yapabilme taahhüdü veren bir tane düğün organizasyonu yok. Memleketi getirdiğiniz yer işte burasıdır.

Bitirirken biraz da yerli, millilik efsaneliğinize ve antiemperyalist olma efsanenize ilişkin bir şey söylüyorum: Efsane diyorum çünkü efsane. Bakın, Düyun-ı Umumiye'yi bilirsiniz değil mi? Osmanlı borçlarına karşılık memleketin varlıkları onlara teslim edilmişti. Bu Düyun-ı Umumiye'ye tütün inhisarı da verilmişti yani TEKEL'in bütün gelirleri, tütünün bütün gelirleri Fransız Reji İdaresine aktarılıyordu. Onlarla kolcular arasındaki savaşlarda, kolcularla köylüler arasındaki savaşlarda Anadolu'da on binlerce insan öldü. Sonra Atatürk 1925'te TEKEL'i satın aldı, 4 milyon liraya devletleştirdi. Ne oldu bu memlekette, bu TEKEL'le? Yüz binlerce üretici tütün ekti, memleketin fabrikaları, sayayım; Adana, İstanbul, İzmir, Samsun, Malatya, Bitlis, Tokat; buralarda fabrikalarımız vardı, on binlerce işçi çalışıyordu. Buralarda sigaralar üretiliyordu. Hatırlıyor musunuz, hatırlıyor musunuz; Samsun vardı, Maltepe vardı, Bafra vardı, Tokat vardı, Tekel 2000 vardı, Yenice vardı, Harman vardı, Birinci vardı, İkinci vardı. Ne yaptınız? TEKEL'i British American Tobacco'ya 1,7 milyar dolara sattınız. Yani bizim TEKEL'imiz ortadan kalktı, çok uluslu şirketin İngiliz'i, Amerikalısı 1,7 milyar dolara TEKEL'i bütün fabrikalarıyla beraber satın aldı, sonra, o fabrikaların tamamı kapatıldı. Türkiye'de artık yerli tütün gerçekten son derece az bir üretime sahip olabildi, neredeyse yerli tütün üretilmiyor, fabrikalardaki işçiler işlerini kaybettiler, 1 tane markamız kalmadı. Peki, siz ne yapıyorsunuz şimdi? Marlboro, Camel, Davidoff, Dunhill, Parliament içiyorsunuz elhamdülillah. İşte, sizin yerliliğiniz de budur, işte sizin milliliğiniz de budur. (CHP sıralarından alkışlar) Peki, TEKEL'i kaçta sattınız, kaçta? 1,7 milyar dolara. 2023 yılında 632 milyar TL faiz ödemişsiniz, onun yüzde 8'ine karşılık geliyor. Yani TEKEL'i 2023 yılı faiz parasının yirmi dokuz günlük değerine peşkeş çekmişsiniz. Şimdi, bizim olan TEKEL İngiliz'in, Amerikalının, işte, yerliliğiniz ve milliliğiniz bu kadardır. Aynı işi şeker fabrikalarına yapmak istiyorsunuz. Pancar çiftçisi pancar eker, onu nakliyeciyi fabrikaya getirir, Türkiye'nin 25 şeker fabrikasında pancar şekeri üretiriz, oradan da tüketici hem sağlıklı hem de ucuz şekere ulaşır. Siz, Cargill'in nişasta bazlı şekerine alan açmak için Türkiye'nin şeker fabrikalarını onların hazırladığı raporlarla şakır şakır satıyorsunuz, millisiniz ve yerlisiniz öyle mi? Diyorum ya, bunlara sizden başka kimse inanmıyor, bunların hepsi efsane.

Peki, tarımı ne yaptınız? Bakın, çok uzatmaya gerek yok, yılda 5-6 milyar dolar açık veriyorsunuz. Buğday Ukrayna'dan, mısır Amerika'dan, soya Arjantin'den, çeltik Vietnam'dan, pamuk Yunanistan'dan; mercimek, nohut Kanada'dan, Hindistan'dan, et ürünleri Şili'den geliyor. Bu memlekette tarımın başladığı topraklarda tarımı çökerttiniz. İthalat olmasa karnımızı doyuramayacak noktadayız.

Bir de antiemperyalist tutuma ilişkin bir şey soracağım. Anlatacak şey çok da süre az. Bakın, 1 Mart 2003'ü hatırlayalım, burada. 1 Mart 2003'te buraya son zamanlarda getirdiğiniz tezkereleer gibi bir tezkere getirdiniz, 100 bin Amerikan askeri Türkiye'ye konuşlanacak ve buradan Irak'a girip Irak'ta kimyasal silah arayacaktı. 2002 seçimlerinde yalnızca CHP ve AKP Meclise girebilmişti, başka partiler yoktu. Cumhuriyet Halk Partisinin oyu o tezkereyi reddetmek için yetmiyordu. Buradan gururla söyleyeyim ki: AKP'de o dönem bakanlık yapanlardan bazıları, milletvekilliği yapanlardan bazıları bizimle beraber davrandılar ve tezkereye "hayır" oyu verdiler. Irak'ta katledilen 1 milyon Müslüman'ın kanına elimiz değmedi. O tezkereye "hayır" diyen bakanlarınızı, milletvekillerinizi daha sonra milletvekili, bakan yapmadınız, siyasetten uzaklaştırdınız. İşte, sizin o antiemperyalist tutumunuz böyledir. Antiemperyalizm, konjonktürel bir şey olmaz. Amerika emrettiği zaman başka türlü davranan adam, konjonktürel olarak oralarda durabilir, memleketi kandırır, başka bir işe yaramaz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Günaydın, lütfen tamamlayın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (Devamla) – Peki, buradan bir ders çıkarttınız mı? Emevi Camisi’nde cuma namazı kılacağız diye, yine emperyalizmin maşası hâline gelerek -üzülerek bunu ifade ediyorum, keşke bu cümleleri kullanamasaydım- Suriye’ye, Irak’a yapılan bütün operasyonlara destek verdiniz. Ne kaldı elinizde, elinizde ne kaldı, 10 milyon mülteciden başka ne kaldı elinizde? Oralarda öldürülen masum insanlardan başka ne kaldı elinizde? Şimdi ne yapıyorsunuz biliyor musunuz? O 10 milyon mültecinin para karşılığı bakıcılığını yapıyorsunuz; bu memleketi gerçekten bu hâle düşürdünüz.

Şimdi, “Bu can bu bedende...”, “Bu fakir bu görevde oldukça...” diye başlayan nutuklarınız hep Türkiye’ye pahalıya patladı. 30 askerimizi şehit edenlerin kapısında beklediniz. Rahmetli Ecevit’in Clinton karşısında duruşuyla alay etmeye kalkarken, Ecevit-Erbakan ikilisinin Kıbrıs’ta yazdığı destanı görmezden geldiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÖKHAN GÜNAYDIN (Devamla) – Bitiriyorum.

BAŞKAN – Sayın Günaydın, lütfen son sözlerinizi alalım.

GÖKHAN GÜNAYDIN (Devamla) – Afyon’da afyon tarlalarına yazılan efsaneyi unuttunuz. Sonra size Beyaz Saray’dan beyzbol sopası gösterdiler, gıkınızı çıkaramadınız; sonra size zehir zemberek mektuplar yazdılar, cevap bile veremediniz.

Hasan Bitmez arkadaşımızı saygıyla ve rahmetle anıyorum. Hasan Bitmez konuşmasını Akif’ten bir dizeyle bitirmişti, ben de aynıyla bitireyim. “Enseden aslan kesilmek, cepheden yaltak kedi/ Müslümanlık sizden evvel böyle zillet görmedi.”

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Günaydın, teşekkür ediyorum.

Şimdi söz sırası, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubundadır.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına ilk söz Grup Başkan Vekili ve İstanbul Milletvekili Sayın Özlem Zengin’e aittir.

Sayın Zengin, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz yirmi dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) – Sayın Başkan, çok değerli Genel Başkanlar, Sayın Grup Başkanları; bütçe döneminde uzunca süre birlikte görev yaptığımız, harareti tartışmalar içerisinde olduğumuz çok değerli Grup Başkan Vekili arkadaşlarım, tabii ki grupların Sayın Başkanları, milletvekili arkadaşlarım, şu an burada bulunan Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımız; her birinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii ki en büyük selam olarak, her zaman için iyi günde, zor günde, var günde, dar günde, sulhta ve içeriden, dışarıdan gelen tehditler karşısında hiç durmadan, biteviye, korkmadan, onurla, cesaretle “Önce vatan.” diyen aziz milletimizi selamlıyorum ve şükranlarımı sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Devlet Bahçeli Beyefendi’ye de hoş geldiniz diyorum.

Biz uzunca bir süredir, iki haftayı aşan bir süredir 2024 yılı bütçesini birlikte çalışıyoruz, görüşüyoruz, aynı zamanda, 2022 yılı kesin hesap bütçesiyle ilgili çalışmalar yaptık. Evveliyatla milletimize hayırlı olmasını diliyorum, bugün oylayacağız inşallah. Tabii, bütçe süresi aslında burada -görünürde- iki hafta gibi görünüyor ama çalışma sürecimiz, Komisyonunda yapılan çalışmalar, öncesinde

bakanlıklarda yapılan çalışmalar, bürokrasideki arkadaşlarımızın çalışmaları, bir bütün olarak baktığımızda özellikle Meclisimizde Plan ve Bütçe Komisyonumuza, Sayın Mehmet Muş'a, Plan ve Bütçe Komisyonunda görev yapan bütün siyasi partilerin değerli milletvekillerine ve elbette emeği geçen bakanlarımıza, bürokratlarımıza da hassaten teşekkür ediyorum.

Tabii, bütçe sürecinde yapılan konuşmaları ben şahsen bir bütünlük içerisinde değerlendiriyorum. Yürütmeden sayın bakanlarımızın, aynı zamanda milletvekillerimizin devam eden süreç içerisinde başlıklara dair konuşmaları, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımızın konuşmaları oldu. Uzunca bir kendimizi anlatmayla alakalı bir süreç hasıl oldu fakat şunu gözlemliyorum: Nihayetinde, biz tüm bu yaptıklarımızı aslında milletimize anlatmak için, kendimizi anlatmak için yapıyoruz. Eğer siyasetin bir mevsimi varsa, mevsim döngüleri varsa muhakkak ki bunlar seçimlerdir diye düşünüyorum. Her bir seçimden bir seçime aslında milletimiz karar veriyor. Biraz evvel hatipleri de dinlerken şunu fark ediyorum: Sanki seçimler hiç olmamış gibi bir anlatı var yani suçladığınız, aslında bizi itham ederken o anlattığınız sözleri anlayamadığını söylediğiniz bir millet var. Bu reyî kimden alacaksınız, ben merak ediyorum. Bu ithamların hepsinin aslında muhatabı millettir. Daha yedi ay evvel seçim oldu. Sizin anlattığınız böyle bir tablo varsa bu Meclis nasıl böyle şekillendi? Bu Meclisi şekillendiren irade nerededir? Eğer seçimlerle alakalı bir başarıdan, bir onaydan bahsedeceksek, biz bugün şurada şu anda 22'nci bütçemizi yapıyoruz; bu yaptığımız şey aslında muvaffakiyetin en önemli bir tezahürüdür.

Tabii ki biz bütçe süreci içerisinde pek çok planlamalar yaptık ama maalesef hayatı planlamak mümkün olmuyor. Özellikle en son yaşadığımız, evlatlarımızı şehit verdiğimiz hadiseden sonra ben kendi adıma -diğer arkadaşlarımın da öyle olduğunu düşünüyorum- bambaşka bir formatta bir konuşma yapmayı daha anlamlı buldum çünkü benim şehrim, doğduğum şehir Tokat'tan da ailesini de bildiğim bir evladımız da şehit olanlar arasında. O yüzden, ilk önce evlatlarımıza Allah'tan rahmet diliyorum. Mekânları muhakkak ki cennettir, biz öyle inanıyoruz. Allah rahmet eylesin. Yarahlılarımız var, onlara da acil şifalar diliyorum ve milletimizin başı sağ olsun diyorum.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, aslında şehadete yürüyen kardeşlerimizin isimlerini önce okumak istiyorum çünkü Türkiye Büyük Millet Meclisinde milletvekili sıfatını kazanmış olmasına rağmen, kimin vekili olduğunu unutan insanlar var. O insanlar bir terör örgütü liderinin elebaşı için "Sayın... Sayın... Sayın..." diye konuşmalar yapıyorlar. Ben onlara inat şöyle okumak istiyorum: Sayın Cebail Dündar, Mardin; Sayın Kemal Aslan, Elâzığ; Sayın Enis Budak, Ağrı nüfusuna kayıtlı, ailesi Manisa'da yaşıyor, cenazeyi hatırlayacaksınız; Sayın Abdulkadir İyem, Şanlıurfa nüfusuna kayıtlı, ailesi Gaziantep'te; Sayın Ahmet Arslan, Yozgat nüfusuna kayıtlı; Sayın Semih Yılmaz, Kırıkkale nüfusuna kayıtlı; Sayın Yasin Karaca, Tokat nüfusuna kayıtlı; Sayın Çağatay Erenoğlu, Sinop nüfusuna kayıtlı; Sayın Emre Taşkın, Malatya nüfusuna kayıtlı; Sayın Ramazan Günay, Afyonkarahisar nüfusuna kayıtlı, ailesi İzmir'de yaşıyor; Sayın Mehmet Serinkan, Denizli nüfusuna kayıtlı; Sayın İsmet Yazıcı, Gümüşhane nüfusuna kayıtlı, ailesi Zonguldak'ta yaşıyor. Buradan baktığımızda ne çıkıyor? Vefat edenlerin, şehit olanların bir milliyeti var mı? Hepsi bu vatanın evladı değil mi? Ben biliyorum, evlerinde akşam bu haberi izlerken ağlamadan duran var mıydı, kalbi yanmayan, dağlanmayan var mıydı? Hangi siyasi partiye oy verirse versin, bunu kınamayan, telin etmeyen yer var mıydı? Bence yoktu. Ve biliyoruz, tabii ki ateş düştüğü yeri yakar, Allah hiç kimseye evlat acısı vermesin, çok ağır bir imtihan. Ama şunu görüyorum, ben de konuştum, işte, Tokat'taki kardeşimizin babasıyla konuştum, bize söyledikleri bir tek cümle var, bunu o kadar içten söylüyorlar ki, eminim, cenazelere giden bütün arkadaşlarımız aynı şeyi işittiler: "Vatan sağ olsun." Başka bir ifade yok, başka bir talep de yok. O yüzden, buradan baktığımda, muazzam bir yüce gönüllülük görüyorum yani yüreği dağlanmış, ciğeri dağlanmış bir millet, evlatlarına ağlayan bir millet ve nihayetinde, canı pahasına bu toprakları korumak isteyen insanlar görüyoruz.

Tabii, şunu söylemem lazım: Türkiye çok büyük bir devlet. Bakın, yapılan konuşmalarda tehditler var. Nasıl bu tehditler? Şöyle olacaktı: Tekirdağ'da, Trabzon'da yaşayan insanlar bu memlekette rahat olamayacakmış. Ben biliyorum, insanlar ya sabır çekiyorlar.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Çarpıtmayın konuşmayı!

ÖZLEM ZENGİN (Devamla) – Ya sabır! Ya sabır! Ya sabır!

AYTEN KORDU (Tunceli) – Çarpıtmayın!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Bu bir bütçe konuşması değil, polemik yapmak istiyor.

ÖZLEM ZENGİN (Devamla) – Ben şuna inanıyorum ve eminim...

AYTEN KORDU (Tunceli) – Konuşmalar çarpıtılıyor.

ÖZLEM ZENGİN (Devamla) – ...bu ülkede ister Tekirdağ'da ister Trabzon'da, Türkiye'nin neresinde yaşarsa yaşasın -Hakkâri, Sinop, Tokat, hiç fark etmez- bu insanlar canı pahasına bu ülkenin tek karış toprağını vermeyecektir.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Gerçek bilgileri vermiyorsun.

ÖZLEM ZENGİN (Devamla) – Vermeyecektir!

AYTEN KORDU (Tunceli) – Çarpıtıyorsunuz ama.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Niye müdahale ediyorsunuz ki?

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) – Dinlemeyi öğrenin!

ÖZLEM ZENGİN (Devamla) – Laf atmayınız.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Bu bir bütçe konuşması değil.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Konuşmaların videolarının hepsi var, seyredebilirsiniz. Konuşmalar çarpıtılıyor.

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, lütfen hatibi dinleyelim. Bakın, şimdiye kadar her hatip saygıyla dinlenildi.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Hiçbir hatip böyle polemik yapmadı ama.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Düpedüz yalan söyleniyor ama.

BAŞKAN – Sayın Zengin de kendi görüşlerini paylaşıyor, siz de lütfen dinleyin.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Düpedüz yalan söyleniyor ama.

BAŞKAN – Söyleyecek lafını tabii.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Konuşmalar çarpıtılıyor.

ÖZLEM ZENGİN (Devamla) – Tek kelime yalan yoktur.

BAŞKAN – Herkes kendi görüşünü söyleyecek.

AYTEN KORDU (Tunceli) – O zaman gönderelim size, konuşmanın bütününe gönderelim size.

ÖZLEM ZENGİN (Devamla) – Tek kelime yalan yoktur.

BAŞKAN – Sayın Zengin, buyurun.

ÖZLEM ZENGİN (Devamla) – Sizin iradenizde bir sorun var, sizin feyilinizde bir sorun var, buraya gelme iradenizde bir sorun var.

Şimdi...

AYTEN KORDU (Tunceli) – Konuşmanın bütünlüğünü gönderelim size.

BAŞKAN – Sayın Beştaş, lütfen arkadaşlarınızı uyarın.

ÖZLEM ZENGİN (Devamla) – Arkadaşlarınız isterlerse benden sonra cevap hakkını kullanabilirler; Grup Başkan Vekilleriniz buradalar, cevap hakkını kullanırlar, ben de devamını kullanırım.

Sonuç olarak...

AYTEN KORDU (Tunceli) – Düpedüz yalan söyleniyor. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

ÖZLEM ZENGİN (Devamla) – Böyle devam mı edecek Sayın Başkan?

BAŞKAN – Sayın Zengin, siz buyurun.

Değerli milletvekilleri, lütfen, hatibi saygıyla dinleyelim.

ÖZLEM ZENGİN (Devamla) – Sayın Başkan...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Genel Başkanımıza laf söylüyor.

BAŞKAN – Hatibin görüşleri sizin görüşlerinize uymayabilir.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Görüşlerimize uymaması değil...

ÖZLEM ZENGİN (Devamla) – Ondan daha tabii...

BAŞKAN – Burada herkes kendi görüşünü söylüyor, siz de ona tahammül edeceksiniz ve tahammülle dinleyeceksiniz. İtiraz olunan bir konu olursa Grup Başkan Vekilleriniz burada...

AYTEN KORDU (Tunceli) – Sayın Başkan, Dersim’de yapılan konuşmadır, bizzat oradayız, video kayıtları var; çarpıtılıyor, yalan söylüyor!

ÖZLEM ZENGİN (Devamla) – Bağırın, bağırın, bağırın; güzel oluyor, valla güzel oluyor, güzel(!) Bağırın, güzel oluyor(!)

BAŞKAN - ...onlar cevap verirler ama lütfen Genel Kurulun sükûnet içinde çalışmasına müsaade edelim.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – O zaman bizim görüşlerimize de saygı istiyoruz aynı şekilde.

BAŞKAN – Sayın Zengin, buyurun.

ÖZLEM ZENGİN (Devamla) – Çok güzel oluyor, aynen böyle bağırın; bakın nasıl oluyor!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Senin kadar bağırıyoruz.

ÖZLEM ZENGİN (Devamla) – Şimdi aklıma geliyor, çocukken bir oyun oynardık; kitaplarda noktalar vardı, noktalarda sayılar yazardı, sayıları birleştirdiğinizde bir resim ortaya çıkardı. Tüm yaptığımız işler, tüm yaptığımız konuşmalar ve eylemler insanlarımızın kafasında bir kodlamaya sebebiyet veriyor ve kodlamayla her bir siyasi partiyi bir yere oturtuyor. Sizin oturduğunuz yeri de ben milletin nazarında görüyorum, o yüzden bağırmaya devam edebilirsiniz, benim için fark etmez.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Doğruları söyle!

ÖZLEM ZENGİN (Devamla) – Şimdi, bu terör örgütüyle alakalı muhakkak birkaç şey söylemek lazım çünkü çok savunucuları da var hem alttan alta hem aleni, Mecliste de maşallah, hiç rahatsızlık duymadan savunuyorlar. Biz biliyoruz ki bu terör örgütü bir aparatır yani bunların ağabeyi var, kullanılan bir aparat; bir gün gelecek kullananlardan da hesap soracaklar, o günün de çok yakın olmadığı kanaatindeyim. Biz doğal olarak bu kuklaları, onları oynatanları da biliyoruz yani bütün mesele zaten bununla alakalı mücadeleden kaynaklanıyor. PKK’yı... Adı ne olursa olsun, sürekli adları değişiyor, bilerek değiştirilen isimler var; bunlar değiştirilerek aslında farklı bir tablo ortaya konulmak isteniyor hatta bunlar artık gizli de yapılmıyor. Mesela, Amerika’da ABD Kongresinde yapılan konuşmalara, sorulan sorulara bakıldığında, “Bölgede, özellikle Kuzey Irak’ta ve Suriye’de yapılanlar, Türkiye

aleyhine yapılanlar Türkiye'yle ilişkilerimizi nasıl etkileyecek? Nasıl bir manipölasyondur?" diye sorular var. Bu soruları çok tabii olarak biz de soruyoruz ve görüyoruz. Nihayetinde, Türkiye, müttefik olması gerektiğini düşündüğü ölkelerden gördüğü bu tarz davranışların hepsine, bulunduğı yerlerde, toplantılarda Sayın Cumhurbaşkanımızla beraber itirazlarını ifade eden bir ölkedir ve şurası kesindir; ne olursa olsun bu ölkede vatanını, milletini seven her partiden insan vardır ve vatan için olan mücadele asla bitmeyecektir; bunu bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Şimdi, tabii, şunu ifade etmem lazım burada: ABD özellikle o bölgeye pek çok silah veriyor yani pek çok hacimde, pek çok farklı hacimde ve farklı nitelikte silahlar gönderiyor; bunları yaparken bununla alakalı olarak da orada yaşayan insanları -tırnak içinde- Kürtleri çok sevdiği için yapmıyor yani bunu yapmasının bir sebebi var, bir kurgu var. Biraz evvel rahmetli Erbakan Hocamızdan bahsedildi, Erbakan Hocamız aslında otuz sene evvel, kırk sene evvel yaptığı konuşmalarda hep büyük İsrail projesinden ve siyonizmden bahsedirdi; bazıları böyle tebessümle bakar, istihzayla bakardı fakat şimdi görüyorum, Sayın Erbakan Hocamızın anlattığı o tezler öylesine hayat bulmuş durumda ki her şey son derece canlı ve yakın, hepsi yanı başımızda. Amerika'nın ve buna, onunla beraber, aslında emperyal devletlerin tabii ki niyetleri var. Bunlar, özellikle bu coğrafyada ölkeleri istikrarsızlaştırmak istiyorlar. Yani bir durdurma hâli var "destabilize" etme hâli söz konusu. İşte, Irak'a bakalım, Irak niye işgal edildi? Güya BM kararlarına uymadığı için. Suriye'nin hâli ortada. Mısır'ı görüyorsunuz, Lübnan'ı görüyorsunuz, Ürdün'ü görüyorsunuz. Tüm bunlar olurken bunların hepsi içerisindeki asıl kurgu İsrail'le ilgili olan meseledir yani İsrail'in müstakil bir ölkeler olarak, rahat bir ölkeler olarak yaşayabilmesi için aslında bunlar kurgulanmıştır.

O yüzden, biz olana bitene bakarken, Türkiye'nin geldiğı noktaya bakarken... Yani niye 15 Temmuz oldu ki? Niye oldu? Niye bu ölkede bu örgütler vardı? Niçin bunlar yapıldı? Bunların olmasının sebebi, Türkiye'nin, Sayın Cumhurbaşkanımızla, AK PARTİ'yle, Cumhur İttifakı'yla beraber ortaya koymuş olduğı o güçlü iradeye muhalefet etmekten kaynaklanmaktadır. Yani yüz yıllık bir dizayn var, bu yüz yıllık dizayn içerisinde Türkiye'nin itirazları son derece önem arz ediyor. Elbette, o bölgede başka hayatı konular da var başta enerji olmak üzere ama enerjiden de öte, İsrail'in varlığı son derece önem arz ediyor. Hatta öyle ki, görüyorsunuz yani bakıyorum, başta Biden olmak üzere daha evvelki Amerika Dışişleri Bakanları gelip bir selam çakma ihtiyacı duyuyorlar İsrail'e. Koca dünya durdu, herkesin gözü önünde bir katliam var; var mı doğru düzgün eylemli olarak Türkiye'den başka sesi çıkan? Sayın Cumhurbaşkanımızın ta "one minute" dediğı noktadan itibaren, yıllardır bulunduğı her platformda, başta BM olmak üzere her yerde, sadece ve sadece kurumsal toplantılarda değil ikili ilişkiler de dâhil olmak üzere bu tezleri yıllardır anlatan bir Cumhurbaşkanımız var. O yüzden, yani Türkiye'ye dönük olarak yapılan bu saldırıların özünde, özellikle terör saldırılarının, PKK'nın, isim değıştiren başka terör örgütlerinin, içeriden ve dışarıdan gelen saldırıların arka planında aslında neyin olduğunu görmek fevkalade önemli diye düşünüyorum.

Şimdi, şöyle şeyler duyuyorum: Filistin meselesi konuşulurken "Yahu, nedir bu? Filistin... Filistin... Filistin..." Hoş, bizi beğenmeyenler var, ona da geleceğim. Filistin meselesi... Bir defa, Filistin ve Kudüs meselesi, Gazze meselesi sadece Müslüman coğrafyaya ait bir mesele değil, sadece ve sadece Arap dünyasına ait bir mesele de değil; Filistin meselesi, bence dünyaya ait bir meseledir, dünyanın bir meselesidir çünkü Filistin meselesine baktığımız zaman, aslında, burada bir yeni dünya düzeni projesinin örnekliğini görüyoruz; bu, bir yeni dünya meselesidir. Burada, bu düzen içinde, yeni dünya düzeni içerisinde kimin, neyi ne yapmaya çalıştığını iyi anlamamız lazım, iyi anlamak ve Mecliste yapacağımız işlerde bunu ön planda, göz önünde tutmamız lazım.

Özellikle, Türkiye'nin son yirmi yılda geldiği nokta, her konuda, askerî konuda, her manada güçlenmesi, Türkiye'nin müstakil bir ülke olarak varlığını ortaya koymak için yaptığı gayretler; işte, bunlar, hedefte olmasının en önemli sebeplerinden bir tanesidir. Eğer biz dünyayı otuz kırk yıl evvelki statik bir akılla okumaya çalışırsak oradan bir yere varma şansımız yok. Dünya dönüşüyor, yani Ukrayna'yı kıskırtanlar nerede şu anda? Savaş bitti mi? Hayır, bitmedi, aynen devam ediyor aslında ama hiç Ukrayna'yı duymaz hâle geldik. Ukrayna'yı kıskırt kıskırt, yarı yolda bırak. Bütün dünyayı -bizim Tokat'ta bir tabir var, "gavşatmak" derler- her yeri böyle hareketlendir, her yeri gavşat; ondan sonra darmadağın bir şekilde bırak. Türkiye'nin bunları görerek, bu yeni düzen içerisinde daha hareketli, bu dinamikleri okuyan bir politika ortaya koyması bu manada çok önem arz ediyor.

Şimdi, buradan şuraya gelmek istiyorum -vakit de çok hızlı ilerliyor- şehitlerimizin hemen akabinde Sayın Müsavat Dervişoğlu çok iyi bir şey yaptı -o akşam konuşmasını izledim, ben Genel Kurulda değildim- çok tabii, içten gelen bir tavırla Genel Kurulu ortak bir metin etrafında buluşmaya davet etti fakat ne oldu bu buluşma? Enteresan bir şey oldu yani bir anda böyle başka bir kavgaya evriliverdi. Peki, burada mesele neydi yani asıl mesele ne? Şehitlerimiz var, biz demek istiyoruz ki "Biz milletimizi anlıyoruz, canımız yanıyor ve PKK terör örgütünü kınıyoruz, lanetliyoruz." O an için, içinde bulunulması gereken hâl budur. Daha sonrasında, önce yapılanlar, yapılması gerekenler, sonrası, Genel Kurulun bilgilendirilmesi; bunlarla ilgili talepler olabilir mi? Elbette olabilir yani bundan daha tabii bir şey yoktur ama bütün mesele, o an orada olmak. İşte, konuşmanın başında dediğim o kodlama budur. Millet burayı görüyor, o camilerde yapılanlar... Hiç kendinizi kandırmayın, onlar çok sahici itirazlardı; şehit babalarının ifadeleri çok sahiciydi, vatandaşın size olan tepkisi çok sahiciydi çünkü o insanların kalbinde yanan ateşi görmediniz yani o ateş yanarken "Ben buradayım, merak etmeyin; biz terör karşısında burada birlik beraberlik içindeyiz." demediniz. Eskilerin tabiriyle. maşerî vicdan kanıyor; o anda kanıyordu, en kanlı hâliydi, şu anda da devam ediyor ama ona rağmen bu kolektif acıyı görmemeyi tercih ettiniz. İşte, buradan şunu görüyorum ki "Neden başaramıyoruz?" diyorsanız bence cevabı burada, cevabı; sizin, milletin yandığı anda o yangında onların yanında olamamanız. Bu insanların meselesi para puldan öte bir şey; bu, kalbî hisleri, manevî hisleri kenara atarak bir şey yapma şansınız yok. Siz, o gün milletin yanında olmadınız ve şu anda da görüyorum, süslü kelimelerle bu açığı kapatmaya çalışıyorsunuz. Milletimizin hissiyatıyla, vicdanıyla, kavrayışıyla bağ kuramadığınız müddetçe Türkiye'de siyaseten -yani siyaseten var olmak hep muhalefette kalmak değil herhâlde- yani gerçekten kazanmaya yakın olmak konusunda en ufak bir şansınızın olmadığını düşünüyorum.

Şimdi, bütçelerle ilgili tabii ki mali değerlendirmeleri pek çok arkadaşım yaptı, yine de yapılacaktır, bu manada devam edecektir ama ben şahsen bunun en önemli ayağının, kendinizi, özellikle, siyaseten bu işleri yaptıran siyasi aklı anlatmanın hepsinden daha önemli olduğunu düşünüyorum. Sanki hiç seçim olmamış gibi olaylara yaklaşmayı, milletin iradesini gerçekten idrak ederek konuşmayı reddetmeyi anlamakta hakikaten son derece zorlanıyorum. Şimdi, buradan, biraz evvel Filistin'le alakalı meseleden bahsederken şuraya gelmek istiyorum: Bu Mecliste tabii, daha evvel çok konuşulan konular vardı bütçe döneminde. Neydi efendim? Parlamenter sistem. Şimdi bakıyorum, bu dönem herhâlde hiç ağza alınmadı, bir veya iki konuşmada şöyle bir söylendiğini gördüm; bir kabulleniş görüyorum.

Yeni gelen konular var, konuşmalar var; bu konuşmalar konusunda, tabii, Filistin meselesine özel bir alan açmak istiyorum. Şöyle bir tablo görüyorum: Medeni Kanun'u, tabii, biz hukuk fakültelerinde eski medeni kanunları da okuma imkânımız oluyor. Eski Medeni Kanun'un 2'nci maddesinin ikinci fıkrasını size okumak istiyorum, diyor ki: "Bir hakkın sırf gayri ızzar eden suiistimalini kanun himaye etmez." Yani, bir kötü niyetle, aslında, suiistimal ederek, zarar vermek kastıyla bir hakkın kullanımını hukuk korumaz. Biliyor musunuz, siyaset de korumuyor, siyaset de korumuyor. Bundan neyi kastediyorum? Şimdi, Filistin'le alakalı bu kürsülerde konuşmalar duyuyoruz. Fakat bu yüksek hacimli, yüksek

volümlü, içinde bir sürü de aslında yalan da olan konuşmalar yapılırken aman Allah'ım, Netanyahu'nun adı geçmiyor. İsrail, hiç ortada yok. Varsa yoksa ne var? "Erdoğan... Erdoğan... Erdoğan..." "AK PARTİ... AK PARTİ... AK PARTİ..." Yahu, bir fail varken önce failden bahsedersiniz, önce failden. Siz, faili bir kenara koyuyorsunuz, neymiş efendim, "Faile öyle değil de böyle yapılsaymış." diye faili neredeyse hiç anmadan AK PARTİ ve Tayyip Erdoğan düşmanlığı yapıyorsunuz. Ya, vallahi, hakikaten, bunlar çok üzüntü verici işler, memleket adına üzüntü verici işler. Bunları görmekten hicap ediyorum, bunu söylemem lazım. Bu nasıl bir düşmanlıktır ya? Bu nasıl bir düşmanlıktır, inanılır gibi değil! Hukuk da sizi korumuyor, merak etmeyin, siyaset de milletimiz de sizi bu manada korumayacaktır.

Şimdi, Sayın Başkanım, herhâlde bana da iki dakika süre vereceksiniz diye düşünüyorum. Çünkü söylenen birkaç ifade var, şu Emevi Camisi, onlarla ilgili bir şey söylemek istiyorum, arkasından da teşekkürümü edip kapatacağım. Benim sürem çok daha kısaydı.

Şimdi, "Emevi Camisi" dediniz. Siyasette tutarlılık çok önemli. Yani eğer siyaset yapıyorsanız, siyaset... Ben aynı zamanda uzun yıllar medyada çalıştım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet, lütfen tamamlayın. Sürenize bir dakika ilave ediyorum.

ÖZLEM ZENGİN (Devamla) – Siyasetin zamanlaması ile medyanın zamanlaması arasında büyük bir fark olduğunu düşünüyorum. Siyasette geriye dönük olarak yaptığınız işler o an ve sonrası bir bütünlük içerisindedir, o an çok önemlidir fakat medya fotoğraf fotoğraf okur yani sizin okumalarınızı bir medya okuması gibi görüyorum, böyle fotoğraf, fotoğraf, fotoğraf... Yani "Ya sonra?" diye bir şey sizde hiç yok. Madem, Emevi Camisi'yle alakalı büyük bir itirazınız var, neden bu iddiada olan partilerle ittifak yapıp buraya geliyorsunuz, neden? Niçin bunu yapıyorsunuz yani? İtirazınız olan bir sürü konuya dair şeyleri boca ediyorsunuz -iç içe- ondan sonra da bu boca edilmiş tablodan siyasal bir ortak anlayış bekliyorsunuz yani bunun büyük bir hayal olduğunu düşünüyorum.

Devamına dair de söyleyecek şeylerim var ama süremi aşmak istemiyorum. Teşekkürlerimle Genel Kurula selamımı vererek kapatmak istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Zengin, lütfen tamamlayın.

Buyurun.

ÖZLEM ZENGİN (Devamla) – Tamamlıyorum.

Tabii ki en büyük teşekkür Sayın Cumhurbaşkanımıza, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımıza, Sayın Devlet Bahçeli'ye, Milliyetçi Hareket Partisiyle beraber ittifakımıza -Cumhur İttifakı'na- ve içinde bize destek veren tüm siyasi partilere, milletvekillerine ve elbette bakanlarımıza.

Genel Kurulda çok yoğun bir dönem geçirdik. Aslında biz kapalı devre çalışıyoruz, hiç ziyaretçi almıyoruz ama sanıyorum bu en kapalı hâlimiz, en şeffaf hâlimiz, en görünen hâlimiz. Genel Kurul dışında, başta Meclis Genel Sekreterimiz olmak üzere pek çok çalışan arkadaşımız, kavaslarımız, hepsi bizlere çok büyük destek verdiler, yardımcı oldular; onlara da hassaten çok teşekkür ediyorum. Bakanlarımıza, milletvekillerimize ama en önemlisi Genel Kurulda her partiden görüşlerini anlatan, konuşan, lehte aleyhte fikirlerini ifade eden, Türkiye'nin gelişmesine katkı vermek isteyen bütün milletvekillerine ve grubumuza hassaten teşekkür ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Zengin.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Daniş Beştaş...

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Erzurum Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın, İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Zengin bilerek ve isteyerek tartışmak istiyor, polemik yaratmak istiyor, kavga etmek istiyor; konuşması bunun üzerine kurguluydu. Hiçbir bütçe konuşması duymadık. Polemiğe de kavgaya da tartışmaya da varız, önce bunu söyleyeyim.

İkincisi, Eş Genel Başkanımız Tuncer Bakırhan'ın konuşmasının nasıl çarpıtıldığını dün buradan tane tane anlattık ve okudum ben o metni. Zaman almamak için bir daha okumayacağım, Özlem Zengin açıp okusun bir zahmet, nasıl büyük bir çarpıtma olduğunu kendisi de herhâlde kabul eder.

Diğeri, Sayın Başkan, “İradenizde bir sorun var.” dedi, büyük bir hadsizlik. Bizi buraya getiren irade halkın iradesidir. Onları kim getirmişse bizi de getiren irade odur. Halka karşı çok büyük bir saygısızlıkta bulundu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Daniş Beştaş, lütfen tamamlayın,

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Özur dilemesini bekliyorum ve Meclis Başkan Vekili olarak da sizden istiyorum.

Diğeri, yani İsraili pilotlar Türk pilotlar tarafından Konya’da eğitime tabi tutuluyor, çıt yok, itiraz yok; gelip bize burada Filistinliler için başka başka konuşmalar yapıyor. Burada ne kadar hacimle ticaret yapıldığını defaten anlattık ama şunu biliyoruz: Savaş, çatışma, ölüm -adına ne dersek diyelim-meselesinde tutumumuz da tavrımız da nettir. Biz bu gençlerin acısını ondan daha az hissetmiyoruz, bir acı yarıştırma içinde değilim. Tam da siyaset bunun için geçerlidir. Biz burada niye oturuyoruz ya? İnsanlar gitsin, yaşamını yitirsin, biz başsağlığı dileyelim, sonra hiçbir şey yokmuş gibi işimize devam edelim diye mi millet bizi vekil seçti? Tam da...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Bitiriyorum Başkan ama bugün bütçe kapanışı.

BAŞKAN – Ama son kez, bir daha uzatma yapmayacağım, son kez.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Toparlayacağım.

BAŞKAN – Son kez buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan, “milletvekilliği” demek “halkın vekili olmak” demek, halkın evlatlarını korumayı da gerektirir. Bir ülkede bir sorun varsa onu çözmek için azami düzeyde çaba göstermeyi de gerektirir. Biz barışı bu yüzden istiyoruz.

Size tarihten bir örnek okuyacağım. 1960 yılında Diyarbakır Vekili Mustafa Remzi Bucak “Doğuda ayırımcılık yok.” diyen Adalet Partisi Edirne Milletvekili İlhami Ertem’e gönderdiği mektupta “Birkaç safdili aldatabilirsiniz ama tarihi asla.” diyerek karşı çıkar. Biz de bunu diyoruz. Birkaç kişiyi aldatabilirsiniz, propaganda yapabilirsiniz, hoş sözler söyleyebilirsiniz ama tarih yanılmaz. Biz burada “barış” demekten asla geri durmayacağız. Biz insanları yaşatmak istiyoruz ama siz ölümü kutsuyorsunuz. Asla hiçbir güç bize ölümü kutsatamaz.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Ölüm ile barış nasıl yan yana geliyor?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Yoksul çocuklar ölüyor, sizin çocuklarınız ölmüyor, görmedik daha.

BAŞKAN – Sayın Başarır, buyurun.

2.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ve Gaziantep'teki şehit cenazesinde yaşananlara ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkan, Özlem Zengin kürsüde konuşurken şehitlerimizin ismini tek tek saydı. Manisa şehidimizin ismini saydıktan sonra “bildiğiniz üzere” dedi ve konuşmasının devamında şehit cenazelerimizdeki, camilerdeki, görüntülerdeki mesajdan bahsetti. Şimdi, izin vererseniz, dün Genel Başkanımız Manisa’da evladımızın, kardeşinin, şehidimizin cenazesindeydi, hiç istemediğimiz görüntüler oldu. Ben de şimdi kendisine şehit ailesinin mesajını bildirmek istiyorum. Şehit ailesi aynen şunu söylüyor...

(AK PARTİ sıralarından “ ‘Hakkımı helal etmiyorum.’ diyor.” sesi)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – ...“Sayın Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Özgür Özel bizim ailemizden birisidir, canımızdır. Burada bir tezgâh planlanmıştır. İstemediğimiz görüntüler olmuştur, bunu şiddetle kınıyorum.” Şehit ailesi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Başarır, lütfen tamamlayın.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) –...“Özgür Bey bizim ailenin de çocuğudur, Manisa’nın da çocuğudur, onunla da gurur duyarız.” diyor, şehit ailesi diyor bunu ve görüntü burada, tüm haber sitelerinde var.

Öncelikle, AKP Grup Başkan Vekili şehitlerimizin ailesinin bu mesajını alsın, camiye, şehitlerimizin cenazesine siyaset bulaştırılmasın.

Şimdi, geliyorum ikinci durum, Gaziantep'teki şehit cenazesinde çelenk kırma, çelengi parçalama, tabutun önünde Vandallık yapan birisi. Kim? AKP milletvekili aday adayı Kenan Öztürk, afişleri var. Ayıptır, utanmalısınız, şehirlerden, dışarıdan insanlar getirerek camide, şehit cenazesinin önünde bu provokasyonu Türk milleti, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları takdir edecektir.

MAHMUT RIDVAN NAZIRLI (Elâzığ) – Elâzığ'da şehit babası “Hakkımı helal etmiyorum.” dedi.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Ve buradan mesaj...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet, son sözünüz, bir daha uzatmayacağım.

Lütfen...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Son, son cümlem.

Sayın Özlem Zengin, Manisa şehidimizin ailesi, Antep'te yaşananlar ve Antep halkı size bir mesaj veriyor: “Şehitlerimizin tabutunun üzerinden kirli ellerinizi çekin, siyaset yapmayın.” diyor, “Provokasyon yapmayın.” diyor. “Şehitlerimizin üzerinden camiler içerisinde mesaj vermeyin.” diyor. Yapmayın bunu; bu kötülüğü bu ülkeye yapmayın! Yapmayın! Yapmayın!

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Sayın Zengin, buyurun.

3.- İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in, Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş ile Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) – Sayın Başkanım, konuşmaların tonuna bakarsınız, kimin kavga istediği belli yani. Yani kavga istemenin tonu şuradan belli oluyor.

Şimdi, önce şunu söylemem lazım, buraya gelen milletvekilleri, bizler, seçilirken bir ilden seçiliyoruz, amenna ama seçildikten sonra bir ili, bir bölgeyi temsil etmiyoruz, biz milletin temsilcileriyiz, Türkiye'nin tamamını temsil ediyoruz. O yüzden, biz yaptığımız konuşmalarda üslubumuzla eğer böyle bölgesel bir ayırım ortaya koyarsak, böyle konuşmalar yaparsak işte, bu, bal gibi bölücülüktür, şu an aynen bu yapılıyor, aynen bu. Buraya getirilen iradede sorun yok, mesele, iradenin kullanım şekliyle alakalı. Yani, onları buraya gönderen irade, hapisteki insanlara selam gönderilmesini mi istiyor? Madem öyle...

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) – Hasan Bey orada yatarken “Allah'ın gazabı...” diyen sendin, üsluptan bahsediyorsun.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Binlerce tutuklu var.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) – Madem öyle, siz terör olaylarında hayatını kaybedenleri niye...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) – Hasan Bey yatarken bağıırıyordun orada, üslup mu öğreteceksin sen bize?

BAŞKAN – Sayın Zengin, lütfen tamamlayın.

ZEYNEP ODUNCU (Batman) – Siz halkın iradesine laf ettiniz, özür dilemeniz gerekiyor.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) – Niye sizin Eş Başkanlarınız bu teröristlere konuşmalarında önce selam gönderiyor? Onlara selam göndermeden bir tane konuşma yapamıyorsunuz.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Selam olsun buradan.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) – Bak, hâlâ “Selam olsun.” diyor. Bunlar görülsün, bunlar görülsün, bunların görülmesinden ben memnuniyet duyuyorum.

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) – Sen kendini aklayamazsın böyle konuşarak. Bir insan ölürken bağıırıyordun orada.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Biz en azından insanlıktan, vicdandan talimat alıyoruz.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) – Şimdi, Sayın Başarır'a da şunu söyleyeceğim, Ali Mahir Bey'e şunu ifade etmek istiyorum: Bakın, şehit cenazelerinde, efendim, çelengi kıran... Benim haberim yoktu, kırdıysa yanlış yapmıştır, biz hepsini kınayalım.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Üyeniz.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) – Kınıyorum, üyemiz olması ne fark eder? Ben yanlış kınarım. Yanlış yapmış, yapmasın.

Ama buradaki mesele şudur, sizin yaptığınız şey, o gece yaptığınız şey yanlıştır. Bunları lütfen normalleştirmeyin.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – “Allah'ın gazabı...” deyip özür dilemediniz bile.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) – Bakın, böyle acılarda milletin yanında olun. Ben size bir şey söylemiyorum. Ve öyle olduğu için yeni vekilleriniz, kendi vekilleriniz, daha evvelki milletvekilleriniz ve teşkilat mensuplarınız da Cumhuriyet Halk Partisinin saygın seçmenleri de size itiraz ediyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) – Bunu hatırlatmak istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Zengin, bitti mi sözünüz?

Tamam, teşekkür ediyorum.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Şimdi, Sayın Başkanım, tek bir şey söylemek isterim.

BAŞKAN – Sayın Başarır, herkes meramını söyledi, kayıtlara geçti. Bu tartışmayı burada bırakalım.

Teşekkür ediyorum.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkanım, bir şey söylemek isterim. Açık bir sataşma var çünkü...

BAŞKAN – Ama herkes birbirine söyledi. Bizim bu tartışmayı...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ama sataşma var Başkan, ne yapalım?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkanım, o zaman konuşurken uyaracaksınız.

BAŞKAN – Bakın, siz söylediniz, Sayın Zengin söyledi, Sayın Daniş Beştaş söyledi; tutanaklara geçti, herkes meramı anladı.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan, İç Tüzük ortada.

BAŞKAN – Ama biz bunu ilanihaye sürdüremeyiz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – İlanihaye değil, son kez söz verin.

BAŞKAN – Son kez verdim zaten, hepinize son kez verdim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Bir kere verdiniz Başkan, bir kere verdiniz.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) – O zaman ben de istiyorum.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Bir şey söyleyebilir miyim, lütfen? (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Sayın Başarır, teşekkür ediyorum.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Bir gerekçe belirtmek istiyorum. Bir gerekçe belirtmek istiyorum.

BAŞKAN – Bak, bugün aziz milletimiz burayı seyreliyor.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Evet, o yüzden söz istiyorum.

BAŞKAN – Burada Meclisin mehabetine uygun bir görüşme yapılıyor.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Zaten aziz milletimiz bizi izlediği için söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Bu tartışmada herkesin görüşleri televizyonlardan dinleyenlere aktı.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkanım...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – İzin verin, ben diğer hatibi çağırıyorum.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Bakın, her grup konuşurken...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Bakın, bu şekilde ama devam etmez. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

İSMAİL ERDEM (İstanbul) – Mahir Bey, otur! Otur yerine Mahir Bey!

BAŞKAN – Bak, bu şekilde devam etmesinden ben de rahatsızım, devam etmesini ben de arzu etmiyorum ama bu tartışmayı burada bitiriyorum.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Bize her lafı söyleme hakkı yok hanımefendinin! O gecedan utanacak birisi varsa kendisidir!

(CHP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan, böyle bir usul yok. Sayın Başkan...

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (Devam)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (Devam)

BAŞKAN – Şimdi Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına ikinci söz, Grup Başkan Vekili ve Çankırı Milletvekili Sayın Muhammet Emin Akbaşıoğlu'na aittir.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan... Sayın Başkan, lütfen ama...

İSMAİL ERDEM (İstanbul) – Sen de otur!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ne? Size ne oluyor? Size ne oluyor?

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) – Otur artık! Cevap verdiniz artık, oturun yerinize!

İSMAİL ERDEM (İstanbul) – Yetti ya! Her konuşmacıya cevap mı vereceksiniz!

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu'nu davet ediyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ama bu olmaz böyle!

BAŞKAN – Olur, olur.

Sayın Akbaşıoğlu, buyurun.

Süreniz yirmi dakikadır.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Siz burada İç Tüzük'e aykırı hareket ediyorsunuz! İç Tüzük'e aykırı hareket ediyorsunuz! Böyle bir usul yok yani!

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Tarafsızlık istiyoruz!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Valla Bekir olunca hiç tarafsızlık olmuyor.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Tarafsız olun, tarafsız!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Taraflı davranıyorsunuz ama! Şu anda taraflı davranıyorsunuz!

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) – “Yerine otur!” diye bağıramazsınız oradan siz Başkanımıza!

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, buyurun.

AK PARTİ GRUBU ADINA MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AK PARTİ Grubumuz adına 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi görüşmeleri için söz almış bulunmaktayım.

Bu vesileyle Gazi Meclisimizin siz değerli üyelerini ve sizlerin şahsınızda aziz milletimizin tüm fertlerini hürmetle, muhabbetle selamlıyorum.

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) – Bir insan ölürken orada bağıırıyordu. Bir şey dedin mi?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Görüşülmekte olan bu bütçe 2017 yılında halkoyuyla kabul ettiğimiz ve 2018 yılında tümüyle yürürlüğe giren Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemimizin 6’ncı, AK PARTİ’mizin 22’nci, cumhuriyetimizin 2’nci yüzyılının yani Türkiye Yüzyılı’nın ise ilk bütçesidir. Bütçemizin şimdiden ülkemiz ve milletimiz için hayırlara ve bereketlere vesile olmasını Cenab-ı Hak’tan niyaz ediyorum.

Sözlerimin başında, emperyalistlerin ve siyonistlerin taşeronu, sözde kürdistan geçiş devletli Nil’den Fırat’a büyük İsrail’in vekâlet savaşçısı PKK terörünü ve destekçilerini kınıyor ve lanetliyorum.

“Ağlarım, ağlatamam; hissederim, söyleyemem/ Dili yok kalbimin, ondan ne kadar bizarım!” Evet, sözün bittiği yerdeyiz. Din ve devlet, vatan ve millet müdafaası için fedayıcıan eden şehitlerimizin acısı yüreğimizde. Hepsine Allah’tan rahmet ve mağfiret; ailelerine, yakınlarına ve aziz milletimize başsağlığı diliyorum. Mekânları cennet, makamları ali olsun inşallah.

Bütün insanlığın rehberi Efendimiz’in (ASM) ifadeleriyle şehitliği gönülden arzu eden bir kimsenin şehitlik sevabına nail olacağı hakikatine eren, ordu-millet olan aziz ve asil milletimiz için şahadet, erişilmesi gereken en büyük makam ve mertebedir. Herkes bilsin ki şehitlerin yolu, bizim yolumuzdur. “Ey şehit oğlu şehit, isteme benden makber/Sana aguşunu açmış duruyor Peygamber.” Selam olsun yüce makamlara eren tüm şehitlerimize, selam olsun ulvi değerlerimiz için nöbet tutan Mehmetçiklerimize. Bu vesileyle hatırlatmak isterim ki Elâzığ’da şehit babası Mehmet Aslan “Selahattin Demirtaş’a, Osman Kavala’ya özgürlük isteyenlere hakkımı helal etmiyorum.” diye haykırmıştı, bunu da herkesin bir kenara yazmasını istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 yılı bütçesi, Türkiye Yüzyılı bütçesidir. Bu bütçede 81 vilayete, 85 milyon insanımıza, kadınlara, gençlere, memura, emekliye, işçiye, çiftçiye, esnafa, sanayiciye, dul ve yetimlere, engellilere, velhasıl aziz ve asil milletimizin tek tek her bir ferdine ve bütün toplum kesimlerine yer verilmiştir. Bu bütçe milletimizin bütçesidir. Türkiye Yüzyılı’nın temeli ve fıkriyatı “Hakkıdır, Hakk’a tapan, milletimin istiklal!” dizelerini haykıran İstiklal Marşı’mızdır ve onun ortaya koyduğu ruh ve mana iklimidir. Türkiye Yüzyılı hedefi Selçuklu’dan Osmanlı’ya, Osmanlı’dan cumhuriyete kesintisiz devam eden ve İslam, barış medeniyetinin temsilcisi olarak bütün insanlık için adil ve merhametli nizamıâlemi, küresel düzeni insanlığa hediye etmek ufkudur. Dün ecdadımızın Bosna’da Sırları, Hırvatları, Boşnakları; Kudüs’te Yahudi ve Hristiyanları tam dört asır temel hak ve özgürlükler ikliminde huzur ve barış içerisinde bir arada yaşatma başarısı tarihe “Pax Ottomana” “Osmanlı Barışı” olarak geçmiştir. Bu müktesebat üzerine yükselen Türkiye Yüzyılı, insanlığın adalet ve merhamet anlayışının adresi “pax Türkiye”, “Türkiye barışı”yla bölgesel ve küresel olarak yeryüzünde iyiliği hâkim kılacak olan Kızıllema’mızdır. Türkiye Yüzyılı’yla Türkiye, beklenendir; bekleyeni ise tüm insanlık ve dünyadır. Bu Türkiye Yüzyılı’nın bütçesinin bütün milletimize hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Hakk'ın hatırı, hakikatin hakkı her şeyden önce gelir, bizim siyaset anlayışımızın temel paradigması budur. 27 Aralık Çarşamba günü vefat yıl dönümünde rahmet ve minnetle yâd edeceğimiz millî şairimiz bunu ne de güzel ifade etmiş:

“Zulmü alkışlayamam, zalimi asla sevemem;
Gelenin keyfi için geçmişe kalkıp sövemem.
Biri ecdadıma saldırdı mı hatta boğarım!
Boğamazsam hiç olmazsa yanımdan kovarım.
Üç buçuk soysuzun ardından zağarlık yapamam;
Hele hak namına haksızlığa ölsem tapamam.
Doğduğumdan beridir, âşığım istiklale;
Bana hiç tasmalık yapmış değil altın lale!
Yumuşak başlı isem, kim dedi uysal koyunum?
Kesilir belki, fakat çekmeye gelmez boyunum!
Kanayan bir yara gördüm mü yanar ta ciğerim,
Onu dindirmek için kamçı yerim, çifte yerim!
Adam aldırma da geç git diyemem,
Çiğnerim, çiğnenirim, hakkı tutar kaldırıram!
Zalimin hasmıyım amma severim mazlum...”

Her zaman ve mekânda zalimin karşısında, mazlumun yanındayız ve olmaya her daim devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu vesileyle bilinmelidir ki Gazze'deki direniş bizim Millî Mücadele ve Kuvayımillîye direnişimizle aynı ruh ve manayı taşımaktadır. Davamız aynı dava, kaderimiz ortak kaderimizdir. Filistin, Gazze, Kudüs bizim millî meselemiz ve millî mesuliyetimizdir. Milletimizin hiçbir ferdi Gazze'ye, Kudüs'e, Mescid-i Aksa'ya bigâne kalamaz, kalmamalıdır. İsrail'in Gazze'deki, Filistin'deki soykırımına karşı durmak için sadece ve yalnızca insan olmak yeterlidir, insan. İşte bu çerçevede, insanlığın vicdanı, Türkiye'nin lideri Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın bu manadaki ses yükselten, hakkı haykıran “Dünya 5'ten büyüktür. Daha adil ve merhametli bir dünya mutlaka mümkündür.” şiarı, mottosu bugün Birleşmiş Milletlerde 121 ülkenin 153'e çıkmasına vesile olmuştur ve Filistin'in yanında 153 ülke Türkiye'yle beraber el kaldırmıştır. Burada çok büyük katkıları olan çok değerli Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a, Dışişleri Bakanımıza, diplomaside görev alan bütün bürokratlarımıza huzurunuzda teşekkürlerimi arz ediyorum.

Merhum bilge lider Aliya İzzetbegoviç “İstanbul'un savunması Bosna'dan başlar.” demişti. Bilinmelidir ki Türkiye'nin güvenliği, insanlığın güvenliği Gazze'den başlar. Modern firavun olmaya özenen Gazze kasabı Netanyahu'ya hatırlatırız ki her firavunun bir Musa'sı vardır ve olacaktır ve yenilginiz mutlak mukadderatınızdır.

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) – Bütçeye gel, bütçeye.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Gazze direnişi aynı zamanda insanlığın ve insani değerlerin direnişidir. Tıpkı bir asır önce ceddimizin ortaya koyduğu gibi bütün işgallere, bütün emperyalist ve siyonistlere haddini bildirdiğimiz ve cennet vatanımızı kurtardığımız gibi Gazze de

kurtulacak, Kudüs de kurtulacak, Mescid-i Aksa da kurtulacaktır; buna inancımız şeksiz ve şüphesiz tamdır.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) – İsrail’le ticareti kesersiniz olabilir.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hakikati önceleyerek yol gösterici ve denetleyici muhalefet demokratik her ülke için gereklidir ancak muhalefet, iktidar düşmanlığı demek değildir.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Biz sizi değil, siz bizi düşman olarak görüyorsunuz.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) - Hele hele AK PARTİ dünyanın en güzel işini de yapsa “Biz kabul etmeyiz, alkışlamayız.” yaklaşımı hiç değildir. Bu sakil anlayışla ülkemizin ve insanımızın hayrına ve iyiliğine bir iş yapılamaz. Bu anlayışla ne saadet gelir ne gelecek vad edilir ne de dertlere deva olunur ancak zaman kaybıyla milletimizin önüne, hizmet ve eserlere takoz olunur, takoz.

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) – Bütçeye gel, bütçeye!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) - Bu zihniyetten hayır gelmez.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) – Sizden çok gelmedi ama.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) - Bu zihniyetekilere diyoruz ki: Gölge etmeyin, başka ihsan istemeyiz sizden.

Arkadaşlar, bugüne kadar ne yaptırırsak, neyi başardırırsak, işte, bu anlayıştaki muhalefete rağmen başardık, sorumsuz muhalefete rağmen başardık. Soruyorum: “Türkiye’de can ve mal güvenliği yok. Türkiye’ye yatırım yapmayın.” diyen, büyükelçilere mektup yazarak “Gelin, şu hizmetleri beraberce engelleyelim.” diyen muhalefet anlayışından bu ülkeye ve bu millete bir hayır gelir mi arkadaşlar, gelir mi? Gelmez. Onun içindir ki milletimiz de zaten bu anlayışı iktidara getirmiyor ve getirmez, getirmez! İktidara gelmek için halka rağmen halkçı değil, gerçekten halkın değerleriyle hemhâl olmak, birlikte olmak gerekir; bunun için de önce zihniyetleri değiştirmek gerekir. “Değiştireceğiz.” dediler, “Değişim.” dediler, ne değişti diye baktık, gördüğümüz şu: Önce Kandil’in talebi doğrultusunda terörle mücadele tezkerelerine “hayır” dediler, sonra şehitlerimizle ve Mehmetçiklerimizle birlikte olduğumuzun vurgulandığı Türkiye Büyük Millet Meclisi ortak bildirisine imza atmaktan çekindiler. Kimden çekiniyorsunuz? Kimden korkuyorsunuz? Bu utanç gerçekten size yeter!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Bizi kendinle karıştırma sen!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Hiç kimse bahane uydurmasın, hakikatleri çarpıtmamasın, hakikatin üstünü örtmeye çalışmasın.

Bakınız, CHP eski Grup Başkan Vekili Sayın Akif Hamzaçebi ne diyor? “TBMM’deki siyasi parti grupları milletimizin terör olaylarına karşı ortak hassasiyetini ve kararlı duruşunu yansıtmak amacıyla bugüne kadar birçok defa ortak bildiri yayımlamışlardır. CHP Grup Başkan Vekili ve TBMM Başkan Vekili olarak görev yaptığım dönemlerde de bunun örnekleri vardır. CHP Grubu bu bildirileri daima imzalamıştır. ‘Ama’ ‘Bir bakalım, bilgi alalım.’ türünden cümleler bu bildiriye destek beyanında bulunmamanın gerekçeleri olamaz.” Evet, Sayın Akif Hamzaçebi’ye bu duyarlı ve isabetli değerlendirmeleri münasebetiyle ve bu yönde hakkı ve hakikati teslim eden bütün milletvekillerine huzurunuzda teşekkür ediyorum.

Biz Kürt, Türk, Arap, Sünni diyerek... Herkesi kuşatarak, 85 milyonu kucaklayarak birlik ve beraberliği her zaman her şeyden öncelerken “değişim” diyenler nereye doğru değişmişler, dönüşmüşler bir bakalım. CHP ve DEM PARTİ’nin senkronizasyon içinde birbirlerini takip eden haksız, asılsız iddia ve suçlamalarıyla Kürtlere ve Alevilere ayrımcı bir dil kullanması her şeyden önce bu kardeşlerimize

büyük bir haksızlıktır. Ayırıştırıcı, ayrımcı bir dili asla ve kata kabul etmiyoruz. Her iki partinin de “Kürtler ve Aleviler daha az eşittir.” sözü bir bühtandır ve asla kabul edilemez. Bu, açıkça hakkı ve hakikati, Kürt ve Alevi kardeşlerimizi istismardır. CHP ve DEM PARTİ’nin Kürt ve Alevi vurgusunu bütünleştirmek için mi, yoksa ayırıştırmak için mi devamlı olarak gündeme getirdiklerini milletimizin maşerî vicdanına havale ediyoruz.

AK PARTİ iktidarları olarak meşruiyet ve özgürlükler temelinde birlik, beraberlik ve bütünlük içerisinde, sessiz devrimleri hayata geçirerek yaşanan sorunları sorun olmaktan çıkardık ve tüm vatandaşlarımızın özgürlüklerini genişlettik. Bunun şahidi 85 milyon halkımızdır; Türk, Kürt, Alevi, Sünni bütün insanlarımızdır. Türkiye Cumhuriyeti yurttaşlarının tümü, istisnasız tümü kanun önünde eşit ve birinci sınıf vatandaşlardır, ötekileştirici ve ayrımcı dil asla ve kata kabul edilemez.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Keşke iktidarda siz olsaydınız da düzeltseydiniz(!)

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Biz daha hiçbir uygulamayı görmedik Kürtler ve Aleviler olarak.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; milletimizin geleceğini tehlikeye atma yolunda maalesef CHP ve DEM arasında bir menfaat sarmalı...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Hangi özgürlüğü tanıdınız bize; dili mi, inancı mı? Hangi özgürlükten söz ediyorsunuz siz?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – ...ve bu nedenle hakikat üzere değil de menfaat üzere bir araya gelme durumu söz konusu. Buradan, yapılan değerlendirmelere ithafen ifade ediyorum ki: Şaşırmayın, aklınızı başınıza alın; Kandil’e ve uzantılarına değil, Diyarbakır, Muş ve Van’da evlat nöbeti tutan annelere, şehadet şerbetini içen Mehmetçik’imizin annelerine selam yollayın.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Açlık grevi için adalet nöbeti tutan annelerin de sesini duyun!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Siz aklınızı başınıza almazsanız, merak etmeyin, 31 Martta milletimiz aklınızı başınıza getirecek, size gereken cevabı en güzel şekilde sandıkta verecek, sandıkta.

Kandil’e ve uzantılarına selam çakmak için 85 milyon insanımızın ve tüm bölge halklarının esenliği ve güvenliği için terörle mücadele tezkerelerine “hayır” diyenlerin, PKK terörünü kınayan, şehitlerimizin ve Mehmetçik’imizin yanında olduğumuzu vurgulayan TBMM ortak bildirisine imza atmaktan kaçanların gerçekleri çarpıtmasına, hadsizliklerine asla müsaade etmeyeceğiz. Tarihin şahitliğinde hatırlatırız ki: Tekirdağ’ın da Trabzon’un da Denizli’nin de Diyarbakır’ın da yiğit evlatları, emperyalistlere de onların aparatlarına da istiklal mücadelemizde geçit vermediği gibi şimdi de geçit vermeyecek Allah’ın izniyle.

HASAN UFUK ÇAKIR (Mersin) – Şehitlere “kelle” diyenleri ne yapacağız, “kelle”?

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) – Bütçeye gel, bütçeye!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; herkes bilsin ki paralel devlet yapılanmalarına asla müsaade etmedik, etmeyeceğiz.

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) – FETÖ! FETÖ!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Yine, herkes bilsin ki çeşitli yaftalamalarla dinimize, diyanetimize, örfümüze, âdetimize, birlik ve beraberliğimize çemkirenlere de meydanı boş bırakmadık, bırakmayacağız.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Partinize güveniyorsanız taşıma oy yapmayın bakalım, görelim. Niye oylarınızı taşıyorsunuz?

HASAN UFUK ÇAKIR (Mersin) – Bütçeden konuş, bütçeden!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Mütedeyyin insanlarımızın hak ve özgürlüklerinin kısıtlanmasına da asla ve kata müsaade etmedik, etmeyeceğiz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Kendinize o kadar güveniyorsanız taşıma oy yapmayın!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Jakoben anlayışla milletimizi rencide eden faşizan yaklaşımlara hiçbir zaman geçit vermedik, vermeyeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, lütfen tamamlayın.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Bize “Bağıra bağıra konuşuyorlar.” diyenler duysun, nasıl bağıryorlar!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Milletimiz müsterih olsun, 81 vilayetimizde, 85 milyon insanımızın tamamının temel hak ve özgürlüklerinin teminatı AK PARTİ’dir, Cumhur İttifakı’dır, bizzat Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’dır.

Evet, sözlerimi şöyle tamamlamak istiyorum: Yaparsa AK PARTİ yapar. Doğru, biz yirmi bir yıldır Türkiye’nin her alanda sıçrama yapması ve şahlanması için gerekli altyapıyı oluşturmuş durumdayız. Türkiye Yüzyılı vizyonu hedeflerimiz doğrultusunda kararlılıkla çalışmalarımızı devam ettirerek Türkiye’nin dünyanın ilk 10 ekonomisinden biri olmasını mutlaka gerçekleştireceğiz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – İşçilerin, emekçilerin maaşını da sıçrattın biraz, asgari ücreti yükseltin, sıçramayı görelim.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Kara paranın ilk 10’una girdiniz, uyuşturucu trafiğinin ilk 10’una girdiniz, kutlu olsun!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, lütfen son sözlerinizi alalım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Altmış dakikaya iki dakika, yirmi dakikaya da iki dakika, nasıl oluyor o?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Bugün nasıl Güney Kore bir başarı örneği olarak gösteriliyorsa gelecekte de Türkiye ekonomisi örnek gösterilecektir. Türk milletinin AK PARTİ iktidarına, Cumhur İttifakı ile tüm bileşenlerine, MHP Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli’ye ve Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’a verdiği destek medyunuşukranla anılacaktır, bundan hiç kimsenin şüphesi olmasın, tarih ve insanlık bunun şahididir.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Seçim hilelerinle mi? Hilelerinle mi?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Bir şey söyleyeyim: Mektup deyince bizim aklımıza, maalesef, büyükelçilere “Gelin, beraberce Türkiye’ye yapılacak hizmetleri engelleyelim.” diyenlerin mektubu geliyor. Biz, bize gönderilen mektubu yaptığımız harekâtlarla, vurduğumuz tokatlarla, şamarlarla tarihin çöp sepetine attık elhamdülillah, hakikat budur.

HASAN UFUK ÇAKIR (Mersin) – Mazota gel, mazota! Gübreye gel! Bütçeden konuş biraz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Biraz da işçilerin, emekçilerin, emeklilerin maaşını konuşun.

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, teşekkür edin lütfen.

Buyurun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Selamlayıp bitiriyorum.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Dört dakika...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Teşekkür için...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Dört dakika verdiniz.

BAŞKAN – Herkese verdim, herkese; eşit, herkese verdim.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Yüzyılı’nın ilk bütçesi olan 2024 yılı bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum. Bu vesileyle, 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin son şeklini alarak...

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – İlk şekliyle geldi, ne son şekli!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – ...Genel Kurula getirilmesinde emeği geçen Plan ve Bütçe Komisyonunun Değerli Başkanı ve üyelerine, Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcımıza, değerli bakanlarımıza, Cumhurbaşkanlığı Strateji Başkanlığımıza ve kamu idarelerinin temsilcilerine teşekkür ediyorum.

Aziz milletimizi ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum, kalın sağlıcakla diyorum.

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, teşekkür ederim.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkanım...

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Sayın Başarır, buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Efendim, kürsüden... Sataşmayla ilgili herhâlde söyleyeceğim hiçbir şey yok.

BAŞKAN – Buyurun...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan, altmış dakikaya iki dakika verdiniz, yirmi dakikaya dört dakika.

BAŞKAN – İki dakika vereceğim, bir dakika ilave edeceğim; İki dakika artı bir dakika.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Hayır, altmış dakikaya da iki dakika verdiniz.

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, hayır Sayın Başkan, orada iki dakika verdiniz, adil değilsiniz.

BAŞKAN – Sayın Başarır, buyurun.

VI.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır’ın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu’nun 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; az önce kürsüye gelen AKP Grup Başkan Vekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu bir cümle kurdu, dedi ki: “Tezkerelere oy vermemek, ‘evet’ oyu vermemek hainliktir.” Doğru mu?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Öyle demedim.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Dediniz.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Öyle demedim.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Dediniz.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bir kere iftira atıyorsunuz, baştan iftira atarak başladınız, baştan iftira atarak başladınız! Bakın, demedim.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Şimdi, AKP 2001’de kuruldu ve AKP Grubu kurulduğunda bu Meclise Afganistan ve Kuzey Irak tezkereleri geldi. Kuzey Irak tezkeresi PKK’yla mücadele açısından önemliydi. O tarihi hatırlar mısınız, bilmem; ülkede sıfır terör vardı. 1999, 2000, 2001’de toplam 13 evladımızı şehit vermiştik. Şimdi sana soruyorum: O gün AKP Grubu ne oyu verdi?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ret!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Grup Başkan Vekili Salih Kapusuz ve Bülent Arınç konuştu, “ret” oyu verdi. Hain misiniz o zaman soruyorum? (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Şimdi, döneme göre, zamana göre konuşmayın. Bu güzel ülkeyi sıfır terörle aldınız; tabii ki anlıyorum, o gün “hayır” vermek istediniz. 2002’den sonra yarattığınız terör canavarıyla, PKK dâhil olmak üzere ülkeyi tehdit eder hâle geldiniz ve şimdi yarattığınız terör canavarıyla daha dün 12 evladımızı şehit veriyoruz. Cenazeler tabuttayken, camideyken adamlarınızı, milletvekili adaylarınızı yolluyorsunuz provokasyona. Ya, yazıklar olsun, yazıklar olsun! (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Başarır, lütfen tamamlayın.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Bitiriyorum.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) – PKK’ya söyle!

İSMAİL ERDEM (İstanbul) – İfadene dikkat et!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Bakın, bir kez daha buradan okuyorum, Manisa şehidimiz...

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Kim konuşuyor, kim?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Amca konuşuyor, Sayın Genel Başkanımız Özgür Özel için “Protestoların ailemizle ilgisi olamaz. Özgür Bey bizim ve ailenin çocuğudur, Manisa’nın çocuğudur. Biz onunla gurur duyarız.” diyor.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Kim diyor onu, kim?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Ya “Yalan söylüyor.” dediğin şehit babası; Allah seni kahretsin! Başka bir şey söylemiyorum.

KAYHAN TÜRKMENOĞLU (Van) – Allah senden korusun! Terbiyesiz!

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) – AKP milletvekili aday adayı kişi Gaziantep’te provokasyon yapıyor! Afişleri var, resimleri var; AKP milletvekili aday adayı.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Sayın Başkan...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Şahin, buyurun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Söz vereceğim, bir dakika...

Sayın Şahin, buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – 12 şehidin iktidardan hesabı sorulmasın diye burada neler söylüyor.

2.- İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin’in, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu’nun 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Saadet Partisine satışması nedeniyle konuşması

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Tabii, tam da Meclise bir ağırlık çöktüğü bir anda, uykuların geldiği bir anda Sayın Akbaşıoğlu öyle bir yüksek ses tonuyla konuştu ki Meclisin uykusunu dağıttı. Bu açıdan olumlu ancak Sayın Akbaşıoğlu, biz sesinizi değil, sözünüzü yükseltmenizi beklerdik.

Şimdi, öyle bir şey söyledi ki “Ne saadet gelir ne de gelecek vadedilir...” gibi bize doğrudan sataştı. Sizin bu siyaset tarzınızla, bu yola devam ediş tarzınızla bu millet ne saadet bulur ne de gelecek bulur, bunu özellikle paylaşmak istiyorum.

Şimdi, değerli milletvekilleri; bakın, biz isterdik ki burada bütçeyi konuşsun, bütçe haricinde her şeyi konuştu; isterdik ki Türkiye’nin büyümesini konuşsun çünkü büyüyecek bir şey bulamayınca mecburen böyle şeylere başvurmak zorunda kaldı. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız geçen gün söyledi “İstikrarla büyüyörüz.” dedi. Arkadaşlar, istihdamla, yatırımla, üretimle büyümüyörüz, borçlanarak büyüyörüz. Bu bütçeyle memur büyümüyör, emekli büyümüyör, gariban vatandaş büyümüyör; bu insanlar artık ev alamıyor, bırakın ev almayı, kirasını bile ödeyemiyor. İsterdik ki Sayın Akbaşıoğlu bununla ilgili bir şey konuşsun, bunları konuşamadığı için geldi, burada demagoji yaptı, geçti. Değerli milletvekilleri, dinleyin, bakın, çok önemli bir şey söyleyeceğim: Dünyanın her yerinde muhalefet iktidara sataşır, Türkiye’de iktidar muhalefete sataşır.

İSMAİL ERDEM (İstanbul) – Çünkü muhalefet yalan konuşuyor, muhalefet.

MUSTAFA VARANK (Bursa) – Siyaset meydanı burası.

İSA MESİH ŞAHİN (Devamlı) - Sayın Akbaşıoğlu, seçim geçti, gitti, vatandaş size yeniden yetki verdi.

Bakın, Mevlâna Hazretleri’nin deyimiyle de “Dün dün de kaldı cancağızım, artık yeni şeyler söyleme zamanı.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

REFİK ÖZEN (Bursa) – Keşke muhalefet olsa da sataşsa...

BAŞKAN – Sayın Şahin, lütfen tamamlayın.

İSA MESİH ŞAHİN (Devamlı) – Yeni şeyler muhalefete sataşmak değildir. Yeni şeyler nedir biliyor musunuz? Biz isterdik ki burada liyakatli bir sistemi konuşun; biz isterdik ki burada, hukukçusunuz, adalet sorunuyla ilgili iki cümle laf edin; biz isterdik ki burada, aylardır sesleniyoruz, mülakatı kaldırarak mısınız, sözünüzü tutacak mısınız, yoksa bu sözü yutacak mısınız; bununla ilgili bir şey söylemenizi isterdik.

Değerli milletvekilleri, ya iş yapın ya da demagoji yapmayın. Burada Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, Hazine ve Maliye Bakanı, Türkiye’yi normalleştirmek için adımlar atıyor, Türkiye’yi rasyonel bir zemine döndürmek için adımlar atıyor; orada siyaset kurumu olarak sizin yardımcı olmanız gerekir. Bu siyaset tarzıyla yardımcı olamazsınız, bu siyaset tarzıyla Hazine ve Maliye Bakanına ancak ayak bağı olursunuz. Türkiye’de siyasetin iklimini normalleştirmeden, siyasetin dilini normalleştirmeden hiçbir şeyi düzeltemeyiz diyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Şahin, teşekkür ediyorum..

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Oluç, buyurun.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) – Aynı sataşma DEVA Partisi için de yapılmıştı. Biz de cevap vermek istiyoruz.

Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Oluç.

3.- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisine sataşması nedeniyle konuşması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, Sayın Akbaşıoğlu bayağı pembe bir tablo çizdi, yabancı birileri olsa anlatsanız belki inanırlardı ama hani biz bunları yutmuyoruz, onu söyleyeyim size. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Şimdi, birincisi bu eşitlik meselesi. Bakın, ben size birkaç tane harita göstereyim. İşsizlik oranının en yüksek olduğu yer neresi, görüyor musunuz bu bölgeyi; işsizlik oranı... Bu, işsizlik haritası... İl bazında gayrisafi yurt içi hasılanın, kişi başına düşen gelirin en düşük olduğu iller neresi, görüyor musunuz; işsizlik, gayrisafi yurt içi hasıla... Bu, uzman hekim sayısı, kişi başına en az uzman hekimin düştüğü, kişi başına en az eczacının düştüğü... Daha çok örnek verebilirim: Gelir dağılımı adaletsizliğinin en yüksek olduğu, genç işsizliğin en yüksek olduğu... Bunlar sadece ekonomik veriler, ne eşitliğinden bahsediyorsunuz siz? Bölgesel eşitsizlik çok almış yürümüş, kürdistan coğrafyası eşitsizlik altında inim inim iniyor, siz burada eşitlik anlatıyorsunuz. (AK PARTİ sıralarından gürültüler) Geçin onu, geçin.

İkincisi, siyasal ve hukuki anlamdaki eşitsizlikleri anlatmakla burada saatlerce zaman geçiririz. Ben bugün kapanış konuşmasında bunları anlattım; siz bahçede dolaşacağınıza gelip burada dinleseydiniz benim konuşmamı, anladınız eşitsizliklerin nasıl olduğunu. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Suçlu olunca böyle bağırıyorsunuz.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Devamla) – Şimdi, ikincisi, bakın, “ayrımcılık” diyorsunuz ya, bizim derdimiz ayrımcılık değil, bizim derdimiz ayırıştırmak değil; bizim derdimiz bütünleştirmek, eşitlik içinde, özgürlük için... (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – “Eşitlik” deyince adaletiniz bitiyor galiba.

BAŞKAN – Sayın Oluç, lütfen tamamlayın.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Devamla) – Eşitlik ve özgürlük içinde bütünleştirmek ayrımcılık değil, bunu tekrar söylemiş olayım. Bu ülkedeki, bu topraklardaki bütün farklı kimliklerin, kültürlerin, ana dillerin, inançların eşit ve özgür bir şekilde bir arada yaşamasını savunuyoruz, bunun için mücadele ediyoruz. Ayırıştıran sizsiniz esas itibarıyla, ayrımcılık yapan sizsiniz esas itibarıyla. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Son bir cümle de Demirtaş'la ilgili söyleyeyim, ortada kalmasın: Demirtaş'ın da annesi ve babası ve milyonlarca beyaz tülbentli Kürt anası Selahattin Demirtaş'ı hukuksuz ve haksız yere hapiste tutanlara haklarını helal etmiyor; hem de her gün bunu söylüyorlar, her gün. (AK PARTİ, CHP ve DEM PARTİ sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

MUHAMMET EMİN AKBAŞIOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri...

MUHAMMET EMİN AKBAŞIOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, bir dakika izin verir misiniz...

(AK PARTİ, CHP ve DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARİ (Devam)

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın, İç Tüzük'ün 161'inci maddesinin (3)'üncü fıkrasında Türkiye Cumhuriyeti'nin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü esasında Anayasa'da düzenlenen idari yapısına aykırı tanımlamalar yapmak yasaklandığından herkesin bu hususa uygun değerlendirme yapması gerektiğine ilişkin konuşması

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, İç Tüzük'ün 161'inci maddesinin (3)'üncü fıkrasında Türkiye Cumhuriyeti'nin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü esasında Anayasa'da düzenlenen idari yapısına aykırı tanımlamalar yapmak yasaklanmıştır, ayrıca yaptırıma da bağlanmıştır. Bu nedenle, bu hususu Genel Kuruldaki herkese bir uyarı olarak söylüyorum. İç Tüzük'ün 161'inci maddesinin bundan sonraki süreçte uygulanması gibi bir durum gündeme gelebilir. Herkesin Türkiye'nin idari yapısına uygun, Anayasa'mıza uygun bir değerlendirme yapması önemli.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ha, Mecliste yasak, sokakta serbest, öyle mi? Erdoğan'a serbest, bize yasak, öyle mi? Binali Yıldırım'a serbest, bize yasak, öyle mi?

BAŞKAN – İç Tüzük'ün 161'inci maddesini herkesin açıp okumasını istiyorum ve bu hususa da herkesin saygı gösterip buna göre Genel Kurulda hitap etmesini tekrar rica ediyorum.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Coğrafyaya düşmanlık yapıyorsunuz, saygısızlık yapıyorsunuz! Böyleyince de İç Tüzük...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Bunu kabul etmiyoruz!

BAŞKAN – Ve bundan sonraki dönemde bu hususun ayrıca değerlendirileceğini buradan bir kez daha ifade etmek isterim.

Sayın Akbaşıoğlu, buyurun. (CHP, DEM PARTİ ve Saadet Partisi sıralarından gürültüler)

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Başkanım, niye söz istiyor, önce... Sayın Başkanım, neden söz istiyor?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – 3 Grup Başkan Vekili sataştı.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkan, bize vermediniz az önce.

BAŞKAN – Bir dakika değerli arkadaşlar, bir dakika...

Şimdi, siz söz istediniz verdim, şimdi Sayın Akbaşıoğlu da söz istiyor sataşmadan...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Az önce de böyle oldu.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) – Sayın Başkan, DEVA'ya söz vermediniz, adil davranın.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – İkinci kere istiyor.

BAŞKAN – İki defa söz vermedim ona.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Hayır, ikinci kere veriyorsunuz.

BAŞKAN – Kürsüden konuştu ama şimdi sataşmadan söz istiyor kendisi.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Bana da vardı sataşma.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – 3 Grup Başkan Vekili doğrudan sataştığı için...

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, buyurun.

CEM AVŞAR (Tekirdağ) – Sayın Başkan, DEVA'ya söz vermeniz lazım DEVA'ya; DEVA'ya sataşma var. Adaletiniz bu mu!

VI.- SATAŞMALAR İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

4.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır, İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin ile Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un sataşma nedeniyle yaptıkları konuşmaları sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine ve şahsına sataşması nedeniyle konuşması

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Tabii, 3 ayrı Grup Başkan Vekilinden sataşma var.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Sataşmadık ya, kendisi sataştı, cevap verdik.

BAŞKAN – Lütfen yeni bir sataşmaya fırsat vermeyelim.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) - Bu konuda süre noktasında bir tolerans istirham ediyorum. Sataşmadan doğruları anlatacağım.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Tabii, sana sekiz saat süre verelim!

BAŞKAN – Süre eşit, şey yok; herkese eşit, size de eşit.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Bir kere sataşmayla ilgili... Benim demediğim bir kelimeyi dedim diye, aslında bir yönüyle bana iftirayla söz alındı ve başlandı.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Niye? Siz iftira atıyorsunuz ama rahat rahat! Siz iftira atıyorsunuz her konuşmanızda! Size iftira edilince mi böyle oluyor?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Burada bak, ne demişim: “Önce Kandil’in talebi doğrultusunda terörle mücadele tezkerelerine ‘hayır’ dediler, sonra şehitlerimizle ve Mehmetçiklerimizle birlikte olduğumuzun vurgulandığı TBMM ortak bildirisine imza atmaktan çekindiler. Kimden çekiniyorsunuz, kimden korkuyorsunuz?” (CHP ve DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Siz “savaş” dediniz, bir “barış” dedik!

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – Biz insanlar ölmesin diye “hayır” dedik, çarpıtma!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Bunu söyleyeyim. Şunu ifade edeyim: Bakın, Madımak olaylarında, Başbağlar katliamında, onlarca, yüzlerce Mehmetçik'imizin şehit edildiği 90'larda siz iktidarda değil miydiniz? Uğur Mumcu'nun katillerini adalete teslim ettiniz mi?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Suruç ve Ankara katliamında AKP iktidardaydı, 33 insanı katlettiniz göz göre göre!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Yoksa ezanı Muhammedîler okunurken hakaret ederek farklı adresler gösterenleri kışkırttınız mı, bunların her biri yaşanan gerçekler değil mi?

Tabii, o gün, yine, suçladıklarınızla, Stockholm sendromu içerisinde, celladına âşık olma pozisyonunda menfaat birlikteliği içerisinde olabilirsiniz. Bütün bunları milletimiz mâserî vicdanında en güzel şekilde değerlendirecektir.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Size de sorarlar, size de sorarlar!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Şunu ifade edeyim: Asla ve kata AK PARTİ Kürt düşmanı değildir ve olamaz; AK PARTİ Kürt dostudur...

AYTEN KORDU (Tunceli) – Siz Kürt düşmanısınız, Kürt!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – ...Türk dostudur, Arap dostudur, Alevi, Sünni...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Lütfen tamamlayın.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Onun için mi “terörist” diyorsunuz?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Vallahi, biz görmedik daha dostluğunuzu!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – AK PARTİ 85 milyon insanımızın dostudur. Türk’üyle, Kürt’üyle, Alevi’siyle, Sünni’siyle hep biriz ve beraberiz, herkesin yanındayız; bunu ifade etmek isterim.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Kürtlerin, Alevilerin dostu değilsiniz.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Roboski’yi unutmayın, Roboski hâlâ... Yakında Roboski’nin yıl dönümü var, failler aydınlatılmadı! Roboski katliamını hatırlayın, Roboski!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Değerli Cumhurbaşkanı Yardımcımız ve Bakanlarımız teknik bilgileri verdiler zaten ama haksız, yalan dolanla iftiralara muhatap olan on beş günlük değerlendirmeler içerisinde bunlara dair sosyal ve siyasal değerlendirmelerimizi de ortaya koymak zarureti vardı. (DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Kim iftira attı?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Bak, bizi biz neyin peşindeyiz? PKK niye Mehmetçik’imize saldırıyor, niye? Türkiye’nin merkezinde olduğu Zengezur Koridoru ve Basra Körfezi’ne, İskenderun Körfezi’ne, Hazar Denizi’ne, Karadeniz’e, Ege’ye, Akdeniz’e bağlayacak olan kalkınma yolunu iptal etmek için...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – O sizin servetiniz mi? Halkın servetini çalışıyorsunuz!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Bitiriyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) – Sayın Başkan...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ya, biraz işçilerden, emekçilerden, emeklilerden konuş! Asgari ücreti kaç lira yapacaksınız?

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Ekmen...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – İnsanlar açlıktan ölüyor, işsizlikten ölüyor!

BAŞKAN – Bir dakika, değerli arkadaşlar...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – İntihar ediyorlar!

BAŞKAN – Bak, izin verin, bir müsaade buyurun. Biz burayı düzenli ve sükûnet içerisinde yönetmek için uğraşıyoruz...

SÜMEYYE BOZ (Muş) – O zaman tarafsızlığa çağırıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Ama Genel Kuruldaki değerli arkadaşlarımız da bize yardımcı olmadılar.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ama Başkan, tarafsız ol biraz.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Tarafsız olun, tarafsız.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Ekmen, buyurun, nedir sizin talebiniz?

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) – Sayın Başkanım, Sayın Grup Başkan Vekili aynı cümlede partimize de satışmada bulunmuştur, bu gerekçeyle Saadet Partisine söz verdiniz, hiç olmazsa uygulamanın birliği anlamında partimizin de kısa bir...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Ekmen.

Lütfen yeni tartışmalara mahal vermeyelim.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Başkanım, ne dedi de satıştı, ne dedi?

BAŞKAN – Buyurun, siz Genel Kurula hitap edin.

5.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşması sırasında DEVA Partisine satışması nedeniyle konuşması

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) – Sayın Başkan, değerli Genel Kurul üyeleri; bugün biz burada bütçeyi konuşuyoruz. Bütçe demek, iktidar partisinin milletimize sunduğu vizyonu ortaya koyması demektir. Bütçe demek, muhalefetin bu vizyona katkıda bulunması demektir. Sayın Grup Başkan Vekili söz aldı. Sözünün tamamına geriye dönüp baktığımızda “Bütçeye dair ne dedi?” dersiniz, içinden cimbızla bir kelime çekip şu ifade edildi diyemeyiz. Üç kelimeyle bu konuşmayı özetleyin dersiniz, hamaset, hamaset, hamaset deriz. Tabii ki hamaset yapmanın da yeri var.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Hakikat, hakikat, hakikat.

MEHMET EMİN EKMEN (Devamla) – Buyurun, muhalefet partilerinin talebi var, son terör saldırısıyla ilgili kapalı da olsa bir özel oturum yapalım, terörle mücadeleyi konuşalım, operasyonel hataları konuşalım, bu işlerin niçin buraya vardığını, buradan dönüş olup olamayacağını konuşalım ama yok.

Şimdi, Sayın Grup Başkan Vekili, elbette 7.500 lira maaş alıp 8 bin lira kira ödeyen ama Sayın Cumhurbaşkanına ulaşamayan emekliler hakkında konuşamazdı. Sayın Grup Başkan Vekili intihar eden öğrenciler hakkında da konuşamazdı. Sayın Grup Başkan Vekili Mersin’de, Adana’da bahçede kalmış narenciye hakkında konuşamazdı.

ORHAN SÜMER (Adana) – Bravo.

MEHMET EMİN EKMEN (Devamla) – Ama kendisi bir hukukçu, şu iki konuda konuşabilirdi: Birincisi, Hâkimler Savcılar Kurulu rüşvet iddiaları nedeniyle kararname yayınladı. Arkadaşlar, rüşvet almanın suçu yer değişikliği. Hukuk devletinin geldiği nokta bu. Bizzat AK PARTİ’li dostlarımızın da içinde olduğu avukat arkadaşlar İsrail’in savaş suçları aleyhine suç duyurusunda bulundular. Buradan Uluslararası Ceza Mahkemesine heyet gönderiyorsunuz ama Adalet Bakanı bir savcıya bu suçların soruşturulması için talimat dahi vermiyor. Bir hukukçu olan Sayın Grup Başkan Vekili hiç olmazsa yargıdaki kokuşma ve İsrail mevzusunda konuşabilirdi, bunlar hakkında da konuşamadı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Satışma ne, satışma; onu anlayamadık.

BAŞKAN – Lütfen tamamlayın, lütfen.

MEHMET EMİN EKMEK (Devamla) – Ne hakkında konuşuyor? “Bu millete sizden deva olmaz...” Bu millete bizden deva olup olmayacağını en iyi sizin takip ettiğinizi, Külliye’deki çalışma gruplarının eylem planlarımızı didik didik okuduğunu biz de biliyoruz, bürokratlarınız da biliyor.

MUSTAFA VARANK (Bursa) – Kendi adınıza seçime girin, kendi başınıza seçime girmiyorsunuz.

MEHMET EMİN EKMEK (Devamla) – Hiç merak etmeyin, bizim bir derdimiz yok, ortaya ürünü mü koyuyoruz, sizin de faydalanmanızdan memnun kalıyoruz ama bütçe konuşmaları hamaset yeri değildir, satış yeri değildir; milletin derdine gerçek anlamda deva olma yeridir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Alan, buyurun, ne için söz istediniz?

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Ben satışla ilgili yerimden söz istedim.

BAŞKAN – Buyurun, buyurun.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Ne satış? Kim satış? Sayın Alan?

BAŞKAN – Arkadaşlar, satışlar böyle devam ederse... Sonra da şikâyet etmeyeceksiniz... Hem satış ondan sonra da şikâyet etmeyin.

6.- İstanbul Milletvekili Nurettin Alan’ın, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır’ın satış nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına satış nedeniyle konuşması

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; biraz önce...

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Kim satış?

NURETTİN ALAN (Devamla) – Ben söyleyeceğim kim satış...

BAŞKAN – Sayın Alan, lütfen yeni bir tartışmaya mahal vermeden...

Buyurun.

NURETTİN ALAN (Devamla) – Tamam efendim.

Biraz önce CHP Grup Başkan Vekili Sayın Mahir Başarır konuşma yaparken...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Ali Mahir Başarır...

NURETTİN ALAN (Devamla) – ...orada -bir babanın- tam kimin olduğunu anlamadığım bir mesaj okudu...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Anlamadan niye laf atıyorsun?

NURETTİN ALAN (Devamla) – Bir dakika efendim...

...ben de “Mesaj kimin?” diye yerimden sordum, “Kimin mesajı?” diye gerçekten de anlamadığım için sordum ama Sayın Grup Başkan Vekili öyle hızını almış ki hiç bizi dinlemeden “Sen böyle diyorsun, ediyorsun, Allah seni kahretsin.” vesaire gibi Meclisimize yakışmayacak, kendisine, Grup Başkan Vekiliğine, olgun siyasetçiliğine yakışmayacak bir sözü benim gibi yeni bir milletvekiline sarf etti. Bu nedenle söz almış bulunuyorum.

Şimdi, ben orada sadece “Kimmiş?” dedim. Onun için şunu söylemek istiyorum: Teröre “Allah seni kahretsin.” diyemeyenler gelip Mecliste burada bize söylüyorlar. Ben de ona diyorum ki Allah seni ıslah etsin, Allah sizi ıslah etsin.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından gürültüler)

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Ya, geçin şu basit konuşmalarınızı ya!

HASAN UFUK ÇAKIR (Mersin) – Şehide “kelle” dediniz, “kelle” be! Ne konuşuyorsun oradan!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Bir dakika Sayın Başarır...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – İki tane sataşma var. Bir, Uğur Mumcu’yla ilgili sataşma var; iki...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Adalet istiyoruz, adalet! Ayrımcılığa hayır, ayrımcı davranmayacaksınız!

BAŞKAN - Arkadaşlar, bir dakika... Ben Sayın Başarır’ı duyamıyorum... Eğer izin vererseniz Sayın Başarır’ın ne dediğini anlayacağım, ona göre bir karar vereceğim.

Sayın Başarır, buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Bir, grubumuza Uğur Mumcu cinayetiyle ilgili bir soru sordu, açık sataşma var. İki, konuşmacı zaten...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan, sonra ben de...

BAŞKAN – Evet, buyurun.

7.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır’ın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu’nun sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine ve İstanbul Milletvekili Nurettin Alan’ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Şimdi...

(AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN – Evet, değerli milletvekilleri, lütfen kürsüdeki hatibi dinleyelim. Aksi takdirde, kendi konuşmalarımızdan buradaki meram anlaşılamıyor. Sayın Günaydın, uyarır mısınız arkadaşlarımızı... Sayın Zengin, siz de arkadaşlarımızı uyarın... Lütfen vekillerimizi uyarın.

Değerli arkadaşlar...

Sayın Başarır, siz buyurun efendim, Genel Kurula buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Şimdi, öncelikle, ben Akbaşıoğlu’nun tezkerelerle ilgili söylediğinde bir itiraf görüyorum. Biz tezkerelerin kendi hür irademizle bazılarını “hayır” dedik -özellikle Irak tezkeresine yıllar önce kendi milletvekilleriniz de söyledi, “hayır” dedi- bundan da onur duyarız ama siz 2001’de, 2002’de “hayır” dediğiniz tezkerelere Kandil’den talimat aldığımızı burada itiraf ettiniz; bu bir. (AK PARTİ sıralarından gürültüler) İki, bir şey daha söylediniz “PKK niye Mehmetçik’imize saldırıyor?” dediniz. Evet, çok güzel bir soru. Biz de aslında aynı soruyu sorduk dün: PKK niye Mehmetçik’imize saldırıyor? Siz basiretsiz bir iktidar olduğunuz için saldırıyor. Ülkeyi, sınırları bu hâle getirdiğiniz için saldırıyor. Çözüm mahkemeleri yüzünden saldırıyor. (AK PARTİ sıralarından gürültüler) Bu ülkenin generallerini Balyoz’da, Ergenekon’da FETÖ’yle birlikte cezaevlerinde çürüttüğünüz için saldırıyor.

İSMAİL ERDEM (İstanbul) – PKK senin devletine, milletine...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Tek sorumlusu sizsiniz.

İSMAİL ERDEM (İstanbul) – PKK senin devletine, milletine bayrağına saldırıyor.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Değerli, yeni milletvekili arkadaşım, ben sana da bir cevap vereyim.

İSMAİL ERDEM (İstanbul) – Neye cevap veriyorsun, ay yıldızlı bayrağa saldırıyor; PKK ay yıldızlı bayrağa saldırıyor.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Ben, ben...

Sen bence Belediye Başkanlığına devam et.

İSMAİL ERDEM (İstanbul) – Devletine, milletine saldırıyor, vatanına saldırıyor.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Değerli arkadaşım, ben sizin adınızı bilmiyorum. Adınızı biliyor muyum? Bilmiyorum.

BAŞKAN – Sayın Başarır, Genel Kurula hitap edin.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Ben sizin adınızı da anmadım. Şehit amcasının Genel Başkanımızla ilgili söylediği cümleleri anlatırken oradan biri “Yalan söylüyor.” dedi.

RUKEN KILERCİ (Ağrı) – Hani babaydı, amca...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Ben de seni Allah kahretsin dedim, çıktın cevap verdin ama ben de diyorum ki: Gerçekten, Allah sizi bildiği gibi yapsın. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

RUKEN KILERCİ (Ağrı) – Hani babaydı, niye amca oldu o? Yarın da dayısı mı olacak, ne olacak?

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, tartışmalarımızı makul ve Meclisin mehabetine uygun bir seviyede yürütmemiz milletimize olan saygımızdandır. Buna her hatibin riayet etmesini özellikle istirham ediyorum.

Sayın Güler, buyurun.

8.- Sivas Milletvekili Abdullah Güler'in, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması

ABDULLAH GÜLER (Sivas) – Değerli Başkanım, saygıdeğer milletvekilleri; şimdi, biraz önce, Ali Mahir Bey, 2003 yılında Meclis'te görüşmeleri yapılan...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – 2001.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) – Tamam, 2001 yılında AK PARTİ yoktu arkadaşlar.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Kurulduktan sonra grup kurmadınız mı?

ABDULLAH GÜLER (Devamla) – 2001 yılında AK PARTİ yoktu, arkadaşlar karıştırıyorsunuz.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Seçimlerden evvel grubunuz vardı, hatırlayın, hatırlayın. Kendi tarihini bilmiyorsanız biz öğretelim.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) – Bakın, ben size sadece şunu söyleyeyim: PKK ve arkasındaki YPG/PYD niye saldırıyor biliyor musunuz arkadaşlar?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Grup Başkan Vekiliniz Salih Kapusuz'du, Bülent Arınç'tı.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) – Seçimlerden önce onların “elebaşı” dediğimiz ve emperyalistlerin, emperyalist devletlerin uşağı olarak yetiştirilmiş, ismini anmak istemiyorum...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Yo, görüşüyorsunuz sürekli.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) – Belki Kalkan'dır soyadı, belki Karayılan'dır, çıyanbaşdır; önemli değil. Aynen basına yansıdığı için şunu söylüyorum: “Eğer 14 Mayıs ve 28 Mayıs seçimlerinde Cumhur İttifakı kazanırsa PKK bitecek, bize sıkılan kurşun olacak.” dedi.

MUSTAFA VARANK (Bursa) – Aynen.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) – On beş gün önce de şöyle açıklama yapmıştı...

MURAT EMİR (Ankara) – Montaj o, montaj... İtiraf etti...

ABDULLAH GÜLER (Devamla) – ...yine o “çıyanbaşı” denen alçak terör örgütünün liderleri dedi ki: “Biz aslında Türkiye’yle uzlaşmak istedik, konuşmak istedik ama malum bazı devletler var, o devletler bizlere baskı kuruyor, ‘Saldırın, Türkiye’ye huzur vermeyin. Askerine, polisine saldırın ve şehit edin.’ Biz bu manada büyük bir tehdit altındayız.” diyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayalım.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Değerli arkadaşlar, bu kutsal mekân altında, Gazi Meclisimizde terör yapılanmasına karşı bizim birlik, beraberlik içerisinde ortak hareket etmemiz gerekiyor. CHP’siyle, AK PARTİ’siyle, Saadet Partisiyle, İYİ Partiyle -hiç fark etmez- DEM PARTİ’yle omuz omuza, şiddet ve terör noktasında çok iyi, net, açık bir duruş sergilememiz gerekiyor bütün dünyaya.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Bizim duruşumuz belli, çözüm ve barış duruşu.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Bakın, değerli arkadaşlar, önümüzdeki dönem küresel manada bütün dünyanın yeniden şekillendiği bir dönem. Bu topraklar Kürt’üyle, Çerkez’iyle, Türk’üyle kardeşler topluluğunun topraklarıdır.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ama AKP’nin Kürt’ü olursan, AKP’nin Alevi’si olursan kardeş olunuyor, öbür türlü olunmuyor.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Bu topraklara ait değerleri temsil edeceğiz, asla Amerika’nın, AB’nin, diğer devletlerin küresel manada hesaplarına hizmet etmeyeceğiz; kardeşlik hukukumuzu her yerde her daim devam ettireceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Güler, teşekkür ediyorum.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Tamam, gelin barışı konuşalım. Öyle parmak sallayarak olmuyor.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Bizim 85 milyonluk aziz milletimize yönelecek her türlü tehdide, her türlü saldırıya, her türlü şiddete karşı en üst seviyede büyük bir kararlılıkla bu mücadeleyi devam ettireceğimizi de ifade etmek istiyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Güler.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Danış Beştaş...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan, Sayın Akbaşıoğlu’nun tezkereye “Hayır.” diyenleri suçlayan diline karşı... Sataşma var.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Suçlayan falan değil, tespitte bulunduk. Konuşuldu zaten, tespitte bulunduk.

BAŞKAN – Evet, Sayın Danış Beştaş, buyurun ama bu tartışmayı burada noktalayacağız yoksa Genel Kurulu biz tamamlayamayız. Lütfen yeni bir tartışmaya, sataşmaya mahal vermeyelim.

Buyurun.

9.- *Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş’ın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu’nun sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisine sataşması nedeniyle konuşması*

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; doğrusu biz de tartışmak istemiyoruz. Bugün 15’inci gün ve çok yoğun bir mesai yürüttük. Ama bugün Sayın

Zengin’le başlayan Akbaşoğlu’yla devam eden konuşmalarda gördük ki dışarıda başka bir hava var şu anda, maalesef acı birkaç gün geçiriyoruz ve bunun üzerinden siyaset yapılıyor; biz bunu reddediyoruz. Konuşmamda da söyledim, dün ben iktidarın bütün kanallarını izledim -ismini vermeyeyim, propagandaya girer- bir kanalı saat bir buçuğa kadar izledim, hakikaten çıldırmamak elde değil; aynı görüntü en az 15 kere verildi, askerlerin işte kış koşulları, işte o sözleri yani o haberler ve bir propaganda hâli var. Ya, ölümün propagandası olur mu? Olmaz.

MUSTAFA VARANK (Bursa) – Şehitlerimizi anıyor.

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) – Sizin çocuklarınız bedelli yapıyor ya askerliğini!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Ben Sayın Zengin’e de Akbaşoğlu’na da onlara uygun cevap vereyim derdinde değilim. Bizim buradan, Eş Genel Başkanımız Sayın Tuncer Bakırhan başta olmak üzere, neredeyse linç edilmeyenimiz kalmadı; grup olarak, parti olarak, işte hedef gösterilen... Biz dün kongrelerimizi erteledik, sırf bu yangına yani bu oluşturulan havaya şey yapmayalım diye. Hani bu havayı biliyoruz, daha önceden tanıyoruz bu havayı. Biz barışı savunan bir partiyiz.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) – Biz de öyleyiz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Çözümü savunan bir partiyiz ve kıyamet de kopsa, ne olursa olsun diyalogu her zaman savunduk, her zaman. Çözüm sürecinin arkasında dün de bugün de yarın da duracağız ve talebimiz, isteğimiz, mücadelemiz tam da -Sayın Güler de biraz temas etti- kardeşlik hukukunu, eşitlik hukukunu tesis etmektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Danış Beştaş, lütfen tamamlayın.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Bunun yolu, asla çatışma ve şiddet değildir, bizim görevimiz çatışmaları ve şiddeti sona erdirmektir. Biraz önce söyledim, yine söylüyorum, biz tezkereye “Hayır.” dedik her zaman, Libya’ya da, Suriye’ye de, Irak’a da, diğerine de. Niye “Hayır.” diyoruz? Çünkü biz dış politikanın diplomatik görüşmelerle, diplomasiyle, barış üzerine yürütülmesini savunan bir partiyiz. İlkelerimizden hiç taviz vermedik ama bu meseleyi toplumun bir kesimine alkışlatarak, ölümü kutsayarak, işte, ailelere “Ne kadar iyi evlatlar yetiştirmişsiniz.” diyerek değil. İddia etmiyorum, bir anne olarak inanıyorum, yeryüzünde hiçbir anne çocuğunun ölümünün karşısında acı çekmeden duramaz; bu, dünyanın en büyük acısıdır. Bu acıyı güzellemeyelim, buna üzülelim.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) – Biz de aynı şeyi söylüyoruz, üzülelim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Neden görevimizi yapmadık diye acı çektiğimizde buna üzülelim.

Teşekkür ederim.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkanım, kayıtlara girmesi açısından söylüyorum...

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) – Her muhalefetten sonra söz veriyorsunuz!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Söz hakkınızı kullandınız, adalet istiyoruz, ayrımcılık istemiyoruz!

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Ya, yeter artık!

BAŞKAN – Sayın Akbaşoğlu...

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Sayın Akbaşoğlu, yeter ya! Bu kadar gerdiniz zaten...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkanım, kayıtlara girmesi açısından. Her 2 Grup Başkan Vekili de PKK’ya...

BAŞKAN - Sayın Akbaşıoğlu...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Her 2 Grup Başkan Vekili de PKK'ya söz söyleyeceğine, iktidara söz söylemek durumunda kalmışlardır.

BAŞKAN - Sayın Akbaşıoğlu, teşekkür ediyorum.

Burada bir nokta koyacağımı söyledim, o yüzden, izin verin.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Artık bir şey yok, sataşma falan yok, bundan sonrası istismara girer.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Kardeşliği ve acıyı paylaşmaya davetimizi onların da paylaşmasını istiyorum.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Yarım saatimizi aldınız ya! Yarım saatimizi aldınız!

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (Devam)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (Devam)

BAŞKAN – Şimdi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına üçüncü söz, Grup Başkan Vekili ve Gaziantep Milletvekili Sayın Abdulhamit Gül'e aittir.

Sayın Gül, buyurun

Süreniz yirmi dakikadır.

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) – Sen bari bütçeden konuş, lütfen ya.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) – Sanki siz hep bütçe konuştunuz. Bir ton saldırı var, hayret bir şey ya!

AK PARTİ GRUBU ADINA ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime öncelikle terör örgütü PKK'nın hain saldırısı sonucu şehit olan kahraman Mehmetçiklerimizi rahmetle, minnetle yâd ederek başlıyorum. Ailelerine, sevenlerine, yakınlarına başsağlığı diliyorum. Milletimizin başı sağ olsun.

Bugün 25 Aralık Gaziantep'imizin Kurtuluş Günü. Yüz iki yıl önceki millî mücadelenin kahramanları, cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarını, tüm şehitlerimizi rahmetle, minnetle yâd ediyoruz, gazilerimize de şükranlarımızı sunuyoruz. Atalarımızın, cetlerimizin emaneti vatanımızı kıyamete kadar bağımsız bir şekilde korumaya devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 merkezî yönetim bütçe görüşmeleri nedeniyle AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Türkiye Yüzyılı'nın ilk bütçesini yapıyoruz, ülkemiz için hayırlı olsun. Daha da önemlisi, sandıkta bu bütçeyi yapma yetkisini bizlere veren bu aziz milletimize, bu yetkiyi veren milletimize şükranlarımızı, minnetlerimizi sunuyoruz.

Bütçe sürecinde çok önemli görüşler, öneriler, eleştiriler yapıldı. Başta Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Cevdet Yılmaz ve emeği geçen tüm bakanlarımızla, Plan ve Bütçe Komisyonundaki Başkan ve tüm üyelerimizle çok yapıcı bir şekilde bütçeyle ilgili değerlendirmeler yapıldı.

Bütçe oluştuğundan beri bütçe hakkı milletin hakkıdır ve milletimiz bu hakkı, 22’nci defa bütçe yapma yetkisini yine AK PARTİ’ye, Cumhuriyet İttifakı’na vermiştir. Özellikle 14-28 Mayıs seçimleriyle bu yetkiyi veren milletimizle demokrasi bayramı şeklinde bir seçimi hep beraber geçirdik. Yüzde 89 gibi büyük bir katılımla milletimiz sandığa gitti. Bugün 15 siyasi parti, 6 siyasi parti grubuyla burada millî iradenin tecellisiyle milletvekillerimiz Parlamentoda. Özellikle, yine seçim öncesini hatırlarsak neler yaşadık? “Son bütçeniz bu. Şu koltuklarda artık oturamayacaksınız. Bu sıralarda oturamayacaksınız.” diye hep arkadaşlarımız söylediler ama yine milletimiz “Bu yetkiyi ben milletin adamı Recep Tayyip Erdoğan’a, milletin partisi AK PARTİ’ye ve Cumhuriyet İttifakı’na vereceğim.” dedi. Bu yetkiyle beraber bugün 22’nci bütçeyi yapıyoruz. İnşallah, milletimizin verdiği bu emaneti de gözümüz gibi koruyarak bu görevi en güzel şekilde yerine getirmiş olacağız. Yine seçimden önce Batı medyasında, Batı başkentlerinde manşetler vardı, sözler vardı: “Türkiye’de bir otoriter rejim.” “Recep Tayyip Erdoğan gidiyor.” “Türkiye’de artık sona doğru gidiyoruz.” “AK PARTİ iktidarı sona eriyor.” diye muhalefeti de iştahlı hâle getiren bir süreç yaşıyorduk ama unuttukları bir şey vardı; Türkiye’nin kaderine, Türkiye’nin geleceğine bazı ülkelerin başkentleri değil, Ankara karar verir, Edirne’den Kars’a kadar 85 milyon sandıkta manşet attı “Recep Tayyip Erdoğan’la yola devam.” dedi, “Cumhuriyet İttifakı’yla yola devam.” dedi. Bugün bu bütçeyi yapabiliyorsak, bu, eli öpülesi milletimizin vermiş olduğu anasının ak sütü kadar helal oylarının bir karşılığıdır ve inşallah onlara mahcup olmadan çalışacağız. Hükûmetimiz burada, bakanlarımız burada, yine Cumhurbaşkanımızla, tüm milletvekillerimizle bu çalışmaları, bütçeyi milletimizin lehine yapmaya devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye’nin demokrasi yolculuğuna baktığımızda iki tarzda siyasetin olduğunu görürüz: Biri, millî iradeye dayanan, biri de vesayet sığının anlayış. Çok partili demokratik hayata geçtiğimiz günden beri “Yeter, söz milletin!” diyenler ile “Hayır, söz vesayetin!” diyenler arasında çok çetin bir mücadele geçti. Geriye doğru baktığımızda birçok vesayetin izlerini burada görüyoruz; 27 Mayıs’ta görüyoruz, 1971’de görüyoruz. 27 Mayıs’ta “Sizi buraya tıkan güç böyle istiyor.” diye sözde yargılamaları hep beraber okuduk ve yaşayanlarımız oldu. Yine, 1971’de Meclise, Hükûmete, siyasete ayar verilen vesayet günlerini yaşadık. 12 Eylül’de demokrasimizi, siyaseti, millî iradeyi ortadan kaldıran, gencecik evlatlarımızın canına kıyan bir vesayetin izlerini gördük; darbenin postalları altında “Bir sağdan, bir soldan.” diyerek gencecik yavrularımızı baharlarından kopardılar ve dışarıda birileri “İşte, bizim çocuklar başardı.” diyordu. 28 Şubat’ta yine hukukumuz, demokrasimize bir saldırıda bulundular; milletin oylarıyla seçilmiş, sandıktan çıkan bir iradeyi hazmedemeyen bir zihniyet var.

Değerli arkadaşlar, sandıktan Menderes çıktığı için rahatsız olanlar idam sehпасına götürdüler, Erbakan Hoca sandıktan çıktı diye Başbakanlığına tahammül edemediler çünkü burada az önce anlattığım zihniyetin bir kodu var. Nedir bu zihniyetin temel felsefesi? Vatandaş sadece vergisini versin, oğlunu askere göndersin ama bu ülkeyi biz yönetelim. Eski sistemdeki cumhurbaşkanlığı bu vesayetin önemli mekanizmasıdır. Burada, cumhurbaşkanı seçimleri çok büyük kavgalara şahit oldu demokratik tarihimize içerisinde. Ali Fuat Başgil’in kafasına silah dayandı aday olmasın diye. Burada 367 garabeti ortaya koyuldu, milletin iradesiyle seçilen bir yerde hukuk dolanılarak yeni bir şey icat edildi; 367 ve dönemin yine ana muhalefeti Anayasa Mahkemesine götürdü, Anayasa Mahkemesi Parlamento yerine geçerek burada Anayasa’ya açıkça aykırı bir karar verdi.

Değerli arkadaşlar, tüm bu zihniyetin temel yaklaşımı: Sandıktan istediğim gibi biri çıkmazsa vesayet kurumlarıyla ben bu ülkeyi idare ederim. Vatandaş da makbul vatandaş, makbul olmayan vatandaş diye ayıran işte bu zihniyetti. Neden? Çünkü millet sandıktan çıkarsa, milletin adamları sandıktan çıkarsa, Menderes sandıktan çıkarsa, Özal çıkarsa, Erbakan Hoca çıkarsa bu millet bir şeyden anlamıyor, vesayet kurumları devreye girsın diye bir anlayış vardı.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Peki, günümüzdeki kayyumlara dair ne diyeceksiniz? Halkın iradesini tanımayan şu an iktidardaki sizlersiniz.

ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – İşte, bu vesayetçi anlayışa 2002’de milletimiz reformcu ve değişimci parti olarak AK PARTİ’yi iktidara getirerek yine hükmünü verdi, kararını verdi. Cumhurbaşkanımız ne dedi? “Türkiye’de artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak.” ve o günden beri hep reformlarla milletin karşısına çıktık ama vesayetçiler asla boş durmadı.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Evet, kayyum atayarak boş durmadılar.

ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Darbe planları yapıldı, muhtıralar yapıldı; sandıkta deviremedikleri iktidarı sokakta devirmek için vesayet girişimlerine girdiler. Yine, AK PARTİ’ye kapatma davası açıldı, 2008’de bu ülkenin Meclisi -411 kişi- başörtüsüne özgürlük diye bir karar çıkarıyor, iradesini ortaya koyuyor ama “laikliğe aykırı” diye, “411 el kaosa kalktı.” diye Anayasa Mahkemesine yine “Ce-Ha-Pe” götürüyor.

Bakın, burada, yine değişim, değişim diyoruz; değişim sadece Genel Başkan değişimiyle olmaz. Sayın Özel’e hayırlı olsun diyorum, kongrede başarılar diliyorum ama değişim sadece Genel Başkan değişimiyle olmaz, zihniyet değişimiyle olur. 411 milletvekilinin “başörtüsüne, kılık kıyafete özgürlük” dediği bir yerde onu vesayet anlamında taşıyan bir anlayış ve onu yine iptal eden “Millet iradesi nedir ki 411 milletvekili nedir; ben iptal ediyorum.” diyen bir anlayışla, bu ülke vesayetle mücadele etti.

17-25’te yine, polise ve yargıya sızmış paralel çetenin operasyonuyla, seçilmiş Hükûmete darbe girişiminde bulundular. 15 Temmuzda FETÖ hain darbe girişiminde bulundu ve o gün “Halkın iradesinden başka hiçbir güç tanımam.” diyen Cumhurbaşkanımız milletimizle beraber bu hain saldırıya karşı çıktı; tüm duyarlı vatandaşlarımız ve siyasi partiler hep beraber karşı çıktı. Bugün esas itibarıyla, Cumhur İttifakı’nın varoluş sebepleri de yine 15 Temmuz dayanamaktadır çünkü milletimize bir saldırı varsa, millî iradeye bir saldırı varsa “Partim önemli değildir, benim makamım önemli değildir; ülkem önemlidir.” diyen bir anlayıştır, bu anlayışı sürdürüyoruz, bu anlayışı hep beraber sürdürmeye devam ediyoruz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Peki Cizre halkının iradesi irade değil midir kayyum atıyorsunuz?

ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 3 Kasımdan itibaren “Demokrasilerde vesayete yer yok, milletin vasiye ihtiyacı yoktur.” anlayışıyla hep çalıştık. Bizim demokrasi anlayışımızda sandıktan çıkmayan hiçbir irade bu ülkeyi yönetemez, ister Anayasa Mahkemesi...

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Kayyumları AKP atamadı, haklısınız, biz atadık(!)

ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – ...ister Yargıtay ister Danıştay olsun kimse bu ülkede kendini seçilmişler yerine koyamaz. Bu ülkede Parlamento yerine kendini koyan Anayasa Mahkemesi...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Sayın Gül, size hiç yakışmıyor, lütfen tutarlı olun.

ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – ...Bakanlar Kurulu yerine kendisini koyan MGK ve Danıştay uygulamalarını gördük ama bunlarla hep mücadele ettik, mücadelemizi yine sürdürmeye devam edeceğiz.

Üniversitelere girişte katsayı adaletini ortadan kaldırdık.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Bugün Boğaziçi öğrencileri okullarına alınmıyor, Boğaziçi öğrencilerinin kartları iptal edilmiş okullarına gidemiyorlar, yurtlarına gidemiyorlar; ne anlatıyorsunuz?

ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Başörtüsüne özgürlüğü getirdik; kamuda özgürlüğü getirdik, üniversitelerde özgürlüğü getirdik ki bu en doğal hakkıydı. Bu hakkı engellenen gençlerimize, kızlarımıza bir anlamda aslında hakkın teslimiydi, onu verdik. Din eğitiminin, inanç özgürlüğünün önündeki engelleri kaldırdık.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Alevilerin bu inanç özgürlüğünden haberi yok.

ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Bir dönemin yasakçı uygulaması olan DGM'ye son verdik. Yine, OHAL'i kaldırdık. Vatandaşlarımız arasında inanç, kültür, din, dil, mezhep anlayışı farklılıklarından dolayı ret, inkâr, asimilasyon politikalarına son verdik çünkü insanı düşünceleriyle, inancıyla yaşatmak bizim siyasetimizin temel yaklaşımıydı. Azınlık vakıflarına yine mallarını iade ettik.

Türkiye'nin en önemli demokratik dönüşümlerinden biri Cumhurbaşkanını halkın seçmesiydi. Bu anlamda -seçilen, halkın seçtiği ilk Cumhurbaşkanı olarak- 2014 seçimlerinde yine ve sonraki seçimlerde hükümeti milletin kurduğu bir seçim sistemi ortaya koyduk. MGK'yi sivilleştirdik.

Yine, 2010 yılında kadınlara, engellilere, çocuklara, gazilerimize pozitif ayırım getirdik. Temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası sözleşmelerin kanunlarla çelişmesi hâlinde uluslararası sözleşmelerin kabul edileceği ve değerlendirmede esas alınacağını Anayasa'da düzenledik. Kişisel verilerin korunmasını anayasal bir hak olarak belirledik. Yine, işkenceye karşı mücadelede sıfır tolerans... İfade, düşünce özgürlüğü anlamında eleştiriyi asla ama asla suç saymayan düzenlemeler ortaya koyduk. “Eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç olamaz.” diye düzenlemeleri ortaya koyduk.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Her ay binlerce işkence başvuruları geliyor savcılıklara Sayın Gül.

ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Değerli arkadaşlar, milletvekili seçilme yaşı 18'e indirdik ve gençlerimizin seçilme hakkını genişlettik. Lekelenmeme hakkını getirerek vatandaşlarımızın soyut, asılsız iddialarla lekelenmemesi için, adaletin tesisi için düzenlemeler ortaya koyduk ve bunu yasalaştırdık. Daha burada sayamayacağım birçok reform yaptık.

Bunları yaparken, peki, muhalefet ne yapıyordu değerli arkadaşlar? Daha millet yararına hiçbir projesi olmayan, sadece ve sadece “Tayyip Erdoğan gitsin.” üzerine bir projeye milletin karşısına çıktılar. Daha milletin verdiği oyun mürekkebi kurumamış, bu bütçe görüşmelerinde: “Seçime gidelim. Hadi seçime gidelim, millet size gereken dersi verecek.” Ya, günaydın! 14 Mayıs'ta, 28 Mayıs'ta bu millet Recep Tayyip Erdoğan'ı yeniden Cumhurbaşkanı seçti, “Cumhur İttifakı'yla yola devam.” dedi.

Değerli arkadaşlar, bir de otoriter, tek adam eleştirileri bütçe döneminde de hep, sürekli vurgulandı. Bir nakarat “Otoriter... Otoriter...” Değerli arkadaşlar, dünyanın hangi otoriter ülkesinde ikinci tur seçim olur?

HASAN UFUK ÇAKIR (Mersin) – Sizi Adalet Bakanlığından niye aldı bu adam, onu bir söyle bakalım!

ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Otoriter olan yerde böyle bir değerlendirme olmaz. Tek adam... Değerli arkadaşlar, Recep Tayyip Erdoğan tek adam değildir, ona destek vermiş, oylarıyla destek vermiş, 28 milyondur, 85 milyondur. Bakın, bugün, oy verenler zaten memnun; vermeyen, muhalefetteki vatandaşlarımız da “İyi ki Tayyip Erdoğan kazandı. İyi ki Cumhurbaşkanlığı kazandı.” diye memnuniyetini söylüyor. Çünkü herkes görüyor.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Biz sayıları değil yetkileri kastediyoruz Sayın Gül sayıları değil verdiğiniz yetkileri.

ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Değerli arkadaşlar, Heraklitos’un bir sözü var: “Değişmeyen tek şey değişimin kendisidir.” Herhâlde, bugünlerde yaşasaydı... Değişmeyen tek şey, bir de CHP’deki anlayıştır, yaklaşımdır. Elbette kongreler yapılıyor ama gerçekten, burada, milletin iradesiyle seçilmiş bir Cumhurbaşkanı geldiğinde, eğer biz kaybetseydik, emin olun, millete saygımızdan dolayı hepimiz ayağa kalkardık. Neden? Çünkü “Milletin oylarıyla seçildi, helal olsun; bu iradeye saygı duyuyoruz.” derdik.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Tıpkı İstanbul’da yaptığınız gibi değil mi, birinci turu iptal ettiğiniz gibi değil mi? Seçimi kaybettikten sonra her tarafı “İstanbul kazandı.” diye dolaştınız ya! Bilmiyor muyuz biz sizi ya!

ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Milletin iradesiyle, milletin tercihleriyle barışalım.

HASAN UFUK ÇAKIR (Mersin) – İstanbul seçimlerine niye saygılı olmadınız peki; o irade değil miydi?

ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Milletimizin kalbine girmeyi deneyin, kalp işareti yaparak milletin kalbine girilmez.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Cezaevlerindeki vekillerimiz de halkın iradesiydi.

ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Siz kalp işareti öğrenmeye devam ederken millet seçimi bitirdi, kalbindekini seçti, hükümeti verdi, tercihini ortaya koydu. Milletin değerleriyle hep beraber barışırsak, saygı duyarsak çok daha iyi bir Türkiye olur.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – İstanbul seçimini niye iptal ettiniz?

ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Değerli arkadaşlar, her şeyi yaptık demiyoruz, eksiklerimiz yok demiyoruz, her şey dört dörtlük demiyoruz; elbette eksiklerimiz var, hatalar var, yanlışlar var ama bunları, eksik kalanları da hep beraber, milletimizin verdiği bu ödevle beraber bu dönemde tamamlayacağız. Eksikleri tamamlayacağız, hataları gidereceğiz çünkü milletin bu anlamda verdiği bir mesaj var ve bu mesajdan çok değerli bir şekilde istifade edeceğiz.

Türkiye’de çok şey gördük, yaşadık ama gerçekten yol gösterici, yapıcı bir muhalefet göremedik. Yeni yüzyıla girdik -umut ediyorum- bu yeni yüzyılda Türkiye’nin meseleleri olduğunda yapıcı, yol gösterici bir muhalefeti hep beraber görmek isteriz; bu, gerçekten samimi bir dileğimiz.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – İnşallah sizden bekleyeceğiz onu, inşallah.

ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Bu konuda hep beraber olursak -iktidarıyla muhalefetiyle- Türkiye adına çok değerli işler yaparız çünkü partilerimiz farklı olsa da hepimiz aynı gemideyiz; o geminin adı “Türkiye”dir, o gemide dalgalanan bayrak ay yıldızlı al bayrağımızdır. Birliğimizi, beraberliğimizi, kardeşliğimizi ne kadar perçinlersek Türkiye o kadar güçlenir, ülkemiz, milletimiz o kadar güçlenir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; terörle mücadeleyi bir insan hakkı mücadelesi olarak görüyoruz. Türkiye, terörle mücadelesini bir hukuk içerisinde, kesintisiz bir şekilde sürdürmektedir.

Terörle mücadele konseptimiz terörü kaynağında kurutmaktır, imha etmektir, ortadan kaldırmaktır. Şehitlerimizin ruhu şad, mekânları cennet olsun. Dün, Abdulkadir İyem şehidimizi Gaziantep'te toprağa verdik. Değerli kardeşlerim, Kürt bir anne-babanın Kürtçe ağıtlarıyla defnettğimiz... Tokat'ta, Yozgat'ta, Kürt'üyle, Türk'üyle nasıl Çanakkale'de omuz omuza yattıysak hep beraber vatan için de aynı mücadeleyi yapıyoruz. Türk'üyle, Kürt'üyle bu ülkenin bir sorunu vardır, o da PKK sorunudur; bu sorunu da kökünden, temelinden Allah'ın izniyle çözeceğiz.

Bakın, terör genel itibarıyla, az önce de söyledim... PKK neden saldırıyor? Neden saldırıyor, biliyor musunuz? Kuzeyimizde Ukrayna ve Kafkaslardaki karışıklık, güneyimizde Suriye'de ve Irak'taki, Akdeniz'deki karışıklıkla beraber Türkiye istikrar abidesi olarak bölgede duruyor. Türkiye'nin büyümesinden rahatsız olanlar, Türkiye büyümesin isteyenler taşeron örgütler kullanıyor. Değerli arkadaşlar, vekâlet savaşları üzerinden ülkeleri dizayn etme politikasını ortaya koyanları çok iyi biliyoruz. Bunları bildiği hâlde göz yumanları da çok iyi biliyoruz; kuklayı da biliyoruz, kuklacıları da biliyoruz, sırtını terör örgütlerine dayayanları da biliyoruz ama şunu da çok iyi bilsinler ki, bu ülke terörle mücadelede, hukuk çerçevesinde bu mücadelede başarılı olacaktır ve eninde sonunda Türkiye hem bölgesel hem küresel liderliğiyle beraber terörle etkin mücadelesini yapacak ve başarıya ulaşacaktır. Türkiye, üzerinde operasyon çekilebilecek bir ülke değildir. Türkiye, üzerinde yazılacak senaryoları tarihin çöp kutusuna atabilecek muktendir bir Türkiye'dir, muktendir bir ülkedir. Ülkemiz sınırları içerisinde ve dışarısında, güneyimizde bir terör koridoru kurulmasına asla ama asla izin vermeyeceğiz.

Burada, şunu da söylemek isterim: Avrupa'nın güvenliği Türkiye'nin güvenliğinden geçer. Batı ülkelerinin başkentlerinde, Batı ülkelerinde yaşayıp bu teröre destek verenler, binlerce kilometre öteden gelip benim yanı başımda Türkiye'ye operasyon yapanlara gözümü yumacak değilim; geldikleri gibi gidecekler, bu mücadeleyi de en başarılı bir şekilde vereceğiz. Türkiye, Ankara huzurlu değilse, Gaziantep, Şanlıurfa huzurlu değilse, Diyarbakır huzurlu değilse Avrupa da huzurlu olamaz; Avrupa'nın güvenliği bir NATO ülkesi olan, en uçtaki NATO ülkesi olan Türkiye'nin güvenliğinden geçer. Taşeron örgütler kullandıkça bu örgütlerin neye mal olacağını çok iyi bir şekilde yaşayacaklarını bu milletin kürsüsünden ben bir kez daha ifade ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bu atmosferde, Mecliste grubu bulunan arkadaşlarımızla -İYİ Partiden Müsavat Bey, yine, Milliyetçi Hareket Partisinden Levent Bey, Leyla Şahin Başkanımız, İsa Mesih Başkanımız- hep beraber teröre karşı ortak bir bildiri hazırlayalım dendi. DEM PARTİ'si bu bildiriye katılmadı, imza atmadı, şaşırmadık yani teröre "terör" diyemeyenleri çok iyi biliyoruz. Ama CHP de o bildirinin altına imza atmadı, ben buna şaşırdım gerçekten. Terörle ilgili daha önceki kınamalarda imzası bulunan CHP'nin bu bildiride imzasının bulunmamasına inanıyorum ki CHP'li arkadaşlarımız da, CHP'ye oy veren vatandaşlarımız da bir anlam veremedi. Ben, şahsen, bu Meclis çatısı altında yaşayan, beraber olduğunuz bir arkadaşınız olarak bunu, terörü ortak bir şekilde Meclis çatısı altında lanetleyemez miyiz... Ben bunu yapabileceğimize, CHP'nin de burada imzasının olması gerektiğine inanıyorum.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Herkes katılmak zorunda mı size?

ABDULHAMİT GÜL (Devamlı) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Yüzyılı'na, gelecek nesillere bir sorumluluğumuz var, hepimizin görevi sona erecek, emaneti yerimize gelenlere bırakacağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Gül, lütfen tamamlayalım.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Herkes katılmak zorunda mı size?

ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Türkiye Yüzyılı’nı yeni, sivil, demokratik bir anayasayla taçlandırmak hepimizin ortak görevidir.

SALİHE AYDENİZ (Mardin) – Demek herkesi yeterince korkutamamışsınız(!)

ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Gelin, hep beraber anayasayı, yeni sivil anayasayı yapalım. Darbeci 5 Güvenlik Konseyi üyesinin yaptığı Anayasa’yı hâlâ içimize nasıl sindirip de uygulamaya devam ediyoruz?

AYTEN KORDU (Tunceli) – Onun daha gerisindesiniz...

ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – 5 Güvenlik Konseyi üyesinin yaptığı Anayasa’dan daha iyisini hep beraber yapabiliriz.

SALİHE AYDENİZ (Mardin) – Darbe anayasasının da gerisindesiniz şu an.

ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Milletin temsilcileri burada, gelin hep beraber bu anayasayı yapalım.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Siz, o anayasanın bile gerisindesiniz şu an, eleştirdiğiniz anayasanın bile gerisindesiniz, onu bile uygulamıyorsunuz.

ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Yine Meclis İçtüzüğü’nü, yine Siyasi Partiler Kanunu’nu, yine seçim kanunlarını bir reform çerçevesinde yapalım.

Cumhurbaşkanlığı sistemi beş yıllık bir tecrübe oldu. Bu tecrübeyi dikkate alarak denge, denetimi daha güçlendirecek şekilde revizyona tabi turalım. “Nasıl daha iyi bir yönetim anlayışı olur? Türkiye’nin neye ihtiyacı var? Daha demokratik, daha kontrollü ve dengeyi sağlayan hangi mekanizmalar lazım?” Bunları da tartışalım. Biz, şu metnimiz var, gelin oy verin demiyoruz. Gelin, Türkiye’nin bir anayasaya ihtiyacı var, sivil anayasaya ihtiyacı var; Güvenlik Konseyinin, darbecilerin yaptığı Anayasa’dan değil, milletin seçtikleri Meclisten bir anayasa yapalım. diyoruz. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından gürültüler) Ortaklaşarak yapalım diyoruz, uzlaşarak yapalım diyoruz.

HASAN UFUK ÇAKIR (Mersin) – Milletin karnı aç, karnı.

ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Türk’üyle, Kürt’üyle, Alevi’siyle, Sünni’siyle 85 milyon “Benim anayasam.” dediği bir anayasayı, “Ben de içinde varım.” diyeceği bir anayasayı hep beraber yapalım istiyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yeni dönemde afetlere karşı dirençli şehirler yine en önemli gündemimizdir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Gül, lütfen son sözlerinizi alalım.

ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – 6 Şubat depreminde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah’tan rahmet diliyorum.

Konutları ivedi bir şekilde yapmaya devam ediyoruz. 6 bin konutu tamamladık. Toplumsal yapımızda hiç kimsenin dışarıda kalmayacağı şekilde, birlik ve beraberlik içerisinde yapacağız. Yatırım, ihracat, istihdamla büyüyen, enflasyonu tek haneye indirdiğimiz bir Türkiye’yi güçlü bir ekonomi yapacağız. Ekmeği ve özgürlüğü artıracacağız. Daha adil bir dünyayı ortaya koyacağız, sağlayacağız. Yeniden büyük Türkiye’yi kuracağız; daha güçlü, daha demokratik bir Türkiye. Türkiye daha güçlü olursa dünya daha adil olur, dünyada barış daha güçlü olur.

Filistin’de yaşananlarla ilgili, Sayın Cumhurbaşkanımızın ortaya koyduğu vizyon, Hükümetimizin diplomatik girişimleri çok anlamlıdır. Yine, Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet

Bahçeli'nin, İsrail'in yaptığı bu soykırma karşı arzımevudu hatırlatması çok tarihî bir misyondadır, tarihî bir önemdedir. Ülkemizin, coğrafyamızın bulunduğu bu yerde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Son cümle, toparlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Gül, herkese ikişer dakika verdim; şimdi, bizim gruptan bir istisna oldu, eleştiriyor gruplar.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Sözüünü tamamlasın ya, sözüünü tamamlasın.

BAŞKAN – Lütfen, son sözünüzü söyleyin.

ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Değerli arkadaşlar, çok değerli milletvekilleri; Türkiye'nin Filistin'deki duruşu da az önce Sayın Devlet Bahçeli'nin tutumu... Biz Türkiye'de meselelerin çok iyi görüldüğünü bir kez daha söylüyoruz. Kimlerin dış güçlerin aparatı olduğunu, Türkiye'ye tehdit oluşturmak için hangi terör örgütlerini kullandığını çok iyi biliyoruz.

Filistin neyimiz olur? Filistin bizim kendi meselemiz olur. Bunu çok iyi anlattığı için de tarih huzurunda ve burada bizzat Sayın Genel Başkanımıza da ayrıca teşekkür ediyorum. Türkiye, Filistin'in yanında olmaya devam edecek ve dünyanın her yerinde... Biz bir dinin düşmanı değiliz, biz bu konuda zulmün, zalimlerin karşısındayız.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ticarete devam ederek mi yanında oluyorsunuz?

ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Dünyanın her yerinde Hristiyan'ı, Müslüman'ı, Yahudi'si İsrail'in bu zulmüne karşı çıkıyor, tüm meydanlarda karşı çıkıyor. Sonunda insanlık kazanacak, sonunda Filistin kazanacak, Türkiye kazanacak diyorum.

Genel Kurulu sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ticarete devam ederek İsrail'in yanında oluyorsunuz, maşallah!

ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Saygılarımı sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, birleşime otuz dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati:18.48

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 19.20****BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ****KÂTİP ÜYELER: Mustafa BİLİCİ (İzmir), Adil BİÇER (Kütahya)**

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 46’ncı Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Değerli milletvekilleri, şimdi Saadet Partisi Grubu adına söz taleplerini karşılayacağım.

Saadet Partisi Grubu adına ilk söz Grup Başkan Vekili ve İstanbul Milletvekili Sayın Bülent Kaya’ya aittir.

Sayın Kaya, buyurun.

Süreniz otuz dakikadır.

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA BÜLENT KAYA (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yürütme adına burada bulunan Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız ve çalışma arkadaşları; ekranları başında bizleri izleyen her geçen gün yoksullaştırılan, her geçen gün aç bırakılan, her geçen gün borca esir edilen, refahtan alması gereken millî geliri rantiyeye, faizcilere, küresel tefecilere, ihale karteli yandaş holdinglere peşkeş çeken aziz milletimiz; hepinizi en kalbî duygularıyla Saadet-Gelecek Grubu adına hürmetle selamlıyorum.

Ampulle aydınlıkmiş gibi gösterilen zifiri karanlıklardan kurtulup kardan bir aydınlığa kavuşacağımız günlerin özlem ve heyecanıyla bize emanet ettiğiniz haklarınızı sonuna kadar savunmaya ve bu ülkenin aydınlık yarınları için kınayanın kınamasına aldırış etmeden tatlı su balıklarına, şekerli suya üşüşenlere, milletin kaynaklarından testisini haram bir şekilde doldurma telaşında olanlara inat mücadeleimize devam edeceğimize buradan bir kez daha söz veriyoruz.

Sözlerime başlarken bütçe görüşmeleri esnasında kürsüde iyiliği emretme, kötülükten nehyetme, gücü yetmezse iyiliği söyleyip kötülüğü ifşa etme vazifesini icra ederken bu kürsüde kalp krizi geçirerek Hakk’ın rahmetine kavuşan Kocaeli Milletvekilimiz Hasan Bitmez Vekilimize tekrar Allah’tan rahmet diliyor, acımızı paylaşan, taziye bildiren herkese şükranlarımızı sunuyoruz. Milletimizin başı sağ olsun; Allah, Hasan Bitmez Bey’in mekânını cennet eylesin.

Değerli Başkan, değerli milletvekilleri; 22 ve 23 Aralık 2023 tarihlerinde terörist saldırılarda şehit olan askerlerimize tekraren Allah’tan rahmet, yaralanan gazilerimize de Allah’tan acil şifalar diliyorum. Cenab-ı Allah şehitlerimizin makamını ali, mekânlarını cennet eylesin. Bu vesileyle tüm terör örgütlerini ve terör eylemlerini lanetlediğimizi, terörün, çatışmanın ve şiddetin karşısında olduğumuzu, terörün sona erdirilmesi için -muhalafette olalım ya da iktidarda olalım- bulunduğumuz konumun gereğini yapmaktan, gereğini söylemekten geri durmayacağımızı bu kürsüden bir kez daha ilan ediyoruz. Evet, acımız büyük, hem de çok büyük ama üzülerken ifade etmem gerekir ki bu ilk değildi, korkarım ki son da olmayacak ama inşallah son olur. Biliyorum ki bu 12 şehidimizin uğradığı saldırı birkaç gün sonra unutulacak, tıpkı daha önceki saldırıların birkaç gün sonra unutulduğu gibi. Unutmamak, unutturmamak ve yenilerinin bir daha yaşanmaması için samimiyetle konuşmamız,

müzakere etmemiz, dertlenmemiz ve selim bir akılla düşünmemiz gerekir. Bu meseleyi ideolojilerimize, makamlarımıza, pozisyonlarımıza, stratejilerimize kurban etmeden düşünmeli, konuşmalı ve sorunu ortadan kaldırmak için hep birlikte çalışmalıyız. Bunu yapmaya başlayacaksa belki şuradan başlayabiliriz: Değerli milletvekilleri, aziz milletimiz; vatanseverliğin tapusu kimsenin tekelinde değildir. Kendisini vatansever olarak görenler, kendisi dışındaki kişileri hainlikle yaftalamayı bir tarafa bırakmalıdır. Maalesef, bu dar bakış, samimiysiz linç kültürü, kamplaştırıcı ve kutuplaştırıcı dili terk etmez, bu dilin prim yapmasını engellemezsek; düşünen, akleden, dertlenen, akli başında birçok kişi ülke meselelerine kafa yoramayacak, özgürce sorgulayamayacak, çözüm önerilerini paylaşma imkânı bulamayacaktır. Meseleye samimi bir şekilde çözüm arayan bir iktidarın başlayacağı yer, düşünen, akleden, dertlenen, akli başında birçok kişinin çekinmeden, endişe etmeden, ülke meselelerine kafa yoracağı, özgürce sorgulayacağı, çözüm önerilerini paylaşma imkânı bulacağı bir zemini inşa etmesidir. Meseleye samimi bir şekilde yaklaşan bir muhalefetin de yapacağı şey, düşünen, akleden, dertlenen, akli başında birçok kişinin çekinmeden, endişe etmeden, ülke meselelerine kafa yoracağı, özgürce sorgulayacağı, çözüm önerilerini paylaşma imkânı bulacağı zemini inşa etmeye kararlı iktidar partileri, sivil toplum, aydınlar ve yazarlar ve bu samimi zemini oluşturmaya gayret eden bir iktidar olursa bu zeminin inşasına partilerüstü millî ve vatani bir duyguyla katkıda bulunmaktadır.

İlk düğmeyi iliklemek iktidara düştüğü için burada hazır bulunan Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Cevdet Yılmaz ve hazır bulunan çalışma arkadaşları vasıtasıyla Sayın Cumhurbaşkanımıza ve iktidara seslenmek istiyorum: Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, sizler de Adalet ve Kalkınma Partisi hükümetlerinde uzun süre Bakan olarak görev aldınız, iktidar partisinde milletvekilliği yaptınız, parti görevlerinde bulundunuz. 2002 yılında işbaşına geldiğinizde terör eylemleri neredeyse bitme noktasına gelmişti, örgütün Türkiye içindeki silahlı mensupları neredeyse kalmamıştı. Şehitleri sayı ve istatistik üzerinden ifade etmek onların aziz hatırasına haksızlık olsa da meramımı anlatmak için göreve geldiğiniz 2002 öncesi 2001’de 22 güvenlik görevlimizi, 2002 yılında 11 güvenlik görevlimizi şehit verdiğimiz hatırlatarak sözlerime başlıyorum. 2003 yılından itibaren maalesef verdiğimiz şehit sayısı arttı ve 2016 yılı, 651 şehit, 3.499 gaziyle AK PARTİ iktidarları dönemindeki en fazla şehit ve yaralı verdiğimiz yıl olarak kayıtlara geçti. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, sizler de çok iyi hatırlayacaksınız ki -ve belki de birçok kısmına bizzat şahitlik etmişsinizdir ki- şehit cenazelerinde iktidar partisi olarak partinize mensup milletvekilleri, bakanlar, başbakan yardımcıları ve cumhurbaşkanları yer yer protesto edilmiş, yer yer de yuhalanmıştı. Bunlara birkaç örnek vermek gerekirse; 17 Mayıs 2006 tarihinde bir terör eylemiyle hayatını kaybeden Danıştay üyesi hâkimimizin cenazesinde bakanlara karşı öfke kusulmuş “katil hükûmet” sloganları arasında bakanlara pet şişeler fırlatılmıştı. Durumun gerginleşmesi üzerine de dönemin Bakanları Sayın Abdullatif Şener, Abdülkadir Aksu, Vecdi Gönül ve Osman Pepe polis kordonu arasında arka kapıdan kaçırılmıştı. Yine, 11 Haziran 2007 tarihinde terörist saldırıyla hayatını kaybeden bir şehidimizin memleketi Manisa’daki cenaze törenine dönemin Meclis Başkanı Sayın Bülent Arınç da katılmıştı. Uzun süre yuhalanan ve kalabalık arasından “Manisa seninle rezil oluyor!” “Hainler dışarı!” “Meclis Başkanı, devlet düşmanı Arınç dışarı!” sloganları arasında cenaze töreninden ayrılmak zorunda kalmıştı. 7 Ekim 2008 tarihinde terörist saldırıyla hayatını kaybeden bir şehidimiz memleketi Afyon’da defnedilirken yine cenaze törenine katılan dönemin Bakanı Sayın Veysel Eroğlu yine yuhalanmış ve protesto edilmişti. 10 Mayıs 2011 tarihinde terörist saldırıyla hayatını kaybeden bir şehidimiz memleketi Çorum’da defnedilirken cenaze törenine katılan İçişleri Bakanı Osman Güneş de yuhalanmış ve cenazede protesto edilmişti. 1 Ekim 2012 tarihinde terörist saldırıyla hayatını kaybeden bir şehidimiz memleketi Mersin’de defnedilirken cenaze törenine AK PARTİ Mersin Milletvekilleri Ahmet Tevfik Uzun ve Nebi Bozkurt katılmış, bunlar da yuhalanarak “Defolun buradan!” “Ne işiniz var burada!” “Ne yüzle buraya geliyorsunuz!” şeklindeki sözlerle protesto edilmişlerdi. 21 Ağustos

2012 tarihinde de terörist saldırıyla hayatını kaybeden şehidimiz Gaziantep'te defnedilirken dönemin Başbakan Yardımcısı Sayın Beşir Atalay yine o cenaze töreninde protesto edilmişti. 10 Eylül 2015 tarihinde terörist saldırıda hayatını kaybeden bir şehidimiz memleketi Çorum'da defnedilirken dönemin bakanlarından Nabi Avcı buraya katılmış ve cenazede protesto edilmişti. 14 Eylül 2015 tarihinde terörist saldırıda hayatını kaybeden şehidimiz Trabzon'da defnedilirken Sayın Cumhurbaşkanımız Erdoğan ve AK PARTİ Milletvekili Sayın Süleyman Soylu cenazeye katılmış ve cenazeye katılanlar tarafından protesto edilmişti. 20 Ağustos 2015 tarihinde terörist saldırıyla hayatını kaybeden bir şehidimiz de Bursa'da defnedilirken cenaze törenine katılan Sağlık Bakanı Mehmet Müezzinoğlu yuhalanarak protesto edilmişti. 8 Nisan 2016 tarihinde de terörist saldırıyla hayatını kaybeden şehidimiz Ankara'da defnedilirken oraya katılan İçişleri Bakanı Efkân Ala ve Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek yuhalanmış ve protesto edilmişti.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, iktidarınıza mensup milletvekili ve bakanların şehit cenazelerinde maruz kaldığı bu ve benzeri yaşanmış onlarca örneği daha sayabilirim ancak siz zaten bunların birçoğunu yaşıyorsunuz, gördünüz ve bunlara da çok üzüldünüz. Bunları niçin dile getiriyorum? Bu protestoların çok azı şehit ailesi ve yakınlarının acıları sebebiyle gösterdiği tepkilerdir; birçoğu ise ideolojik, siyasal ve toplumsal kutuplaşmanın ortaya çıkardığı protestolardır. Elbette şehit ailesi ve şehit yakınlarının cenaze töreninde acıları sebebiyle ister iktidara mensup olsun ister muhalefete mensup olsun, siyasilere ya da kamu yöneticilerine gösterdikleri tepki haklı ya da haksız olsun acı sebebiyle dile getirilmiş bir tepkidir ve muhatabı tarafından baş tacı edilmelidir, hoş görülmelidir ve normal karşılanmalıdır. Ancak şehit cenazelerinde ideolojik, siyasal ve toplumsal kutuplaşmanın ortaya çıkardığı veya çıkarmak istediği protestolar ise öncelikle şehidin hatırasına bir saygısızlıktır, şehit cenazesi üzerinden siyasi istismardır ve asla kabul edilemeyecek bir davranıştır. Yararlanan, faydalanan kim olursa olsun bu siyasi istismar hepimiz tarafından reddedilmelidir. Şehit cenazelerinin siyasi istismara konu edilmesi de yanlış ve gayriahlakidir. Aksi durum, iktidar olarak şehit cenazelerinin sizin döneminizde de siyasi istismara konu edilmesi yanlış ve gayriahlaki olduğu gibi muhalefete mensup kişilerin de katıldığı şehit cenazelerinde siyasi istismara maruz kalması yanlış ve gayriahlakidir. Şayet size yapılanlara karşı çıktığınız gibi, bugün muhalefete yapılanlara da karşı çıkmazsanız, aksi durum, iktidar olarak yıllarca bu protestoları hak ettiğiniz manasına gelir. Onun için, bunlara karşı çıkması gereken öncelikle benzeri protestolara defalarca şahit olmuş iktidar mensupları, Sayın Cumhurbaşkanı ve bakanlarımızdır.

İlk iş ve ilk düğme, yukarıda ifade ettiğim bu görev iktidarı ve muhalefetiyle, yazarı çizeri, aydını, entelektüeliyle herkesindir; hepimiz acıya ortak olmalı, istismara karşı durmalıyız. Şehit cenazeleri acılarımızı ayrıştırdığımız değil acılarımızı birleştirdiğimiz cenaze merasimleri olmalıdır. Yapmamız gereken ilk şey böyle bir zemini hep beraber inşa etmektir. Birliğimizi, beraberliğimizi sağlayacak, acıda birleşecek bir siyasal zemini, bir sosyolojik zemini, bir toplumsal zemini hep beraber inşa etme sorumluluğumuz var.

İkinci işimiz ve eğer ikinci düğmemi -eğer doğru iliklemeyle devam edeceksek- terörle mücadeledeki kırk yıllık tecrübeyi, birikimi, yaşanmışlıkları -ki bu kırk yılın yarısından çoğu yani yirmi iki yılı günahıyla sevabıyla AK PARTİ iktidarınındır- bunları masaya yatırarak artık ifrat ve tefrite, uçtan uca savrulmuşluklara son vererek mutedil, büyük devletlerin sahip olması gereken aklın devrede olduğu, milletin vicdan ve hassasiyetlerini dikkate alan bir yol haritasını hep beraber konuşmak zorunda olduğumuzun farkına varılmasıdır. Yani bu meseleyi bir iktidar projesi değil, muhalefetiyle iktidarıyla partilerüstü yaklaşacağımız bir millî birlik ve beraberlik meselesi olarak görmek zorundayız. Şayet böyle göremezsek maalesef acılarımız devam edecek ve biz acılarımız üzerinden ayrılmaya da devam etmiş olacağız.

Eğer doğru iliklemeye devam edeceksek üçüncü işimiz ve üçüncü düğmemiz Silahlı Kuvvetlerimize olan yaklaşımımızdır. Devletleri devlet yapan en önemli unsur, hukukun kendisine verdiği yetkiyle hukuka uygun olarak güç kullanma yetkisine sahip olan silahlı gücün varlığıdır. Bu bağlamda da 85 milyon vatandaşımızı ve bu toprakları hukuka uygun olarak koruma görevi verdiğimiz Silahlı Kuvvetlerimizin hepimizin göz bebeği olması gerekir ve öyledir. Ordusu güçlü olmayan devletlerin, güçlü devletleri olmayan halkların ve milletlerin ne durumlara düştüğünü hepimiz Orta Doğu'da görüyoruz. Dolayısıyla Silahlı Kuvvetlerimizi eleştirirken özenli davranma yükümlülüğümüz vardır. Bununla birlikte, yeri geldiğinde yanlışları varsa, yanlış kişileri barındırma sorgulayabilmeli, eleştirebilmeliyiz. Bu, Silahlı Kuvvetlerimizin vazifesini hukuka uygun olarak daha iyi bir şekilde yerine getirmesi ve itibarını korumamız için de şarttır. Kısaca, toprakları koruma görevi verdiğimiz bu Silahlı Kuvvetlerimiz hepimizin göz bebeği olmalıdır. İlgili kurumlar tarafından denetlenen, sorgulanan, yeri geldiğinde özenli bir dille eleştirilen ve yanlışlarına her hâlûkârda sahip çıkılmayan, içindeki çürükleri ve hukuk dışına çıkan kişileri ayıklayan bir Silahlı Kuvvetlerin varlığı bahsettiğimiz terörle mücadelenin olmazsa olmaz üçüncü düğmesidir.

Dördüncü işimiz ve dördüncü düğme de asker-siyaset ilişkilerinin doğru kodlarını ortaya koyma mecburiyetidir. Siyasetin karar verici, askerinin de bu kararın uygulayıcısı olduğu, siyasi hedefleri koyma hakkına sahip olan bir siyasi iktidarın yanında, bu siyasi hedefleri gerçekleştirme noktasında askerî gerekliliklerini yerine getirirken, bir silahlı kuvvetler gibi davranması gereken Silahlı Kuvvetlerin varlığı da dördüncü düğmedir. Önceki dönemlerde zaman zaman kendisini hükümetlerin üstünde gören bir Silahlı Kuvvetlerin varlığı açıldı ve yanlıştı. Şimdi ise zaman zaman siyaset ile askerinin işini iç içe geçiren ve asker-siyaset ilişkilerinin doğru kodlanmasına aykırı işleri de düzelterek meseleye yaklaşmamız lazım. Günlük politik hedeflere alet edilmiş bir askerî harekât veya eylem ya da askerî hareketlilik bu ülkeye yapılabilecek en büyük kötülüktür ve partizanlığın hiç girmemesi gereken en önemli kurumumuz Silahlı Kuvvetlerdir. Dolayısıyla olağanüstü hâl ilanı ya da bir sınır ötesi harekât tezkeresi söz konusu olduğu zaman bu ihtiyacın siyasi hedefi bilinmeli ki ve iktidar tarafından ortaya konulmalı ki öncelikle onu icra edecek başta Silahlı Kuvvetler olmak üzere kurumlar ne yapması gerektiğini bilsin, muhalefet de bu siyasi hedef için yapılan iş ve icraatların doğru olup olmadığını, sonuç alıp almadığını, eksikliklerini eleştirebilsin sorgulayabilsin ama OHAL ve sınır ötesi harekâta ilişkin tezkereleri “dokunulmaz bir alan”, “vatanseverlik” ya da “ihanet” gibi siyah beyaz bir çizgide değerlendirecek işte o zaman düğmelerden birini yanlış iliklemeye başlamış oluruz. Madem siyasi hedefleri iktidar olarak siz belirliyorsunuz ve içeride de dışarıda da terörle mücadelenin siyasi hedeflerini siz koyuyorsunuz, o hâlde eleştirilere, hem de en ağır eleştirilere açık olmanız lazım çünkü günün sonunda yanlış kararlarınızın, yanlış işlerinizin sonucu sivil ve askerî kayıplar devletimiz açısından beka meselesi hâline geliyor. Bu devlet ve bu topraklar kimsenin çiftliği değil, kimsenin layüsel icraat yapacağı topraklar değil. Askerî kayıp varsa bunun hesabını vermesi gereken iktidardır, bunun hesabını soracak olan da muhalefettir. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, siz ise -iktidarınız için söylüyorum- hem karar verici hem de sonuçları üzerinden -muhalefeti suçlayıcı bir dille- hesap vermekten kaçınan bir duruma gelmek istiyorsunuz. Bugün yıllardan beri sınır ötesi harekât ve yirmi iki yıllık bir terörle mücadele süreciniz var ve siyasi hedefleri için seferber ettiğiniz Silahlı Kuvvetlerimizin kayıplarının hesabını elbette siz vereceksiniz, muhalefet olarak biz vermeyeceğiz. Şehitlerimiz, kayıplarımız sizin elbette kastınız sebebiyle değildir ama yer yer ihmalleriniz, yer yer siyasi hatalarınız varsa bırakın bunları biz sorgulayalım ve sorumluluğunuzun bulunduğu, eksikliğinizin ortaya çıktığı yerde de bu sorumluluğu siz yerine getirin, ya ilgili bakanınız ya da Hükûmetiniz istifa seçeneği dâhil bütün siyasi sonuçlarına katlansın. İstifa da demokrasilerde erdemli bir davranıştır.

Bu meselede, terörle mücadelede ve bu ülkede artık silaha ve çatışmaya son verilmesini arzu ediyorsak beşinci işimiz ve beşinci düğmemiz de: Önceki dönem adına “hizmet hareketi” dediğiniz yapıyla Ergenekon ve Balyoz süreçlerinde karar verici değil, maalesef, figüran olarak meydana getirdiğiniz tahribatlarla ve yine, 15 Temmuz hain askerî darbe kalkışması sonrası yaptığınız düzenlemelerle yapısını bozduğunuz Silahlı Kuvvetlerin, günlük politik kaygılardan uzak bir şekilde, kurumsal yapısını, lağvettiğiniz kurumlarını yeniden ele alarak sistematüğını inşa etmemiz gerekiyor. Bunun da yolu politik ihtiyaçlardan değil bilimsel verilerle ve dünya örneklerinden de istifade edilerek oluşturulacak bir kurumsal ihtiyaçtan geçiyor.

6’ncı işimiz ve 6’ncı düğmemiz Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım: Terörle mücadele bir devlet politikası olmalıdır. Oy kaygısıyla seçim dönemlerinde uçtan uca savrulan politik tercihlerle terörle mücadele yapılamaz. Hele hele “terör” ve “terörist” gibi kavram ve ifadeleri bu ülkenin yarısı için kullanmaya yakın bir dil asla terörle mücadeleye katkı sağlamaz. Siyasetin, düşünce ve ifade özgürlüğünün, hukuk devletinin önünü olabildiğince açmalıyız; silaha, şiddete ya da silah ve şiddeti teşvik etmeye ise asla müsamaha göstermemeliyiz. Terörle organik bağı olmayan, silah ve şiddeti yol olarak benimsemeyen ve bunu da teşvik etmeyen vatandaşlarımızın ya da yapıların suçlanması devlet ve millet dayanışmasına zarar verdiği gibi; aksine, teröre alan açar. Bugün artık daha önce niyet ve teoride olan bölgesel planların ülkemiz açısından icra safhasına geçtiğı bir süreci yaşıyoruz. Küresel güçlerle değil bölgede yaşayan halklarla meselemizi konuşmalı ve çözüm bulmalıyız. Hepimiz dilimize dikkat etmeliyiz. Ayrıştıran, suçlayan, bölen, uzaklaştıran, nefret eden bir dil sadece teröre yarar.

Sayın AK PARTİ Grup Başkan Vekili hatibimiz kürsüde rahmetli Erbakan Hocanın siyonizmle, Büyük Orta Doğu Projesi’yle mücadelesinden ve o konudaki sözlerinden iştıyakla bahsetti; doğrusu, ben de sevindim ki kendisinin yaklaşımının da öyle olduğunu zaten biliyorum ama burada suçlamak için söylemiyorum, yirmi iki yılın sonunda bir muhasebe yapasınız diye söylüyorum. Rahmetli Erbakan Hoca, siz parti kurduğunuz 2001 yılından vefat ettiğı tarihe kadar bu siyonist projeye, bu Büyük Orta Doğu Projesi’ne bilmeden, farkında olmadan nasıl alet olduğunuzu hemen hemen her konuşmasında anlattı; Adalet ve Kalkınma Partisinin iktidarını övdüğü tek bir sözünü bulamazsınız Sayın Erbakan’ın. O hâlde, gelin, Sayın Erbakan’ın sözlerinin yarısını değil, tamamını okuyalım. Belki bundan sonra, daha önce niyet ve teoride olan ama bugün apaçık bir tehlike hâline gelen bu bölgesel sorunlarla hep beraber daha iyi mücadele edebiliriz.

Rahmetli Erbakan Hoca bizim hocamız ve liderimizdi. Rahmetli Erbakan Hocayı hoca olarak görmek isteyen, lider olarak görmek isteyen hiç kimseye itirazımız yok ama Erbakan Hocanın nefesi tükenene kadar ve hayata gözünü yumduğu ana kadar söyledikleri ortadadır. Sayın Erbakan’ı sadece nostalji olarak anan değil, Sayın Erbakan’ı seven değil, onun yolundan yürüyen insanlar olalım. Sayın Erbakan’ı “Ah, geçmişte ne kadar güzel günlerimiz vardı.” diye nostalji yapacağımız bir lider olarak değil... Onun uyarılarını ve bu ülke için kaygılarını, endişelerini dikkate alan politikaları hep beraber gündeme getirelim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bütçe görüşmelerinin sonuna gelmiş bulunuyoruz. Bütçe süresi boyunca gerek Plan ve Bütçe Komisyonunda gerekse Genel Kurulda bütçe üzerine birçok konuşma gerçekleştirildi. Bütçe kapanış konuşmasında da bir iki hususun üzerinde durmak istiyorum: İlk husus, tasarruf genelgesi. “Tasarruf yapalım.” diyorsunuz. Değişik partilere mensup milletvekili arkadaşlarımızla bir sohbet esnasında bir şikâyet dile getirildi, ben de buradan Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımıza o şikâyeti iletmek istiyorum. Bir önceki dönem Kabinede olan, şu anda da birçoğu Komisyon Başkanı olan milletvekillerimize, diğer Komisyon Başkanlarına tahsis edilen araçlardan çok daha üst modellerde, lüks araçlar tahsis edildi. Lüks Mercedeslerle Meclise gelip gittiklerine dair

duyumlar var. Böyle bir şey yoksa bu duyumları ortadan kaldıralım. Bilmediğimiz bir kanuni mevzuat çerçevesinde onlara bu araçlar tahsis ediliyorsa cahilliğimizi mazur görün, aydınlatırsanız sevinirim Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım.

Bir diğer önemli husus yolsuzluk. Değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım; bu bahsettiğim yolsuzluk algısı bir algıdan öte bir gerçekliği ifade ediyor. Yolsuzluk insanlık tarihinde en eski suçlardan bir tanesidir. Bütçeyi konuşacaksak Türkiye'nin buradaki yerini görmeden bu bütçeyi değerlendiremeyiz. Yolsuzluk, milletin malına tevessül etmektir; kendine ait olmayan bir mala, bir değere el uzatmaktır; haram işlemektir. Beytülmalen bir hırka dahi aşırının cennete giremeyeceğini buyuran Peygamber Efendimiz'in ümmetiyiz. Yolsuzluk, beytülmale el uzatmaktır. Hırka aşırının dahi cennete giremeyeceği bir ikaza muhatap olmuş iken deveyi havuduyla götürenlerin olduğu bir siyasal düzende yaşıyoruz.

Dünya genelinde yolsuzluk göstergelerinden bir tanesi de 1993 yılında kurulan Uluslararası Şeffaflık Örgütünün yayınladığı endekstir. İşte, o endekste Türkiye'nin fotoğrafı bu Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, değerli milletvekilleri. Bizler de 11,5 trilyonluk bir gider bütçesi olan bütçeyi harcamayla ilgili bu iktidara yetki veriyoruz ama bu yetkiyi kullanırken dünya özelinde yolsuzlukta 101'inci sırada olan bir iktidara bu bütçeyi teslim ediyoruz; amiyane deyimle, vatandaşın dediği gibi, ciğeri kediye emanet ediyoruz; farkına varalım. 1995 yılında 41'inci olan ülkemiz sıralaması AK PARTİ iktidarı döneminde her geçen gün artmış ve nihayet şu an 101'inci sıradayız. Bu konuda, hani diyorlar ya “Batı bizi kısıkanıyor.” evet, Batı bizi kısıkanıyor ama Batı'daki yolsuzluk yapmak isteyen politikacıların “Niçin biz Türkiye’de siyaset yapmıyoruz?” diye bizi kışkandığından emin olabilirsiniz.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, bu tablonun gerçekten size bir şey ifade etmesi lazım. Biz naif kişiliğinizi, kibar kişiliğinizi, devlet malı konusundaki hassasiyetinizi bildiğimiz için bu tabloyu size şikâyet ediyoruz; nihayetinde o Kabinenin 2 numaralı ismisiniz. Lütfen bu 11,5 trilyona yakın bütçeyi harcarken bu siyasal düzenin, yolsuzluk algısında 101'inci sırada olan bir ülkenin Cumhurbaşkanı Yardımcısı olduğunuzun farkında olarak denetleyin; beytülmale dadanmış büyük farelerin olduğunun farkında olarak denetleyin; kasası delik deşik olan, her yerden fakir fukaranın hakkına el uzatılan bir siyasal düzende yaşadığımızı bilerek bu 11,5 trilyonu harcayın; kul hakkına girmeyin, yapmayanlarınız da vardır ama yapanlara da göz yummayın; lütfen emanete ihanet edenlerden olma korkusuyla yaşayın. Göreve geldiğiniz sırada 64'üncü sıradaydık, bugün 101'inci sıraya düştük, bunun sebeplerini araştırın.

Dediğim gibi, gider bütçesi 11 trilyon 89 milyar, gelir bütçesi 8 trilyon 437 milyar, bütçe açığı 2 trilyon 652 milyar ve bütçe açığını da borçlanmak suretiyle kapatmak zorunda olduğumuz bir bütçede kamuya teslim ediyoruz bu kasayı ama dünya yolsuzluk liginde 101'inci sırada olan bir iktidara, bir siyasal düzene teslim ediyoruz. Yani, dediğim gibi, halkın deyiimiyle ciğeri kediye emanet ediyoruz. Bizimle eş değer ülkelerin hangilerinin olduğunu saymaya bile gerek yok, ülkemiz daha utanç verici bir duruma girer.

Değerli milletvekilleri, bir sözüm de sizlere: Devasa bir bütçe var ve bu bütçeyi emanet ettiğimiz bir iktidar var. Yolsuzluk, ağırlıklı olarak bütçeyle ilgili bir kavramdır, iktidar gücünü elinde bulunduranların ihmali, kastı ya da izni olmadan bir ülkede yolsuzluk olmaz. Biz bu bütçeye her bakanlık kalemiyle, her kurumla ilgili rakamları ve ödenekleri tahsis ederek “Kabul edenler... Etmeyenler...” diye el kaldırıyoruz, kabul etmeyenlere de denetleme görevi, vazifesi var ama “Evet, kabul ediyorum.” diyenlerin bu tabloya bakarak “evet” demesi, “evet” dedikten sonra da bunu denetleme vazifelerinin çok daha büyük olduğunu görmesi gerekiyor. Bu vahim tablo, bize, bu ülkenin şeffaf olmaması hâlinde, bu ülkenin iktidarının denetlenmemesi hâlinde, bu ülkenin Sayıştayının iyi çalışmaması hâlinde, Meclisinin iyi denetlenmemesi hâlinde ülke kaynaklarının nasıl bir talan riskiyle karşı karşıya olduğunun

bir fotoğrafıdır. Elbette iktidarın tüm mensuplarını ya da kamu görevlilerinin tamamını suçlamak mümkün değil, harama el uzatmayacak vicdanlı insanlar olduğunu da çok iyi biliyoruz; bunları tenzih ediyorum ama beytülmalin her tarafına dadanan bu hırsızların da farkında olmazsak milletin hukukunu koruyamayız. Onun için burada bulunan 600 milletvekili olarak gece gündüz demeden, uyumadan çalışmamız lazım. Sürüsü dışarıda kalmış bir çoban nasıl sabahlayamıyorsa bu bütçeyi, bu iktidara teslim etmiş bir Parlamentonun sabahlara kadar uyumaması, gözüne uyku girmemesi gerekiyor. İslam dini tedbir, sonra tevekkül dinidir; cezadan önce kişileri harama sevk eden yolları kapatan bir dindir. Bu yolsuzluk düzeni, kişileri haramdan alıkoymaz, tam tersine kamu yöneticilerini harama teşvik eder. Onun için bu göstergeyi değiştirmedığınız müddetçe harama el uzatanların müsebbibi ve ortakları sizler olursunuz.

Bu yolsuzluk düzeninin bir diğer önemli çarkı da kamu ihaleleridir ve Kamu İhale Yasası'dır. AK PARTİ'nin iş başına geldiği 2002 yılından beri İhale Kanunu'nu kaç defa değiştirdiğimizi artık sayacak bir hâli bile unuttuk. Sayıştay raporlarıyla bu usulsüzlükler zaman zaman ortaya konuluyor, bir ilginç örnek vereyim: Diyanet, ramazan ayında bir yayın ihalesi yapıyor. Sayıştay diyor ki: "Sen bunu niçin açık ihaleyle yapmadın da davet usulüyle bir kişiye verdin." Diyor ki: "Zaman dardı." Sayıştay da cevap olarak diyor ki: "Ey Diyanet, ramazanın ne zaman geleceği önceden belli, mücbir bir sebep yok. Sen daha ramazanın ne zaman geldiğini bilmiyor ve ani bir ihaleye çıkıyorsan vay diğer kurumların başına." İşte Türkiye'nin bir diğer kara fotoğrafı da İhale Kanunu ve ihalelerdeki cambazlıklardır. Pazarlık usulünde ısrar, ihalelerde yasaya aykırı davranışlar, mal ve hizmet alımlarında istisna maddesi veya yasalara aykırı işlemler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kaya, lütfen tamamlayın.

BÜLENT KAYA (Devamla) – Tüm bunlar kamu kaynaklarının nasıl israf edildiğinin açık göstergesidir. En çarpıcı örneklerden biri kamu ihalelerinde işlerin küçük parçalara bölünerek doğrudan temin yöntemiyle gerçekleştirilmesidir. Bu, İhale Yasası'nın temel ilkelerine aykırıdır. Kamu idarelerinin parasal limitin altında kalmak amacıyla ihtiyaçlarını kısımlara bölerek doğrudan temin şeklinde yolsuzluk yaptığını hepimiz biliyoruz. Onun için hiçbirimizin gözüne uyku girmemesi lazım. Yasaklı firmalara nasıl ihale verildiğini de çok iyi biliyoruz. Sayıştayın raporlarının nasıl sümen altı edildiğini de hep beraber biliyoruz. Onun için Saadet Partisi olarak biz bu ihale usulüne ve her geçen gün... İlk geldiğinizde yüzde 70 iken 2021 yılında burada açık olmayan ihale oranınız yüzde 40'a kadar yükselmiş yani siz bu bütçeyi kullanırken yüzde 40 oranındaki ihalelerinizi açık olmayan ihalelerle yapmış olacaksınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kaya, son sözlerinizi alalım, buyurun.

BÜLENT KAYA (Devamla) – Zamanım daraldı ama bütçeye dadanan fareleri maalesef teşhir etmem gerekiyor ki milletvekili olarak zorluklarımızın ne olduğunun farkında olalım.

Bu da dünyada en fazla ihale alan ve özellikle altyapı ihalesi alan dünyadaki en büyük 10 firma. İsimlerle ilgilenmediğimiz için ben burada Türkiye'dekileri "x1", "x2", "x3", "x4", "x5" diye yazdım çünkü burada, bunlar talip olmazsa yolsuzluk yapmak isteyen iktidarlar yeni ortak iş adamları bulurlar, onun için bu iş adamlarıyla ilgilenmiyoruz. Bu iktidarlar harama el uzattığı zaman kendisiyle beraber harama el uzatacak iş adamını mutlaka bulur.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, belki bize, büyüklere "Ekonomimiz büyüyor, küresel şirketlerimiz var." diye masallar anlatabilirsiniz ama biz biliyoruz ki bu ihaleleri iktidarla içli dışlı

olmadan, iktidarla elense ilişkilerine girmeden bir şirketin alabilme imkânı yok. Niçin sadece 5 şirket değil de daha fazla...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kaya, sadece teşekkürünüzü alalım lütfen.

BÜLENT KAYA (Devamla) – Dolayısıyla bu bütçeyi kimlere emanet ettiğimizi başta Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcısının vicdanına, daha sonra da buradaki bütün partilerden oluşan 600 milletvekilinin vicdanına emanet ediyorum.

Hepinizi ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kaya.

Saadet Partisi Grubu adına ikinci söz, Grup Başkanı ve Muğla Milletvekili Sayın Selçuk Özdağ’a aittir.

Sayın Özdağ, buyurun.

Süreniz otuz dakikadır.

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi hakkında Gelecek-Saadet Grubu adına kapanış konuşmasını yapmak üzere söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, konuşmamın başında, son günlerde aldığımız acı haberler dolayısıyla şehitlerimize Allah’tan rahmet diliyor, milletimizin başı sağ olsun, geride kalanlara da Allah sabır versin diyorum. Yüreğimize düşen ateş, o evlere düşen ateşti; evlatlarımızı toprağa vermemizin ardından Parlamentoda bir bildiriye imza attık. O bildiride açıkça yazdık ve bir kez daha ilan ediyoruz: Birlik ve bütünlüğümüze, huzur ve güvenliğimize yönelik bu saldırıları şiddetle kınıyoruz. Terör ve şiddet hiçbir zaman hedefine ve amacına ulaşamayacaktır. Bir kez daha milletimize başsağlığı diliyorum.

Değerli milletvekilleri, bizler, hiçbir zaman devletsiz kalmamış olan bir milletiz. Orta Asya’dan itibaren, göç etmeye başladığımız andan itibaren çeşitli saiklerle ve geldiğimiz her yerde her toprağı vatan yaptık ve o vatan yaptığımız yerlerde de devletlerimizi kurduk. Devletlerimizin adı farklı farklıdır ama Türk tarihinde hepsinin adı birdir ve o tarihin adı da “Türk tarihi”dir. Geldiğimiz Anadolu topraklarında biz Alparslan’la beraber Malazgirt’te Anadolu’yu vatan kıldık, bir kültürü inşa etmeye çalıştık. Ardından da biz o kültürü bir medeniyet hâline dönüştürmek için gayret sarf ettik. Yıl 1453 oldu, İstanbul’un önlerinde Fatih Sultan Mehmet’le beraber bir kültürden medeniyete de evrildik. Ardından da biliyorsunuz, İbni Haldun’un çok güzel bir sözü vardır “Her kemalin bir zevali, her zevalin de bir kemali vardır.” diye hitap eder yani “Her çıkışın bir inişi, her inişin de bir çıkışı vardır.” der. İmparatorluğumuz dünyanın en büyük, en uzun imparatorluğu idi. İmparatorluklar genellikle ortalama olarak üç yüz yıl yaşamışlardır ama bizim imparatorluğumuz altı yüz yıl yaşamıştı. Doğdu, büyüdü, bir kültürü medeniyetle inşa etti, ardından da çöküş dönemleri başladı. Sonra, Çanakkale önlerinde Enver Paşa’yla, Esat Paşa’yla, Cevat Paşa’yla ve orada liderlik kumaşını gösteren Gazi Mustafa Kemal’le ve ardından Dumlupınar’da, Sakarya’da ve Kocatepe’de de yeniden bir devlet inşa ettik biz burada. Bize “Gidin, geldiğiniz topraklara gidin.” dediler. Batı dünyası, emperyalist Batı dünyası bize bu üç şeyden dolayı kızıyorlar: Bir, niçin Anadolu’yu Alparslan’la vatan yaptınız? İki, niçin bir kültürü medeniyete dönüştürdünüz, İstanbul’u fethettiniz ve bizi tam kalbimizden vurdunuz, Hristiyanlığı dünya dini yapmadınız ve “İslam da bir dünya dinidir.” diyerek ortaya çıktınız? Üçüncü olarak da bize “Geri gidin.” dediklerinde, “Hayır Anadolu topraklarındayız ve bu topraklarda bin yıldır varız ve var

olmaya devam edeceğiz.” diyerek Gazi Mustafa Kemal Atatürk’le beraber küllerimizden Türkiye’nin ve Türklerin talih ve tarih sarkacını bir kez daha yükselttik.

Değerli milletvekilleri, teröre de atıfta bulunmak istiyorum: Demokrasi isteyenler, demokrasiden dem vuranlar, demokrasinin arkasına saklanarak demokrasiyi yok etmek isteyemezler. Demokrasi bir yıkım rejimi değildir, farklılıkları bir arada yaşatma rejimidir. Demokrasi isteyen silaha sarılmaz, silaha sarıldığında demokrasi talebi gerçek dışıdır ve propagandadır.

Değerli milletvekilleri, terör büyük bir sorundur, hemen hemen dünyanın her yerinde vardır. Etnik terör çok daha büyük bir sorundur. Çabuk bitirmenin de sihirli bir yolu yoktur. Demokrasilerde, hukuk devletlerinde ve özellikle demokrasilerde zor kullanma hakkı sadece ve sadece devlete aittir. Devlet bu hakkını da sadece hukukla kaim olarak kullanır. Onun haricinde hiçbir etnisiteye, hiçbir terör örgütüne, hiçbir cemaate, hiçbir STK’ye zor kullanma hakkı verilemez, verilmemesi gerekir. Verildiği takdirde orada demokrasi olmaz, demokrasiden istifade ederek birileri orayı bölmek isterler, orada insanlığı ve hukuku askıya almak isterler. Terörle mücadelede sabırla, akılla, hukukla, şeffaflıkla, asla taviz vermeden mücadele etmek gerekir.

Millî meselelerde başarı ancak ortak tavırla mümkündür. Siyasetin ortaklaşmadığı konularda birinin yaptığını öteki bozar. Meclise giren veya giremeyen partilerin muhatabı bu ülkede yaşayan herkestir. Etnik siyaset yapmak, terör örgütünün silahla yapmadığını siyaset yoluyla yapmaktır. Terör, onu besleyen iç ve dış desteklerin bitirilmesiyle sönükleşir, altındaki zemini kaybeder. Peru, Aydınlık Yol hareketini, Sri Lanka Tamil Kaplanlarını ve bunların terörünü böyle bitirmiştir. Kimse dağın sözünü ve gayesini Meclise taşıyamamalıdır ve taşıyamamalıdır.

Terör, çağımızın en büyük hastalığıdır; toplumu kemiren, sorunlarını derinleştiren, demokratikleşmeyi engelleyen, siyasi rekabeti olağan zeminin dışına çıkararak kutuplaşmaya sebep olan bir hastalıktır ve tedavisi de sadece ve sadece demokrasidir. Terör, tahrip eder ama asla sonuç alamaz. Terörle hedefine varmış bir hareket yoktur ve bilinmelidir ki hiçbir örgüt bin yıllık kardeşliğimizi bozamayacaktır. Terörden medet umanlar, siyasetini ona endeksleyenler er ya da geç destekledikleri terörün kurbanı olurlar.

Türkiye, teröre ve onun arkasındaki güçlere asla boyun eğmeyecektir. Türkiye, Irak ve Suriye değildir. Türkiye, milleti olan ve halkı olan bin yıllık bir devlettir ve beş bin yıllık bir milletin adıdır. PKK, etnik ve ideolojik bir temizlik yapmak istedi Güneydoğu Anadolu’da. Hedefi neydi? Etnik ve ideolojik bir temizlik. Hedefi şuydu: Sadece ve sadece kendi ideolojisine ram olmuş insanları orada barındırabilmek; oradaki çiçekleri, oradaki Çerkezleri, oradaki Gürcüleri, oradaki Çeçenleri, oradaki Ahıska Türklerini, oradaki Zazaları ve kendilerinden olmayan Kürtleri o bölgeden ağır ağır, terör saikiyle, terör baskısıyla uzaklaştırmak ve Batı dünyasına şöyle bir çağrı yaparak da “Gelin, Irak’ta yaptığınızı burada da yapmak isteyen ve burada yine aynı şekilde, bir plebisit isteyelim. Burası, sadece PKK’ya ram olmuş insanların yeridir.” diyelim. Türkiye Cumhuriyeti devletinde hep beraber yaşayacağız ve biz imparatorluğumuz yıkıldıktan sonra çok etnikli bir yapıydık.

Değerli. milletvekilleri, dünyada tek etnikli iki ülke vardır modern devletlerde, biri Japonya’dır, biri de Kore’dir; geri kalan bütün Batı dünyasında -Rusya dâhil olmak üzere, Türkiye dâhil olmak üzere, İtalya, Almanya, İngiltere, Fransa dâhil olmak üzere- bütün devletler çok etniklidir ve imparatorluklar devri bittikten sonra da ulus devlet dönemi başlamıştır. Ulus devlet dönemi demek, bir etnisitenin diğer etnisitelere hâkim olarak bir etnisitenin diğer etnisiteler üzerinde tahakküm kurması demek değildir. Cumhuriyetimizi demokrasiyle taçlandırmak hepimizin görevi olmalıdır ve mutlaka yapmalıyız. Bunun için gayret sarf etmeliyiz ve zaten ulus devletini kurduktan sonra biz, ülkemizde çok büyük gailelerle uğraştık. Nasıl uğraştık biliyorsunuz, darbelerle uğraştık. Nasıl uğraştık? Biz, aynı zamanda terörle

uğraştık -adı şu veya bu şekilde- çatışmalarla uğraştık, sağ-sol kavgalarıyla, Alevi-Sünni kavgalarıyla veyahut da Kürt-Türk kavgaları oluşturmak isteyenlerle... Biz devletimizi korumak istedik.

Merhum Cumhurbaşkanı Demirel'in bana söylemiş olduğu güzel bir söz vardı -hapishane yıllarından sonra Demirel'le, Ecevit'le, diğer siyasetçilerle samimi olmaya gayret sarf ettim, onların tecrübelerinden istifade etmek istedim- şunu söylemişti bana: "Türkiye'yi idare etmek kolay, yönetmek zordur. Ne zaman yönetmek istediysen ya partimde ayrılıkçılar çıktı, partimi böldüler veya ekonomik kriz çıkarttılar veyahut da ardından darbelere maruz kaldım." ifadesini kullanmıştı. Şimdi, bize düşen vazife şudur: Demokrasiyi daha fazla içselleştirebilmek, insan hak ve özgürlüklerini daha fazla geliştirebilmek ve de hukukun üstünlüğünü üstünlerin hukukuna karşı hâkim kılabilmektir.

Değerli milletvekilleri, ırk, yarış atları için geçerlidir, insan hakları da kolektif değildir, bireyseldir. Özellikle vurgu yapmak istiyorum, bir kez daha tekrarlamak istiyorum: Irk, yarış atları için geçerlidir ve de kolektif haklar bireysel değildir, insan hakları kolektif değildir, bireyseldir.

Değerli milletvekilleri, binli yıllarda Anadolu'yu vatan yaptık dedim ve ardından bizden önce bu topraklarda kimler vardı söyleyeyim. Bu topraklara Araplar geldiler, buraları fethettiler, Hazreti Muhammed'den sonra Hazreti Ömer'le beraber. Ardından, bu topraklarda onlardan önce kim vardı, onu da söyleyeyim; Romalılar vardı, Bizanslılar vardır, Rumlar vardı, onların önünde bu topraklarda kim vardı? Ermeniler vardı ve ardından da bu Araplardan sonra da Türkler geldiler bu topraklara. Bu topraklarda birlikte yaşamının iradesini ortaya koymak mecburiyetindeyiz.

Değerli milletvekilleri, tarihin konularını bugüne taşıyanlara sesleniyorum: Bu vatan kıyamete kadar üstünde yaşayanların yurdu olmaya devam edecektir. Askerlerimizin hesabını terör örgütünden soracağız, soruyoruz da zaten sadece PKK'dan da sormayacağız, askerimizin oraya gönderilip gerekli fiziki, koruma ve hayatı idame şartlarını sağlayamayanlardan da soracağız. Askerî üssümüzün sadece basit bir tel örgüsüyle çevrildiği söyleniyor, doğru mudur? Ve bunun açıklanması gerekmektedir, yanılsıza doğrusunun fotoğraflarını paylaşın. Askerlerimiz aynı günde şehit edildiler, siz, halka ve kamuoyuna doğruları söylemek mecburiyetindesiniz.

Şimdi, gelelim Sayın Mehmet Şimşek Bey'e yani bütçeye gelelim.

Değerli arkadaşlar, Mehmet Şimşek Bey şöyle söylemişti: "Para var, biz hiçbir yerden para dilenmiyoruz." demişti. Ben de buradan Sayın Hazine ve Maliye Bakanına sesleniyorum: Mademki paramız var, bu EYT'lileri yıllarca niçin inim inim inlettiniz? 5000 prim günü ve 3600 prim günü olanların için emekli etmiyorsunuz? 200 bin kişinin hâlâ maaşları, emekli maaşları bağlanmadı. Niçin bunu bağlamadınız? 400 bin kişi emekliliğe müracaat ettiği hâlde emekli olup olmadıklarını bilmiyorlar. 21'inci yüzyılda hâlâ bu konuya niçin açıklık getiremediniz?

Para varsa taşeron belediye işçilerini ve KİT'lerdeki taşeronları kadroya niçin almadınız? Geçen gün burada da söyledim, 800 bin kişi taşeronla girdiler, kadrolu hâle geldiler, ardından "Tekrar, bir daha taşeron yapmayacağız." dediniz, taşeron şirketlerini lağvettiniz, şimdi de yaklaşık 800 bin kişi belediyelerde ve KİT'lerde çalışıyor ve bu insanlara bir defaya daha mahsus olmak üzere kadro vermelisiniz, bir daha da bu sayfayı temelli kapatmalısınız ve herkes liyakat ölçüsünde buralara girmelidir. Sayın Mehmet Şimşek Bey, niçin bunlara kadro vermiyorsunuz? Yardımcı hizmetler sınıfının görev tanımını niçin yapamadınız? Ekonomik ve hukuki sorunları için gideremediniz?

"Sözleşmeli, ücretli, kadrolu" diye öğretmen olur mu? Öğretmen, öğretmendir. Hepsini KPSS'yle alacaksınız, mülakatı kaldıracaksınız; Sayın Cumhurbaşkanının sözünü ayağa düşürmeyeceksiniz.

3600 ek göstergiyi tüm 1'inci derecedeki memurlara vereceğinizi söylediniz. Daha önce 3600'le ilgili vermiş olduğunuz sözünüzü, bir yandan hemşirelerle ilgili, bir diğer yandan din görevlileriyle

ilgili, bir diğer yandan Emniyet görevlilerimizle ilgili tam beş yıl beklettiniz; ardından, seçim öncesinde verdiniz. Şimdi bu seçim öncesi de “3600’ü 1’inci derecede olan memurlara vereceğiz.” dediniz. Bakalım ne zaman vereceksiniz? Madem para var, Sayın Şimşek, şimdi verin.

Tıbbi cihaz tedarikçilerinin alacaklarını niçin zamanında ödemediniz. SMA hastalarının ilaçlarının ücretini niçin ödemiyorsunuz? Milletvekiliyken ben bu konuya vâkıf olduğumda, mülaki olduğumda, Bakana gelerek, Sayın Başbakanla görüşerek bir defaya mahsus olmak üzere o insanlara çok ciddi para yardımı yapmıştınız yani bütün ilaçların parasını ödemişsiniz, daha sonra ödemediniz. Türkiye’nin mademki parası var, SMA hastaları yaklaşık 150 civarında, 150-160 civarında; bu çocukların paralarını ödeyeceksiniz.

Tarımda çiftçilere ilaç, gübre ve mazotta sübvans ne niçin yapmıyorsunuz? Para varsa emekliler için 8.077 lira seyyanen zammı niçin yapmadınız? 5 bin lira harçlığı niçin herkese hâlâ ödeyemediniz? Ve de diyorsunuz ki: “Biz bütçemizle bu bütçeyi oluşturmak istiyoruz.” ifadesini kullanıyorsunuz. Kur’an kurslarındaki sözleşmeli personele niçin insanlık dışı maaşları reva görüyorsunuz? 100 bin öğretmen atamasını niçin hâlâ yapmadınız? Para varsa aynı mesleklerden olan kamu mühendislerine, mimarlara, şehir plancılara -avukatların maaşlarına, doktorlara yaptınız, ki aynı zamanda hâkim ve savcılara yaptınız; doğru bir şeydi- niçin yapmıyorsunuz? Çünkü aynı meslekler bunlar. Para varsa bu faizler nedir? Para varsa bu zamlar nedir? Para varsa bu enflasyon, hayat pahalılığı nedir? Bu konut, araba fiyatlarındaki fahiş artışların sebebi nedir? Kiralardaki fahiş artışların sebebi nedir? Bu kadar dış borç niçin vardır? Önce kur korumalı mevduat, şimdi de yüzde 45-50 faizlerle paradan para kazanmak da ne oluyor Allah aşkına? Para varsa yatırımcılar niçin gelmiyor? Gelenler niçin gidiyor? Yerli sermaye birikimlerini niçin yatırıma ayırmıyor? Avrupa’da olmayanlar burada var; tarım, toprak, su, madenler, turizm. Bizde olmayanlar da Avrupa’da var; hukuk, insan hakları, demokrasi, liyakat, ehliyet, iş ahlakı, insan kaynağı ve eğitim ve diyeceksiniz ki: “Onlar başka ülkelerde hiç insan haklarından bahsetmiyorlar.” Onlar başka ülkelerde emperyalisttirler, kendi ülkelerinde ise bu söylediğim hususlara harfiyen dikkat ederler, Başbakanı da herhangi bir işçiyi de herhangi bir vatandaşı da orada hukuk aynı muameleyle tabi tutar ve hiç kimse de bundan şikâyetçi olmaz.

Değerli milletvekilleri, para varsa BAĞ-KUR, SSK ayrımı niye var? Olmasın. EYT’den faydalanan 9000 prim günü olan az, 5000 prim günü olan çok maaş almasın. Uzman çavuşlarımız kadroya alınsın.

Tek adamlık meselesine... Sayın Mehmet Şimşek Bey o gün burada dedi ki... Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, şöyle bir ifade kullandı: “Dünyanın her yerinde tek adam var.” Bu, bir kere “dünyanın her yerinde tek adam” ifadesi “dünyanın her yerinde” kelimesiyle olmadı. Niçin olmadı? Dünyanın her yerinde devletler var. Bu devletlerin çoğunluğu diktatörlükle yönetiliyorlar; demokrasi yok, insan hakları yok, hukukun üstünlüğü yok. Bazı devletler var, yine, aynı şekilde demokrasi oralarda yarım yamalak var, otoriterizmle yönetiliyorlar ama bazı devletler var ki hukukun üstünlüğüyle yönetiliyorlar, orada demokrasi var. Mademki tek adamlığın her yerde olduğunu söylüyorsunuz, ben de diyorum ki: Hukukun üstünlüğünün olduğu tek adamlı ülkelerde, Avustralya’da, Kanada’da, Avrupa’da, Amerika Birleşik Devletleri’nde, Japonya’da Somali Cumhurbaşkanı’nın oğlu ölümlü bir kazaya karışsa ülkesine elini kolunu sallayarak gidebilir mi? Kaşıkçı cinayeti Avrupa’da olsa sonuç böyle mi olurdu? Ruhsar Pekcan olayı, kalkınmış, demokrasisini inşa etmiş bir ülkede olsa cumhurbaşkanı, devlet başkanı veya başbakan affını istediğinde “İyi biridir.” der ve yönetim kurulu üyesi yapar mıydı? 8 belediye başkanı istifaya zorlanır mıydı yoksa yargıya mı teslim edilirdi? Sedat Peker iddialarını ve ifşaatlarını başka bir ülkede dile getirseydi idare ve yargı sessiz mi kalırdı? Rahip Brunson davasına, Deniz Yücel davalarına cumhurbaşkanı, başbakan karışır mıydı? Sayıştaya “İnce eleyip sık dokumayın.” der miydi bir başbakan? Sayıştay ince eleyecek, sık dokuyacak, minareyi çalıp kılıfını hazırlayanlara diyecek

ki: “Bir dakika belediye başkanı” “Bir dakika sayın rektör” “Bir dakika sayın bakan” “Bir dakika bakanlık” “Niye böyle yapıyorsunuz?” ifadelerini kullanacaktı.

Değerli milletvekilleri, Ulaştırma ve Altyapı Bakanı görevinden affını istediğinde niçin istifa ettirildiğini medya bizdeki gibi yazamaz mıydı? Yürütmenin başı yargıya karışır mıydı? “Anayasa Mahkemesi kapatılsın, Anayasa Mahkemesi kararlarını tanımıyorum.” diyen bir cumhurbaşkanı olur muydu? Anayasa Mahkemesi kararı bağlayıcı olmasına rağmen Yargıtay bu karara uymadığında “Ben hakemim.” der miydi? “Aralarında ihtilaf var, görüş farklılığı var.” der miydi? A belediyesine başka bir uygulama, B belediyesine başka bir uygulama, C belediyesine başka bir muamele yapar mıydı? Belediye başkanları arasında benden senden diye ayrım yapılır mıydı? Sayıştay raporlarına sessiz kalan bir yargı olur muydu? “Tek adam” sözümüze “Her yerde tek adam vardır.” diyorsunuz; demokratik ülkelerde “tek adam” dediğiniz yanlış yaptığında özür diler ve aynı zamanda hata yaptığında da istifa eder, özellikle suç işlediğinde de istifa eder. Bizde hiç özür var mıdır? İstifa bizim bahçemize, bizim kapımıza, bizim evimize uğrar mı? Uğramaz ki. Ve burada Osmangazi Köprüsü yapılırken bir Japon mühendis orada -ki Türkiye’de imal edilmesine rağmen ve o imal ettiğinden- “Türkiye’de imal edilen halat koptu.”- diyerek harakiri yapmıştı. Biz kimsenin harakiri yapmasını istemiyoruz ama lütfen özür dileyin, lütfen istifa etme müessesesini de çalıştırın ve “Biz süttten çıkmış ak kaşık.” ifadesini kullanmayın, “Biz zembemiz.” ifadesini kullanmayın, yanlış yapanları, hata yapanları içinde barındırmayın. Adınız “AK PARTİ” ise, “adalet” kelimesini kullanıyorsanız, ona müsemma, ona göre hareket etmenizi istirham ediyoruz.

Değerli milletvekilleri “Bizde özür yoktur, istifa yoktur. Tek adam kurullar ve kurallarla bağlayıcıdır. Bizde kurullar ve kurallar yok, denetleme yok, özgür Sayıştay olmasın.” diyorsunuz. Özgür basın olmasın, özgür STK’ler olmasın, muhalefet olmasın istiyorsunuz. “Bizim yaptıklarımızı ya onaylayacaksınız ya hikmet arayacaksınız ya da tevil edeceksiniz.” diyorsunuz. Bazen de mahkemeler Anayasa Mahkemesi kararlarına uymadıklarında sessiz kalarak onaylıyorsunuz. Demokrasi yetkilerin paylaşılması, görevlerin paylaşılmasıdır. Amerika Birleşik Devletleri’nde, İspanya’da başkanların evlerinde arama oldu, baskınlar oldu; Allah aşkına, Türkiye’de bir milletvekilinin evinde arama yapılabilir mi? Bir milletvekili arabasını kim arayabilir Allah aşkına, hangi polis arayabilir? Arayamaz ki. Biz Türkiye’de hukuk devleti olmak mecburiyetindeyiz. Kim yanlış yaparsa bizim Emniyetimiz, kolluğumuz, bizim yargımız mutlaka yakasına yapışmalı ve ona gereğini yapmalıdır. Suçüstü yapılanların üstü kapatılıyor Türkiye’de. Yargı bağımsız olsaydı, güçler dağıtılmış olsaydı suçlular ellerini kollarını sallayarak gezemeyeceklerdi. İstedığınız vergi borcunu, istediğiniz vergi borcunu siliyorsunuz, istediğinizde milyonlarca liralık teşvik veriyorsunuz; Avrupa’da veyahut da hukuk devletlerinde bu olur mu? Tek adam Rusya’da var, Kuzey Kore’de var, Arabistan’da var, bazı ülkelerde var, Orta Asya’da var; Türkiye’de olmayacak, olmamalıdır, biz onlar gibi olmamalıyız. Avrupa’da denge, denetleme mekanizması vardır. Bizde var mı? “İstişare” diyorsunuz, “ortak akıl” diyorsunuz. “Faiz sebep, enflasyon sonuç.”un karşılığını kime sordunuz, bu teoriyi kime sordunuz ve şimdi kiminle istişare ettiniz? Bu ülkeye maliyetini biliyor musunuz? Bedel ödeyecek misiniz? Özür dileyecek misiniz? “Ben yaptım, oldu” mantığıyla, deneme yanılma yoluyla ekonomi olur mu? Ve aynı zamanda istifa edecek misiniz?

Tek adamların, demokratik ülkelerde olduğu Avrupa’da, beraat edenin, takipsizlik alanın işine geri döndürülmemesi olur mu? Beraat eden işini döndürülür, takipsizlik alan işine döndürülür, beraatizimmet asıldır değerli milletvekilleri.

Değerli arkadaşlar, tek adamların olduğu yerlerde akraba, eş, dost, tanıdıklar veya ideolojik yakınlıklar nedeniyle bazen soru çalarak, bazen de mülakatlar üzerinden devleti ele geçirme çalışması

yapılır mı? Devlet herkesin olur; Alevi'nin olur, Sünni'nin olur; Kürt'ün, Türkmen'in, Laz'ın Çerkez'in olur; dinlinin, dinsizin olur; Hristiyan'ın, Müslüman'ın olur ve deriz ki hep beraber: “Bu devlet, bizim devletimiz. Aidiyet duygumuz o kadar yüksek ki Türkiye Cumhuriyeti bizim, ay yıldızlı bayrak bizim, bu vatan bizim, Arnavut Akif'in İstiklal Marşı bizim.” deriz. Ama eğer bu ülkede “O Alevi.” diyerek, “Bu Sünni.” diyerek, “Bu sağcı, bu solcu.” diyerek “Bu benden, bu şundan.” diyerek insanlar dışlanırsa veya insanlar daha çok taltif edilirlse orada aidiyet duygusu zayıflar, aidiyet duygusunu zayıfladığı yerde devlet zayıflar, devletin zayıfladığı yerde huzur olmaz, kaos olur değerli milletvekilleri.

Değerli milletvekilleri, bugün, bu ülkede eğer bir devlet olacaksa milletin devleti olacak, kişinin devleti olmayacak, etnisitenin devleti olmayacak, mezhebin devleti olmayacak, cemaatin devleti olmayacak; bu devlet 85 milyonun olacak. Bunu yapabilmenin yolu üç tane şeyden geçer: Cumhuriyeti demokrasiyle taçlandırmak, hukuku adaletle buluşturmak ve aynı zamanda devletimizi liyakat, ehliyet ve ahlakla şahıkalaştırmaktan geçer.

Değerli milletvekilleri, tek adamın olduğu yerde mafya olur mu, çete olur mu, ihaleye fesat karıştırma olur mu? Bülent Başkan söylemedi -vakti çok kısıtlıydı- ben buradan söyleyeyim size: Şimdi, Diyanet İşleri Başkanlığının Sayıştay raporlarını okuyorum, iki tane küçük örnek vereceğim ama ihaleler çok büyük.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, bu Diyanet İşleri Başkanlığı bir ihaleyi pazarlık usulü yapması gerekirken davetiye yapıp ve demiş ki: “Ben bunu 21/b’li, 21/f’li, 21/c’li yapayım.” Biliyorsunuz, bu ihaleyi yapabilmek için de olağanüstü hâl olması lazım; afetlerin olması lazım, depremlerin olması lazım, çok olağanüstü şeylerin olması lazım. Bu ihaleyi bir anda yapmış ve Sayıştay bunu tespit etmiş. Diyanet İşleri Başkanlığının savunması, gerekçesi şu, diyor ki: “Ramazan ayına bir hafta kaldığı için biz bu ihaleyi yapmak zorundaydık. O nedenle, biz bunu pazarlık usulü yapmadık da davetiye usulü yaptık.” Sayıştay da şöyle cevap vermiş: “Siz ramazan ayının hangi gün geleceğini biliyordunuz ve bu ihaleyi çok önceden yapmanız gerekiyordu.”

Bakın, arkadaşlar, tuz kokmuş, tuz, tuz! Yani, bu doğru bir şey değil. Eğer Diyanet İşleri Başkanlığındakiler de... Acil de değil bu ihale. Bunun gibi onlarca ihale var. Bunlar doğru şeyler değil arkadaşlar, 85 milyonun hakkını birilerine veriyoruz ve şöyle diyorsunuz: “Bizi Sayıştay denetlemesin, bizi sivil toplum kuruluşları denetlemesin. Sayıştayın raporlarına yargı bir işlem yapmasın, aynı zamanda, muhalefet burada konuşmasın. Bizim yaptıklarımıza tevîl edin, bizim konuştuğlarımızı ve yaptıklarımızı kabullenin, hikmet arayın.” Hikmet aramayacağız, suç arayacağız, yanlış arayacağız. Ben sizleri uyarıyorum bir vatandaş olarak, bir siyasetçi olarak uyarıyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi, STK'lere 14 milyar para verilmiş. Verilebilir STK'lere, Avrupa'nın her yerinde var NGO'lara yardım yapmak. “Ne var bunda?” diyeceksiniz değerli milletvekilleri. Şimdi söyleyeyim size, dikkatlice dinlemenizi istirham ediyorum: Ne var bunda? 14 milyar para ama bu STK'lerin hangileri olduğunu açıklamıyorsunuz, niçin açıklamıyorsunuz? Açıklayın bunları, A sendikası, B derneği, C vakfı, kamu yararına şu vakıf, şu şekilde bir dernek diyerek açıklayın. Bakın, ayırım yapmayın, Türkiye’de herkese eşit muamele edin. Değerli bir proje varsa “Bu projeyi şu şehirden bir insan veyahut da şu şehirdeki bir dernek ve vakıf yapıyor.” diyerek bunlar arasında ayırım yapmayın. İnanın, Manisa’da uzun süre milletvekilliği yaptım, çok uzun süre ve arkadaşlarıma şunu söyleyeyim: İnanın, bütün hizmetlerde bir kişiye etnisitesini sormadım, bir kişiye mezhebinin sormadım, bir kişiye ırkını ve partisini sormadım, inanın sormadım ve herkesin haklı taleplerini, hukuki talepleri ve meşru taleplerini yerine getirdim.

Değerli milletvekilleri, bütçe kanunu teklifi Genel Kurula geldiği gün arkadaşlarımız ifade etmişti, yıllardır ben de gerek sosyal medyadan gerek ekranlardan bu konuyu dile getirmiş ve sormuştum. Bu

kürsüden tekrar soruyor ve bu bütçenin sahibi nerede diyorum? Bu bütçenin sahibinin gelip burada bunu savunması lazımdı. Bütçemizi, bütçe hakkımızı elimizden almışlar ve ardından da diyoruz ki: Ya, bu bütçeyi birisi savunacak. Evet, doğru, buradaki Sayın Cevdet Yılmaz Beyefendi savunacak ama ben de buradan diyorum ki: Tüyü bitmemiş yetimin ve esasen bütün bir milletin hakkı, hukuku olan ülkemiz kaynaklarının nasıl ve ne şekilde harcanacağını belgesi, sözü ve vaadidir bu bütçe. Bu bütçe teklifi bir program değildir, bu bütçe teklifi sadece temenniler bütünüdür. Şu ana kadar hiçbir tahminlerini tutturamamışlardır, ne TÜİK tutturabilmiştir ne Merkez Bankası tutturabilmiştir, ne orta vadeli programla tutturabilmişsinizdir, hiçbirini; her zaman revize etmişsinizdir yenilemişsinizdir bunları ve bir gün de bir tane tahmininizi “Tutturduk, faizi tutturduk, enflasyonu tutturduk, kalkınmayı tutturduk, işsizliği tutturduk.” diyerek bunları söylemenizi isterdik.

Değerli milletvekilleri, bırakın bir bölümünü, bir fıkrasını yani buradaki bir parçasını, bir paragrafını, bırakın bir cümlesini ve bir kelimesini bile değiştiremediğimiz bir bütçe geldi buraya, daha önce de söyledim bunu ve buna demokrasi demeyelim. Siz Plan ve Bütçe Komisyonunda şunu söylediniz: “Buradaki muhalefetin tekliflerini, düşüncelerini çok değerli buluyoruz.” Şimdi buna ne diyeyim ben Allah aşkına? Neymiş? Gelecek bütçede bundan istifade edeceklermiş. Allah aşkına, daha önce 2022 yılında yapılan konuşmalardan 2023’te istifade mi ettiniz siz? 2021’den 2022’de, 2020’den 2021’de mi istifa ettiniz? Hayır “ben yaptım, oldu” mantığı içerisinde geliyorsunuz ve de hiçbir şey olmuyor değerli milletvekilleri.

Esasen, ülkemizde uzunca bir zamandır George Orwell’ın, romanlarına rahmet okutan bir distopya yaşatılmaktadır. Her gün üzerimize boca edilen gerekli gereksiz gündemlerle yaşadığımız can yakan gerçeklikler gözlerden kaç gözlerden kaçırılmaktadır. Milletimizin gerçek sorunları kimi zaman Anayasa tartışmalarıyla, kimi zaman mafya ve çetelere güya yapılan kontrollü operasyonlarla, kimi zaman spor müsabakalarında atılan yumruklarla, futbolcuların dolandırılma hikâyeleriyle, başka ülkelerin yöneticilerine çekilen “Ey!”lerle “one minute” efelenmeleriyle, siyasi figürlerin sadra şifa olmayan sözleriyle, etnik ve mezhep tartışmalarıyla, konjonktürel ve elde edilmesi planlanan siyasi rant getirisine göre bazen yasaklanan, bazen serbest bırakılan cadde, meydan isimleriyle üstü örtülüyor, zamana yayılıyor ve unutturuluyor.

İktidarın iletişim aparatları eliyle kotardığı bu örtülü operasyonlar aslında, çoğumuzun malumu bir hikâyeyi, Meksikalı bir adamın o meşhur bisiklet hikâyesini hatırlatıyor. Söyleyeyim hemen: Adam Meksika sınırında, bir bisikletle gidiyor. Her gün Amerikalı polisler çeviriyorlar kendisini, bakıyorlar, arıyorlar bisikleti; kum torbası var, başka hiçbir şey yok. “Buyurun, geçin.” diyorlar. Akşam tekrar dönüyor Meksika sınırına. Yıllarca böyle, yıllarca hiçbir şey bulamıyorlar. Aradan yıllar geçtikten sonra polis memuru emekliye ayrılıyor, yine aynı adamın aynı işi yaptığını görünce “Allah aşkına, artık emekliye ayrıldım. Ne yaptınız bununla? Niye gidip geliyorsunuz bisikletle? Bir kum torbanız var, ne kaçırdınız?” diyor. “Söyleyeyim, bisikleti kaçırdım.” ifadesini kullanıyor.

Değerli milletvekilleri, bu hikâye aslında bakmak ile görmek arasındaki çelişkiyi özetleyen muhteşem bir hikâyedir. İnsanların algısı bilinçli bir şekilde bir yerlere yönlendirilir ve bu esnada ekmekleri, emekleri, varlıkları, umutları, katar katar kaçırılır ve yok edilir, ona buna peşkeş çekilir; tıpkı bu bisiklet hikâyesinde olduğu gibi. Gözlerden kaçırılan şey, aslında elimizden kayıp giden ülkemiz ve vatanımızdır; ülke kaynaklarımız, varlıklarımızdır; ormanlarımız, topraklarımızdır; su kaynaklarımız, tarım arazilerimizdir; ülkemizin liyakatli insan kaynağıdır; doktorlarımız, mühendislerimiz, dürüst ve haysiyetli, bürokratlarımız, kamu görevlilerimizdir; bankalarımız, peşkeş çekilen kamu kaynaklarımızdır; şeker fabrikalarımız, Tank Palet Fabrikamız, SEKA’mızdır; güya “Aman!” diyene kapımızı açıyoruz sözleriyle doldurulan milyonlarca yabancıyla Anadolu’yu

Türksüzleştirme, Türk milletini mülksüzleştirme siyasetinin adım adım hayata geçirilmesidir. Hasılı, ülkemizin yani vatanımızın Türk milletinin elinden yavaş yavaş alınıp kurda kuşa yem edilmesidir. Bu iktidar zihniyetinin neredeyse attığı her adım, yaptığı her düzenleme ve uygulama bunun bir parçasıdır. Bu milleti, zengin ülkemizin fakir bekçileri yapmak için elinden geleni ardına koymayan bir siyasi iradenin planlı bir tasallutu altındayız. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasında hiç edilen 128 milyarı ne çabuk unuttuk değil mi?

Değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı süslü ve doktor reçetesini andıran cümlelerle kamufle ettiği ve esasen yaşadığımız son ekonomik çöküşü tarif ettiği yıkımın sanki kendiliğinden olduğunu ima ediyor. Bu yıkım kendiliğinden falan olmadı, bizzat olması istendi; bunun için aynen Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi gibi dünyada ve literatürde eşi benzeri olmayan saçma sapan bir ekonomi planı devreye sokuldu. Nedir o? Nas ekonomisi. 2021 senesinin Eylül ayında “Nas varken sana bana ne oluyor.” diyerek gittikleri faiz indirimiyle her şey altüst oldu mu? Oldu. Saygın ekonomistlerin söylediğine göre eğer bu uygulamaya o zaman gitmeselerdi dolar şimdi 12 ila 14 TL arası olacaktı, akaryakıt ise 13 ila 15 TL arası olacaktı. Kim hesap veriyor? Kimse vermiyor ki. Anayasa’yı uygulamadığınız zaman ne oluyor, bir şey mi oluyor? Size bir müeyyide mi uyguluyorlar? Size bir kamuoyu baskısı mı oluşuyor? Parlamentoda bir müeyyide mi var? Yüce Divan mı oluşuyor Türkiye’de? Yok, böyle bir şey de yok ve siz bunun hesabını vermeyeceksiniz.

Eylül 2021 öncesi yirmi sekiz ayın tüketici fiyatları toplam olarak yüzde 36 artmıştı yani iki yıl dört aylık enflasyon toplamı buydu; bir başka ifadeyle, yıllık yüzde 15-16 civarındaydı. Peki, nas ekonomisine yani zamansız ve gerçek dışı faiz indirimine geçilen Eylül 2021’den Eylül 2023’e toplam enflasyon ne kadar oldu biliyor musunuz? Tam tamına yüzde 221, tam tamına yüzde 221, yüzde 36’dan yüzde 221’e; maşallah diyelim, size 221 kere maşallah diyorum. Sayın Erdoğan uyguladığı nas politikasıyla doların fiyatını yüzde 243 artırdı ama suç kimde biliyor musunuz? Suç dış güçlerde, iç mihraklarda, vatan hainleri; faiz, dolar lobileri, Netanyahu falan filan derken bunlar da kesmeyince doların bu kadar artmasına en büyük sebebin dolar basmak için dış güçlerin bir matbaa makinesine sahip olmamızın önüne geçtiği yalanını üfürdüler. Yahu, şaka yapmıyorum vallahi, iktidar mahfillerinde, dernek ve ev sohbetlerinde, WhatsApp gruplarında bundan daha absürt yalanlar pompalanıyor ve maalesef, inanan hatırı sayılır bir kalabalık da var arkadaşlar. Ülke yönetmeyi bir PR çalışması olarak gören bu iktidarın saçma sapan ekonomi fantezileriyle ülkemiz ve insanımız büyük bir yıkım yaşadı ve yaşamaya da devam ediyor.

Değerli milletvekilleri, iktidar sözcüleri her fırsatta kendilerinden önce hiçbir şeye, mesela yol ve köprülere sahip olmadığımızı, barajlar, santraller, havaalanları, otomobil, traktör, buzdolabı, telefon ve neredeyse üstümüze giyecek bir ceketin bile olmadığını söylerken sonuç olarak, kendilerinden önceki döneme “Seksen yıllık reklam arası” demeyi de uygun görüyorlar. Sizin “seksen yıllık reklam arası” dediğiniz yere biz vatan diyoruz, devlet diyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Özdağ, lütfen tamamlayın.

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) – Ve son yirmi yılda kavuştuğunuzu söyleyip duruyorsunuz, bunun adı bilgisizlik ya da gaflet değil, kesinlikle ideolojik saplantılarınızın, rövanşist duygularınız üstüne bezediğiniz şehir efsaneleriyle güya kurduğunuzu söylediğiniz yeni devlete bir milat tayin etmek ve buradan yürümek. Goebbels’in söylemiş olduğu gibi: “Yalan söyle, daha büyük yalan söyle ve devam et, asla yalan söylemekten vazgeçme, bir süre sonra insanlar buna inanacaktır.” diyen kişiler bu adamlar değil miydi? Buyurun işte, adamın ruhu Türkiye Büyük Millet Meclisinde birilerinin içerisine sirayet etmiş.

Bu ülkede ilk traktör fabrikası Atatürk zamanında kuruldu, sene 1935, fabrikanın adı da Uzel Fabrikasıydı; 1944 yılında kurulan ikinci traktör fabrikasının adı da Başak idi; 1955 senesinde Koç grubunun kurduğu traktör fabrikasının adı da TürkTraktör'dü. Şimdi, ben bunları söylemeyeceğim yani "Pakistan'a ne kadar sattık, başka ülkelere ne kadar sattık?" demeyeceğim ama şunu söyleyeceğim: 2017 yılında Türkiye'de 72 bin olan traktör satışının 2019 yılında 19 bine düştüğünün izahını yapın bu bana yetecek ve artacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) – Sözlerimi toparlayacağım.

BAŞKAN - Sayın Özdağ, lütfen son sözlerinizi alalım.

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Değerli milletvekilleri, bir bütçe geldi karşımıza ve bu bütçe maalesef Türkiye'de işsizliği bile doğru tanımlayamayan ve de vatandaşımızı zengin etmeyen, insanımızı mutlu etmek istese bile edemeyecek olan bir bütçe. Bu bütçeyle ilgili şunu söyleyeyim: 85 milyon kişi var Türkiye'de, 10 milyon zengin oluyor Türkiye'de ve bir 10 milyon da zenginlik yolundalar; 20 milyonun tuzu kuru ama geri kalan 65 milyon Türkiye'de fakir hayatı yaşıyor, inanın ev kiralarnı ödeyemiyorlar, inanın ev alamıyorlar, inanın araba alamıyorlar, aldıkları evlerin ve arabaların taksitlerini ödeyemiyorlar, çocuklarını kreşlere gönderemiyorlar, çocuklarının servis paralarını ödeyemiyorlar; aldıkları maaş yetmiyor. Ben size seslenirim buradan: 11.402 lirayla insanlar nasıl geçinirler Allah aşkına? Asgari ücretle, 2002 yılında, 20 liraya, 1 çeyrek altın alırken bugün artık o asgari ücretle, o günkü asgari ücretle, bugün bir kilo patates alamazsınız, bir kilo domates alamazsınız değerli milletvekilleri.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Özdağ, lütfen, teşekkürünüzü iletin.

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) – Teşekkürümü yapıyorum Sayın Başkanım.

Değerli arkadaşlar, "Oy verdiniz, seçtiniz. Ne şikâyet ediyorsunuz ey vatandaş?" diyecekler birileri "Niye şikâyet ediyorsunuz?" Ben de diyorum ki: Bizler demek ki doğru yoldayız ve sizi milletimize şikâyet ediyoruz. Ve size diyoruz ki: Sizin yaşatacağınız özgürlük değil, yasaklar; adalet değil, maalesef fakirlik ve yoksulluk olacak Türkiye'de. Nereden biliyorum? Bunu bilmek için önümüze getirdiğiniz bu bütçeye bakmak yeter. Zaten kendiniz bizzat söylüyorsunuz. Bu nedenle bu bütçeye ve bunu "bütçe" diye önümüze koyan siyasi anlayışa "Hayır." diyeceğiz.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. Allah'a emanet olun.

BAŞKAN – Sayın Özdağ, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi şahsı adına ilk konuşma lehte olmak üzere Hür Dava Partisi Genel Başkanı ve İstanbul Milletvekili Sayın Zekeriya Yapıcıoğlu'na aittir.

Sayın Yapıcıoğlu, buyurun.

Süreniz on dakikadır.

ZEKERİYA YAPICIOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bir gün arayla meydana gelen menfur terör saldırılarında Çorum, Denizli, Elâzığ, Gaziantep, İzmir, Malatya, Manisa, Mardin, Sinop, Tokat, Yozgat ve Zonguldak illerimize ateş düştü. Bütün şehitlerimize Allah'tan rahmet, kederli ailelerine, arkadaşlarına ve sevenlerine sabır diliyorum. Memleketimizin huzuruna kurşun sıkanları ve kardeşliğimize yönelik her türlü terör eylemini lanetliyorum. Milletimizin

huzurunu ve kardeşliğini hedef alan kurşundan daha ağır sözleri de kınıyorum. Birliğimize sıkılan her kurşun siyonizme ve küresel emperyalizme hizmettir.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'nin 2'nci yüzyılının ilk bütçe görüşmeleri tamamlanmak üzere. Bütçeye sadece ekonomiye dair birtakım rakamlardan ya da cetvellerden ibaretmiş gibi bakmak doğru değildir. Bütçe, devletin yönetim felsefesinden eğitim anlayışına, alın teri ve emeğin korunup korunmadığından gelir dağılımı ve vergilendirmede adaletin sağlanıp sağlanmadığına kadar birçok konuda somut bir perspektif ortaya koyar. Sosyal adaletin tesisi ancak kamu kaynaklarının adil yönetimi ve hakça paylaşımıyla mümkündür. Bu bağlamda, bütçe yönetimi oldukça önemlidir. Dolayısıyla, Türkiye'nin 2'nci yüzyılının inşasına, başta gelir dağılımı ve vergilendirmede adalet olmak üzere, bir bütün olarak sosyal adaletin tesisiyle başlanmalıdır.

Kapitalist ekonomi modelinde faiz önemli bir sömürü aracıdır. 2003 yılından bu yana faiz giderlerinin bütçeye oranı yıllara göre kademeli olarak yüzde 41'den yüzde 11'lere kadar düşmüştür. Aynı şekilde, faiz giderlerinin gayrisafi yurt içi hasılaya oranı da son yirmi yılda bariz bir şekilde azalmıştır. Hakkı teslim etmek babında bunu önemli bulduğumuzu özellikle belirtmek istiyorum. Türkiye'nin 2024 yılı bütçesinden yapılacak faiz harcamaları bütçenin yüzde 11,31'ine denk gelen 1 trilyon 254 milyar TL'dir; bu da çok ciddi, çok önemli bir rakamdır, yüksek bir rakamdır. 2023 yılı Şubat ayında meydana gelen depremlerde hasar gören bölgelerin yeniden imarı, depremin etkilerinin ortadan kaldırılması ve afet risklerinin azaltılması amacıyla 2024 yılı bütçesinden 1 trilyon 28 milyar TL kaynak ayrılmıştır. Bu da demek oluyor ki 11 ili ve 14 milyon insanı etkileyen depremin yaralarını sarmaya yetecek kadar büyük bir meblağ hatta daha fazlası sadece faiz ödemelerine gidecektir.

Elbette ki sorun tek başına bu yılki faiz harcamalarının ne kadar olduğu değildir. Biraz önce de belirttiğim gibi, son yirmi yılda faiz harcamalarının bütçeye oranı bariz bir şekilde düşmüştür. Burada asıl sorun, bir sömürü aracı olan faizin mevcut ekonomi sisteminin yapısal ve vazgeçilemez bir parçası olarak kabul edilmesi ve bu şekilde işlev görmesidir. Sorun yapısal ve sistemsel bir sorundur. Buna çare bulunmadan sorunu kökünden halletmek mümkün değildir. Faize dayalı ekonomi sistemi reel sektörü değil finans sektörünü abat eder; üretimi değil tüketimi teşvik eder; istihdamı değil işsizliği artırır, kronik yoksulluğa, alın teri ve emeğin sömürüsüne yol açar. Bu durum mutlaka düzeltilmelidir ancak bunun için borçlanmanın önüne geçilmesi ve denk bütçenin şart tutulması gerekiyor. Kamunun borçlanma ihtiyacı ve dolayısıyla faiz yükünün ortadan kaldırılması için tedbirler alınmalıdır. Yapılan bütçelerde gelir ve giderler denkleştirilmeli, gelecek nesillerin hayatını ipotek altına almak olan borçlanmaya son verilmelidir.

Sayın Abdulhamit Gül konuşmasında “Yeni bir anayasayı birlikte yapalım.” dedi. Evet, yeni bir anayasa Türkiye'nin bir ihtiyacıdır ve bize göre, bu yeni anayasada mutlaka olması gereken şeylerden bir tanesi de denk bütçe yapılması zorunluluğu olmalıdır. Gelirlerin beklentilerin altında kalması durumunda öncelikle giderler kısılmalı, zaruret hâlinde vatandaşlara ek bir yük getirilecekse, bu düzenleme de ancak kanunla yapılabilir.

2024 yılı bütçesiyle ilgili bir diğer önemli konu ise bütçenin vatandaşların sırtına yükleyeceği vergi yüküdür. 2023 yılında vergi gelirleri tahsilatının 4 trilyon 824 milyar lira olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. 2024 yılında ise vergi gelirleri tahsilatının 8 trilyon 335 milyar lira tutarında olacağı hesaplanmaktadır. Bu tutar 2023 yılıyla kıyaslandığında yüzde 72,8 oranında bir artışa tekabül etmektedir. Dolayısıyla vatandaşın sırtındaki vergi yükü artacaktır.

Kamu harcamalarının finansmanının en önemli aracı vergilerdir ancak burada asıl sorun bu vergi yükünün vatandaşlar arasında paylaşılması meselesidir, yükün adilce paylaşılması gerekir. 2024 yılı bütçesine göre gelir ve kazanç üzerinden alınan doğrudan vergilerin tutarı 2 trilyon 520 milyar 921

milyon TL olarak hesaplanırken, yoksul ve zengin ayrımı olmaksızın herkesten alınacak olan dolaylı vergilerin tutarı ise 3 trilyon 415 milyar lirası dâhilde alınan mal ve hizmet vergileri olmak üzere toplam 5 trilyon 322 milyar küsur TL'dir.

Bütçe hazırlanırken Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Cevdet Yılmaz haklı olarak dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payının yüksek olduğunu ve bunun düşürülmesi gerektiğini söylemişti. Dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payı 2024 bütçesinde yüzde 63,96'dır. Bu oranın; 2025'te 63,18'e, 2026 yılında ise 62,61'e düşürülmesi hedefleniyor. Evet, küçük bir düşüş var ancak dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payı daha fazla düşürülmelidir. Bu, vergi adaleti için mutlaka yapılmalıdır, olması gerektir. Adil bir vergilendirme sisteminde vatandaşa yüklenecek vergi yükü, serveti ve geliriyle orantılı olmalıdır. Bundan başka uygulanan vergi politikaları gelir dağılımındaki eşitsizliği azaltan bir etki de oluşturmalıdır. Türkiye'deki vergi sisteminde zahiren az kazananlardan az, çok kazananlardan çok vergi alınmaktadır ancak gerçekte durum tam tersinedir. En yüksek oranda vergiyi dar gelirli ödemektedir. Tüketim malları ve hizmetlerden alınan dolaylı vergiler ile maaş ve ücretlerden kaynakta kesilen vergilerin toplam vergi gelirleri içerisindeki payı çok yüksektir. Hayatlarını devam ettirebilmek için kazançlarının tamamını harcamak zorunda kalan, böylece hem kazanırken hem de harcarken vergi veren dar gelirli vatandaşların aleyhine olan orantısızlık mutlaka düzeltilmelidir. Bunun için asgari ücretin üzerinde olan kazançlardan da gıda, giyim, barınma, sağlık, eğitim ve ulaşım gibi temel ihtiyaçlar için yapılan harcamalar düşüldükten sonra geriye kalan miktar vergilendirilmelidir. Haberleşme ve kültür harcamalarındaki vergi oranları makul seviyeye indirilmelidir. Kişinin oturduğu konutundan emlak vergisi alınmamalıdır, vergi mevzuatı yeniden düzenlenerek basitleştirilmeli, vergi oranları düşürülmelidir. Hiçbir üretim faaliyetine katılmadan ve risk de almadan sadece paradan para kazananlara tanınan vergi muafiyetlerine son verilmeli, mevcut vergi oranları artırılmalıdır. Ülke gelirinin yaklaşık yarısını toplumun en üst gelir grubunda bulunan yüzde 20'lik kesim almaktadır. Bu üst gelir grubu her dönem en yüksek payı alan kesimdir. Geriye kalan yüzde 80'lik kesim gelirin diğer yarısını almaktadır. Vatandaşların yaklaşık yarısı yoksulluk sınırının altındaki bir gelire sahiptir. En alttaki yüzde 20'lik dilimdekiler ise maalesef, açlık sınırının altında bir gelirle yaşamaya çalışmaktadırlar. Yoksulluk ve açlık sınırının altında bir gelire sahip kişilerin, oransal olarak belli bölgelerde daha yüksek oranda olması da hesaba katıldığında adaletsizliğin boyutları daha da büyümektedir. Bu adaletsizlik bir an önce giderilmeli, en alt gelir grubu ile en üst gelir grubu arasındaki uçurum kapatılmalı, fark makul bir seviyeye indirilmelidir.

Merkezinde insan, insanlık olmayan, refahı topluma yayma amacından uzaklaşmış, sadece ülke ekonomisini büyümeye kilitlenmiş bir iktisat anlayışı yanlıştır. Fert başına gayrisafi yurt içi hasıla bugünkü miktarın 100 misline çıksa dahi, toplumun açları ve fakirlerinin sayısında eğer bir azalma olmuyorsa bu ekonomik büyümenin aç ve yoksullar için hiçbir anlamı yoktur. Önemli olan, gelir dağılımındaki adaletsizliği ortadan kaldırmak ve refahı tabana yaymak olmalıdır. Aksi hâlde, ekonomik refah düzeyini artıran kesimlerin, yoksulların haklarını, yer altı ve yer üstü kaynakları ile tabiattaki hisselerini gasbetmiş olmalarına seyirci kalınmış olunur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Yapıcıoğlu, lütfen tamamlayın.

ZEKERİYA YAPICIOĞLU (Devamla) – Uygulanan iktisat politikalarının insan merkezli olup olmadığının en önemli ölçütü, üretilen değerlerin bölüşüm şeklidir. Aslan payını sermayeye veren kapitalist sistem, küçük bir azınlık dışında halkın çoğunluğunu kronik yoksulluğa mahkûm etmektedir. Ülkenin ekonomik bağımsızlığının sağlanması, yoksulluk ve mahrumiyetin kökten kazanması ve insanın ihtiyaçlarının hürriyeti ve izzeti de korunarak giderilmesi için, fitrata ve insani değerlere ters

düşen iktisadi sistemlerin terk edilmesi zorunlu. Bu bakımdan, insanlığa huzur ve refah getirmeyen bu sistemlerin temelden değiştirilerek yerine insanın refahını artırmayı hedefleyen, kapitalist ve sosyalist bakış açılarının aşırılıklarından uzak, vicdanları ve adalet duygusunu incitmeyecek bir ekonomi politikası uygulanmalıdır, sermaye yalnızca zenginler arasında dolaşan bir varlık olmaktan çıkarılmalıdır; orta yol budur.

Son yirmi yılda ileriye doğru atılmış doğru adımlarla birlikte yapılan yanlışları da görüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Yapıcıoğlu, lütfen son sözlerinizi alalım.

ZEKERİYA YAPICIOĞLU (Devamla) – Sorumluluğumuz gereği, siyaset anlayışımız gereği yapılması gerekenleri de zaman elverdiği ölçüde dile getirmeye çalıştım.

Genel Kurulu tekrar selamlıyor, 2024 bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Sayın Yapıcıoğlu, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi yürütme adına Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Cevdet Yılmaz’a söz vereceğim.

Sayın Yılmaz, buyurun.

Süreniz altmış dakikadır.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gazi Meclisimizin Genel Kurulunu ve ekranları başında bütçe görüşmelerini takip eden aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

17 Ekimde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmasını takiben 20 Ekim tarihinde Plan ve Bütçe Komisyonunda başlayan 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tekliflerinin Genel Kurul müzakerelerinde bugün itibarıyla sona yaklaşmış bulunuyoruz. Cumhuriyetimizin 100’üncü yılında, Türkiye Yüzyılı’nın ilk bütçesi üzerinde görüşmeleri böylece tamamlamış olacağız. Bu açıdan şunun altını çizmek istiyorum: 100’üncü yılın son bütçesini uygulama imkânını bize veren ve Türkiye Yüzyılı’nın ilk bütçesini hazırlama onurunu bize tattıran aziz milletimize şükranlarımı arz ediyorum.

Değerli arkadaşlar, harcanan yoğun mesai ve katkılar için Saygıdeğer Meclis Başkanı ve Başkan Vekillerine, Divana, tüm milletvekillerine, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun Değerli Başkan ve üyelerine, bakanlıklarımıza, kamu kurumlarımıza ve yöneticilerine şahsım ve Sayın Cumhurbaşkanımız adına bir kez daha teşekkür ediyorum.

2024 yılı bütçesinin gerekçesi, dayanakları ve hedeflerini Plan ve Bütçe Komisyonunda başlayan bütçe görüşmelerinden bugüne dek gerçekleştirdiğim konuşmalarda ele almıştım. Şahsıma ayrılan sürede gün boyu Genel Kurulda gündeme getirilen konulara ilişkin yürütme adına değerlendirme yapmak üzere söz almış bulunuyorum. Ancak bu değerlendirmelere geçmeden önce, son günlerde yaşadığımız ve hepimizin yüreğini parçalayan hadiselerle, haberlerle ilgili, 12 kahraman şehidimizle ilgili ve terörle ilgili bir değerlendirmede bulunmak istiyorum.

Değerli Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle şunu ifade etmek isterim: Terör, demokrasinin de kalkınmanın da insanlığın da düşmanıdır. Terörün olduğu yerde ne temel hak ve hürriyetlerden bahsedebilirsiniz ne sosyal refahtan ne insan huzurundan, mutluluğundan bahsedebilirsiniz. Bazı arkadaşlarımız değindiler, “devlet” dediğimiz kavram “Meşru cebir tekeli elinde bulunduran bir insan topluluğu.” olarak tarif edilir, siyasetteki tarifi budur. Her kim ki “terör” adı altında, “mafya” adı altında, “çete” adı altında, hangi isimle olursa olsun, hukuktan kaynağını almayan, meşru olmayan

bir şekilde şiddeti, terörü kullanıyorsa hiçbir şekilde hukukla, demokrasiyle bunların bağdaştırılması mümkün değildir. Dolayısıyla bütün bu değerler çerçevesinde PKK, DEAŞ, FETÖ ve diğer tüm terör örgütlerini lanetliyorum. Bu vesileyle, bir kez daha aziz şehitlerimize Allah'tan rahmet, yaralılarımıza acil şifalar diliyor, kederli ailelerine ve milletimize başsağlığı ve sabırlar temenni ediyorum.

Değerli arkadaşlar, 22 ve 23 Aralıkta maalesef 12 kahramanımız şehit oldu, yine, 13 Mehmetçik'imiz yaralandı. 22 Aralık günü Pençe bölgelerinin güneydoğusunda çok önemli bir noktada olan Sur Tepe üs bölgemize bölücü terör örgütü unsurları tarafından sızma girişiminde bulunuldu; çıkan çatışmada 6 kahraman silah arkadaşımız maalesef şehit oldu, 7 arkadaşımız da yaralandı. Şehitlerimiz yarın öğlen namazını müteakip ebedî istirahatgâhlarına defnedileceklerdir. Buradan isimlerini ve defnedilecekleri yerleri de tek tek ifade etmek isterim: Piyade Teğmen Ramazan Günay, Afyonkarahisar'ın Sinanpaşa ilçesi Çalışlar köyü; Piyade Uzman Çavuş Mehmet Serinkan, Denizli ili Tavas ilçesi; Piyade Uzman Onbaşı İsmail Yazıcı, Gümüşhane ili Şiran ilçesi Telme köyü; Piyade Sözleşmeli Er Çağatay Erenoğlu, Sinop ili Boyabat ilçesi Yeşilyurt köyü; Piyade Sözleşmeli Er Yasin Karaca, Tokat ili Almus ilçesi Ormandibi köyü, Piyade Sözleşmeli Er Emre Taşkın Malatya ili. Son sırada okuduğum Emre Taşkın şehidimiz köken olarak da hemşehrim olur, Bingöl'ün Karlıova ilçesinden; ailesiyle, babasıyla, amcasıyla dün, bugün konuştuk; Malatya ilinde ikamet ediyorlar ve Malatya'da defnedilecek. Hepsine, bütün şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum. Tek tek ailelerle konuştuğunuz zaman o acıyı bir kez daha yüreğinizde hissediyorsunuz. Emre Taşkın şehidimizin anne-babası umredirken bu hadise cereyan ediyor ve yarıda kesip dönmek zorunda kalıyorlar. Gerçekten çok metanetli bir aile, telefonda babayla, amcayla, aileyle görüştük. Tabii, birçok arkadaşımız benzer hadiseler anlattılar. Bu vesileyle şehit ailelerimize en derin saygılarımızı sunuyoruz, sabır niyaz ediyoruz ve inşallah, şehit ailelerimizin her zaman yanında olduk, yanında olmaya devam edeceğiz.

Bu üs bölgesinde yaralanan 7 personelimiz Hakkâri Çukurca Işıklı'da bulunan Seyyar Sahra Hastanesinde tedavi altına alınmış olup hayati tehlikeleri bulunmamaktadır. 23 Aralık günü Pençe bölgelerinin güneybatısında yine, çok kritik bir noktada bulunan 1.740 ve 1.754 rakımlı Tepe üs bölgemize bölücü terör örgütü unsurları tarafından sızma girişiminde bulunuldu, burada da 6 kahraman Mehmetçik'imiz şehit düştü ve 6 Mehmetçik'imiz de yaralandı. Bu şehitlerimiz dün ikindi namazını müteakip ebedî istirahatgâhlarına defnedilmiştir, yaralıların da 5'i GATA Eğitim ve Araştırma Hastanesine, diğer yaralı personel ise Şırnak Şehit Tümgeneral Aydoğan Aydın Hastanesine sevk edilmiş olup tedavileri devam etmektedir. Bu vesileyle yaralı kahramanlarımıza, gazilerimize de şifalar diliyoruz, gazi yakınlarımıza da geçmiş olsun dileklerimizi yine buradan iletiyoruz.

Değerli milletvekilleri, Peygamber ocağı olan kahraman ordumuz ve fedakâr Mehmetçiklerimiz ülkemizin ve asil milletimizin güvenliği için daima göreve hazır oldular. Binlerce yıllık tarihimizin şanlı timsali al bayrağımızın mavi göklerde özgürce dalgalanması için göğüslerini siper ettiler. "Ölürsem şehit, kalırsam gazi" anlayışı içinde vatan aşkıyla canlarını, millet sevdasıyla yarınlarını feda eden kahraman şehitlerimiz şanlı ve şerefli tarihimizin en müstesna sayfalarında yerlerini almıştır. Bugün acımız gerçekten çok büyük ancak kararlılığımız acımızdan da daha büyük, bunu ifade etmek isterim.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ne acıdır ki daha dün henüz şehitlerimizin acısı tazeyken bazı çevrelerin "Türkiye'nin o bölgelerde ne işi var?" söylemlerine şahit olduk, bunu daha iyi anlayabilmek için sizi bölücü terör örgütünün Suriye'de, Irak'ta, kısaca, bölgede yaşanan iktidar boşluğundan faydalanarak saldırılarını artırdığı 2015 yılına geri götürmek isterim. Hatırlanacağı üzere, 2015'ten itibaren yurt içinde çok çeşitli illerimizde "çukur hadisesi" dediğimiz hadiseler yaşandı, PKK/KCK-YPG terör örgütü saldırılarına muhatap kaldık. Yine, bu dönemde, hükümrانlık yeteneğinden yoksun Irak ve Suriye sınırlarının kontrolden uzak olması nedeniyle oluşan hassasiyet terör örgütü PKK-

PYD/YPG ve onun destekçileri tarafından tam anlamıyla istismar edilmeye başlanmıştı. Bu açıdan baktığımızda, işte tam da yanı başımızda teröristlerin böyle yuvalanması karşısında seyirci kalamazdık. O günlerdeki saldırılarla ilgili ve kayıplarımızla ilgili birçok istatistik var, rakam var ama zaman açısından girmek istemiyorum. Hafızamızı bir yoklarsak o günlerde neler yaşadığımızı hep birlikte hatırlarız.

Sınırlarımızın ve vatandaşlarımızın güvenliğini sağlamak, yapılan hainliklere bedelini ödetmek, bölücülere gereken cevabı vermek için çok boyutlu bir güvenlik anlayışı benimsedik. Bu kapsamda, 2016 yılından itibaren stratejik bir öngörüyle terörle mücadelede kapsamlı bir konsept değişikliğine gittik, sınırlarımızda güvenliği sağlama ve terörü kaynağında yok etme stratejisini uygulamaya başladık. Bölücü terör örgütünün sınırlarımız güneyinde bir terör koridoru oluşturma hedefini sırasıyla Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı, Barış Pınarı ve Bahar Kalkanı Harekâtlarını icra ederek engelledik. Kurgulanan tuzağı bozduk, oynanmaya çalışılan oyuna karşı biz kendi hamlelerimizi yaparak tarihi birtakım inisiyatifleri gerçekleştirdik. Irak'ın kuzeyinde de sınırlarımızın ve halkımızın güvenliğini sağlamak için icra edilen Pençe Harekâtlarıyla "Girilemez." denilen bölgelere girerek terör kamplarını yerle bir ettik. Bu operasyonlarla terör örgütünün hareket kabiliyeti kısıtlandığı gibi Irak sınırımızın kontrolünü ve emniyetini tamamıyla sınır ötesinden sağladık dolayısıyla sınırlarımız içindeki huzuru, güveni pekiştirmiş olduk. Bölgedeki varlığımız, terör örgütünün varlığının yok edilmesi ve ülkemize bir daha tehdit oluşturmaması esasına dayalı olarak sürdürülmektedir. Teröristle mücadele harekâtlarımız uluslararası hukuka uygun, meşru müdafaa kapsamında komşularımızın egemenlik haklarına ve toprak bütünlüğüne saygılı olarak sadece terörist unsurlar hedef alınarak icra edildi ve edilmeye devam ediliyor. Bizim hiç kimsenin toprağında gözümüz yok ama hiçbir gücün başka topraklar üzerinden bizim ülkemize, vatanımıza, toprağımıza yönelik operasyonlar yapmasına da müsaade etmedik, etmeyeceğiz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hareket alanı kısıtlanan ve mağaralarda, sığınaklarda sıkışık kalan terör örgütünün son iki gündeki saldırıları Irak'ın kuzeyinde alan hâkimiyetini kaybedip nafile çırpındığının göstergesidir. Bu saldırılar, aynı zamanda, teröristlerin üstlendikleri tüm bölgelerin kaybına karşı kendi taraftarlarına sözde bir mesaj verme gayretidir. Nitekim sözde elebaşlarının itirafları ile kendi aralarında ve yayın organlarındaki demeçlerinden örgüte katılım oranının azaldığı, firar sayısının arttığı, gelir kaynaklarının azaldığı ve başta erzak temini olmak üzere lojistik hususlarda sıkıntı yaşadıkları tespit edilmiştir. Tüm bunlar bu eli kanlı örgütün içinde olduğu gerçek durumu göstermektedir.

Evet, Irak'ın kuzeyinden son gelen haberler karşısında yüreklerimiz parçalandı ve büyük üzüntü yaşadık. Acımız, terörle mücadelede sarsılmaz irademizi ve kararlılığımızı perçinlemekte, daha da artırmaktadır. Bu saldırılar sonrası, Irak ve Suriye kuzeyindeki terör yuvalarına karadan ve havadan yapılan operasyonlarla çok sayıda hedef vurulmuş, ilk belirlemelere göre 30 terörist etkisiz hâle getirilerek şehitlerimizin kanı yerde bırakılmamıştır. Son yıllarda yaptığımız harekâtlarla -burada birçok rakam var ama yine vaktimi dikkate alarak bunları geçiyorum- kahraman güvenlik güçlerimiz karşısında âciz kalan teröristler için artık hiçbir yer güvenli değildir. Nerede bir terörist varsa hedefimiz orasıdır. Bu hainlerin her saldırı girişiminde daha ağır darbeler alacakları ve Mehmetçik'in kahredici yumruğunu başlarında görecekları hiçbir şüpheye mahal bırakmayacak şekildedir. Operasyonlarımız, teröristler kimden destek alırsa alsınlar artan bir şiddetle ve yoğun bir tempoda aralıksız devam edecektir. Bizim mücadelemiz sadece terördedir, teröristledir; bölgedeki istikrarsızlığın en temel nedeni ve kaynağı olan, aslında birbirinden hiçbir farkı olmayan PKK, PYD, YPG, SDG gibi örgütlerledir. Bu kapsamda, bir hususun altını özellikle çizmek isterim: Hain örgütün içindekileri ve bu örgütü destekleyenleri, himaye edenleri de gayet iyi biliyoruz. Son dönemde bu örgüte verilen desteklerin arttığını da görüyoruz; örgütün zayıfladığını gören hamileri bu durumu değiştirmek için bir gayret

içine girmişler gibi görünüyor. Bunun sebebinin de bölücü örgütün tükenmekte olmasından kaynaklı olduğu aşîkârdır. Burada bir kez daha ifade etmek istiyorum ki hangi ÷lke ne destek verirse versin, ister içerden ister dışarıdan olsun Türkiye'ye yönelen tüm tehditleri bertaraf etme azmine, kararlılığına ve kudretine sahibiz. Vatandaşlarımızın geleceğe huzurla bakması, her türlü hak ve menfaatlerini tam güvende hissetmesi Türkiye Yüzyılı'nın temel esaslarından biridir. Türkiye Yüzyılı terörsüz bir yüzyıl olacaktır; Türkiye Yüzyılı milletimizin huzur içinde yaşayacağı bir yüzyıl olacaktır.

Değerli arkadaşlar, aziz vatanımızın ve asil milletimizin güvenlik ve huzuru için kırk yıldır milletimizin başına musallat olan terörü bitirmekte, halkımızı terör belasından kurtarmakta kararlıyız. Bu çerçevede, tehdidi kaynağında yok etme, olay sonrası değil kesintisiz operasyon, yerli ve millî kaynaklarla yüksek beşerî ve teknik kapasite kullanımı ve teröre ve terörizme karşı topyekûn mücadele gibi dört temel unsur üzerine inşa edilen güvenlik konseptimizi uygulamayı sürdüreceğiz. Bu mücadelede yüce milletimizin dualarını ve desteklerini her daim yanımızda hissediyoruz. Hainlerin sözcülüğünü yapan içerideki ve dışarıdaki şer odaklarının propagandalarına da asla itibar etmiyoruz, milletimiz de itibar etmiyor. Cumhur İttifakı olarak dün olduğu gibi bugün de ÷lkemizi terör maşasıyla hizaya sokmak niyetinde olanların karşısındayız. Terörle mücadelede bugüne kadar elde ettiğimiz tüm başarılarda elbette ki en büyük pay aziz şehitlerimize ve kahraman gazilerimize aittir. Şehitlerimizin aziz hatırasına, gazilerimize ve onların emaneti değerli ailelerine sahip çıkmaya, daima yanlarında olmaya devam edeceğiz. Bu vesileyle, bugüne kadar terörle mücadelede destanlar yazan başta aziz şehitlerimiz olmak üzere kahraman gazilerimize, Mehmetçik'e ve güvenlik güçlerimize bir kez daha minnettarlığımızı ifade ediyor, hayırlı ve başarılı görevler diliyoruz. Aziz şehitlerimize bir kez daha Allah'tan rahmet, yaralılarımıza acil şifalar diliyor, kederli ailelerine ve milletimize başsağlığı ve sabırlar temenni ediyoruz.

Tabii, şunu da söylemeden geçemeyeceğim: Meclisimizde ortak bir bildiri hazırlandı, bu bildiriye 4 grup imza attı. Gönül isterdi ki Meclisimizin tüm grupları teröre karşı bu bildiriye, bu eyleme; bu ortak acıya karşı, millî acıya karşı bildiriye imza atsınlar. Maalesef, bazı gruplar bundan imtina ettiler.

YUNUS EMRE (İstanbul) – Sayın Bakan çarpıtmayın! Biz teröre karşı kendi bildirimizi yayınladık.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) – Demokrasilerde partiler farklı farklı düşünebilirler.

YUNUS EMRE (İstanbul) – Gerçekleri çarpıtmayın, yakışmıyor! Gerçekleri çarpıtmayın, doğru olanı konuşun!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) – Bir saniye... Dinleyin lütfen, ben sabahtan beri dinliyorum.

YUNUS EMRE (İstanbul) – Doğruları konuşun, doğruları konuşun!

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) – Tahammül edemiyor oluşunuz mahcubiyetinizi gösteriyor zaten.

YUNUS EMRE (İstanbul) – Hayır, Sayın Bakan! Hayır, doğruları konuşun.

REFİK ÖZEN (Bursa) – Biz sizin istediğinize göre mi konuşacağız ya! Böyle bir şey var mı? Siz mi belirleyeceksiniz ne konuşacağımızı! Ayıp ya! Yapmayın böyle.

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, lütfen, hatibi dinleyelim, saygıyla dinleyelim, birbirimize sataşmadan dinleyelim; meram anlaşılсын.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) – Değerli arkadaşlar, demokrasilerde partiler elbette ayrı şeyler düşünürler, farklı politikalar savunurlar ama bazı konular vardır ki bu konularda bütün partilerin birleşmesi gerekir.

YUNUS EMRE (İstanbul) – Kendi bildirimizde terörü de lanetledik, saldırıları da lanetledik; okumadıysanız gönderelim size.

REFİK ÖZEN (Bursa) – Ayıp bir şey ya! Ne konuşacağımızı siz mi belirleyeceksiniz!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) – Belki bu grupların yöneticileri, buradaki karar alıcıları bunu yapamadılar ama ben inanıyorum ki bu partilere oy veren vatandaşlarımız, tabandaki milletimiz, 85 milyon bu ortak bildiriye gönülden imza atmıştır. Buradakiler bunun mahcubiyetini yaşayacaklar diye düşünüyorum.

REFİK ÖZEN (Bursa) – Utanma yok ki onlarda!

YUNUS EMRE (İstanbul) – Gerçekleri çarpıtmayın Sayın Bakan, gerçekleri çarpıtmayın!

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Buradan ekmek çıkmaz. Şehitleri ekmek konusu yapıyorlar.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) – Değerli arkadaşlar, şimdi, müsaadenizle bütçeyle ilgili hususlara gelmek istiyorum.

YUNUS EMRE (İstanbul) – Siz önce askerlerimizi niye koruyamadınız, onun cevabını verin.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) – 2024 yılı bütçemizi de...

YUNUS EMRE (İstanbul) – Sen ne anlatıyorsun ya! Allah Allah!

REFİK ÖZEN (Bursa) – Ya, bir kere de katillere bir şey söyleyin!

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) – 12 askerın hesabını verin siz önce!

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) – Siz sabah akşam demokrasiden bahsedip...

YUNUS EMRE (İstanbul) – Görevinizi yapın, görevinizi yapın!

REFİK ÖZEN (Bursa) – Bir kere de katillere bir şey söyleyin, katillere!

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Muhalefet partisi misin sen? 12 asker şehit olmuş... Yerinde olsam istifa ederim senin, 12 şehidin vebalı var üstünde.

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) – Siz sabah akşam demokrasiden bahsedip burada konuşulan fikirlere tahammülsüzlük göstermekle zaten acziyetinizi ifade etmiş oluyorsunuz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) – İstifa edin, istifa!

REFİK ÖZEN (Bursa) – Teröristlere bir şey söyleyin bir kere de! Ayıp be!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 yılı bütçemizi de bundan önceki bütçelerimiz gibi ülkemizin refahını artırmak ve kalkınmayı sürdürülebilir kılmak için kullanacağız. Oluşturduğumuz mali alanı eğitimden sanayiye, tarımdan enerjiye her alanda gelişime yönlendirmeye devam ediyoruz.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Meclisi baypas et, gel, bilgi verme; 12 şehit yüzünden sonra burada şey yap...

BAŞKAN – Sayın Bakanım, bir izin verir misiniz.

Değerli milletvekilleri, bakın, gün boyu farklı görüşleri farklı arkadaşlarımız dile getiriyorlar...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Ama Başkanım, yani olmuyor böyle. Şehitlerin kanı üzerinden siyaset yapmayın! Bu kadar basit.

BAŞKAN – ...ve burada büyük bir olgunlukla bu müzakereleri yönetiyoruz ve aziz milletimiz de bizi dinliyor, şu anda ekranları başında milyonlar da takip ediyor.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Evet, o yüzden, şehitlerin kanı üzerinden siyaseti keselim artık.

REFİK ÖZEN (Bursa) – Ya, acıları paylaşmak ne zaman siyaset oldu? Acıyı paylaşmak ne zamandır siyaset oldu?

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, kimin sorumluluğunda? Ülkeyi kim yönetiyor?

BAŞKAN – Şimdi, herkes konuştu, Sayın Bakan da eleştirilere cevap veriyor ve cevap verirken de gayet nezaketli bir dil kullanıyor, saygılı bir dil kullanıyor. O yüzden, ben Genel Kurulda bulunan değerli milletvekillerini...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – 12 kişi şehit olmuş, biriniz hesap veremiyorsunuz. Gelin, hesap verin; gelin buraya, hesap verin.

REFİK ÖZEN (Bursa) – Hem acıyı paylaşmayacaksınız hem adına “siyaset” diyeceksiniz!

YUNUS EMRE (İstanbul) – 12 kişi şehit olmuş, muhalefetten hesabını soruyorsunuz.

BAŞKAN – Sayın Vekil, lütfen... Lütfen... Bakın, beni dinlemiyorsunuz bile, oradan bağırıyorsunuz.

REFİK ÖZEN (Bursa) – Dinlemeye bile tahammülünüz yok!

YUNUS EMRE (İstanbul) – Ayıp ya, ayıp! Ciddiyet!

BAŞKAN – Sizin bağırmanızın bir kıymeti yok.

YUNUS EMRE (İstanbul) – Hükûmettesiniz, ciddi olun! Ciddi olun!

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) – Bütçeyle ilgili konuşun.

BAŞKAN – Genel Kurulda birbirimizi saygıyla dinlememiz lazım, birbirimizin söylediklerine tahammül etmemiz lazım. Onun için, herkesi saygıya, saygılı bir şekilde hatibi dinlemeye davet ediyorum.

YUNUS EMRE (İstanbul) – Sayın Başkan, bir saygısızlık yapmıyoruz biz, bir saygısızlık yapmıyoruz Sayın Başkan.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Önce o saygılı olacak, kimse terör sevicisi değil.

BAŞKAN – Sayın Bakan, lütfen buyurun.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) – 12 asker sizin döneminizde öldü, istifa etmeniz gerekir. Dünyanın başka ülkelerinde olsa istifa ederler, istifa etmen lazımken gelmiş burada konuşuyorsun.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) – Sabah akşam demokrasiden bahseden, otoriter bir rejimi eleştirdiğini söyleyenlerin burada çıkıp bizim sesimizi kısıtlamaya çalışmalarını da milletimizin takdirine bırakıyorum; kim demokratmış, kim değilmiş, milletimiz görsün. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Şehitlerin kanı üzerinden siyaset yapmanızı eleştiriyoruz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) – Farklı fikirlere tahammül edin, bunu yapmazsanız demokrat olmazsınız.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Siz de farklı fikirlere tahammül edin.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Dini kullanacaksınız, şehitleri kullanacaksınız, ondan sonra “demokrasi...” Hadi canım sen de!

REFİK ÖZEN (Bursa) – Siz her türlü hakareti yapacaksınız, her türlü yalanı söyleyeceksiniz, sonra dinlemeye tahammül edemeyeceksiniz...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) – Siz geldiğinizde kürsüden her türlü fikrinizi ifade ettiniz, saygıyla dinledik, bundan sonra da dinleriz ama sizin farklı fikirlere tahammülünüz yok, onu da milletin takdirine bırakıyorum.

YUNUS EMRE (İstanbul) – Gerçekleri konuşmuyorsun, iftira atıyorsun sen!

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Seninle vatan sevgisini yarıştırmam bile ben.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Habur’da kurduğunuz çadır mahkemelerinin hesabını verin!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) – Tabii ki herkesi kastetmiyorum, burada, oturduğu yerden laf atarak insicamımı bozmaya çalışanlara söylüyorum; bozamazsınız, ben yine fikirlerimi ifade edeceğim.

YUNUS EMRE (İstanbul) – Bizim öyle bir derdimiz yok.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Ayıp! Bir de birlik ve beraberlikten bahsediyor.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) – Siz de gelin buradan, bu milletin kürsüsünden konuşun. Oradan İç Tüzük’e aykırı olarak, buranın mehabetine aykırı olarak ettiğiniz lafları da size aynen iade ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Türkiye Yüzyılı’na girerken fiyat istikrarını ve finansal istikrarı gözeten, sürdürülebilir ve kapsayıcı bir ekonomik büyümeyi hedef alan, serbest piyasa ve rekabet ortamında verimliliği artırarak makroekonomik dengeleri gözeten ve yapısal reformlarla desteklenen bir yaklaşım izliyoruz. Mayıs ayında yapılan seçimlerde siyasi belirsizlikler ortadan kalkmış ve siyasi güven ve istikrar pekişmiştir. Her zaman söylüyorum, tekrarlamakta da fayda görüyorum: Siyasi güven ve istikrarın olmadığı bir ortamda ekonomik istikrar da olmaz, refah da olmaz. Dolayısıyla, mayıs ayında yaşadığımız seçimlerle birlikte Türkiye ekonomik istikrarı da sağlam bir zemine dayalı bir şekilde devam ettirecektir ve bu seçimler sonucundadır ki bugün 22’nci bütçemizi Büyük Millet Meclisimize arz etme imkânı bulduk. Bu da bizim için bir onur gerçekten, kesintisiz bir şekilde 22 bütçeyi Meclise sunma yetkisini bize veren aziz milletimize şükranlarımızı sunuyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bu seçimlerden sonra, güçlü bir koordinasyon ve katılımcılıkla hazırladığımız On İkinci Kalkınma Planı, orta vadeli program, yıllık program ve bütçeyle politika belirsizliklerini de ortadan kaldırdık. Siyasi belirsizlikler kalktığı gibi, politika belirsizlikleri de ortadan kalktı; dolayısıyla öngörülebilirlik güçlenmiş oldu, Türkiye’nin beş yıllık yol haritası şekillenmiş oldu. Bunu yaparken de ilk defa On İkinci Kalkınma Planı’nda 2053 vizyonumuzu da detaylandırılmış olduk. Dolayısıyla, biz kısa vadeli adımlar ile orta ve uzun vadeli perspektifi birleştiren bir yaklaşım içinde bütün bu çalışmaları gerçekleştirdik.

Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, güven ve istikrar ortamında yürütülen çalışmalar neticesinde, 2023 yılının ikinci yarısında ekonomik göstergelerimizdeki iyileşme günbegün görünür hâle gelmektedir. Son altı aylık dönemde uluslararası sermaye girişi hızlanmış, rezervlerimiz güçlenmiş, kur oynaklığı azalmış ve finansman koşulları iyileşmiştir. Ekonomideki dengelenme Türk lirasını desteklerken TL varlıklara artan ilgi, rezervlerdeki artış ve kurun istikrarlı seyri de enflasyonla mücadeleyi desteklemektedir. Ağustos ayından itibaren aylık enflasyon sürekli güçlenen bir düşüş trendine girmiştir. Aylık bazda enflasyonda bir ivme kaybı olduğunu görüyoruz. Özellikle

yaz dönemindeki artış oranlarıyla sonbahar dönemini mukayese ettiğinizde bu çok net ortaya çıkıyor. Normalde yazın enflasyon mevsimsel koşullar nedeniyle biraz daha düşük olur, sonbaharda yüksek olur. Bu sene tam tersi bir tabloyla karşı karşıyayız. Yazın nispeten yüksek çıktı rakamları ama aldığımız tedbirlerin sonuçları ortaya çıktıkça sonbaharda bu ivme kaybını görmüş olduk. Mevsimsel koşullar aleyhimize olduğu hâlde, jeopolitik birtakım beklenmedik riskler ortaya çıktığı hâlde enflasyonda ivme kaybının devam ettiğini görüyoruz. Enflasyon 2024 yılı hedeflerimizle uyumlu bir patikaya doğru evrilmiş, enflasyondaki ivme kaybı çok net bir şekilde görülmüştür. Yıllık bazda ise 2024'ün ikinci yarısında belirgin bir düşüş bekliyoruz. Yaz aylarında bazımıza girmiş olan, hesaplara girmiş olan o yüksek enflasyon dönemi gelecek yılın ortalarında hesabımızdan çıkmış olacak. Bir taraftan da uyguladığımız politikaların etkileri sahaya daha güçlü bir şekilde yansıyor. Dolayısıyla gelecek yılın ortalarından itibaren yıllık bazda enflasyonda belirgin bir düşüşü hep birlikte göreceğiz inşallah.

Merkez Bankası brüt rezervleri mayıs ayı sonu itibarıyla yaklaşık 98,5 milyar dolar seviyesinden 15 Aralık itibarıyla yaklaşık 142,5 milyar dolar seviyesine yükselmiştir. Kur korumalı mevduat hesapları 2023 yılı Ağustos ortası itibarıyla rekor seviyesi olan yaklaşık 3 trilyon 408 milyar seviyesinden 15 Aralık 2023 tarihi itibarıyla 2 trilyon 682 milyar TL seviyesine gerilemiştir. Yaklaşık 700 milyar TL civarında bir gerileme söz konusudur. “KKM” diye kısaltılan kur korumalı mevduat başından itibaren geçici bir mekanizma olarak kurgulanmıştır. O dönemde ben Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanıydım, belli bir tarih perspektifiyle yapılan bir yasal düzenlemeyle bu mekanizma başladı, bulunduğu dönemde görevini icra etti ve şimdi bu mekanizmadan finansal piyasalarımızda bir istikrarsızlığa yol açmadan, aşamalı bir şekilde ve sağlıklı bir şekilde bir geçiş, bir çıkış süreci devam ettiriyoruz, 2024 yılı boyunca da bu çıkış süreci aşamalı bir şekilde devam edecektir.

Ayrıca, TL kur oynaklığı verisi, gelişmekte olan ülkeler kur oynaklığı ortalama değerinin altında hareket etmektedir, kurdaki oynaklık çok ciddi anlamda azalmıştır.

Uyguladığımız politikaların etkisi aynı zamanda ülkemizin kredi risk primine de yansımıştır. Ülkemizin beş yıllık CDS dönem primi son dönemde belirgin bir şekilde gerilemeye başlamış, bugün itibarıyla aldığım bilgi 285 baz puan seviyesine kadar düşmüştür. Mayıs ayında bu rakam 700 civarındaydı hatırlarsanız dolayısıyla oradan itibaren baktığınızda ülke risk priminde çok ciddi anlamda bir gerileme görüyoruz. Bunun da anlamı nedir? Dünyadan finansman kullandığımızda daha düşük bir maliyetle daha fazla finansmanı kullanma imkânı elde etmiş oluyoruz.

Bütçe açığı yine olumlu bir çerçevede seyrediyor. Bazı arkadaşlarımız belki “Niye yüzde 100 tutmadı?” diye eleştiriyorlar programları, planları. Değerli arkadaşlar, dünyanın hiçbir yerinde böyle kusura kadar -noktasına, virgülüne- bir şey tutmaz, bir tahmin yapıyorsunuz sonuçta, önemli olan mertebedir. Mertebeye yakın, biraz üstünde, biraz altında bir gerçekleşme sağlıyorsanız bu tahminleriniz sağlıklı tahminler demektir ve biz de bu yönde gidiyoruz. Bütçe açığında olumlu yönde bir sürprizimiz var, bu yıl için düşündüğümüz bütçe açığı öngördüğümüzden daha düşük gerçekleşecek gibi görünüyor. Büyüme performansımız, gelir performansımız baktığınızda tahminlerimizden daha iyi gidiyor dolayısıyla 6,4 olarak tahmin ettiğimiz bütçe açığı 6'nın altında, muhtemelen 5,5'ler seviyesinde gerçekleşme ihtimali var. Şuna rağmen, bu ay bütün kamunun ödemelerini de yapmaya çalışıyoruz. Kimin kamudan alacağı varsa sağlıkta, ulaştırmada, devlet su işleri projelerinde, eğitim projelerinde bütün kamudaki alacakları ödemek kaydıyla bunu başarıyoruz dolayısıyla bugün baktığınızda mayıs sonrası yakaladığımız siyasi istikrar ortamı ve izlediğimiz politikalarla bütçemizde de depreme rağmen, EYT gibi birtakım politika tedbirlerine rağmen gayet iyi bir performans gösteriyoruz. Deprem etkilerini çıkardığınızda yüzde 3'ün altında yani Maastricht Kriterlerinin altında bir bütçe açığıyla karşı

karşıyayız. Bu da gerçekten çok olumlu bir durum. Dünyanın, bölgemizin bu şartlarında Avrupa Birliği ortalamalarından da daha iyi, birçok ülkenin durumundan da daha iyi; bunu ifade etmek isterim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yatırım ve ihracatı desteklemek için finansman maliyetinin düşürülmesi ekonomimizin dezenflasyonist ve büyüeyebilen bir patikada olmasını sağlayacaktır. Burada şunun altını çizmek isterim, tüm dünyanın şu andaki sorunu şöyle ifade edilebilir: Bir taraftan enflasyonu düşürme çabası var dünyada, hâlâ devam ediyor, belli oranda bir mesafe alındı ama daha tam istenilen yerde değil dünya. Dolayısıyla enflasyonu düşürmeye çalışıyor ülkeler ama bunu yaparken büyümeyi ve istihdamı da korumak, resesyona düşmemek kaygısı da söz konusu. Dolayısıyla enflasyonla mücadele ve resesyona düşmeme gibi iki önemli hedefi dengelemeye çalışıyor ülkeler. Bizde de yine benzer bir yaklaşım var, enflasyonu tabii ki düşürmeye çalışıyoruz, birinci önceliğimiz ama bunu yaparken büyümemizi de belli bir seviyede tutmak, istihdam artışını özellikle devam ettirmek için de gayretlerimizi aralıksız sürdürüyoruz. Bu kapsamda şöyle bir politikamız var: Büyümenin kompozisyonunu, bileşenlerini değiştirmek; tüketim ağırlıklı bir büyüme değil, tüketime belli bir ılımlı seyir içinde hareket ettiği ama esas itibarıyla yatırım ağırlıklı, ihracat ağırlıklı bir büyümeyi başarmak istiyoruz. Büyümenin kompozisyonunu, bileşenlerini değiştirmek istiyoruz, daha sağlıklı ve enflasyonla mücadelemize katkı sunacak bir büyüme perspektifi öngörüyoruz. Bu çerçevede de finansman politikalarımızı uyarlamış durumdayız. Finans maliyetlerinin arttığını biliyoruz. Merkez Bankamızın izlediği politikalarla birlikte finansman maliyetlerinde belli bir artış var. Bu çerçevede büyüme perspektifimizi korumak için şöyle bir politika izliyoruz: Özellikle yatırımı ve ihracatı destekleyici, daha düşük maliyetli finans imkânları oluşturmaya çalışıyoruz. Bunun en somut araçlarından bir tanesi yatırım taahhütlü avans kredileridir. “YTAK” dediğimiz programı güncelledik, üzerinde çalıştık; Merkez Bankamız üç yıllık bir perspektifte bu programımıza 300 milyar gibi bir kaynak ayırdı. Bütçemizde de imkânlar oluştuğca burayı bütçeden de desteklemeyi düşünüyoruz.

Ne yapacağız bu programla? Yatırım tutarı 1 milyardan yüksek olmak kaydıyla teknolojik seviyeyi yükseltecek stratejik projeleri, on yıla kadar vadeli, bütün puanları iyiye yüzde 15’e kadar düşük faiz oranıyla desteklemeyi öngören bir programı başlatmış bulunuyoruz. 20 Aralık tarihi itibarıyla Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımıza başvurular başlamış durumda. Kriterleri de net bir şekilde tayin etmiş durumdayız, ağırlıklandırmış durumdayız. Stratejik boyutuna Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın koordinasyonunda bir komite bakacak, finans tarafına Merkez Bankamız ve aracı bankalar bakacak ve sağlıklı projelerle Türkiye’nin teknolojik seviyesini geliştirmesine, katma değeri yüksek bir ekonomi inşa etmesine hizmet etmiş olacağız.

Aynı anlayışı ihracat için de sürdürüyoruz. “Yatırım”, “ihracat”, “istihdam”, “üretim” diyoruz ya, işte bunun bir yansıması olarak ihracata dönük kredilerde de hem miktar hem maliyet açısından bazı adımlar attık, tedbirler aldık. EXIMBANK kredilerini artırmaya çalışıyoruz, genel bankacılık sisteminde ihracata verilen destekleri artırmaya gayret ediyoruz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Sonu Denizbank gibi olmasın da...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) – Reeskont kredilerinde faiz oranlarını ortalamanın oldukça altında tutuyoruz, Merkez Bankamızın böyle bir politikası da var. Yine, baktığımızda, EXIMBANK’ın reeskont kredilerini 10 kat artırmış durumdayız, 3 milyara kadar yükseltmiş durumdayız. Uluslararası birtakım kaynaklar, uzun vadeli fonlar bulduğca bu EXIMBANK’ı, ihracatçı finansmanını desteklemeye devam edeceğiz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Fatih Terim’de fon çıkmış, ondan alın bence.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) – Amacımız ihracat ve yatırım ağırlıklı, üretim ve istihdam getiren bir büyümeyle dezenflasyonist süreci eş zamanlı bir şekilde

yönetmektir. Bu kolay değil, bunun farkındayız ama önemli olan, işte, zoru başarmak; kolayı herkes yapar. Önemli olan, bunları bir arada, belli bir denge içinde sürdürebilmek. Bunun da arayışı içindeyiz, politikalarımızı buna göre şekillendiriyoruz.

Peki, bunun sonucunda ne bekliyoruz? Değerli arkadaşlar, “Türkiye dünyada şuraya geldi, buraya geldi.” gibi tartışmalar yaptık. Bakın, rakamlar, dünya ortalamaları açık, net; 1982-2002 arasında dünya ortalama yüzde 3,3 büyümüş, Türkiye 4 büyümüş; Türkiye dünyanın 0,7 üstünde büyüme performansı sergilemiş. Bunun da büyük bir kısmının rahmetli Özal’ın 80li’ yıllarda izlediği yüksek ekonomik performansla ilgili olduğunu söylemem lazım. 90’lı yıllarda maalesef birçok sıkıntı yaşadık. Son yirmi yılda ne olmuş? Dünya ortalama yüzde 3,6 büyürken Türkiye 5,4 büyüme kaydetmiş. Geçtiğimiz yirmi yılla karşılaştırdığımızda, Türkiye ekonomisi gelişmekte olan ülkelerden de daha hızlı büyümüş. Türkiye ekonomisi büyümesini, geçtiğimiz yirmi yılla karşılaştırdığımızda 1,4 puan artırmış durumda ve şunu da ifade etmemiz lazım: Bir ülke geliştikçe, daha üst gelişmişlik seviyelerine çıktıkça normalde büyüme hızı bir miktar düşer çünkü geliştikçe, büyüdükçe potansiyelinizi büyük oranda kullanmış olursunuz, büyüme hızınızın bir miktar düşmesi beklenir. Türkiye aksine alt orta gelir grubundan üst orta gelir grubuna geçti ve bu dönemde büyüme hızını da bırakın düşürmeyi artırdı. Burada rakamlar çok açık ve net ortada. Çin hariç için, Çin dâhil, Hindistan hariç, dâhil, birçok detay, hesaplamalar, tartışmalar yapabiliriz ama bir gerçek apaçık ortada: Dünya ortalamasından daha fazla büyüdük, alt orta gelir grubundan üst orta gelir grubuna geçiş yaptık, yapısal bir hamle yaptı Türkiye son yirmi yılda, gelir düzeyini artırdı. 3.600 dolarlar civarındaki kişi başına gelirini geçen yıl itibarıyla 10.600 dolarlara çıkardı. Bu yıl inşallah 12.500 doları göreceğiz. Orta vadeli programımızın sonunda ise 15.000 dolar seviyesinde bir kişi başına gelir bekliyoruz. Burada da yine kritik bir eşik var. Dünya Bankasının belirlediği 13.800 dolar, bu rakamı geçerek üst orta gelir grubu liginden yüksek gelirli ülkeler ligine geçiş yapmış olacağız. İşte, bu, başarı değilse başarı nedir, sizin takdirinize bırakıyorum.

Değerli arkadaşlar, ekonomideki başarı çok açık ve net ortadadır. Bir taraftan da bazı arkadaşlarımız bazı algı çalışmaları üzerinden yapılan yolsuzluk endeksleri üzerinden bize eleştiriler yönelttiler. Yolsuzluk her ülkede var, elbette mücadele edilmeli, elbette hassasiyet gösterilmeli; teşekkür ediyoruz hassasiyetinize ama o algısal çalışmaları yapan kurumları da bir inceleyin lütfen. Hangi güç odaklarıyla bağlantılı olduklarını da, uluslararası güç sistemi içinde nereye oturduklarını da iyi incelemenizi de tavsiye ederim. Birtakım algılar üzerinden ülkeleri sıralayan bu kuruluşların ne kadar objektif, ne kadar bilimsel çalıştığını, lütfen, siz de bir inceleyin, bakın.

Değerli arkadaşlar, yolsuzluğun diz boyu olduğu, muhalefetin anlatmaya çalıştığı gibi her taraftan yolsuzluğun, usulsüzlüğün olduğu bir ülke, alt orta gelir grubundan üst orta gelir grubuna geçemez. Böyle bir ülkede on binlerce kilometre yol yapılmaz. Böyle bir ülkede her ile üniversite kurulmaz. Böyle bir ülkede sağlıkta büyük dönüşümler, reformlar olmaz. Böyle bir ülkede kırsal alan bu kadar hizmet görmez. Bu gerçekleri vatandaşımız görüyor. Kaynaklar çarçur edilmiş olsa, her taraf yolsuzluk, usulsüzlük olsa Türkiye şu anda herhâlde, bu millî gelire, bu kişi başına gelire, bu hizmet düzeyine sahip olmaz. Eyvallah, yolsuzlukla mücadele edelim ama yaşanan gelişmeyi, sağlanan büyük refah artışını da görelim, takdir edelim.

Değerli arkadaşlar, bu çerçevede şunu ifade etmek isterim: Türkiye büyümüştür ve büyümenin nimetlerini de olabildiğince topluma yaygınlaştırmaya çalışmıştır. Şimdi, burada yine bazı arkadaşlarımız “Büyüdünüz ama büyüme yetmez; kim büyüdü, sosyal olarak ne oldu?” gibi belli eleştiriler getirdiler. Yine, Sayın Beştaş’tı zannediyorum “Hem büyüdünüz hem sosyal harcamalar artıyor, bu nasıl olur?”...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Yardım.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) – “Yardımlar, harcamalar artıyor.” dedi.

Değerli arkadaşlar, yoksul sayısı sosyal harcama veya sosyal destek bire bir ilişki içinde olan hadiseler değildir. “Sosyal devlet” kavramıyla bakmanız lazım. Sosyal devlet güçleniyorsa, sosyal devlet şu demektir: Piyasa bir değer üretir, devlet alır bunu yeniden dağıtır; bunu dağıtırken sosyal adaleti sağlamaya gayret eder. Piyasanın sağlayamadığı dengeye devlet kanalıyla müdahale etmeye çalışır. Dolayısıyla topladığı gelirlerin bir kısmını toplumun daha düşük gelirli kesimlerine aktararak sosyal adaleti güçlendirmeye çalışır. Bunun en güzel örneği de Avrupa’dadır. Eğer sizin argümanla gidecek olursak Avrupa’da yoksulluk diz boyu dememiz lazım, her türlü sosyal destek var maşallah. İşte, her türlü yardımı da yapıyorlar, desteği de veriyorlar. “Avrupa’da yoksulluk çok arttı, o yüzden ülkeler böyle sosyal yardım yapıyor.” diye hiç kimsenin aklına gelmiyor.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Sizde yoksulluk arttığı için artıyor, çarpıtıyorsunuz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) – Tam aksine sosyal devlet güçleniyor. Burada da neoliberal eleştirileri yapan arkadaşlara ben şunu söylemek isterim: Biz hiçbir zaman neoliberal felsefeyle hareket etmedik. Tam aksine, AK PARTİ döneminde ve son dönemlerde Cumhur İttifakı’yla birlikte sosyal dengeler bizim için her zaman hayati bir role sahip oldu. Büyümenin nimetlerini topluma yaygınlaştırmak için devletin her türlü imkânını harekete geçirdik ve bununla birlikte sosyal devlet büyüdü, güçlendi. Bunun en somut örneğini sosyal güvenlik sisteminde görebilirsiniz, sağlık sisteminde görebilirsiniz, eğitimde görürsünüz, kırsal alana götürülen hizmetlerde görürsünüz ve doğrudan desteklerde görürsünüz elbette, bunu da devam ettireceğiz.

Bakın, vatandaşlarımızın... Dünya Bankası verilerine göre söylüyorum çünkü TÜİK’i söyleyince hemen herkes itiraz ediyor. Hâlbuki kendi millî kurumumuz ve bence işini çok da iyi yapan bir kurumumuz. Dünya Bankası verilerine göre, 2002 yılında mutlak yoksulluk içinde yaşayan kişi sayısının -Türkiye’yi kastediyorlar tabii- Türkiye’de mutlak yoksulluk sınırı içinde yaşayanların toplam nüfusa oranı 2002 yılında yüzde 38,8 iken bu oran 2019’da -ondan sonra bir hesap yapmamış Dünya Bankası- yüzde 12,6’ya düşmüş durumda. Yani yoksullukta çok net bir şekilde, mutlak yoksullukta düşüş söz konusu, bunu ifade etmek isterim.

Yine, TÜİK’in yaptığı Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması’na göre, 2006-2022 yılları arasında eş değer hane halkı kullanılabilir fert gelirinin yüzde 50’si ve 60’ı dikkate alınarak belirlenen “görelî yoksulluk” dediğimiz bir hesap var, buna göre de 2006 yılında yüzde 20,6 olan görelî yoksulluk oranı, 2022 yılında yüzde 14,4’e gerilemiş durumda. Gerek mutlak yoksullukta gerek görelî yoksullukta bir gerileme söz konusu; işte, bu attığımız adımların bir sonucu. Dolayısıyla büyümeyle bu işler birlikte olur mu? Elbette olur, “kalkınma” dediğimiz zaten bunu kapsayan bir kavram. Kalkınma, büyüme olmadan olmaz ama büyümesiz de olmaz; büyümenin nimetlerini nasıl kullandığınız, kimlere aktardığınız önemlidir. AK PARTİ, güçlü bir sosyal devleti Anayasa’da yazan bir kavram olmaktan çıkarp pratik hayatımıza uygulamış bir partidir, hiç de neoliberal bir yaklaşım değil, gayet güçlü bir sosyal politika yaklaşımıyla hareket etmiştir, Avrupa’daki birçok ülkedeki sosyal programlara benzer programları Türkiye’de yerleştirmiştir.

Değerli arkadaşlar, bunu yapmasaydık... Bakın, bir şeyi gerçekten ısrarla anlatıyoruz, siz takdir edersiniz etmezsiniz sizin tabii kararınız. Bir hükûmete bir toplum, bir lidere, bir kadroya 22 bütçe hazırlama yetkisi veriyorsa bu toplum bunu boş yere vermez. Bir performans görmezse, büyüme görmezse, sosyal adalet görmezse, yasakların kaldırıldığını görmezse, hukukun geliştiğini görmezse vatandaş bunu yapmaz. Bugün “rasyonel” kavramı üzerinden çok tartışma oldu. Demokrasi teorilerinde ortalama vatandaşın çok rasyonel olduğu düşünülür. Rasyonel bir şekilde vatandaş bakar, hangi

alternatifin kendisi için daha çok fayda sağlayacağını düşünüp ona göre tercihini yapar. Türkiye’deki seçmen de 1 defa değil, 5 defa değil, 10 defa değil, defalarca defalarca bu tercihi yaptı ve “Recep Tayyip Erdoğan” dedi, “AK PARTİ” dedi, “Cumhur İttifakı” dedi. Bu gerçeği görmeniz lazım, bundan da dersler çıkarmanız lazım. Benim naçizane tavsiyem, dersler çıkarmanız lazım. “Niçin biz bu vatandaşın teveccühünü kazanamıyoruz.” diye bir öz eleştiri yapmanız lazım diye inanıyorum.

Yine, Birleşmiş Milletlerin bir hesabı var “İnsani Gelişmişlik Endeksi” diyorlar. Hadi, Dünya Bankasını kabul etmediniz -oradaki rakamları söyledim- bir de “Human Development Index” diyorlar, İnsani Kalkınma Endeksi, bu endeks de çok önemli. İşte “Sadece büyüme olmaz.” diyorsunuz ya, doğru; işte, bunun içinde üç tane boyut var: Birincisi, satın alma gücü paritesine göre kişi başına gelire bakıyorlar. İkincisi, doğuştan, yaşamda kalma ümidine bakıyorlar. Üçüncüsü, bugüne kadar gençlerin, çocukların örgün eğitimde geçirdiği süreye, bundan sonra da geçirme ihtimalleri olan süreye bakıyorlar. Yani eğitim, insan kaynağı, sağlık ve gelir üzerinden insani gelişmişlik endeksi hesaplıyorlar. Bu endekse göre de Türkiye oldukça iyi bir noktaya gelmiş durumda. Bakın, sadece bazı rakamlar söyleyeyim size: 2002 yılında doğumda beklenen yaşam süresi ne kadardı biliyor musunuz? 72,6 yıl bugün -2021’de daha doğrusu, bunlar biraz yapısal rakamlar olduğu için haftalık, güncel bir rakam veremiyorsunuz- 2021 yılında 76’ya çıkmış. “Kötü yönetilen bir ülkede ortalama yaşam süresi bu kadar bir zamanda 3 yıldan fazla nasıl artmış?” diye herhâlde bir sormamız lazım. Beklenen okullaşma yılı 2002 yılında 12 yılmiş, bugün geldiğimiz süreçte çocuklarımızın örgün eğitimde geçirdiği ve beklediği süre 18,3 yıla çıkmış. Bakın, 6,3 yıl daha fazla artık çocuklarımız eğitim görüyorlar. Böyle bir ülkede “Sosyal politika zayıf.” demek için... Bilmiyorum, hiçbir şekilde hakkaniyetli değil. Ortalama okullaşmamız 2002’de 5,7’den 2021’de 8,6’ya yine yükselmiş vaziyette. Burada niye az artış var? Çünkü bu stoku ölçüyor, ya, elli yıl önceki performansı da burada ölçüyor ama beklenen okullaşmada yaptığımız çalışmaların, son yıllardaki çalışmaların etkisini çok daha net bir şekilde görüyorsunuz.

Kişi Başına Satın Alma Gücü Paritesi’ne göre gelir ise -bu Birleşmiş Milletlerin rakamı- 2002’de 15.090 dolar olarak hesaplamışlar, 2021’de 31.033 dolar olarak hesaplamışlar. Dolayısıyla, neresinden bakarsanız bakın; gelirden, sağlıktan, eğitimde her alanda uluslararası anlamda daha iyi bir noktadayız. Nitekim, burada da 4 tane grup var uluslararası, Birleşmiş Milletlerin ölçtüğü; en düşük insani gelişmişlik, orta insani gelişmişlik, yüksek insani gelişmişlik ve en yüksek insani gelişmişlik diye ülkeleri 4 gruba ayırıyorlar. Türkiye, AK PARTİ döneminde, Cumhur İttifakı döneminde yüksek insani gelişmişlikten en yüksek insani gelişmişlik ligine terfi etmiş oldu. Burada da çok açık ve net bir artış söz konusu, bir uluslararası göstergede yükselme söz konusu. Bunu da önümüzdeki dönemde yine insan odaklı bir şekilde devam ettireceğiz.

Ekonomik büyümemizi yatırımı, istihdamı, üretimi ve ihracatı destekleyerek sürdüreceğiz. Para, maliye ve gelirler politikalarını etkin bir koordinasyon içinde yürüteceğiz. Biz bir ekibiz ve uyum içinde birbirimizi tamamlar mahiyette çalışmalar yaparak bütün bakanlarımızla, kurumlarımızla programımızı günbegün hayata geçiriyoruz, her aşamasında da koordine ediyoruz.

Enerji alanında dışa bağımlılığımızı azaltıcı yönde attığımız adımları önümüzdeki dönemde daha da güçlendirerek devam edeceğiz.

Hizmet ihracatında nicelik ve nitelik açısından gelişim sağlayarak bu alandaki payımızı artıracacağız. Neyi kastediyoruz? Ağırlıklı olarak turizm gelirimiz, bu sene 55 milyar doları bulacağız, 2026’larda 70 milyar doları hedefliyoruz ama sayıdan daha kıymetli olan kişi başına gelir rakamımız. Daha kaliteli bir turizmle kişi başına daha fazla katma değer üreten bir turizmi de hayata geçireceğiz.

İhracatımızı artırarak, ithalatımızı daha kontrollü bir şekilde geliştirerek sonuçta cari açığımızı düşüreceğiz. Yeri geldiğinde elbette ithalatımızdan bahsederiz, ihracatımızdan bahsederiz. Önemli

olan, cari açığı düşürmemiz, o aradaki farkı azaltmamız. Bu yıl itibarıyla yüzde 4 civarında bir cari açık bekliyoruz; son aylarda ivme kaybetmiş durumda cari açık. Bu yıl üç ay cari fazla verdik. Yıl sonu itibarıyla cari açığın millî gelire oranı yüzde 4 civarında olacak, dönem sonunda ise yüzde 2'lere yaklaşan bir cari açığı hedefliyoruz; bunun da yapılmasının şartı şu: Biz kalkınmakta olan bir ülkemiz. “Cari açık” dediğimiz, basit olarak anlatsak şu: Yaptığınız yatırımlar ile tasarruflarınız arasındaki fark. Bu farkı dış tasarrufla finanse etmek durumundasınız, o da cari açık demek. Bunu çözmenin iki yolu var; ya yatırımlarınızı azaltarak çözeceksiniz ya da tasarruflarınızı artırarak çözeceksiniz; biz yatırımlarımızı azaltarak çözmeyeceğiz, tasarruflarımızı artırarak çözeceğiz bu denklemi. Dolayısıyla cari açığımızı düşürürken yatırımlarımızı sürdüreceğiz ve büyümeye devam edeceğiz. Değerli arkadaşlar, bu çerçevede, kırılganlıkları azaltan, mali sistemde yine mali piyasaları güçlendiren bir anlayış içinde yolumuza devam ediyoruz.

Tabii, deprem kaynaklı harcamalar bu döneme yine damgasını vuran harcamalar. Hep altını çiziyorum, tekrarlayacağım: Bu yıl ve gelecek yıl en büyük yükümüz deprem ödenekleri, deprem harcamaları, bir taraftan da yeni afetlere karşı ülkemizi hazırlıklı hâle getirmeye, dirençli hâle getirmeye çalıştığımız yatırımlarımız; bunları da güçlü bir şekilde sürdürüyoruz. Bu yılki bütçemize 762 milyar lira ödenek koymuştuk. Gelecek yılki bütçemize 1 trilyon 28 milyar ödenek koyduk. Orta vadede 3 trilyonu aşan bir büyüklük söz konusu; bunun önemli bir kısmı, deprem bölgelerinde 11 ilimizin kalıcı konut ihtiyacını giderme, altyapılarını tamir etme, ekonomik ve sosyal hayatını canlandırmak üzere kullanılacak kaynaklar. Böylece, o illerimizi eskisinden de daha iyi bir noktaya taşıyacağız, çok daha dirençli bir şekilde geleceğe hazırlayacağız. Bunu bütünler bir yaklaşım içinde de kentsel dönüşümü hızlandırıyoruz. Son dönemde çıkardığımız Kentsel Dönüşüm Yasası, kurduğumuz Kentsel Dönüşüm Başkanlığıyla da geleceğe dönük riskleri azaltıyoruz. Önümüzdeki süreçte, Marmara Bölgesi başta olmak üzere, bütün riskli bölgelerimizde dönüşüm süreçlerini hızlandıracğız ve riskleri düşüreğiz. Bu, insani açıdan çok daha doğru olduğu gibi, ekonomik açıdan da doğru bir politika. Genel olarak deprem öncesi veya afet öncesi harcadığımız 1 lira, afet sonrası harcayacağınız 7 liraya karşılık geliyor; uluslararası anlamda böyle bir gösterge söz konusu. Dolayısıyla biz istiyoruz ki krizler oluşmadan riskleri azaltıcı bir politikayla afet konusuna yaklaşalım; bu konuda da bütün gayretimizle hareket ediyoruz. Afet öncesi, afet anı, afet sonrası olmak üzere “afet döngüsü” dediğimiz süreci, bütün aşamalarıyla güçlü bir şekilde yönetmeye kararlıyız.

Değerli arkadaşlar, bu çerçevede, hak sahibi vatandaşların kalıcı konut ve iş yerlerine bir an önce ulaşabilmeleri için her türlü çabayı sarf ediyoruz. Kabaca söyleyecek olursam, 250 bin civarında inşaatımız şehirlerde, kırsal alanda devam ediyor, bir o kadar da yerinde dönüşüm için başvurmuş vatandaşımız var. Bunların yine, hibelerle, uzun vadeli, hibe nitelikli diyebileğımız kredilerle desteklenmesi söz konusu. Bunları yaptığımızda zaten bu illerimizde çok büyük bir rahatlatma gerçekleşecektir.

Sorulara yine devam edecek olursak, tarımla ilgili “Tarım yeterince desteklenmiyor.” diyen bazı arkadaşlarımız oldu. 2024 yılında bütçemizden tarıma 384 milyar lira kaynak ayırmış durumdayız. Bunun 91,6 milyar lirası tarımsal destek programları için, 100,6 milyar lirası tarım yatırımları için, 191,8 milyar lirası ise kredi sübvansiyonları, müdahale alımları, ihracat destekleri için. Dolayısıyla, tarım desteklerini değerlendirirken bütün bu unsurlara birlikte bakmak gerekir.

Yine, yem ve gübrede KDV'leri düşürdük biliyorsunuz. Biz bir taraftan da vergi politikalarımızla tarım sektörünü destekliyoruz. Burada almadığımız KDV'ler tarım sektörüne yaptığımız vergi harcamaları niteliğindedir. Dolayısıyla onları da mutlaka bu hesaplarda görmemiz lazım. (CHP sıralarından gürültüler) Bu anlamda baktığımızda, 2024 yılında, 79,9 milyar lirası yem ve gübrenin

katma değer vergisi istisnası olmak üzere, toplam vergi harcaması tutarının 136,1 milyar lira olarak gerçekleşmesini öngörmekteyiz. Bunları da dâhil ettiğimizde tarıma ayırdığımız kaynak 520 milyar lirayı aşmaktadır.

Yine bir şeyi daha hatırlatmak isterim, geçen dönem Meclisimiz karar verdi biliyorsunuz, tarımsal destekler artık vergiden muaf hâle geldi. Geçmişte yapılan ödemeleri de iade etmiş olduk. Orada da yine belli bir adım atmış olduk.

Değerli arkadaşlar, Yine, vergiyle ilgili arkadaşlarımızın bazı eleştirileri oldu, fikirleri oldu, onlarla ilgili de müsaadenizle birkaç şey söylemek isterim, vergi yükleriyle ilgili. Bütçelerin vergi gelirlerini esas alarak hazırlanması son derece doğaldır, asıl olumsuz olan bütçe gelirlerinde vergi dışı tek seferlik gelir unsurlarının payının artmasıdır. Tek seferlik gelirlerle uzun soluklu harcamaları finanse edemezsiniz, sağlıklı bir bütçe yapısı kuramazsınız. Bazen şahit oluyoruz “İşte, şurada bir artış yapın, bak şunu da feda edip karşılayın.” diyen öneriler oluyor. Öneride söylenen gelir tek seferlik ama önerilen harcama her yıl, her yıl, her yıl yapılacak bir harcama, dolayısıyla bu tutarlı bir öneri olmamış oluyor. Önemli olan sürekli harcamaları sürekli gelirlerle finanse etmektir; sağlıklı bütçe böyle olur.

Vergi konusunda yaptığımız en önemli düzenleme tüm çalışanların da yararlandığı asgari ücretin vergi dışı bırakılmasıdır, bu tarihi bir adım olmuştur. Basit usulde yine vergilendirilen 850 bin esnaftan gelir vergisini kaldırdık biliyorsunuz. Bu da yine geçtiğimiz dönem atılan çok önemli bir adım oldu. Esnaf muafiyetinin kapsamını genişlettik, çiftçilerimizi desteklemek için yem ve gübreden -az önce de ifade ettim- KDV almıyoruz. Temel gıdada, sosyal konutlarda sadece yüzde 1 KDV uyguluyoruz. Dolayısıyla, vergi düzenimizde sosyal adaleti gözeten bir yaklaşımımız var. Ha, bunu daha da güçlendirmeli miyiz? Elbette güçlendirmeliyiz, bu yöndeki önerilere de elbette katılıyoruz. Önümüzdeki dönemde -orta vadeli programa da yazdık- doğrudan vergilerin payını artırmak istiyoruz. Bu öyle bir anda olabilecek bir şey değil, yapısal bir dönüşüm; aşamalı bir şekilde bu yöne doğru Türkiye’deki vergi sistemini dönüştürmemiz gerekiyor.

Diğer taraftan, vergiyi tabana yayma... Geçen Özgür Bey onu farklı bir şekilde tarif etti. “Vergiye tabana yaymak” derken alt gelir gruplarına yaymayı kastetmiyoruz Özgür Bey. “Vergiye tabana yaymak” derken şunu kastediyoruz: Aynı şeyi yapan 2 işletme var; biri vergisini ödüyor, düzenli bir şekilde çalışıyor, diğeri kayıt dışı bir şekilde, aynı şartlara tabi olduğu hâlde vergisini ödemiyor. İşte “Bu haksız rekabettir.” diyoruz, “Bu adaletsizliktir.” diyoruz. “Vergiye tabana yaymak” derken biz bunu kastediyoruz. “Aynı konuda biri vergi veriyor, diğeri vermiyorsa bu olmaz.” diyoruz. “Herkes vergisini verecek.” diyoruz.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Acele etmeyin, yavaş yavaş Sayın Bakan; yavaş yavaş, yaparsınız.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Cengizden de alın, Kalyondan da alın, Limaktan da alın.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) – Bu çerçevede de dijital imkânları, modern teknolojinin sağladığı imkânları, yapay zekâyâ varıncaya kadar bütün imkânları vergiyi tabana yayma konusunda kullanacağız; vergi adaletini sağlama, kayıt dışılığı engelleme konusunda her türlü çalışmayı yapacağız.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Yavaş yavaş, yavaş yavaş; acele etmeyin.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) – Nitekim, kurumlar vergisinde de bazı adımlar attık; bunlar sırf lafta değil Sayın Grup Başkan Vekili.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Acele etmeyin, yavaş yavaş yaparsınız.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) – Sadece lafta değil, adımları da atmaya başladı; kurumlar vergisinde örneğin -Meclisimizin iradesiyle elbette- şöyle bir değişim yaptık: Mali kurumlardan, bankalardan artık yüzde 30 kurumlar vergisi alıyoruz; normal işletmelerden genel, ortalama olarak yüzde 25 alıyoruz; ihracatçı şirketlerden ise yüzde 20 kurumlar vergisi alıyoruz. Yine, ihracatı destekleme perspektifimizin bir uzantısı olarak böyle kademelendirilmiş bir kurumlar vergisi sistemine geçmiş durumdayız, bunun ilk etkilerini 2024 yılında göreceğiz, izleyen yıllarda da bu etkileri görmeye devam edeceğiz.

“Vergi yükü dünyadan yüksek mi?” Bunu da mukayese etmemiz lazım. Uluslararası mukayeselerle baktığımızda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Yılmaz, lütfen tamamlayın.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) – Evet, cevap veremedim ama şunu söyleyeyim: OECD’de 38 ülke arasında en düşük vergi yüküne sahip 3’üncü ülkemiz. Uluslararası mukayeselerde de öyle çok yüksek vergi yükü olan bir ülke olarak görünmüyoruz, detaylarını isteyenlerle paylaşırım.

Vaktim bittiği için diğer sorulara geledim.

Değerli Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu’nun hayırlara vesile olmasını diliyorum. 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Kesin Hesap Kanunu Tekliflerinin hazırlanmasında gösterdiği perspektif, liderlik ve vizyon için Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’a şükranlarımı sunuyorum. Sayın Bakanlarımıza, ayrıca Cumhuriyet İttifakı çatısı altında destek veren milletvekillerine ve özellikle Genel Başkan Sayın Devlet Bahçeli’ye teşekkürlerimi sunuyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Yılmaz, lütfen son sözlerinizi alalım.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) – Son...

2024 yılı merkezi yönetim bütçemizin Meclis görüşmelerindeki destek ve katkıları için Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımız başta olmak üzere siz sayın milletvekillerimize teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum. Sayıştay, Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı başta olmak üzere bütçe ve kesin hesap kanunu tekliflerimizin oluşturulmasında katkısı bulunan tüm kamu kurum ve kuruluşlarımıza yine teşekkür ediyorum. Bütçe görüşmeleri esnasında burada yoğun çalışan TBMM Genel Sekreterliğine, idari personele, stenograflara, bizlere birtakım ikramlarda bulunan değerli çalışanlara, basın mensuplarına, herkese yürekten teşekkür ediyorum.

Cumhuriyetimizin asırlık birikimi temelinde yükselteceğimiz Türkiye Yüzyılı’nın başlangıç bütçesi olan 2024’ün hayırlar getirmesini diliyorum. Gelecek yılın da yine hepimiz için hayırlı bir sene, güzel bir sene olmasını temenni ediyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Yılmaz, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi şahsı adına ikinci konuşma aleyhte olmak üzere Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkan Vekili ve Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır’a aittir.

Sayın Başarır, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başında bizi izleyen çok kıymetli yurttaşlarımız; hepimizi saygıyla selamlayarak sözlerime başlamak istiyorum.

Evet, zor bir maratonun sonuna geldik, son konuşmacıyım.

Özellikle, bizi çok üzen, burada konuşurken elimizde, kucağımızda kalbi duran, kaybettiğimiz milletvekili arkadaşımız Hasan Bitmez’e bir kez daha Allah’tan rahmet diliyorum.

Yine, bütçe görüşmeleri sırasında 12 şehit verdik. Şehitlerimize Allah’tan rahmet diliyorum; ailelerine, ülkemize bizlere sabır diliyorum; terörü bir kez daha lanetliyorum.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – PKK’yı da söyle de eksik kalmasın.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Defalarca söyledik.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bir daha söyle, bir daha söyle.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Değerli arkadaşlar, bütçe tarihler boyu önemlidir. Bütçe yapma hakkı büyük evrelerden geçerek günümüze gelmiştir yaklaşık sekiz yüz yıllık bir mücadele sonunda hatta demokrasinin, parlamentonun doğumu bütçe hakkında ortaya çıkmıştır; krallar, tiranlar yetkilerini vermek zorunda kalmıştır.

Bütçe önemli ama özellikle son beş yılda görüyoruz ki bu bütçe görüşmeleri Türkiye Büyük Millet Meclisi açısından bir facia oluyor. Sayıştay raporları günden güne kısalıyor, belki binlerce sayfa gelen Sayıştay raporları beş yılın sonunda, 2023’te, bugün görüştüğünüz bütçede çok sınırlı; ayrıntılı göremiyoruz harcamaları.

Sayın Cevdet Yılmaz, rakamlarla ilgili çok konuşmak istemiyorum, birkaç rakam vereceğim ama önemli bir rakam var: Beş yüz dakika konuştunuz, beş yüz dakika Komisyon da burada konuştunuz. 500 kez “cak” ve “cek” dediniz, “Yapacağız, yapacağız, yapacağız, yapacağız.” dediniz.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Yetiştiremedi, yetiştiremedi.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Keşke bu beş yüz dakikanın beş dakikasında bu ülkede barınma sorunu yaşayan, geçinemeyen emekliye, öğrenciye yani halkın dertlerine bir şeyler söyleyebilseydiniz. Bugün de on dokuz dakika bütçe dışında her şeyi söylediniz. Gerçekten umut verebildiniz mi? Hayır, ben beş yüz dakika boyunca sizden hiçbir umut alamadım. Bakın, bir bütçe düşünün, devletin kasasına girecek para 8,5 trilyon ama bütçe 11 trilyon; daha kafadan 2 trilyon 651 milyar açık var ve bunu borçlanacağız. Peki, bu gelirin, 8 trilyonun büyük kısmı nereden geliyor? 7 trilyon 408 milyar vergi topluyoruz. Bunun yüzde 66’sı yaklaşık olarak dolaylı vergi. Arkadaşlar, vergi, yaklaşık olarak ÖTV, KDV, harçlar, MTV arttı, ne kadar para topladık? 401 milyar. Niye topladık? Deprem için. Ne kadarını bunun depreme verdik? 216 milyar. Yahu, böyle bir bütçe olabilir mi? Deprem için bir yılda 4 kez motorlu taşıtlar vergisi alıyoruz ama bunun yarısını depremedelere veriyoruz. Bu bir hukuksuzluğu, bütçenin hâlini ortaya koyuyor.

Değerli arkadaşlar, bakın, bir devlet -bütçe olarak da düşünebiliriz, devlet olarak da, iktidar olarak da düşünebiliriz- vatandaşına üç şey vad edebilir, üç unsur, üç öge: Barınma, beslenme, ulaşım. Şimdi, barınmadan başlamak isterim ben: Merkez Bankasının başındaki hanımefendi, ya, paranın başındaki hanımefendi ek ödemelerle 300 bin lira maaş alıyor, “Ben kiralık ev bulurken zorlanıyorum.” diyor. Sayın Cevdet Yılmaz, ne dediniz bununla ilgili? Ulaşım... 2018’de 50 lira olan otobüs bileti -işte, Manisa, Yozgat, Trabzon, Ankara- şu anda 800 lira arkadaşlar. İnsanlar yazın köylerine gidemeyecek durumda. Geliyorum beslenmeye.. Okul öncesi çocuklarımızdan emeklimize kadar insanlar aldıkları maaşla bir öğün beslenemiyorlar. Bugün yüz binlerce insan -mahkemelerde tahliye davası- belki sokakta kalacak ama Cevdet Yılmaz bunla ilgili hiçbir şey söylemiyor arkadaşlar.

Şimdi, bu bütçeye tabi ki “Hayır.” diyoruz. Neden? Nedeni çok açık; bakın, ben, Mecliste, Ulaştırma Bakanının yüzüne sordum, dedim ki: Ankara-Kırıkkale Otoyolu ihalesi 45 milyar. Bu ihale

3 kez iptal edilmiş. Kim almış? AKP Batman Milletvekili almış. Bütçenin binde 5'i arkadaşlar, binde 5'i. Peki, çok etik bir durum değil mi bu? Arkadaşlar, bakın, bu arkadaşımız 15 Temmuzda bu şirketten ihaleyi aldıktan sonra yönetimden istifa etmiş. Niye istifa etmiş? Utandığı için. Ya, bu Bakan utanmıyor mu?

Şimdi, geliyorum... Yine "kur korumalı mevduat" denilen sistemde... 600 milyar lira olduğu söyleniyor, belki 1 trilyonu bulacak eklerle. Bugün bu bütçede faize verdiğimiz para 1 trilyon 254 milyon lira yani bütçenin üçte 1'i maalesef ki ihalelerinize, zenginlere yarattığınız kur korumalı mevduata ve faize gidiyor. Neyi konuşacağız?

Şimdi, geliyorum... Beni üzen 2 Bakan var -çok bakanı konuşabiliriz- biri Millî Eğitim Bakanı. Bu Bakan buraya geldi, birçok eleştiri yapıldı. "Sen nasıl bir Bakansın ki neden tarikatlarla sözleşme yapıyorsun, neden tarikatlara bütçeden para veriyorsun?" denildiğinde "Onlar sivil toplum kuruluşu." dedi.

Arkadaşlar, sivil toplum kuruluşları -yönetim kurulu, denetim kurulu olup- devlet tarafından denetlenen kurumlardır. Menzil İsmailağa bir STK değildir ama o Bakan utanmadan, sıkılmadan "Sizin 'tarikat' dediğinize ben 'STK' diyorum ve sözleşme yapmaya devam edeceğim." dedi; utanç duydum kendisinden.

Geliyorum... Millî Savunma Bakanı buraya geldi, Tuzla Piyade Okulunda yaşanan rezalet soruldu. Düşünün, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün eğitim gördüğü askerî okullarda bugün Başkomutanın resmini yakasına takmaktan utanan bir öğrenci var ve Bakana bu soruldu, Bakan dedi ki: "Soruşturma devam ediyor, ona saldıranlar da var." falan ama en acısını Millî Savunma Bakanlığının sitesinde gördük. Ne dedi? "Toplu iğne olmadığı için takmadığını söylüyor." dedi, böyle bir savunma... Eğer Millî Savunma Bakanı o öğrencinin iğne bulamadığı için Ata'mızın resmini yakasına takmadığını resmî sayfada söylüyorsa yazıklar olsun ona! Yazıklar olsun ona!

Şimdi, arkadaşlar, burada gerçekleri konuşalım. Bu bütçe üzümlere söylüyorum ki 85 milyonun derdini çözmiyor. Beş yüz dakika konuşan bu Cumhurbaşkanı Yardımcısından biz çok somut öneriler beklerdik. Hep alkışlıyoruz, konuşanları hep eleştiriyoruz, tahammül etmiyoruz ama gerçekten bir emeklinin 7.500 lira maaşla geçineceğine inanıyor musunuz? 11.402 lira asgari ücretle insanların geçineceğine inanıyor musunuz? Bakın, Spor Bakanı buraya geldi, jet gibi konuştu, gitti. Uzaya gideceğiz değil mi? Daha yurtlarda biz 3'üncü kata çıkamıyoruz. Her ay 2 kaza oluyor bu ülkede. Bunları sorduk, yine kızdınız; bunlar gerçekler. Bakın, gülüyorsunuz ama 1 evladımız öldü o asansör kazasında, 4 çocuğumuz yaralandı o asansör kazasında. Gerçekten bu durum beni üzüyor.

Değerli arkadaşlar, Cumhurbaşkanı Yardımcısı da sizler de şehitlerimizden sonra burada grup başkanlığı olarak terörü lanetliyoruz dedik, bildiri okuduk. Dedi ki: "Neden AKP Grubu ve 4 partiyle yapmadınız?" Bir sefer Cumhuriyet Halk Partisi tekil olarak, bu bildiriye 3 Grup Başkan Vekili ve Genel Başkanı imzaladı. Ve siz sürekli olarak, "şehitlerimiz" "bayrağımız" "Misakımillî sınırları" "vatanın bölünmez bütünlüğü..." bahsettiniz, evet, güzel. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Başarır, lütfen tamamlayın.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Burada, bu bütçede...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – "PKK" yazıyor mı orada? "PKK" yazıyor mu orada?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – PKK'ya geleceğim, PKK'ya geleceğim.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bir göster bakayım, hadi bir göster!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Burada, bu bütçeyi, en son, aleyhte konuşacak 300 milletvekili var -MHP’de var, AKP’de var- ama siz az önce bu bütçeyi savunmak için -on dakika- bir partinin Genel Başkanına konuşma verdiniz. Kime? Zekeriya Yapıcıoğlu, HÜDA PAR Genel Başkanına.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Siz okurken utandınız, “PKK” dediniz ama metne yazamadınız.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Şimdi, ben söylüyorum; bakın, söylüyorum: Bu arkadaş diyor ki: “Eyalet sistemi, özerklik, federasyon gibi tüm modeller üzerinde serbestçe tartışmalıyız.”

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Sen PKK’yı anlat, PKK’yı!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Bu arkadaş diyor ki: “‘Ne mutlu Türk’üm!’ diyene karşı çıkıyorum.”

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Ortakları, ortakları işte.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Niye savunmaya geçtin sen?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Bu arkadaş diyor ki: “Oranın adı ‘kürdistan’dır.” Ya, utanmıyor musunuz? (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Sen PKK’yı anlat!

BAŞKAN – Sayın Başarır, lütfen son sözlerinizi alalım.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Yahu, utanmıyor musunuz?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sen utan!

AHMET KILIÇ (Bursa) – Sen utan, sen utan!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Utanmıyor musunuz? Gaffar Okan’ın kemiklerini sızlattıyorsunuz, kemiklerini.

AHMET KILIÇ (Bursa) – Sen utan, sen!

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – PKK’yı anlat, PKK’yı.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Hizbullah’ın uzantısına bütçenizi savunduruyorsunuz. Sizin nereniz milliyetçi? (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Ben MHP Grubuna sesleniyorum.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Sen PKK’ya gel, PKK’ya!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Gerçekten kırmak için söylemiyorum, Sayın Genel Başkana sesleniyorum: Güneydoğuda özerklik isteyen, Gaffar Okan’ın katillerini öven, savunan, Hizbullah’ı savunan bu kişi, bu bütçeyi savunurken üzülmeyiniz mi? (AK PARTİ sıralarından gürültüler) Üzülmeyiniz, siz üzülmeyiniz. Niye? Siz milliyetçiliği, siz vatan sevgisini döneme, zamana, mekâna göre belirlersiniz. Ben çok rahatsız oldum. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Müdahale etmeyi düşünmüyor musunuz Sayın Başkan, müdahale etmeyi düşünüyor musunuz?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Ne güzel, 85 milyonun bütçesini, şehidin, gazinin bütçesini, onu, HÜDA PAR’ın Genel Başkanı savunuyor. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Ya, bu ne Başkanım, müdahale etmeyecek misiniz buraya? Buna müdahale etmeyecek misiniz? Bu ne hâl?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet, sadece teşekkür için açıyorum mikrofonunuzu, teşekkür için.

Buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Bu ayıp size yeter. Siz vatandan, bayraktan, milletten bahsetmeyin, bahsetmeyin!

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Sen bahsetme, sen!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Sizin vatan sevginiz HÜDA PAR, bu kadar diyorum.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi Grup Başkan Vekillerinin söz taleplerini karşılayacağım.

Saadet Partisi Grubu adına İsa Mesih Şahin’e söz veriyorum.

Sayın Şahin, buyurun.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Tabii, uzun bir bütçe görüşmesinin sonuna geldik. Ben bu bütçe görüşmelerinde konuşmalarıyla, eleştiriyile, desteğiyle emeği olan bütün milletvekillerimize, bütün Meclis personelimize, Genel Sekreterimize, Kabine üyelerine, Meclis Başkanımıza, Başkan Vekillerine, bütün arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Tabii ki bütçe görüşmelerinin hemen başında kaybettiğimiz Hasan Bitmez ağabeyimize de tekrardan Allah’tan rahmet diliyorum, mekânı cennet olsun.

Değerli milletvekilleri, hiç şüphesiz ki bir iktidarın karnesi, bir iktidarın başarısının ölçüsü bütçedir, verilerdir, göstergelerdir. Bu iktidar, hiç şüphesiz ki Türkiye’de önemli projelere imza atmıştır, mega projelere imza atmıştır ancak üzülererek görüyoruz ki bugün ortada mega bir faiz borcu var, mega bir kamu borcu var ve mega bir bütçe açığı var değerli milletvekilleri.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız büyümekten bahsetti; dış ticaret açığı vererek büyüyoruz; yatırımla, istihdamla büyümüyoruz, maalesef borçlanarak büyüyoruz. Dar gelirli, emekli, memur büyüyemiyor; kim büyüyor değerli milletvekilleri? Bu ülkenin nüfusunun yüzde 1’i ülke millî gelirinin yüzde 41’ine sahip, maalesef ayrıcalıklı bir azınlık büyüyor bu ülkede. Dolayısıyla, biz bu gelir adaletsizliğine itiraz ediyoruz.

Burada da sanırım 2018-2023 arasında Türkiye’nin girmiş olduğu o çıkmaz sokağın -sokağın sonunda duvara çarptıktan sonra şu anda tekrar düşe kalka doğru yola çıkmaya çalışıyoruz- bütün uyarılarımıza rağmen girilmiş olan o çıkmaz sokağın, bugün, maalesef, bedelini ödüyoruz. Ne olurdu itirazlarımız dikkate alınsaydı, bu çıkmaz sokağa girilmeseydi; ne olurdu bu yanlış politika uygulanmasaydı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Toparlıyorum Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Şahin, lütfen toparlayın.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – ...ne olurdu bu yanlış politikalar yapılırken içinizden bir tane babayığit çıkıp “Sayın Cumhurbaşkanım, yanlış yapıyorsunuz.” deseydi? Maalesef diyemediniz ve biz, bugün, bu bedeli hep beraber ödüyoruz. Bu bütçede emeklimizin, işçimizin, memurumuzun, esnafımızın derdine derman yoktur, kirasını ödeyemeyen vatandaşımızın derdine derman yoktur. “Mülakatlar kaldırılacak mı?” diye sorduk, “EYT mağduriyeti tamamen giderilecek mi?” diye sorduk, KYK mağduriyetini sorduk, 100 bin öğretmen atamasını sorduk; hiçbirine cevap alamadık. Kamuda

tasarruf yok bu bütçede; istihdam, üretim, yatırım yok bu bütçede. Ne var? Faiz borcu var, bütçe açığı var ve kamu borcu var. Dolayısıyla bu nedenlerle biz bu bütçeye açıkça itiraz ediyoruz değerli milletvekilleri.

Son olarak şehitlerimizle ilgili duygularımı paylaşmak istiyorum. 12 vatan evladımızı toprağa verdik, veriyoruz. 12 ananın, babanın yüreğine ateş düştü, 12 sevda yarım kaldı, milletimizin gönlüne kor bir ateş düştü.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN – Lütfen son sözlerinizi alalım, bir daha uzatmayacağım.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Yüreğimiz yangın yeri, dolayısıyla üzgünüz, mahzunuz ama en önemli öfkeliyiz. Öfkemiz, vatanımıza kastedilmesine; öfkemiz, bölünmez bütünlüğümüze yönelmiş alçak bir tehdidin varlığına; öfkemiz, şehitlerin katili olan alçak bir terör örgütüne ve onun elebaşlarına ve ayrıca onlara güzellmeler yapılmasına. Bu topraklarda yaşayan herkesin sorunlarının çözüm adresi burasıdır, Türkiye Büyük Millet Meclisidir, demokratik siyasettir. Kimse kimsenin düşmanı değildir. Biz bin yıldır bu topraklarda kardeş olarak yaşadık, bu kardeşliği bozmaya kimsenin gücü yetmeyecektir diyorum, buna müsaade etmeyeceğiz. Kardeşliğimizin bozulmasına müsaade etmeyeceğiz. Şehitlerimizin kanyla sulanmış vatanımızın, ülkemizin bölünmesine müsaade etmeyeceğiz. Alçak terör örgütü PKK-PYD/YPG, hiçbirine müsaade etmeyeceğiz; iç, dış fark etmez, iş birlikçilerine de müsaade etmeyeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Son Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Mesih Şahin.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Son, Başkanım, son cümlem, son cümlem...

BAŞKAN – Lütfen, son olsun.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Biz bin yıldır bu topraklarda iyiliğin, doğruluğun ve adaletin temsilcisi olan büyük bir medeniyetin mensupları olarak bu vatani, bu aziz vatani koruyacağız, devletimizi dimdik ayakta tutacağız ve 85 milyon kardeş olarak yaşayacağız diyorum.

Bu duygularla şehitlerimize tekrar Allah'tan rahmet diliyorum, milletimizin başı sağ olsun diyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Genel Kurulu saygıyla selamlarım.

Sayın Cevdet Yılmaz'ın konuşmasında sanıyorum Genel Kurulun da dikkati çekmiştir, daha önceki konuşmalarda hep “2071, 2053” denilirken bugünkü konuşmada -bunu birkaç gün önce de yaptı, o zaman dikkatimizi çekmişti ama Meclis bu kadar yoğun olmadığı için tekrarlamak istiyorum-mayıs ayına atıfta bulunarak analiz yaptı yani son birkaç aya. İşte “Aylık bazda enflasyonumuz düştü, CDS'lerimiz birkaç ay önceye göre iyi, efendim faiz oranları hani rezerv arttı.” filan böyle... Ne oldu? Bir anda 2071'lerden aylığa niye düştük? Yani ayaklar yere basmaya başladı.

Tabii, bu bizim haklılığımız ortaya çıkartan bir durumdur. Bakın, iki yıldır dilimizde tüy bitti. “Bu 2021 Eylülünden itibaren politikalar yanlıştır, bu ülke batağa gider.” dedik. Tamam mı? Hiç kimse

kulak asmadı. KKM'nin ne kadar güzel bir şey olduğunu Sayın Nebati bize öve öve bitiremedi, şimdi KKM'ye herkes lanet okumaya başladı. Biz bunları zamanında uyarımuştık ama maalesef, keşke Türkiye bu kadar sıkıntı çekmeden bu yanlışlardan dönülmüş olsaydı.

Şimdi, bu yanlışlardan özür dilemeden bir makas değişikliğine gidiliyor. Belki Sayın Şimşek önceki politikalara “irrasyonel” demeseydi Sayın Cevdet Yılmaz belki bu mevzuya hiç girmeyecekti ancak “irrasyonel” dediği için “akıl dışı” dediği için şimdi böyle aylıklar üzerinden, “Bir-iki aylık işlerimiz iyi gidiyor.” üzerinden Türkiye ekonomisinin iyi gideceğine ilişkin bir kanaat oluşturmaya çalışılıyor. İnşallah iyi gider, hepimiz aynı gemideyiz, biz bu ülkenin iyiye gitmesini istiyoruz. Bütün önerilerimiz de zaten o anlamda iyiye gitmesi için.

Şimdi, birkaç tane şeyine yorum yapmak istiyorum Sayın Yılmaz'ın. “‘Tahminler niye yüzde yüz tutmuyor?’ diye soruldu.” dedi. Allah Allah; böyle bir soru soran olmadı. Biz diyoruz ki mesela 2022 harcamaları, daha kesin hesabını yaptığımız bu bütçede harcamalar niye orijinal bütçe ödeneğinin yüzde 68 üzerinde gerçekleşti? Yani “Yüzde yüz tutmadı.” filan demiyoruz. Yüzde 68; arkadaşlar, 2 katına çıkmış. Biz sanki böyle, her şeyin milimi milimine tutmasını bekliyormuşuz gibi bir algı yaratılıyor, böyle bir şey olmaz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Usta, lütfen tamamlayın.

ERHAN USTA (Samsun) – Şunu net bir şekilde söyleyeyim, uzun uzadıya anlatma imkânımız yok: Bütçe açığı, cari açık, enflasyon; bunların üçünü aynı anda yöneten dünyada bir ekonomi olmamıştır. Bu yüzden çok dikkatli hareket etmek lazım, hamasetten uzak bir şekilde yürütmenin meselelere bakması lazım.

Şimdi “Dünya ortalamasından fazla büyüdük.” dedi Sayın Yılmaz. Elbette dünya ortalamasından fazla büyüdük, büyümemiz de lazım. Geçmişte de zaten dünya ortalamasından fazla büyüyorduk ama bizim söylediğimiz şey: Kendi emsali olduğumuz, gelişmekte olan ülkelerle büyüme performansımız nasıl? Orada Türkiye son derece kötü, ona ilişkin de bu seferki konuşmasında herhangi bir şey söyleyemedi.

Değerli arkadaşlar, şimdi, tarım bütçesi... Bakın, bu bütçede çiftçi yok. Yine AK PARTİ dönemini veriyorum; tarımsal destekler -Bırakın personele verdiğiniz, tarımla ilgili yaptığınız binaların parasını, esas olan tarımsal destekleme ödemeleridir- 2006'da millî gelirin yüzde 0,6'syken bugün 0,2'sine düşmüş Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Usta, lütfen tamamlayalım.

ERHAN USTA (Samsun) – Bitiriyorum.

Nasıl “Tarıma destek verebiliyoruz.” dersiniz? O yüzden diyoruz işte, bu bütçede çiftçi yok.

Şimdi, mesela şehit ve gazi ailelerine yapılan yardımlarda... Şehitlerimiz var değil mi? Hassas olduğumuz bir dönem ama değerli arkadaşlar, bu bütçe şehit ve gazilere yapılan programlarda önceki yıllara göre gerileme öngörüyor; onların payını binde 11,3'ten binde 8,9'a düşüren bir bütçedir. Bu bütçede şehit ve gazi aileleri de yok. Bu bütçede öğrenci yok, barınma krizine herhangi bir destek yok, yoksullukla mücadele yok, yolsuzlukla mücadele yok. Bu bütçede ne var? Faiz var, yandaşlar var, kamu-özel iş birliği projeleri olağanca hızıyla devam ediyor, israf var, şatafat var.

Bakın, bir şey daha söyleyeceğim: Ek motorlu taşıtlar vergisi konuldu değil mi? Bir vergi Anayasa'ya aykırı bir şekilde 2'nci defa alındı. 85 milyon buna karşı çıktı, alınan para 38 milyar lira. Yakında Ankara Adliyesinin yeni binası için ihaleye çıkıldı Sayın Başkan; 24 milyar lira.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Usta, son kez uzatıyorum, lütfen son sözlerinizi alalım.

ERHAN USTA (Samsun) – Bitiriyorum.

İşte, bu bütçe, böyle bir bütçe arkadaşlar. Bütün ek motorlu taşıtlar vergisinden, kanunsuz şekilde aldığınız vergiden topladığınız parayı 1 tane adliye sarayına yatırılıyorsunuz. Yani hukuku, adaleti sarayda arayan bir bütçe, bu bütçe. İşte, o yüzden biz bütçeye karşıyız.

Her şeye rağmen tabii ki bütçenin milletimize hayırlı, uğurlu olmasını istiyoruz; ciddi bir para harcanacak, bu milletin parası harcanacak. Ben bu vesileyle, bütün emeği geçen milletvekili arkadaşlarımıza, kendi grubumuza ve milletvekillerine, bakanlıklarımıza, Cumhurbaşkan Yardımcısına, Mecliste çalışanlarımıza -geçen Meclis TV’yi ziyaret ettik, oradaki arkadaşlar dedi ki: “Ya, bize teşekkür edilmiyor, bizi TRT personeli zannediyorlar”- Meclis TV personellerine, stenograflara, kavalara, çaycılara yemekhane hizmeti veren bütün arkadaşlara ve Genel Sekreterliğe teşekkür ediyoruz ve İYİ Parti Grubu adına Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Usta.

Sayın Danış Beştaş, buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Ben de teşekkürle başlamak istiyorum. On beş günlük bir maratonun sonuna geldik. Öncelikle burada bizlerle birlikte çalışan stenograflara, kavas arkadaşlara, teknik ekibe, Meclis TV çalışanlarına, danışman arkadaşlarımıza, Genel Sekreterliğe; özcesi, herkese, emek veren herkese teşekkür etmek istiyorum.

Evet, bütçenin sonundayız, ne konuştuk, ne duyduk, ne sonuca vardık? Bol hamaset, bol nutuk, bol bol rakamlar ama az gerçek. Gerçekleri her fırsatta ifade etmeye çalıştık yerimizden, kürsüden, konuşmacılarımız, vekillerimiz, hepimiz bu on beş gün boyunca Türkiye’nin, gerçekten, ekonomik tablosunu, demokratik tablosunu, hak, özgürlükler tablosunu, baskıyı, zulmü, işkenceyi, her şeyi ifade etmeye çalıştık. Derseniz “Ne oldu?” Aslında her zaman dediğimiz gibi, bütçe teklifi olduğu gibi geçecek, biraz sonra oylama yapılacaktır; bu, bilmediğimiz bir şey değil ama şunu biliyoruz: Bu bütçe kesinlikle halkın bütçesi değil -bu on beş günün sonunda bunu bir kez daha kayda geçirmek istiyorum- emeklinin bütçesi değil, emekçilerin bütçesi değil, esnafın bütçesi değil, köylünün bütçesi değil, kadınların bütçesi değil, engellilerin bütçesi değil ve daha sayamadığım onlarca, yüzlerce toplumsal kesimin, gerçekten zor koşullarda yaşam mücadelesi verenlerin bütçesi değil; bu bütçe rantın, savaşın ve talanın bütçesi. Bunu on beş gün boyunca anlattık aslında.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Danış Beştaş, lütfen tamamlayın.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Nerele ne kadar kıyak geçildiğini, vergide adaletsizliğin resmini sürekli ifade etmeye çalıştık. Bir rakam paylaşacağım, bir dizi rakam, bu bile ne durumda olduğumuzu gösteriyor, Birleşmiş Milletler ve TÜİK’in ortak rakamları: Peynir ve yoğurt gibi süt ürünlerini her gün tüketmediği belirtilen çocukların oranı yüzde 42,2; ekmek veya makarna gibi tahıl içeren yiyecekleri her gün tükettiği belirtilen çocukların oranı yüzde 62,4; meyveyi her gün tüketmediği belirtilen çocukların oranı yüzde 49,5; sebze her gün tüketmediği belirtilen çocukların oranı yüzde 87; çocuklar aç ya bu ülkede, çocuklar beslenemiyor ve bizden sosyal devlet konuşmalarını dinlerken sosyal adaletin gerçekleştiğine inanmamızı istiyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Danış Beştaş, son kez uzatıyorum, lütfen tamamlayın.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Yani tablo çok ciddi ama iktidar grubunun, bakanların anlattığı bir ülkede yaşamak isterdim doğrusu ama böyle bir ülkede değiliz. Bunun yerine, bugün,

iktidar grubu, maalesef, savaşı, ölümü kutsayan ve yine bizleri hedef gösteren, dışardaki gerilimi artırmak isteyen bir dille kendilerince bir siyaset izlediler; bunu çok talihsiz buluyorum.

Bu tartışmayı yaptığımız sıralarda sosyal medyada bir tartışma patladı, ne biliyor musunuz? Esat Oktay Yıldırım'ın ismi "İzmir Buca Belenbaşı Şehit Esat Oktay Yıldırım İlkokulu" olarak verilmiş; yeni mi eski mi, bilmiyorum ama haberler son üç saattir dolaşımda. İşte, Meclis bunları konuşursa 12 Eylül cuntasının, darbesinin en büyük işkencecisi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN – Efendim, son kez uzatacağım dedim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ama...

BAŞKAN – Başkanım, herkese eşit yaptım, size de aynısını yaptım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Son cümlemi söyleyeceğim.

BAŞKAN – Son cümlelerinizi söylerseniz uzatıyorum ama lütfen son teşekkür cümlelerinizi alalım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – 12 Eylülden bu yana son kırk yılın bilinen, insanlığa karşı en büyük suçu işleyen Esat Oktay Yıldırım'ın isminin çocuklarımızın okuduğu bir ilkokula verilmesi Türkiye'de demokrasinin geldiği çıtaı gösteriyor; bunu kabul edilemez buluyorum. Millî Eğitim Bakanını ve iktidar grubunu göreve çağırıyorum. Binlerce insanı katleden zihniyetin orada, bir okulda ismi olamaz. Ne kadar demokrasi, o kadar ekonomi demiştik; demokrasinin olmadığı yerde ekonomi düzelemez.

Tekrar teşekkür ediyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN – Sayın Başarı, buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; on beş gün yorucu bir maratonu hep beraber yaşadık. Ben öncelikle çok kıymetli kavalara, Tutanak Hizmetleri Başkanlığının değerli çalışanlarına, Kanunlar ve Kararlar Başkanlığından başlayarak kulislerdeki çay ocağında çalışan arkadaşlarımıza, tüm Meclis çalışanlarına, Plan ve Bütçe Komisyonundan başlayarak bugüne kadar bizlere yardımcı olan tüm görevlilere, Meclis TV'ye, çok Kıymetli Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekillerine, Kâtip Üye arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum. Zorlu bir maratonda.

Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısına çok şey söyledim, diğer bütçede -belki seçim olur olmaz, bilmiyorum ama gelirse- artık "Yapacağız." falan demesin "Yaptık." desin, emekliyi düşünsün, işçiyi düşünsün. Bakın, emekliyi gerçekten düşünsün. Yurtlardaki asansörleri mutlaka tamir ettirsin; burada yazmış insanlar, öğrenciler bize. Yani burada çok şey söylendi, bunlar önemli, bunları biz insanlar için istedik. Sorunlara daha çok eğilsinler.

Bizim söyleyeceklerimiz bunlar. Biz ülkemiz için, 85 milyon için bunları söyledik, gelen şikâyetleri burada dile getirdik, gerçek bir yoksulluğu anlattık; kırmak, tartışmak, kavga etmek için asla bunu yapmadık, belki öyle algılandı.

O yüzden, ben tüm arkadaşlarıma teşekkür ediyorum, grubuma teşekkür ediyorum, Sayın Genel Başkanımıza teşekkür ediyorum, çalışanlara bir kez daha teşekkür ediyorum.

Herhâlde iki gün daha çalışacağız, ondan sonra bir hafta kadar Meclis tatile girecek; iyi tatiller diliyorum

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Başarır.

Sayın Güler, buyurun.

ABDULLAH GÜLER (Sivas) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşunun 100’üncü yılını tamamladığımız 29 Ekim 2023 tarihinden sonra 2’nci yüzyılın ilk bütçesinin, AK PARTİ iktidarlarının da 22’nci bütçesinin 11 Aralık 2023 Pazartesi günü görüşmelerine başlamıştık. 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin oylamasını biraz sonra gerçekleştireceğiz.

İlk etapta, bu sürecin imzasıyla başlatılmasını ve tüm bakanlıklardan tekliflerin alınmasını ve oluşturulmasını sağlayan başta Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’a, Cumhurbaşkanı Yardımcımız, bakanlarımız, Strateji ve Bütçe Başkanlığımız ve tüm bakanlık bürokratlarımıza ben teşekkür ediyorum. Daha sonra, Meclis ayağında, Plan ve Bütçe Komisyonunun Başkan ve üyelerine, destek veren tüm milletvekillerine, yine, Meclisimizde Genel Sekreter, Genel Sekreter Yardımcıları ve daire başkanlarımıza, basın mensuplarımıza, özellikle Mecliste TV’imize, burada emeği geçen kavaslarımıza, stenograflarımıza, çaycılara, tüm arkadaşlarımıza, Meclis çalışanlarımıza canıgönülden teşekkür ediyoruz.

İnşallah, 2’nci yüzyılına başladığımız Türkiye Yüzyılı’nın bu ilk bütçesinin, 11 trilyon 89 milyar TL olan bu bütçenin 85 milyonluk aziz milletimizin tüm ihtiyaçlarının giderilmesinde ve ülkemizin büyümesi noktasında Rabb’imden bereketli olmasını diliyorum.

Herkese hayırlı uğurlu olsun.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Usta, buyurun ama lütfen bir cümle.

ERHAN USTA (Samsun) – Çok teşekkür ederim.

Özür dilerim tekrar söz aldığım için ama teşekkür için tabii, tek tek sayınca Emniyet mensuplarını, güvenlik personelini unuttuğumuz. Onlar da bize mesaj attılar, onlar da bizim için gece gündüz burada çalıştılar, onlara da çok teşekkür ediyoruz.

Sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ZEKERİYA YAPICIOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Yapıcıoğlu, söz talebiniz ne içindi?

ZEKERİYA YAPICIOĞLU (İstanbul) – Sataşmadan söz istiyorum.

BAŞKAN – Açık bir sataşma var zaten.

Söz veriyorum, buyurun.

Yeni bir sataşmaya mahal vermeden tamamlarsak, sona geldik, hayırlı olur.

VI.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

10.- İstanbul Milletvekili Zekeriya Yapıcıoğlu’nun, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır’ın 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin tümü üzerinde şahsı adına yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

ZEKERİYA YAPICIOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli üyeler; evet, gerçekten çok açık bir sataşma ve insafsızca bir sataşma ama ben yine de üslubumu, efendiliğimi bozmayacağım. İnşallah, Genel Kurul huzurunda buraya, bu mekâna yakışmayan cümleleri benim ağızından duymayacaksınız

ama şu kadarını söylemek zorundayım: Bize yönelik saldırılar yeni değil, 14 Mayıs seçimlerinden önce de 28 Mayıs seçimlerinden önce de çok yoğun saldırılar yapıldı, çok iftiralar atıldı. Bize “katil” dediler, “kadın düşmanı” dediler, “Yemin etmeyecekler.” dediler, “terör örgütü uzantısı” dediler; dediler de dediler. Kadınları sahiplendireceğimizi söylediler, hatta Mecliste odalarımızın bulunduğu yerlerde kadın çalışan istemediğimizi bile söylediler. Ne oldu bunlar? O seçim döneminde bunların hepsinin yalan olduğunu bu millet tescilledi. Peki, niçin yaptılar? Aslında terör örgütünün destekçisi, yandaşı, uzantısı, siyasi temsilcisi olduğunu hiçbir zaman inkâr etmeyenlerle birlikteliklerini ya da terör övücülüğünü örtmek için, üzerine bir şal örtmek için HÜDA PAR’ın bayrağını kullandılar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ama yetmedi beyler, yetmedi. Yetmediği nasıl belli oldu? 14 Mayıs seçimlerinde ve 28 Mayıs seçimlerinde millet size cevabı verdi, daha fazla uzatmaya gerek yok.

Bir de Sayın Başarır, burada kürsüden AK PARTİ’nin kendi bütçesini bana savundurttuğunu söyledi.

MURAT EMİR (Ankara) – Hizbullah’ı lanetle, Hizbullah’ı! Hizbullah’ı lanetle cesaretin varsa!

ZEKERİYA YAPICIOĞLU (Devamla) – Dinlemeyi öğrenin lütfen, dinlemeyi öğrenin, önce dinlemeyi öğrenin! (CHP sıralarından gürültüler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ZEKERİYA YAPICIOĞLU (Devamla) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Evet, lütfen son sözlerinizi alalım.

ZEKERİYA YAPICIOĞLU (Devamla) – Bakınız, bizim siyaset anlayışımız... Biz sizin bildiğiniz siyasetçilerden değiliz.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Onu biliyoruz, onu biliyoruz(!)

ZEKERİYA YAPICIOĞLU (Devamla) – Biz size benzemeyiz. Biz, bize saldırıldığında bile efendiliğimizi bozmayız.

MURAT EMİR (Ankara) – Hadi oradan!

ZEKERİYA YAPICIOĞLU (Devamla) – Haddini bil, yerine otur!

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Genel Kurula konuş, Genel Kurula!

ZEKERİYA YAPICIOĞLU (Devamla) – Biz buraya geldiğimizde bir şey söyledik. Bütçeyle ilgili söylediklerimiz tutanaklardadır. Biz buraya söylediğimizde... Son sözümü bağlarken şunu söyledim ben: Biz eğriye eğri, doğruya doğru söyleriz. Biz bütçenin eksiklerini de söyledik, yanlışlarını da söyledik, ileriye doğru atılmış adımların olduğunu da söyledik.; Bu mu doğru yoksa sizinki mi; sizin gibi tarafgirlik yapan bir siyaset anlayışı? Bunu kamuoyunun takdirine sunuyorum.

Bakınız, o kadar büyük bir çarpıtma ki şimdi biz parti programımızda, parti programımızın 37’nci sayfasında -merak edenler açıp bakabilirler- diyoruz ki: “Olumlu ve olumsuz yönleri...”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Yapıcıoğlu...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Burada HÜDA PAR’ı mı dinleyeceğiz, sataşmaya sözü mü dinleyeceğiz?

ZEKERİYA YAPICIOĞLU (Devamla) – Sayın Başkan, lütfen...

BAŞKAN – Ama bakın, herkese eşit davrandım, lütfen...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – HÜDA PAR’ın parti programını mı dinleyeceğiz, sataşmayı mı dinleyeceğiz?

SALİHA SERA KADİĞİL (İstanbul) – Ya, bize bir taziye için söz vermiyorsun, HÜDA PAR konuşunca niye söz veriyorsun Başkan! Allah Allah!

ZEKERİYA YAPICIOĞLU (Devamla) – Tamamlıyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

ZEKERİYA YAPICIOĞLU (Devamla) – Bakınız “Olumlu ve olumsuz tüm yönleri ile eyalet sistemi, özerklik, federasyon gibi yönetim modelleri üzerinde serbestçe tartışılabilir.” diyoruz. Şimdi, birileri çıkıp “Bunlar bunu istiyor.” Ne zaman özerklik istedik ya da “Şunu istiyoruz, bunu istiyoruz.” diye bir şey söyledik? Diyoruz ki...

ERHAN USTA (Samsun) – “Türk Bayrağı’nın ismi değişsin.” diyen siz değil misiniz?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Bir daha okusana programı.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Bir daha okur musun.

ZEKERİYA YAPICIOĞLU (Devamla) – Aynen okuyorum, bakınız: “Olumlu ve olumsuz tüm yönleri ile eyalet sistemi, özerklik, federasyon gibi yönetim modelleri üzerinde serbestçe tartışılabilir.” diyoruz, tamam mı? Siz eğer... (CHP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Bravo, bravo sana!

ERHAN USTA (Samsun) – Daha ne diyeceksin?

ZEKERİYA YAPICIOĞLU (Devamla) – Lütfen, eğer siz okuduğunuzu anlamıyorsanız, o zaman buralarda oturmayın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Anlıyoruz okuduğumuzu.

ZEKERİYA YAPICIOĞLU (Devamla) – Eğer siz okuduğunuzu anlıyor, bile bile çarpıtıyorsanız diyecek sözüm yok, kendinize yakışanı yapıyorsunuz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Başarır...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Son söz milletvekilinindir, bizindir.

(Gürültüler)

BAŞKAN – Bir dakika sayın milletvekilleri...

Sayın Başarır, ben duyamıyorum sizi.

Buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Son söz konuştuğuktan sonra bizindir, ben ona bir dakika cevap vereceğim.

BAŞKAN – Buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkan, tam da okuduğu şeyleri söylediği için ben MHP Grubuna ve AK PARTİ Grubuna seslendim. Bunu konuşan insanlar bu ülkede ne ilan ediliyor? Ve bu bütçeyi savunmayı, bu beyefendiye bırakıyorlar, ben bundan utanç duyuyorum dedim. (CHP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)*A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)*

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (Devam)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (Devam)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Her iki kanun teklifinin oylamalarını yapacağız.

Teklifler açık oylamaya tabidir.

Açık oylamaların şekli hakkında Genel Kurulun kararını alacağım.

Tekliflerin açık oylamasının elektronik oylama cihazıyla yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, 2024 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi’nin açık oylamasına başlıyoruz.

Oylama için üç dakika süre vereceğim. Bu süre içinde sisteme giremeyen milletvekillerinin teknik personelden yardım istemelerini, bu yardıma rağmen de sisteme giremeyen milletvekillerinin oy pusulalarını oylama için verilen süre içinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum.

Bu açıklama 2022 yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin açık oylamasında da geçerli olacaktır.

Oylama işlemi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi açık oylama sonucunu açıklıyorum:

“Kullanılan Oy Sayısı : 566

Kabul : 317

Ret : 249(*)

Kâtip Üye
Mustafa Bilici
İzmir

Kâtip Üye
Adil Biçer
Kütahya”

BAŞKAN – Bu sonuca göre 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır.

Kanunun hayırlı, yararlı ve bereketli olmasını Cenab-ı Allah’tan temenni ediyorum. Türkiye Yüzyılı’nın ilk bütçesi aziz milletimize ve ülkemize hayırlı olsun.

(*) Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

Değerli milletvekilleri, şimdi 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin açık oylamasına başlıyoruz.

Oylama için üç dakika süre veriyorum ve oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi açık oylama sonucunu açıklıyorum:

“Kullanılan oy sayısı : 563

Kabul : 317

Ret : 246(*)

Kâtip Üye
Mustafa Bilici
İzmir

Kâtip Üye
Adil Biçer
Kütahya”

Bu sonuca göre 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu kabul edilmiştir, hayırlı uğurlu olmasını Cenab-ı Allah’tan temenni ediyorum.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Bekir Bozdağ’ın, Türkiye Yüzyılı’nın ilk bütçesinin hayırlı ve bereketli gelmesini Cenab-ı Allah’tan niyaz ettiğine ve her aşamasında emek veren herkese teşekkür ettiğine ilişkin konuşması

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, bütçe görüşmelerini tamamlamış bulunuyoruz. Uzun bir zamandır hem Plan ve Bütçe Komisyonunda hem de Genel Kurulda yoğun mesai sarf edildi. Bu vesileyle bu yoğun mesai içerisinde ve bütçenin hazırlanmasında emeği geçen herkese ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Bütçe kanun tekliflerinin sahibi Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’a, Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanımıza ve Komisyon üyelerimize, Genel Kurulda görev alan her bir milletvekilimize, Grup Başkan Vekillerimize, tabii, Strateji Başkanlığımıza, ayrıca, Cumhurbaşkanlığı Yardımcımıza ve ilgili Bakanlarımıza, emek veren her aşamadaki bürokratlarımıza, Genel Kurulumuzda görev yapan stenograflarımıza, kavaslarımıza ve güvenlikçilerimize, polislerimize, hizmet veren herkese ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Meclis Başkanımıza ve Başkanlık Divanı üyelerimize de Genel Sekreterlik çalışanlarına, idari teşkilat çalışanlarına da teşekkür ediyorum.

Türkiye Yüzyılı’nın ilk bütçesinin aziz milletimize ve ülkemize hayırlı uğurlu ve bereketli gelmesini Cenab-ı Allah’tan niyaz ediyorum.

Değerli milletvekilleri, gündemimizdeki konular tamamlanmıştır.

Alınan karar gereğince kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 26 Aralık 2023 Salı günü saat 15.00’te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 22.32

(*) Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

VII.- OYLAMALAR

1.- (S. Sayısı: 36) 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin oylaması:

2.- (S. Sayısı: 37) 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin oylaması:

Sıra Sayısı : 36
 Oylama Saati : 22:21
 Üye Sayısı : 600
 Kabul Edenler : 316
 Reddedenler : 246
 Çekimsizler : 0
 Geçersiz Oylar : 0
 Mükerrer Oylar : 4
 Toplam : 566
 Açık Üyelikler : 1
Kanunlaşmıştır

Sıra Sayısı : 37
 Oylama Saati : 22:27
 Üye Sayısı : 600
 Kabul Edenler : 316
 Reddedenler : 245
 Çekimsizler : 0
 Geçersiz Oylar : 0
 Mükerrer Oylar : 2
 Toplam : 563
 Açık Üyelikler : 1
Kanunlaşmıştır

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 36	S. S. 37
Adana	Aytek	Faruk	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adana	Barut	Ayhan	CHP	Ret	Ret
Adana	Bilici	Bilal	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Bulut	Burhanettin	CHP	Ret	Ret
Adana	Çelik	Ömer	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adana	Doğru	Abdullah	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adana	Ersoy	Ayşe Sibel	MHP	Kabul	Kabul
Adana	Hatimoğulları Oruç	Tulay	HEDEP	Ret	Ret
Adana	Karamık	Sunay	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adana	Kısacık	Sadullah	DEVA	Ret	Ret
Adana	Sümer	Orhan	CHP	Ret	Ret
Adana	Şevkin	Müzeyyen	CHP	Ret	Ret
Adana	Türkeş Taş	Ayyüce	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Varlı	Muharrem	MHP	Kabul	Kabul
Adana	Zenbilci	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adıyaman	Alkayış	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adıyaman	Kurt	Resul	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adıyaman	Özhan	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adıyaman	Şan	İshak	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adıyaman	Tutdere	Abdurrahman	CHP	Ret	Ret
Afyonkarahisar	Arsılan	Hasan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Afyonkarahisar	Köksal	Burcu	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Afyonkarahisar	Olgun	Hakan Şeref	İYİ PARTİ	Ret	Ret
Afyonkarahisar	Özkaya	Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Afyonkarahisar	Taytak	Mehmet	MHP	Kabul	Kabul
Afyonkarahisar	Yurdunuseven	İbrahim	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ağrı	Bozdağ	Heval	HEDEP	Ret	Ret
Ağrı	Demir	Nejla	HEDEP	Ret	Ret
Ağrı	Kilerci	Ruken	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ağrı	Sakik	Sırrı	HEDEP	Katılmadı	Katılmadı
Amasya	Çilez	Hasan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Amasya	İpek	Haluk	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 36	S. S. 37
Anısyı	Karagöz	Reşat	CHP	Ret	Ret
Ankara	Akdoğan	Umut	CHP	Ret	Ret
Ankara	Alparslan	Murat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Arslan	Yüksel	BAĞIMSIZ	Ret	Ret
Ankara	Aydemir	Zehranur	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Aydın	Koray	İYİ PARTİ	Ret	Ret
Ankara	Baykoç	Ahmet Fethan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Beker	Adnan	BAĞIMSIZ	Kabul/Mük.	Kabul
Ankara	Bilgin	Vedat	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Bingöl	Tekin	CHP	Ret	Ret
Ankara	Çam	Lütfiye Selva	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Çelebi	Kurtcan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Demir	Deniz	CHP	Ret	Ret
Ankara	Diñçer	Senra	CHP	Ret	Ret
Ankara	Doğan	Mesut	SAADET P	Ret	Ret
Ankara	Durmaz	Sadir	MHP	Kabul	Kabul
Ankara	Enir	Murat	CHP	Ret	Ret
Ankara	Erdoğan	Asuman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Ergin	Sadullah	DEVA	Ret	Ret
Ankara	Fakobaba	Ahmet Eşref	İYİ PARTİ	Ret	Ret
Ankara	Gökçek	Osman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	İleri	Ömer	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Karakaya	Mevlüt	MHP	Kabul	Kabul
Ankara	Konuralp	Okan	CHP	Ret	Ret
Ankara	Oktay	Fuat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Sarıeroğlu	Jülide	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Şahin	İdris	DEVA	Ret	Ret
Ankara	Şahin Usta	Leyla	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Taşcier	Ganize	CHP	Ret 2 (Mük.1)	Katılmadı
Ankara	Timisi Ersever	Aliye	CHP	Ret	Ret
Ankara	Türkeş	Yıldırım Tuğrul	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Yamalı	Mustafa Nedim	SAADET P	Ret	Ret
Ankara	Yaman	Aylin	CHP	Ret	Ret
Ankara	Yegin	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Yıldırım	Yaşar	MHP	Kabul	Kabul
Ankara	Yıldız	Zeynep	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Zorlu	Kürşad	İYİ PARTİ	Ret	Ret
Antalya	An	Cavit	CHP	Ret	Ret
Antalya	Başkan	Abdurrahman	MHP	Kabul	Kabul
Antalya	Coşar	Aliye	CHP	Ret	Ret
Antalya	Çavuşoğlu	Mevlüt	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Antalya	Çelik	Kemal	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Antalya	Çorabatur	Sururi	CHP	Ret	Ret
Antalya	Durgun	Hilmi	MHP	Kabul	Kabul
Antalya	Erdem	Mustafa	CHP	Ret	Ret
Antalya	Kaya	Aykut	İYİ PARTİ	Ret	Ret

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 36	S. S. 37
Antalya	Kılıç	Şerafettin	SAADET P	Ret	Ret
Antalya	Köse	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Antalya	Oluç	Hakka Saruhan	HEDEP	Ret	Ret
Antalya	Poyraz	Uğur	İYİ PARTİ	Ret	Ret
Antalya	Taş	İbrahim Ethem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Antalya	Uslu	Atay	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Antalya	Vural Çokal	Tuba	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Antalya	Yazıcı Özbudun	Serap	SAADET P	Ret	Ret
Artvin	Bayraktutan	Uğur	CHP	Ret	Ret
Artvin	Çelik	Faruk	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Aydın	Bülbül	Süleyman	CHP	Ret	Ret
Aydın	Karakaş	Ömer	İYİ PARTİ	Ret	Ret
Aydın	Karakoz	Evrin	CHP	Ret	Ret
Aydın	Özmen	Ömer	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Aydın	Sarıbaş	Seda	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Aydın	Savaş	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Aydın	Tezcan	Bülent	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Aydın	Yıldız	Hüseyin	CHP	Ret	Ret
Bahkesir	Aytekin	Ensar	CHP	Ret	Ret
Bahkesir	Canbey	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bahkesir	Çömez	Turhan	İYİ PARTİ	Ret	Ret
Bahkesir	Dalgın	Burak	DEVA	Ret	Ret
Bahkesir	Ok	İsmail	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bahkesir	Öztaylan	Ali Taylan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bahkesir	San	Serkan	CHP	Ret	Ret
Bahkesir	Uygur	Belgin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bahkesir	Yüksel	Ekrem Gökay	MHP	Kabul	Kabul
Bilecik	Eldemir	Halil	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bilecik	Tüzün	Yaşar	CHP	Ret	Ret
Bingöl	Berdibek	Feyzi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bingöl	Hütlakü	Ömer Faruk	HEDEP	Ret	Ret
Bingöl	Korkutata	Zeki	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bitlis	Bedirhanoglu	Turan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bitlis	Çağlar Gökalt	Semra	HEDEP	Ret	Ret
Bitlis	Olan	Hüseyin	HEDEP	Ret	Ret
Bolu	Akgül	İsmail	MHP	Kabul	Kabul
Bolu	Ateş	Türker	CHP	Ret	Ret
Bolu	Coşkunyürek	Yüksel	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Burdur	Akbulut	İzzet	CHP	Ret	Ret
Burdur	Korkmaz	Adem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Burdur	Oğuz	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Ala	Efkan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Altaca Kayışoğlu	Nurhayat	CHP	Ret	Ret
Bursa	Atmaca	Mehmet	SAADET P	Ret	Ret
Bursa	Aydın	Muhammet Müfit	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Bilyükataman	İsmet	MHP	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 36	S. S. 37
Bursa	Gözlükara Dumaz	Emel	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Kılıç	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Mesten	Osman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Özen	Refik	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Öztürk	Hasan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Pala	Kayhan	CHP	Ret	Ret
Bursa	Salman	Ayhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Sarıbal	Orhan	CHP	Ret	Ret
Bursa	Toktaş	Hasan	İYİ PARTİ	Ret	Ret
Bursa	Torun	Cemalettin Kani	SAADET P	Ret	Ret
Bursa	Türkoğlu	Yüksel Selçuk	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Varank	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Yavuz	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Yavuz Gözgeç	Emine	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Zarlıhoğlu	Fevzi	MHP	Kabul	Kabul
Çanakkale	Ceylan	Özgür	CHP	Ret	Ret
Çanakkale	Gider	Ayhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Çanakkale	Güneşhan	İsmet	CHP	Ret	Ret
Çanakkale	Uz	Rüdvân	İYİ PARTİ	Ret	Ret
Çankırı	Akbaşoğlu	Muhammet Emin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Çankırı	Yılık	Pelin	MHP	Kabul	Kabul
Çorum	Ahlatcı	Yusuŕ	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Çorum	Kaya	Oğuzhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Çorum	Kayrıcı	Vahit	MHP	Kabul	Kabul
Çorum	Tahtasız	Mehmet	CHP	Ret	Ret
Denizli	Arapcı	Şeref	CHP	Ret	Ret
Denizli	Biçer Karaca	Gülizar	CHP	Ret	Ret
Denizli	Ök	Nilgün	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Denizli	Özkan	Cahit	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Denizli	Öztürk	Yasin	İYİ PARTİ	Ret	Ret
Denizli	Silkin Ün	Sema	SAADET P	Ret	Ret
Denizli	Tin	Şahin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Diyarbakır	Akça Cupolo	Ceylan	HEDEP	Ret	Ret
Diyarbakır	Çandar	Osman Cengiz	HEDEP	Ret	Ret
Diyarbakır	Çelenk Özen	Sevilay	HEDEP	Ret	Ret
Diyarbakır	Ensarioğlu	Mehmet Galip	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Diyarbakır	Eren	Serhat	HEDEP	Ret	Ret
Diyarbakır	Kamaç	Mehmet	HEDEP	Ret	Ret
Diyarbakır	Kaya	Adalet	HEDEP	Ret	Ret
Diyarbakır	Kepolu Ataman	Suna	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Diyarbakır	Öztürk	Berdan	HEDEP	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Tannkulu	Mustafa Sezgin	CHP	Ret	Ret
Diyarbakır	Türkoğlu	Halide	HEDEP	Ret	Ret
Diyarbakır	Yaz	Mehmet Sait	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Edirne	Akalın	Mehmet	İYİ PARTİ	Ret	Ret
Edirne	Aksal	Fatma	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 36	S. S. 37
Edirne	Ün	Ediz	CHP	Ret	Ret
Edirne	Yazgan	Ahmet Baran	CHP	Ret	Ret
Elazığ	Açıkkapı	Ejder	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Elazığ	Erol	Gürsel	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Elazığ	İşikver	Semih	MHP	Kabul	Kabul
Elazığ	Keleş	Erol	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Elazığ	Nazırlı	Mahmut Rıdvan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Erzincan	Karaman	Süleyman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Erzincan	Sangül	Mustafa	CHP	Ret	Ret
Erzurum	Altınok	Selami	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Erzurum	Aydın	Kamil	MHP	Kabul	Kabul
Erzurum	Danış Beştaş	Meral	HEDEP	Ret	Ret
Erzurum	Fırat	Abdullahim	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Erzurum	Öncü	Fatma	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Erzurum	Öz	Mehmet Emin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Eskişehir	Arsılan	İbrahim	CHP	Ret	Ret
Eskişehir	Çakırözer	Ulku	CHP	Ret	Ret
Eskişehir	Dönmez	Fatih	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Eskişehir	Gürcan	Ayşen	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Eskişehir	Hatipoğlu	İdris Nebi	BACIMSIZ	Kabul	Kabul
Eskişehir	Süllü	Jale Nur	CHP	Ret	Ret
Gaziantep	Atay	Semret	MHP	Kabul	Kabul
Gaziantep	Bakbak	Derya	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Gaziantep	Bozathı	Mesut	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Gaziantep	Bozgeyik	Bünyamin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Gaziantep	Çelikkaslan	İrfan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Gaziantep	Demir	Şahzade	HÜDA PAR	Kabul	Kabul
Gaziantep	Gül	Abdulhamit	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Gaziantep	Gürban	Mehmet Mustafa	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Karaca Demir	Sevda	EMEP	Ret	Ret
Gaziantep	Kaya	Ertuğrul	DEVA	Ret	Ret
Gaziantep	Meriç	Melih	CHP	Ret	Ret
Gaziantep	Özkeçeci	Mehmet Eyup	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Gaziantep	Öztürkmen	Hasan	CHP	Ret	Ret
Gaziantep	Şahin	Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Giresun	Elmas	Nazım	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Giresun	İşık Gezmiş	Elvan	CHP	Ret	Ret
Giresun	Konal	Ertuğrul Gazi	MHP	Kabul	Kabul
Giresun	Temir	Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Gümüşhane	Köse	Celalettin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Gümüşhane	Küçük	Musa	MHP	Kabul	Kabul
Hakkari	Bartın	Öznur	HEDEP	Katılmadı	Katılmadı
Hakkari	Düşünmez	Onur	HEDEP	Ret	Ret
Hakkari	Parlak	Vezir Coşkun	HEDEP	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Atalay	Şerafettin Can	TİP	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Çalışkan	Necmettin	SAADET P	Ret	Ret

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 36	S. S. 37
Hatay	Çirkin	Adnan Şefik	İYİ PARTİ	Ret	Ret
Hatay	Güzelmansur	Mehmet	CHP	Ret	Ret
Hatay	Karahan	Kemal	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Hatay	Kaşıkcı	Lütfi	MHP	Kabul	Kabul
Hatay	Mullaoglu	Servet	CHP	Ret	Ret
Hatay	Özel	Abdulkadir	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Hatay	Yayman	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Hatay	Yeşildal	Adem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Hatay	Yıldırım Kara	Nemin	CHP	Ret	Ret
İsparta	Gökgöz	Mehmet Uğur	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İsparta	Halcı	Hikmet Yalım	CHP	Ret	Ret
İsparta	Sönmez	Hasan Basri	MHP	Kabul	Kabul
İsparta	Zabun	Osman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Mersin	Başarır	Ali Mahir	CHP	Ret	Ret
Mersin	Bozan	Ali	HEDEP	Ret	Ret
Mersin	Çakır	Hasan Ufuk	CHP	Ret/Mük.	Ret
Mersin	Dinç	Faruk	HÜDA PAR	Kabul	Kabul
Mersin	Dinçer	Talat	CHP	Ret	Ret
Mersin	Ekmen	Mehmet Emin	DEVA	Ret	Ret
Mersin	Kıratlı	Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Mersin	Kış	Gülcan	CHP	Ret	Ret
Mersin	Koca Doğan	Perihan	HEDEP	Ret	Ret
Mersin	Kocamaz	Burhanettin	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Nebati	Nureddin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Mersin	Söylemez	Havva Sibel	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Mersin	Uysal	Levent	MHP	Kabul	Kabul
İstanbul	Açıkel	Fethi	CHP	Ret	Ret
İstanbul	Adan	Celal	MHP	Kabul	Kabul
İstanbul	Akburak	Burak	İYİ PARTİ	Ret	Ret
İstanbul	Akkuş İlgezdi	Gamze	CHP	Ret	Ret
İstanbul	Aksakal	Mehmet Önder	DSP	Kabul	Kabul
İstanbul	Aksu	İsmail Faruk	MHP	Kabul	Kabul
İstanbul	Alan	Nurettin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Altay	Engin	CHP	Ret	Ret
İstanbul	Ayan	Nilhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Ayaydın	Derya	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Aydın	Birol	SAADET P	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Ayran	Şamil	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Baş	Erkan	TİP	Ret	Ret
İstanbul	Bayhan	İskender	EMEP	Ret	Ret
İstanbul	Bayram	Serkan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Bekin	Doğan	YENİDEN RE	Ret	Ret
İstanbul	Berberoğlu	Kadri Enis	CHP	Ret	Ret
İstanbul	Beyaz	Ersin	İYİ PARTİ	Ret	Ret
İstanbul	Cevizoglu	Mustafa Hülki	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Çelik	Sena Nur	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 36	S. S. 37
İstanbul	Çelik	Yahya	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Çiçek	Cengiz	HEDEP	Ret	Ret
İstanbul	Dalkılıç	Halis	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Demir	Doğan	SAADET P	Ret	Ret
İstanbul	Demir	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Durgut	Müşerref Pervin Tuba	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Eker	Behiye	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Ekinci	Azmi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Elçi	Türkan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Enre	Yunus	CHP	Ret	Ret
İstanbul	Enre	Zeynel	CHP	Ret	Ret
İstanbul	Enginyurt	Cemal	DP	Ret	Ret
İstanbul	Ensarioğlu	Mehmet Selim	BAĞIMSIZ	Ret	Kabul
İstanbul	Erbakan	Muhammed Ali Fatih	YENİDEN RE	Ret	Ret
İstanbul	Erdem	İsmail	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Esen	Elif	DEVA	Ret	Ret
İstanbul	Fırat	Celal	HEDEP	Ret	Ret
İstanbul	Gökçek	Ali	CHP	Ret	Ret
İstanbul	Gören Bölük	Seda	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Günaydın	Gökhan	CHP	Ret	Ret
İstanbul	Hacıoğlu	Yücel Arzen	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Işık Ercan	Tuğba	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	İlhan	Rabia	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	İsiz	Seyithan	İYİ PARTİ	Ret	Ret
İstanbul	Kadak	Rümeysa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Kadıgil	Salha Sera	TİP	Ret	Ret
İstanbul	Kandemir	Erkan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Karabat	Özgür	CHP	Ret	Ret
İstanbul	Karal	Hasan	DEVA	Ret	Ret
İstanbul	Karayel	İsmail Emrah	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Karslı	Sengül	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Kavuncu	Mehmet Satuk Buğra	İYİ PARTİ	Ret	Ret
İstanbul	Kaya	Bülent	SAADET P	Ret	Ret
İstanbul	Kaya	Mustafa	SAADET P	Ret	Ret
İstanbul	Kesici	İlhan	CHP	Ret	Ret
İstanbul	Kılıçgün Uçar	Çiğdem	DBP	Ret	Ret
İstanbul	Kılınç	Yüksel Mansur	CHP	Ret	Ret
İstanbul	Konal Süslü	Yıldız	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Konukcu Kok	Keziban	HEDEP	Ret	Ret
İstanbul	Kurtulmuş	Numan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kurum	Murat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Otlu	Çiçek	HEDEP	Ret	Ret
İstanbul	Önder	Sırm Süreyya	HEDEP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Özçağdaş	Suat	CHP	Ret	Ret
İstanbul	Özdemir	Nimet	İYİ PARTİ	Ret	Ret
İstanbul	Özer	Turan Taşkın	CHP	Ret	Ret

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 36	S. S. 37
İstanbul	Öztürk	Ümmügülşen	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Paçacı	Mustafa Cihan	İYİ PARTİ	Ret	Ret
İstanbul	Paker	Büşra	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Pamukçu	Suat	YENİDEN RE	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Rızvanoğlu	Evrin	DEVA	Ret	Ret
İstanbul	Saki	Özgül	HEDEP	Ret	Ret
İstanbul	Salıcı	Oğuz Kaan	CHP	Ret	Ret
İstanbul	Sırakaya	Zafer	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Sivacioğlu	Sevan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Soylu	Süleyman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Şahin	İsa Mesih	SAADET P	Ret	Ret
İstanbul	Şenocak	Bayram	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Şentürk	Hulusi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Şık	Ahmet	TİP	Ret	Ret
İstanbul	Tan	Namık	CHP	Ret	Ret
İstanbul	Temurci	Selim	SAADET P	Ret	Ret
İstanbul	Toprak	Erdoğan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Turan	Hasan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Üçüncü	Oğuz	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Yalçın	Edip Semih	MHP	Kabul	Kabul
İstanbul	Yankömeroğlu	Ayşe Sibel	BAĞIMSIZ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yapıcıoğlu	Zekeriya	HÜDA PAR	Kabul	Kabul
İstanbul	Yeneroğlu	Mustafa	DEVA	Ret	Ret
İstanbul	Yerebakan	Halit	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Yıldırım	Adem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Yıldız	Feti	MHP	Kabul	Kabul
İstanbul	Yılmaz	Medeni	DEVA	Ret	Ret
İstanbul	Yönter	İzzet Ulvi	MHP	Kabul	Kabul
İstanbul	Yücel	Ahmet Ersagun	İYİ PARTİ	Ret	Ret
İstanbul	Yüksel	Cüneyt	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Zengin	Özlem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Zeybek	Gökcan	CHP	Ret	Ret
İzmir	Akan	İbrahim	HEDEP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Altıntaş	Haydar	DP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Arslan	Ednan	CHP	Ret	Ret
İzmir	Bakan	Murat	CHP	Ret	Ret
İzmir	Bilici	Mustafa	SAADET P	Ret	Ret
İzmir	Böllünmez Çankır	Ceyda	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İzmir	Bursalı	Şebnem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İzmir	Çelebi	Mehmet Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İzmir	Çubuk	Burcuğül	HEDEP	Ret	Ret
İzmir	Dervişoğlu	Dursun Müsavat	İYİ PARTİ	Ret	Ret
İzmir	Erdan Kılıç	Sevda	CHP	Ret	Ret
İzmir	Gökçen	Gökçe	CHP	Ret	Ret
İzmir	İnan	Eyyüp Kadir	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İzmir	Kasapoğlu	Mehmet Muharem	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 36	S. S. 37
İzmir	Kaya	Mahmut Atilla	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İzmir	Kâya Ösen	Seda	DEVA	Ret	Ret
İzmir	Kırkpınar	Hürmen	İYİ PARTİ	Ret	Ret
İzmir	Kırkpınar	Yaşar	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İzmir	Nalbantoğlu	Rufat Turuntay	CHP	Ret	Ret
İzmir	Osmanağaoglu	Tamir	MHP	Kabul	Kabul
İzmir	Özalan	Fehmi Alpay	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İzmir	Özkan	Ahmet Tuncay	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Özale	Ümit	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Polat	Mahir	CHP	Ret	Ret
İzmir	Taşkan	Yüksel	CHP	Ret	Ret
İzmir	Türel	Rahmi Aşkın	CHP	Ret	Ret
İzmir	Uzun	Mehmet Salih	DP	Katılmadı	Ret
İzmir	Yücel	Deniz	CHP	Ret	Ret
Kars	Alp	İnan Akgün	CHP	Ret	Ret
Kars	Çalkın	Adem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kars	Kılıç Koçyiğit	Gülüstan	HEDEP	Ret	Ret
Kastamonu	Baltacı	Hasan	CHP	Ret	Ret
Kastamonu	Ekmekci	Fatma Serap	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kastamonu	Uluay	Halil	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kayseri	Akar	Hulusi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kayseri	Ankan	Mahmut	SAADET P	Ret	Ret
Kayseri	Ataş	Dursun	İYİ PARTİ	Ret	Ret
Kayseri	Böhürler	Ayşe	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kayseri	Cıngı	Murat Cahid	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kayseri	Çopuroğlu	Şaban	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kayseri	Ersoy	Mustafa Baki	MHP	Kabul	Kabul
Kayseri	Genç	Aşkın	CHP	Ret	Ret
Kayseri	Özdemir	İsmail	MHP	Kabul	Kabul
Kayseri	Özsoy	Sayın Bayar	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kırklareli	Gündoğdu	Veddi	CHP	Ret	Ret
Kırklareli	Özkan	Fahri	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Kırklareli	Sarıçam	Ahmet Gökhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kırşehir	Erkan	Necmettin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kırşehir	İlhan	Metin	CHP	Ret	Ret
Kocaeli	Aşıla	Mehmet	YENİDEN RE	Ret	Ret
Kocaeli	Çakır	Sami	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kocaeli	Çiler	Nail	CHP	Ret	Ret
Kocaeli	Gergerlioğlu	Ömer Faruk	HEDEP	Ret	Ret
Kocaeli	Hülagü	Sadettin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kocaeli	Kanko	Mühip	CHP	Ret	Ret
Kocaeli	Katırcıoğlu	Radiye Sezer	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kocaeli	Sancaklı	Saffet	BAĞIMSIZ	Kabul	Kabul
Kocaeli	Tipioğlu	Veysel	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kocaeli	Türkkan	Lütfü	İYİ PARTİ	Ret	Ret
Kocaeli	Yaman	Cemil	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 36	S. S. 37
Kocaeli	Yıldızlı	Harun Özgür	CHP	Ret	Ret
Kocaeli	Yılmaz	Mehmet Akif	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Ağralı	Abdullah	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Akyürek	Tahir	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Altunyaldız	Ziya	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Baykan	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Bektaş	Barış	CHP	Ret	Ret
Konya	Ekici	Hasan	SAADET P	Ret	Ret
Konya	Erdem	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Göka	Meryem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Kalaycı	Mustafa	MHP	Kabul	Kabul
Konya	Karaman	Ünal	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Koçak	Konur Alp	MHP	Kabul	Kabul
Konya	Özboyacı	Selman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Özer	Mustafa Hakan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Selvi	Latif	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Yüksel	Ali	YENİDEN RE	Ret	Ret
Kütahya	Bayırcı	İsmail Çağlar	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kütahya	Bıçer	Adil	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kütahya	Demir	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kütahya	Erbaş	Ahmet	MHP	Kabul	Kabul
Kütahya	Kasap	Ali Fazıl	SAADET P	Ret	Ret
Malatya	Ağbaba	Veli	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Malatya	Babacan	Abdurrahman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Malatya	Fendoğlu	Mehmet Celal	MHP	Kabul	Kabul
Malatya	Koca	İhsan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Malatya	Ölmeztoprak	İnanç Sıraç Kara	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Malatya	Tüfenkci	Bülent	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Manisa	Akçay	Erkan	MHP	Kabul	Kabul
Manisa	Akkal	Tamer	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Manisa	Arıncı	Ahmet Mücahit	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Manisa	Bakırhoğlu	Ahmet Vehbi	CHP	Ret	Ret
Manisa	Başevirgen	Bekir	CHP	Ret	Ret
Manisa	Baybatur	Murat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Manisa	Kavaf	Selma Aliye	DEVA	Ret	Ret
Manisa	Özel	Özgür	CHP	Ret	Ret
Manisa	Sunat	Şenol	İYİ PARTİ	Ret	Ret
Manisa	Yenişehirlioğlu	Bahadır Nahit	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Debgici	Ömer Oruç Bilal	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Karakoç Dora	Zuhal	MHP	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Karatutlu	İrfan	DEVA	Ret	Ret
Kahramanmaraş	Kirişçi	Vahit	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Köksal	Tuba	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Kurt	Mevlüt	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Öztunç	Ali	CHP	Ret	Ret
Kahramanmaraş	Şahin	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 36	S. S. 37
Mardin	Adak	Muhammed	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Mardin	Aslan	George	HEDEP	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Aydeniz	Salihe	BAĞIMSIZ	Ret	Ret
Mardin	Güneş Altın	Beritan	HEDEP	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Kılıç	Faruk	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Mardin	Tanhan	Kamuran	HEDEP	Ret	Ret
Muğla	Ergun	Metin	İYİ PARTİ	Ret	Ret
Muğla	Metem	Kadem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Muğla	Oğöz	Yakup	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Muğla	Öneş Derici	Stüreyya	CHP	Ret	Ret
Muğla	Özcan	Güzem	CHP	Ret	Ret
Muğla	Özdağ	Selçuk	SAADET P	Ret	Ret
Muğla	Uzun	Cumhur	CHP	Ret	Ret
Muş	Boz	Sümeyye	HEDEP	Ret	Ret
Muş	Şimşek	Mehmet Emin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Muş	Temelli	Sezai	HEDEP	Ret	Ret
Nevşehir	Çalışkan	Enre	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Nevşehir	Kılıç	Filiz	MHP	Kabul	Kabul
Nevşehir	Özgün	Süleyman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Niğde	Gürer	Ömer Fethi	CHP	Ret	Ret
Niğde	İnce	Cumali	MHP	Kabul	Kabul
Niğde	Uzkurt	Cevahir	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ordu	Adıgüzel	Mustafa	CHP	Ret	Ret
Ordu	Hamarat	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ordu	Kaynak	İbrahim Üfuk	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ordu	Özer	Mahmut	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ordu	Şanlıtürk	Naci	MHP	Kabul	Kabul
Ordu	Torun	Seyit	CHP	Ret	Ret
Rize	Avcı	Muhammed	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Rize	Mertoğlu	Harun	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Rize	Ocaklı	Tahsin	CHP	Ret	Ret
Sakarya	Bayraktar	Lütfi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Sakarya	Bülbül	Muhammed Levent	MHP	Kabul	Katılmadı
Sakarya	Dikbayır	Ümit	BAĞIMSIZ	Katılmadı	Katılmadı
Sakarya	Erdoğan Atabek	Çiğdem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Sakarya	İnci	Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Sakarya	Kaya	Murat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Sakarya	Kocacık	Ertuğrul	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Sakarya	Taşkent	Ayça	CHP	Ret	Ret
Samsun	Aksu	Ersan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Samsun	Çan	Murat	CHP	Ret	Ret
Samsun	Karaaslan	Çiğdem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Samsun	Karaman	Mehmet	SAADET P	Ret	Ret
Samsun	Kırçalı	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Samsun	Muş	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Samsun	Topsakal	İlyas	MHP	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 36	S. S. 37
Samsun	Usta	Erhan	İYİ PARTİ	Ret	Ret
Samsun	Yılmaz	Yusuf Ziya	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Siirt	Bakıran	Tuncer	HEDEP	Ret	Ret
Siirt	Erdoğan Sartaş	Sabahat	HEDEP	Ret	Ret
Siirt	Gül	Mervan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Sinop	Karadeniz	Başı	CHP	Ret	Ret
Sinop	Maviş	Nazım	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Sivas	Aksu	Hakan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Sivas	Güler	Abdullah	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Sivas	Karasu	Ulaş	CHP	Ret	Ret
Sivas	Özyürek	Ahmet	MHP	Kabul	Kabul
Sivas	Toy	Rukıye	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Tekirdağ	Avşar	Cem	DEVA	Ret	Ret
Tekirdağ	Aygun	İlhami Özcan	CHP	Ret	Ret
Tekirdağ	Diktaş	Gökhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Tekirdağ	Hanşioğlu	Selcan	İYİ PARTİ	Ret	Ret
Tekirdağ	Koncagül	Çiğdem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Tekirdağ	Özcan	Mestan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Tekirdağ	Öztrak	Faik	CHP	Ret/Mük.	Ret/Mük.
Tekirdağ	Yontar	Nurten	CHP	Ret	Ret
Tokat	Akdemir	Cüneyt	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Tokat	Arslan	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Tokat	Beyazıt	Yusuf	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Tokat	Bulut	Yücel	MHP	Kabul	Kabul
Tokat	Durmaz	Kadim	CHP	Ret	Ret
Trabzon	Aydın	Yavuz	İYİ PARTİ	Ret	Ret
Trabzon	Büyükkaydın	Yılmaz	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Trabzon	Karaismaioğlu	Adil	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Trabzon	Koç	Vehbi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Trabzon	Suiçmez	Sibel	CHP	Ret	Ret
Trabzon	Şen	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Tunceli	Kordu	Ayten	HEDEP	Ret	Ret
Şanlıurfa	Başak	Hikmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Bozdağ	Bekir	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Cevheri	Mehmet Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul/Mük.
Şanlıurfa	Dusak	Abdülrahim	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Eyyüpoğlu	İbrahim	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Kunt Ayan	Dilan	HEDEP	Ret	Ret
Şanlıurfa	Öcalan	Ömer	HEDEP	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Önen	Abdulkadir Emin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Özyavuz	İbrahim	MHP	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Pınarbaşı	Mehmet Faruk	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Sancar	Mithat	HEDEP	Ret	Ret
Şanlıurfa	Şenyaşar	Ferit	HEDEP	Ret	Ret
Şanlıurfa	Tanal	Mahmut	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Yazmacı	Cevahir Asuman	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 36	S. S. 37
Uşak	Güneş	İsmail	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Uşak	Karaoba	Ali	CHP	Ret	Ret
Uşak	Tuğrul	Fahrettin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Van	Buldan	Pervin	HEDEP	Ret	Ret
Van	Çiftyürek	Sinan	HEDEP	Ret	Ret
Van	Dindar	Mahmut	HEDEP	Ret	Ret
Van	Kaçmaz Sayyigıt	Gülen	HEDEP	Ret	Ret
Van	Kayatürk	Burhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Van	Türkmenoğlu	Kayhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Van	Uçar	Zülfikar	HEDEP	Ret	Ret
Van	Varlı	Güleren	HEDEP	Ret	Ret
Yozgat	Akgül	Abdulkadir	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Yozgat	Kayalar	Lütfullah	İYİ PARTİ	Ret	Ret
Yozgat	Sedef	İbrahim Ethem	MHP	Kabul	Kabul
Yozgat	Şahan	Stüeyman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Zonguldak	Avcı	Muammer	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Zonguldak	Bozkurt	Şafet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Zonguldak	Çolakoglu	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Zonguldak	Ertugrul	Eylem Ertug	CHP	Ret	Ret
Zonguldak	Yavuzılmaz	Deniz	CHP	Ret	Ret
Aksaray	Altınsoy	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Aksaray	Aydoğdu	Cengiz	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Aksaray	Kaşlı	Ramazan	MHP	Kabul	Kabul
Aksaray	Yaldır	Turan	İYİ PARTİ	Ret	Ret
Bayburt	Ateş	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Karaman	Eser	Selman Oğuzhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Karaman	Sağlam	Osman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Karaman	Ünver	İsmail Atakan	CHP	Ret	Ret
Kırıkkale	Kaplan	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kırıkkale	Önal	Ahmet	CHP	Ret	Ret
Kırıkkale	Öztürk	Halil	MHP	Kabul	Kabul
Batman	Bayındır	Keskin	DBP	Ret	Ret
Batman	Nasroğlu	Ferhat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Batman	Oduncu	Zeynep	HEDEP	Ret	Ret
Batman	Ramanlı	Serkan	HÜDA PAR	Kabul	Kabul
Batman	Tiryaki	Mehmet Rüştü	HEDEP	Ret	Ret
Şırnak	Doğan Dağlı	Ayşegül	HEDEP	Ret	Ret
Şırnak	İmez	Mehmet Zeki	HEDEP	Ret	Ret
Şırnak	Tatar	Arslan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Şırnak	Uysal Aslan	Nevroz	HEDEP	Ret	Ret
Bartın	Aldatmaz	Yusuf Ziya	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bartın	Bankoğlu	Aysu	CHP	Ret	Ret
Ardahan	İncesu	Özgür Erdem	CHP	Ret	Ret
Ardahan	Koç	Kaan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İğdır	Alagöz	Can Türk	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İğdır	Hun	Yılmaz	HEDEP	Ret	Ret

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 36	S. S. 37
Yalova	Akyol	Meliha	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Yalova	Becan	Tahsin	CHP	Ret	Ret
Yalova	Büyükgümüş	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Karabük	Akay	Cevdet	CHP	Ret	Ret
Karabük	Keskinkeleş	Durmuş Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Karabük	Şahin	Cem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kilis	Dal	Ahmet Salih	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kilis	Demir	Mustafa	MHP	Kabul	Kabul
Osmaniye	Bahçeli	Devlet	MHP	Kabul	Kabul
Osmaniye	Gülsoy	Seydi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Osmaniye	Kaya	Asu	CHP	Ret	Ret
Osmaniye	Yanık	Derya	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Düzce	Keşir	Ayşe	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Düzce	Özcan	Talih	CHP	Ret	Ret
Düzce	Öztürk	Ercan	AK PARTİ	Kabul	Kabul

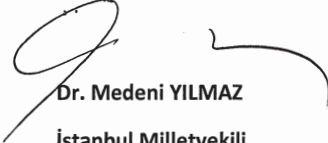

VIII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- İstanbul Milletvekili Medeni Yılmaz'ın, bilgisayar oyunları ve görsel içeriklerin zararlarına ilişkin sorusu ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Uraloğlu'nun cevabı (7/7051)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda yer alan sorularımın Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Sayın Abdülkadir URALOĞLU tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 04.12.2023

Dr. Medeni YILMAZ
İstanbul Milletvekili

Teknolojinin gelişimi ve teknolojik ürünlere ulaşımın artması hayatımızı birçok alanda kolaylaştırır da beraberinde bir dizi problemi de getirmektedir. Bunların başında da çocuklarımızın telefon, tablet, bilgisayar kullanımındaki kontrolsüzlük gelmektedir. Gerek çok masum gözüken bazı çizgi filmler gerekse de bilgisayar oyunları evlatlarımızı tehdit etmektedir. İzledikleri çizgi filmler ve oynadıkları bilgisayar oyunlarındaki kahraman veya karakterleri kendilerine rol model olarak almakta ve onlara benzemeye çalışmakta veya onları taklit etmeye çalışmaktadırlar.

Yukarıda anlatılanlar evlatlarımızı ruhi olarak etkilese de bu için bir diğer boyutu da fiziksel rahatsızlıklara sebebiyet vermesidir. Saatlerce bu cihazlara maruz kalan çocuklar ortopedik, rahatsızlıklar, göz bozukluğu ve en temelde de dikkat dağınıklığı problemleri ile karşı karşıya kalmaktadırlar.

1. Toplumumuz ve kültürel değerlerimizi tehdit eden zararlı oyun veya görsel yapımlara sınırlama getirmeyi düşünüyor musunuz?
2. Bu sorunlarla alakalı hangi kurumlarımız ne tür tedbirler almaktadır?
3. Çocuklarımızda son yıllarda göz bozukluğu, dikkat dağınıklığı ve ortopedik rahatsızlıklarda artış var mıdır?
4. Konu ile ilgili ailelerin görsel medya başta olmak üzere eğitimi konusunda ne düşünüyorsunuz veya ne tür çalışmalarınız var?

T.C.
ULAŖTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Strateji GeliŖtirme BaŖkanlıĐı
Strateji Daire BaŖkanlıĐı

Sayı : E-44697349-610-1612920

Konu : İstanbul Milletvekili Sayın Dr. Medeni
YILMAZ'ın yazılı soru önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŖKANLIĐINA

İlgi : 13.12.2023 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1339794 sayılı yazınız.

İstanbul Milletvekili Sayın Dr. Medeni YILMAZ'ın 7/7051 esas sayılı yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Abdulkadir URALOĞLU
Bakan

Ek: Cevap Formu

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN DR. MEDENİ YILMAZ'IN
7/7051 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNİN CEVABI**

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanlığı tarafından ücretsiz olarak sunulan Güvenli İnternet Hizmeti (<https://www.guvenlinet.org.tr>); başta çocuklar ve gençler olmak üzere tüm vatandaşlarımızı internetin zararlı içeriklerinden korumak amacıyla geliştirilen, internet servis sağlayıcıları tarafından altyapı seviyesinde verilen, isteğe bağlı, ücretsiz, kullanımı kolay, tüketici memnuniyetini esas alan, kamu hizmeti niteliğindeki bir internet erişim hizmetidir.

Güvenli İnternet Hizmeti, çocuk ve aile olmak üzere iki farklı profil seçeneği ile sunulmaktadır. Çocuk Profili'nde sohbet ve sosyal medya, oyun siteleri gibi içeriğini herkesin değiştirebileceği siteler bulunmamaktadır. Ayrıca kullanıcılar tercihleri doğrultusunda Aile Profili'nde de oyun, sohbet ve sosyal medya sitelerini filtreleyebilmektedir.

Ayrıca; yurt genelindeki okullarda öğrenci, öğretmen ve ebeveynlere internetin bilinçli, güvenli ve sorumlu kullanımına yönelik bilinçlendirme seminerleri verilmekte olup söz konusu seminerlerde dijital oyunlar konusunun üzerinde de önemle durulmaktadır. Bununla birlikte, tüm dünyada her yıl düzenlenen "Güvenli İnternet Günü" etkinlikleri ülkemizde Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanlığınca organize edilmektedir.

Buna ilave olarak; kamu kurum/kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği içerisinde internetin, sosyal medyanın ve dijital oyunların bilinçli, güvenli ve sorumlu kullanımına yönelik kongre, konferans, çalıştay, eğitici eğitimleri gibi etkinlikler de düzenlenmektedir.

